TÜRK FİLM YÖNETMENLERİ SÖZLÜĞÜ

Agâh Özgüç

AFASİNEMA

TÜRK FİLM YÖNETMENLERİ SÖZLÜĞÜ AGÂH ÖZGÜÇ

AFA

AFA - Sözlük: 4
AFA - Yayınları: 328

Kasım, 1995

ISBN 975 - 414 - 296 - 3

© AFA Yayıncılık A.Ş., 1994
Bu kitabın tüm hakları AFA Yayıncılık A.Ş.'ye aittir.

Dizgi: AFA Yayıncılık A.Ş.
Baskı: Özener Matbaası
Cilt: Güven Mücellithanesi
Kapak: Özgün Ofset

AFA Yayıncılık A.Ş., İstiklal Cad. Bekar Sok No 17
80080 Taksim - İSTANBUL
(212) 245 39 67

Agâh Özgüç

TÜRK FİLM YÖNETMENLERİ SÖZLÜĞÜ

AFA
YAYINLARI

1932'de İstanbul'da doğdu. 1950'li yıllarda Atilla İlhan'ın etkileriyle yazı hayatına şiir denemeleriyle girdi, "Şairler Yaprağı", "Yelken", "Türk Sanatı", "May", "Salkım", "Petek" gibi edebiyat dergileriyle "Varlık Yıllığı"na yazdı. 1961'de gazeteciliğe başladı. 1960'lı yılların ünlü sinema dergileri "Ses", "Artist", "Pazar" ve "Yıldız"da, ayrıca "Akşam Gazetesi"nde çalıştı. 12 sayı çıkan "Sinema 65" dergisini yönetti. Tarık Dursun K.'ya reji asistanlığı yaptı. Türk sinemasına katkıları nedeniyle 1992'de 9 Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi tarafından "Altın Artemis ödülü" verilen ilk sinema yazarı oldu. 1993'de aynı gerekçelerle Ankara Sanat Kurumu "Sinema Ödülü"nü aldı. Türk sinemasıyla ilgili çeşitli belgesellerde danışmanlık yaptı. Bir süreden beri de "Antrakt" ve "Mega Movie" dergilerinde yazılarını sürdürüyor.

Başlıca kitapları:

Türk Filmleri Sözlüğü 1914-1990 (2 cilt),
Türk Sineması Sansür Dosyası,
Bir Yıldız Böyle Doğdu: Türkan Şoray,
Arkadaşım Yılmaz Güney,
Bütün Filmleriyle Yılmaz Güney,
Türk Sinemasında 10 Kadın,
100 Filmle Türk Sineması,
Türk Sinemasında İlkler,
Türk Sinemasında Cinselliğin Tarihi,
80 Yılında Türk Sineması,
Bir Sinema Günlüğünden Aykırı Notlar,
Türk Sinemasında Cinayetler ve İntiharlar Dosyası,
Cahide: Peçete Kağıdındaki Anılar.

Sunuş

Yalnızca film yönetmenlerini kapsayan, bağımsız ve özgün bir sinema sözlüğü, bir bütün olarak ilk kez ortaya çıkıyor. Daha önceki yıllarda yönetmen biyografileri ve filmografileri dergilerde, dergi eklerinde ya da sinema kitaplarının son bölümlerinde bilgilendirme açısından yer alıyordu. Kaldı ki, bu eklerdeki film dizinlerinin seçimi sınırlıydı. Önemli ya da bazı önemsiz filmlerin seçimi bir bütünü içermiyordu. Yani eksikti.

Ek ve fasiküllerin dışında kitap olarak yayınlanan ilk sözlük, Nijat Özön'ün 1958'de Arkın Kitabevi adına hazırladığı *Ansiklopedik Sinema Sözlüğü* oldu. 1970'de bir ekip tarafından *"Ses Dergisi"* için hazırlanıp fasiküllerden oluşan *Ses Sanatçıları Ansiklopedisi*, ardından Atilla Dorsay'la Turhan Gürkan'ın *"Hürriyet Gösteri Dergisi"* adına yayınladıkları *Sinema Ansiklopedisi* ve daha sonra 1983'de Burçak Evren'in Film-San Vakfı yayını olarak çıkan *Türk Sinema Sanatçıları Ansiklopedisi* bu tür sözlüklerin bir devamıydı. Geniş bir alana yayılan Özön'ün çalışması, Türk ve yabancı sinemacıları birlikte ele aldığı gibi ayrıca sinema terimlerine de yer veriyordu. Dorsay'la Gürkan'ın ortaklaşa hazırladıkları ansiklopedi de aşağı yukarı aynı yaygınlığı içeren bir çalışmaydı. Diğer iki çalışma, örneğin, *"Ses Dergisi"*nin ekleri, tiyatro ve müzik alanındaki sanatçılara da yer veriyordu. Evren'in kitabı ise oyuncusuyla, yönetmeniyle, senaryocusuyla, yapımcısıyla tüm mesleki dalları içine alan Türk Sineması ağırlıklıydı.

Şimdi biz, bu en son ve yalnızca Türk film yönetmenlerini içeren çalışmada ne yaptık? Nasıl bir yöntem uyguladık? Bu yeni uygulamaya göre en önemlisi Türk film yönetmenlerinin çektikleri filmlerdi. Sinemaya girdiklerinden bu yana kaç film çekmişlerdi? Yurt içinde ve yurt dışında hangi filmlerle ya da sinemaya yaptıkları hizmetler sonucu hangi kurumlar ve festivaller tarafından ödüllendirilmişlerdi? İşte böyle iki ayrı cepheden iz sürme sonucu, sözlükte adı geçen her yönetmen kaç film çektiyse, kaç ödül aldıysa, biyografik bilgilerin devamındaki bölümlerde, özellikle de filmografilerde sayılarıyla tek tek gösterildi. Ve mümkün olduğu kadar eksiksiz bir sonuç elde etmek için, hayatta olan yönetmenlerle yüzyüze görüşüldü. Varsa, eksikler tamamlandı, özellikle de biyografik bilgilerde yanlışlıklar düzeltilmeye çalışıldı. Hayatta olmayan, yıllar önce yaşamlarını yitiren kişilerin yakınları araştırıldı, dostlarına, tanıyanlarına soruldu. Tüm çabalara karşın ulaşılması mümkün olmayanların ise geride hiçbir belge bırakmayan, ilgisiz, bilgisiz ve en acısı ulusal bir sinema müzesinden yoksun, unutkan ve de kendi değerlerine sahip çıkmayan bir toplumda yaşamamız nedeniyle, doğum-ölüm tarihleri, biyografileri boş bırakıldı.

Asıl sorun da filmografilerde değil, biyografi çalışmalarında ortaya çıkıyordu. Yönetmen filmografilerini, yıllardan beri büyük bir inatla bu satırların yazarı günü gününe tutup belgelediğinden, filmlerini hatırlayamayanların, *"Bu filmi ben çekmedim"* diye gerçeği saptıranların dışında öyle pek fazla zorlanmadık. Sorun kaynaklardaki biyografik çalışmalardaydı. Çünkü doğum tarihlerinin çoğunlukla

birbirlerini tutmadığı görüldü. Örneğin İlhan Arokan, sekiz - on yaş daha gençleştirilmişti. Bu arada gözlenen diğer bir ilginç olay da bazı yönetmenlerin yıllar önce doldurdukları biyografi fişlerinde gösterdikleri doğum tarihleriyle, yıllar sonra verdikleri bilgilerde doğum tarihlerinin garip bir şekilde çelişmesiydi. Elbette bu arkadaşların kimliklerini, siyasi polis gibi tek tek kontrol edecek halimiz yoktu. Biz yine de bu konudaki birçok yanlışlığı, sıkı bir koşturmaca sonucu düzeltmeye çalıştığımızı söyleyebiliriz.

81 Yılda 344 Yönetmen

Resmi tarihe göre Türk Sineması bugün (14 Kasım 1914 - 1995) tam 81 yaşını dolduruyor. Ve kaynaklara baktığımızda *"İlk Müslüman Türk Yönetmeni Fuat Uzkınay"*dan bu yana, yani 81 yıllık tarihsel süreç içinde yaklaşık 376 yönetmenin film çektiğini görüyoruz. Bu genel toplamın yaklaşık 33'ü hariç, önemli önemsiz gibi hiçbir sınırlamaya ya da herhangi bir seçmeye gitmeden 344 yönetmene bu çalışmada yer verdik. Yine de seçmeci bir tavır arayanlar varsa, bu çalışmamızda öncelikle (tek bir fim de olsa) sinema filmleri çeken yönetmenlere yer verdiğimizi söyleyebiliriz. Yalnızca video filmleri ve TV dizileri çeken yönetmenler bu araştırmanın dışında bırakıldı, pelikül üzerine görüntü kaydedenler ise sözlükte yerini aldı. Banda çekilen video filmleri, kısa filmler, belgeseller ve TV filmleri, seyircinin gişelerine para bıraktığı sinema salonlarında gösterime giremediğinden ayrı bir çalışma konusu oluşturmaktadır. Biz yine de söz konusu yönetmenlerin kısa film, belgesel ve TV dizilerine (tümüyle değilse de) biyografi bölümleri içinde yer verdik.

Ne var ki, 1990'lı yıllarda, bu garip düzenlemelerle Türk Sinemasının giderek içinden çıkılması zor bir karmaşayı getirdiğine tanık oluyoruz. Peliküle çekilse de hangisinin sinema filmi, hangisinin TV filmi olduğu belli değil. Örneğin, bir bakıyorsunuz TV dizileri yeni bir revizyon ve kurgulamayla 90 dakikalık bir sinema filmine dönüştürülüp festivallere katılıyor, salon bulununca da sinemalarda gösterime girebiliyor. Ya da sinema için çekilen bir film, bir bakıyorsunuz bazı eklerle, şutlarla lastik gibi uzatılıp bir TV dizisi olarak küçük ekranlarda karşınıza çıkabiliyor.

Evet, 1990'lı yıllarda Türk Sinemasının üretim durumu bu açıdan oldukça karışık... Gerçekten de tam bir karmaşa yaşanıyor.

Sözlüğe almadığımız 33 yönetmene gelince, nedenlerini şöyle sıralayabiliriz. İçlerinde, çekimine başladıkları filmleri sonuna dek götüremeyenler, yarım bırakanlar var ya da *"şaibeli"* çalışmalar söz konusu. Örneğin, 1968'de *Bir İnsanlık Meselesi* adlı filme Vala Önengüt başlamış ama çekimi bir başkası bitirmiş. Bakıyorsunuz bazı filmlerde çift yönetmen adı geçiyor. Örneğin, Alpay Ziyal'in adının geçtiği filmleri o değil, Feridun Kete yönetmiş. Bazı yapımcılar da kendilerinin çekmedikleri filmlere ve yalnızca bir iki sahnesini çektikleri filmlere sırf "hava" olsun diye yönetmen olarak imza atmışlar. Daha çok, film çekmedikleri halde yönetmen olarak görünenler yapımcılar arasından çıkıyor. *Işık Toraman* gibi... Ayrıca, film çekmedikleri halde afişlere isimleri yazılan asistanlara da rastlamak müm-

kün. Mesela, 1983'de Kemal Sunal'ın oynadığı *Kılıbık* adlı filmi yöneten Ahmet Sezerel değil. Gerçek yönetmeni Kartal Tibet. Bu "hayali uygulamalar"ın en ilginç olanları da son iki yıldır TV kanallarında gösterime giren filmlerde yaşanıyor. Bazı yapımcılar, TV kanallarına gösterim haklarını sattıkları filmlerden asıl yönetmenlerin adlarını silip kendi imzalarını atmakta hiçbir sakınca görmüyorlar. İşte biz, böyle garipliklerin yaşandığı ve belgelerin saptırıldığı bir sinema dünyasında "sınırlama" yapmadık, yalnızca gerekçelerini açıkladığımız nedenlerle ister istemez zorunlu bir "ayıklama" yaptık.

Türk Sinemasının Dünya Rekorları mı?

Türk Sineması, dünyada ikinci bir örneği dahi bulunmayan ilginç bir çalışma sistemini ya da "sistemsizliğini" ortaya koyan bir sinema olarak karşımıza çıkıyor. Bu çalışma sırasında gerçekten insanı şaşırtan sayısal rekorlarla karşılaşıyoruz. Örneğin, çoğu kaynak ve ansiklopedide bazı yönetmen biyografilerinin altında zaman zaman şu notları okuyoruz: "Üçyüze yakın film çekti." Çalakalem yazılmış bu notların elbetteki gerçeklerle uzaktan yakından ilgisi yok. Bu sayılar ancak Türk Sinemasında oyuncular için geçerli olabilir. Değil 300, 500'ün üzerinde film çeviren oyunculara, Yeşilçam'ın böyle akıllara durgunluk veren hızlı çalışma temposu içinde rastlamak mümkün. Ama video filmleri ve TV dizileri de dahil olmak üzere 300 film çeken yönetmen yok Türk Sinemasında. İşte, yönetmen biyografilerinin altına tüm çektikleri filmleri tek tek isimleriyle eklememizin nedeni, işin doğrusunu bulmak, kaç film çektiklerini saptamaktı. Ve bu sayısal saptamalarda eksikler olabilir. Hele, çekime başladıktan birkaç gün sonra Mehmet Dinler'e, Nuri Ergün'e, "Ben sıkıldım, sen devam et" diyen Osman Seden gibi ilginç yönetmenler varsa, kimin hangi filmi çektiği konusunda kafaları karıştıran yanlışlıklar da olabilir. Ve kendi çektikleri filmleri hatırlamakta zorluk çeken yönetmenlerin ilgisizlikleri yanında bizim atladıklarımız varsa, elbetteki bu çok doğaldır.

İşte, yalnızca Türk Sinemasının değil, dünya sinema tarihinin de film çekme rekorlarını kıran (kameramanı Billy Bitzen ile 5 yıllık süre içinde 500 kısa film çeken Amerikalı baba yönetmen Griffith'i saymazsak) 11 yönetmenimizi şöyle sıralayabiliriz:

1) *Ülkü Erakalın* 157 film.
2) *Yücel Uçanoğlu* 143 film.
3) *Osman F. Seden* 136 film.
4) *Çetin İnanç* 134 film.
5) *Sırrı Gültekin* 124 film.
6) *Aram Gülyüz* 123 film.
7) *Semih Evin* 121 film.
8) *Nejat Saydam* 121 film.
9) *Yavuz Figenli* 120 film.
10) *Orhan Elmas* 117 film.
11) *Atıf Yılmaz* 111 film.

Türk Film Yönetmenleri Sözlüğü

Görüldüğü gibi Türk Sineması, yalnızca film sayılarıyla, rekorlarıyla, türleriyle, çalışma tempolarıyla, ilginç kişilikleriyle, işbilir yönetmenleriyle değil, hele "zeka düzeyi"nin ileri mi, geri mi, hangi sınırlarda olduğu pek bilinmeyen zenginlikler içeren dünyasıyla, her açıdan incelenmesi gereken ve peşin yargıların dışında üzerinde durulması beklenen çok boyutlu bir sinema. Bugün "Türk Sineması" deyince hep entelektüel aydın bakış açısı içinde yalnızca *Muhsin Ertuğrul, Lütfi Ö. Akad, Metin Erksan, Atıf Yılmaz, Memduh Ün, Osman Seden, Yılmaz Güney, Halit Refiğ, Ertem Eğilmez* ya da *Şerif Gören* akla gelmemeli. Türk Sineması yalnızca öne çıkanların değil, arkada kalıp kendi içlerinde tipik özellikler taşıyanların da sinemasıdır. Bir dönem geniş kitlelere ulaşıp seyirciyle diyalog kurma becerisini gösteren bir *Muharrem Gürses* aynı mekanlarda senaryosuz, klaketsiz içiçe çift film çeken bir *Semih Evin*, çizgi-roman tipi serüven filmlerinin yönetmeni bir *Yılmaz Atadeniz*, salon ve aşk filmlerinin Belgin Doruklu yönetmeni bir *Nejat Saydam*, Türkan Şoray'ın gözleri ve dudaklarının yakın çekimleriyle bir oyuncu fetişi yaratan *Ülkü Erakalın* sosyolojik açıdan kavranamazsa, incelenmezse Türk Sineması tarihi, geçirdiği serüvenleriyle tüm boyutlarıyla nasıl yazılabilir ki?

Bu satırlara bir nokta koyarken okurlar ve araştırmacılar için küçük bir açıklama yapalım. Kitabın filmografi bölümlerinde yer alıp 1914 - 1990 yıllarını kapsayan tüm filmlerin oyuncuları ve konularıyla ilgili olarak bilgilenmek isteyenler bu satırların yazarının Kültür Bakanlığı'nın katkılarıyla çıkan iki ciltlik *Türk Filmleri Sözlüğü*'ne başvurabilirler.

Agah Özgüç

-A-

AKAD, Ö. LÜTFİ (1916 İstanbul). Sekiz yaşında okula başladı. Nişantaşı'nda Cami Mektebi'nden sonra Sainte Jeanne d'Arc Fransız Okulu'na devam etti. 22 yaşında Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. 1942'de İstanbul Yüksek İktisat ve Ticaret Okulu'nun maliye bölümünden mezun oldu. Askerlik dönüşü muhasebecilik yaptı. Kısa bir süre sonra Osmanlı Bankasında, bir süre sonra da Lale Film şirketinin muhasebesinde çalıştı. Amatör resim çalışmaları yaptı, edebiyat dergilerine gençlik şiirleri yazdı. Şişli Halkevi'nde dekor yaptı, Beyoğlu Halkevi'nde sahneye oyun koydu. Amatör oyuncu olarak sahneye çıktı. Tiyatro dergilerinde tiyatro üzerine yazdı. İçlerinde Baha Gelenbevi ve Şakir Sırmalı'nın da olduğu bir grupla *"Beş Sanat"* adlı bir edebiyat dergisi çıkardı. 1946'da Şakir Sırmalı'nın yönettiği *Domaniç Yolcusu* adlı filmin yapım yönetmenliğini üstlenerek sinemaya ilk adımlarını attı. Daha sonra Erman Film şirketine muhasebe müdürü olarak girdi. 1948'de Seyfi Havaeri'nin yönettiği *Damga* adlı filmin yarım kalan nikah sahnelerini çekti. Aynı yıl *Vurun Kahpeye* adlı filmle yönetmenliğe başladı. Taksim Sinemasında 4 hafta vizyonda kalan film, tüm ülkede coşkuyla karşılandı, dönemin hasılat rekorlarını kırdı. 1952'de gerçek bir cinayet olayından yola çıkılarak çekimi yapılan ve Ayhan Işık'ı üne kavuşturan *Kanun Namına* Akad'ın başyapıtlarından biri oldu. Muhsin Ertuğrul sonrası "sinemacılar dönemi" olarak adlandırılan yıllara ilk önemli yönetmen olarak damgasını bastı. Ayrıca 1952'den başlayarak 1955'e kadar *Öldüren Şehir*'le sürdürdüğü polisiye türdeki büyük kent filmleri modasını başlattığı gibi birçok yönetmeni de etkiledi. 1955'de Yaşar Kemal'le yaptığı işbirliği sonucu, bu kez kamerasını kırsal kesime çevirdiği *Beyaz Mendil*'le ikinci önemli filmini patlattı. 1959'da Attila İlhan'ın senaryosundan bazı bölümlerini değiştirerek aktardığı *Yalnızlar Rıhtımı* sinema yazarları arasında çeşitli tartışmalara yol açtı. Özellikle de senaryo ve mizansen açısından Akad, acımasızca eleştirildiği gibi, kimi yazarlar tarafından da övgüler aldı. 1960'lı yıllarda "Ulusal Sinema", "Halk Sineması", "ATÜT Sineması" gibi kavram kargaşası sürüp giderken, Yılmaz Güney'le yaptığı çalışma sonucu ortaya çıkan *Hu*

dutların Kanunu Akad sinemasının "ikinci" ve "yeni dönemi"nin başlangıcını oluşturdu. *Hudutların Kanunu*'yla başlayıp *Ana* ve *Kızılırmak Karakoyun*'la sürdürülen bu "Anadolu üçlemesi"nden sonra 1970'li yıllarda bu kez Türk Sinema tarihinin en önemli ikinci "üçleme"sini gerçekleştirdi. *Gelin*'le, *Düğün*'le ve *Diyet*'le bir "iç-göç üçlemesi"... Akad, sinema filmlerinin yanı sıra, 1964'le 73 arası, sayıları 10'a varan *(Tanrının Bağışı Orman, Bir Gazetenin Hikayesi, Ünilever, Ormancılığımızda Dün ve Bugün, Ormanları Koruma, Ormanların Ekonomik Değeri, Orman Yetiştirme-Ağaçlandırma, Orman-Köy İlişkileri, Orman Endüstrisi, Ormanın Ruhsal Sağlıkla İlgisi)* belgesel yönetti. *Topuz, Ferman, Pembe İncili Kaftan, Diyet, Emekli Başkan, Çekiç* ve *Titreşim, Kuma* ve *Isı*, yıl sırasına göre çektiği TV filmleri... Ayrıca, 1970'li yılların başında büyük bir salgına dönüşen "foto-roman modası"na uyup (istemeyerek de olsa) Saklambaç gibi günlük magazin gazetelerine *Yalanın Ötesinde* ve *Ellerin Günahı Ne* türünde çalışmalar da yaptı. 1974'den beri sinema filmi çevirmeyen Akad, yalnızca Mimar Sinan Üniversitesi Sinema Bölümünde öğretim üyeliğini sürdürüyor.

Aşırı konuşkan olmayan, en büyük başarılarında bile öne çıkmaktan kaçınan, genellikle kendi kabuğuna çekilen bir iç yapıya sahip olan ve Türk Sinema tarihinin "ilk büyük yönetmen"i sayılan Akad için Attila İlhan şu yorumu getiriyor. *"En mükemmel senaryoyu verirsiniz Lütfi'ye... Kendi ölçüleriyle netleştirir, yalınlaştırır. Verdiğiniz şeyin derinliğine inmez; yüzeysel ve biçimcidir."* Ali Gevgilili de diyor ki: *"Lütfi Ö. Akad'ı* Yalnızlık Rıhtımı*'ndaki birinci sınıf mizansen ve oyun yöneticiliğini de gözönüne alarak 1960 Türkiyesi'nin en büyük rejisörü diye gösterebiliriz."* Giovanni Scognamillo da *Hudutların Kanunu*'ndan söz ederken şöyle diyor: *"Akad'ın yarattığı dünya bir tüm olarak karşımıza dikiliyor; eksiklikleriyle, fazlalıklarıyla. Ve de tüm olarak insanı saran, içine alan, düşündüren, duygulandıran bir dünya bu, meseleleri, kişileri, çarpıcılığı, sıcaklığı ile."*

Filmleri:

1949: *Vurun Kahpeye*
1950: *Lüküs Hayat*
1951: *Arzu ile Kamber, Tahir ile Zühre*
1952: *Kanun Namına, İngiliz Kemal Lavrens'e Karşı*
1953: *Altı Ölü Var (İpsala Cinayeti), Katil, Çalsın Sazlar Oynasın Kızlar (Oyna Kızım Oyna)*
1954: *Öldüren Şehir, Bulgar Sadık, Vahşi Bir Kız Sevdi*
1955: *Kardeş Kurşunu, Görünmeyen Adam İstanbul'da, Beyaz Mendil, Meçhul Kadın, Kalbimin Şarkısı*
1957: *Ak Altın, Kara Talih*
1958: *Meyhanecinin Kızı*
1959: *Zümrüt, Ana Kucağı, Yalnızlar Rıhtımı*
1960: *Cilalı İbo'nun Çilesi, Yangın Var, Dişi Kurt*
1961: *Sessiz Harp*
1962: *Üç Tekerlekli Bisiklet* (Memduh Ün tamamladı)
1966: *Sırat Köprüsü*
1967: *Hudutların Kanunu, Ana, Kızılırmak Karakoyun, Kurbanlık Katil*
1968: *Vesikalı Yarim, Kader Böyle İstedi*
1969: *Seninle Ölmek İstiyorum*
1971: *Anneler ve Kızları, Rüya Gibi, Bir Teselli Ver, Mahşere Kadar, Vahşi Çiçek*
1972: *Yaralı Kurt, Irmak*
1973: *Gökçe Çiçek, Gelin, Düğün*
1974: *Esir Hayat, Diyet*

Film Sayısı: 48

Ödülleri:

1953: 1. Türk Film Festivali'nde *Kanun Namına* en iyi film ve en iyi yönetmen.
*"Yıldız Dergisi"*nin seçiminde en iyi film ve en iyi yönetmen.
1954: Türk Film Dostları yarışmasında *Öldüren Şehir*'le en iyi yönetmen.
1955: 3. Türk Film Festivali'nde *Bulgar Sadık* en iyi film ve en iyi yönetmen.
1965: İzmir Film Festivali'nde *Üç Tekerlekli Bisiklet* en iyi film.
1967: 4. Antalya Film Festivali'nde *Hudutların Kanunu* en iyi 2.dram filmi.
1968: 5. Antalya Film Şenliği'nde *Vesikalı Yarim* en iyi 2. film.
1969: Sinema Yazarları'nın seçiminde *Hudutların Kanunu* en iyi film.
1972: 4. Adana Film Fevstivali'nde *Yaralı Kurt* en iyi 2. film.
4. Adana Film Festivali'nde *Irmak* en iyi 3. film.
1973: 5. Adana Film Festivali'nde *Gelin* en iyi film.
Sinema Yazarları'nın seçiminde en iyi film.
1974: 11. Antalya Film Festivali'nde *Düğün* en iyi film ve en iyi yönetmen.
Sinema Yazarları'nın seçiminde en iyi film.
1983: 20. Antalya Film Festivali'nde Akad'a onur ödülü.
1988: Kültür ve Turizm Bakanlığı seçiminde Akad'a büyük ödül.
1994: 31. Antalya Film Festivali'nde Akad'a Film Yönetmenleri Derneği onur ödülü.

AKAKAR, ALEV (1949 İstanbul). Kadıköy Ticaret Lisesi'ni bitirdi. Sinemaya set işçisi olarak girdi. Önce Hulki Saner'e asistanlık yaptı, sonra bu çalışmasını Semih Evin ve Natuk Baytan'la sürdürdü. Bu ara oyunculuk yaptı, senaryolar yazdı. 1971'de ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1971: *Beş İdamlık Adam, Kör, Ecel Tarlası*
1972: *Vurgun*
1975: *Delicesine*
1977: *Sihirli Gözlük*
1978: *Batak*
1979: *Aşk Bebeği, O Kadınlardan Biri*
1980: *Yaktın Beni Dünya*
1981: *Adile Teyze*
1986: *Nisan Bitti*
1987: *Bir Günah Gibi, Bütün Kuşlar Vefasız, Eski Sevdalar Gibi, Kahraman Hamamcı, Sevdiğimi Biliyorsun, Unutamadığım*
1989: *Serseri Aşıklar*
1990: *Beni mi Buldun, Herşeyi Bitirdik*

Film Sayısı: 21

AKARSU, ATİLLA (1956 Ankara). Ordu Ortaokulu'nu bitirdi. 1968'de sinemaya set işçisi olarak girdi. İzzet Akay'a kamera asistanlığı yaptı. Çetin İnanç'la çalıştı. Bir süre reji asistanlığını sürdürdü. 1987'de yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1987: *İkisi de Cesurdu, Şehirde İki Kadın, Aliye*

AKBAŞ, AYDEMİR (1936 İstanbul). İtalyan ve Galatasaray Liselerinde öğrenim gördü. Gazetecilik yaptı. Gülriz Sururi, Ayfer Feray-Nisa Serezli, Ali Poyrazoğlu gibi ünlü tiyatro topluluklarında çalıştı, çeşitli oyunlarda sahneye çıktı. 1964'de Atıf Yılmaz'ın yönettiği *Keşanlı Ali Destanı* adlı filmde oynayarak sinemaya geçti. Bir süre Yılmaz Güney'in filmlerinde çalıştı. 1974'de başlayan "seks komedileri furyası"nda ün yapıp başrollere tırmandı.

Daha sonraki yıllarda İbrahim Tatlıses'le çalışarak senaryolar yazdı. 1987'de *Düş Yakamdan Osman* adlı güldürüyle yönetmenliğe başladı. TV dizilerinde oynadı.

Filmleri:

1987: *Düş Yakamdan Osman, Seyyar Kamil*
1988: *Dilekçe*
1989: *Bakımsız Tarzan*
1990: *Çılgın Berber, Muhteşem Enayi*

AKBAŞLI, HİCRİ (1922 Eskişehir). Yüksek Polis Akademisi'ni bitirdi. 1950'li yıllarda sinemaya oyuncu olarak girdi. 1952'de yönetmenliğe başladı. 1970'de Amerika'ya gitti. Film ithalatçılığı yaptı.

Filmleri:

1952: *Zehir Kaçakçıları*
1953: *Kezban*
1956: *Aşıklar Kabesi Mevlana*
1957: *Ağlayan Kaya, Yetim, Ağlarsa Anam Ağlar*
1958: *Dikenli Çit*
1959: *Son Yolcu, Zavallı Kız*
1960: *Fakir Şarkıcı, Fedakar Arkadaş, Mecnun, Sığıntı*
1961: *Ümitsiz Kapı*
1962: *Atı Alan Üsküdar'ı Geçti, Yavaş Yürü Yabancı*
1964: *Altın Kelepçe, Sekiz Kuruş*
1965: *Fırıldak Naci, Konuşan Gözler, Son Darbe*
1966: *Eşkiya, Ölüm Yaklaşıyor*

Film Sayısı: 23

AKBAŞLI, VELİ (1936 Eskişehir). Darüşşafaka Lisesi'ni bitirdi. Sinemaya senaryocu olarak girdi. Oyunculuk yaptı. Lale Film Stüdyosu'nda kurgucu olarak çalıştı. 1965'de yönetmenliğe başladı. 1991'de *Oryantalist ve Türkiye* adlı bir belgesel yönetti.

Filmleri:

1965: *Tavanarası*
1967: *Vahşi Ölüm*

AKDİKMEN, VEDAT (1929 İstanbul). Bir süre Hukuk öğrenimi gördü. Ankara Devlet Konservatuarı'na girdi. 1952'de Mümtaz Alpaslan'ın yönettiği *Köye Gelen Dansöz*'le görüntü yönetmeni olarak sinemaya girdi. Birçok filmde görüntü yönetmenliği yaptı. 1960'da Erdem Buri'yle, Attila Tokatlı'nın oynadığı *Hancı* ve *Tahta Anahtar* adlı belgeselleri çekti. 1961'de renkli olarak ilk sinema filmi *Küçük Dünya*'yı yönetti. Ne var ki, bu ilk deneme bir kaza sonucu tümüyle yandı.

Filmleri:

1961: *Küçük Dünya*

AKINCI, FAİK AHMET (1956 Trabzon). Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde okudu. 1976'da sinemaya ilk adımlarını attı. 1983'ten başlayarak reklam filmleri yönetmenliği yaptı. Bolu, Artvin, Rize gibi yöreleri içeren Anadolu belgeselleri yönetti. *Güneşi Görmeden* adlı TV dizisi çekti. 1994'de ilk uzun metrajlı sinema filmini gerçekleştirdi.

Filmleri:

1994: *İş*

AKINCI, NURİ (1924 İstanbul – 1977). İstanbul Erkek Lisesi'ni bitirdi. 1946'da Şehir Tiyatrosu'na girip *Baykuş* oyunuyla sahneye çıktı. 1949'da Faruk Kenç'in yönettiği *Çakırcalı Mehmet Efe* adlı filmde reji asistanlığına başladı. 1951'de ilk filmini yönetti. Kendi adına çeşitli film şirketleri kurup prodüktörlük yaptı. Son filmi *Aşk Durağı*'nın Ayvalık'taki çekimi sırasında yaşamını yitirdi.

Filmleri:

1951: *Ege Kahramanları*
1952: *Aşk Besteleri, Beyoğlu Esrarı*
1954: *Yollarımız Ayrılıyor*
1955: *Dalaverecİler Kralı, Irz Düşmanları*

1956: *Hayırsız Evlat*
1957: *Annemin Gözyaşları, Çoban Aşkı, Memiş İş Peşinde, Namus Kurbanı*
1958: *Aşık Garip – Köy Güzeli, Esrarlı Kadın – Günah Bende, Memiş Gangsterler Arasında, Kapıcının Kızı*
1959: *Çakır Eminem, Talihsizler, Zehir Ali*
1960: *Bahtımın Yıldızı, Yanık Ömer*
1961: *Benim Küçük Meleğim, Bir Yetimenin Hasreti, Sevdalı Efe*
1962: *Beş Hikaye, Cehenneme Çevrilen Cennet, Memnu Meyve*
1964: *Anne Çok Gördü Felek, Kamalı Zeybek, Kara Dağlı Efe, Kara Şahin*
1965: *Bize Türk Derler, Erkek Dediğin Böyle Olur, Kardeş Belası, Kasımpaşalı, Kasımpaşalı Recep*
1966: *Ağaların Savaşı, Arabacı Sabahat, Bombacı Emine, Çingene, Ferhat ile Şirin, Hazreti Ayşe, Kanunsuz Dağlar, Karacaoğlan, Kıratlı Efe, Şehzade Murat ve Gülnaz Sultan, Kara Fatma*
1967: *Kamalı Zeybek Çakırcalı'ya Karşı, Kamalı Zeybeğin İntikamı, Killing Frankeştayne Karşı*
1969: *Hayat Kurbanı, Kara Efe, Mini Etekli Kızlar*
1970: *Civan Ali, Zeyno*
1971: *Hey Amigo Santana, Hey Amigo Beş Mezar, Mavi Boncuk Lassi*
1972: *Kamalının İntikamı, Kara Bomba, Son Düello*
1973: *Çılgınlar, Derya Gülü, Hazreti Yusuf, Kara Maske, Korkusuz Adam, Sarı Kız – Kız Evliya*
1974: *Huma Kuşu*
1975: *Bunalım, Çırılçıplak – Emanuelle, Seks ve Şantaj, Şeftali*
1976: *Ah Dede Vah Dede, Alo Kolombo – Çığlık, Zühtü*
1977: *Alman Gelin, Aşk Durağı, Belki Bir Gün*

Film Sayısı: 77

AKMAN, NİSAN (1958 Ankara). Ankara Radyosu Çocuk Tiyatrosu'nda çocuk oyuncu olarak sanat yaşamına küçük yaşlarda atıldı. Ardından TRT'nin çocuk bölümünde oyunculuk yaptı. Lise eğitimini İstanbul'da tamamladıktan sonra birçok filmde kamera asistanı olarak çalıştı. 1977 – 79 yıllarında İstanbul Televizyonu'nun çeşitli drama ve belgesel filmlerinde program yapımcısı olarak çalışmalarını sürdürdü. 1980'li yılların ortalarına kadar *"Ses Dergisi"*nde foto muhabirliği ve çeşitli reklam şirketlerinde prodüktörlük yaptı. Reklam filmleri çekti. 1986'da ilk sinema filmini yönetti.

Filmleri:

1986: *Beyaz Bisiklet*
1987: *Bir Kırık Bebek, Dünden Sonra Yarından Önce*

Ödülleri:

1986: 23. Antalya Film Festivali'nde *Beyaz Bisiklet*'le jüri özendirme ödülü.
Kültür Bakanlığı seçiminde başarı ödülü.
1987: Kültür Bakanlığı seçiminde *Bir Kırık Bebek*'le başarı ödülü.

AKOVALIGİL, MURAT (1927 Aydın). Aydın Lisesi'ni bitirdi. Asistanlık yaptı. Aksel Film şirketini kurup yapımcılığa başladı. 1973'de ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1973: *Memiş ile İbiş Gangsterler Karşı, Üç Balıkçı Kız*
1974: *Kanlı Savaş*

AKPOLAT, TEKİN (? – ?). 1954'de yönetmenliğe başladı. 1963 yılında Ali K. Meram'la birlikte hazırladığı *Senaryo Yazma Tekniği ve Sinemada Artistik Oyun Sanatı* adlı kitabı yayınladı.

Filmleri:

1954: *Garibin Aşkı*
1957: *Karlı Dağdaki Ateş*
1958: *Bir Kadın Uğruna, Elveda*
1961: *Deli Gönül*

AKSOY, ORHAN (1930 Bursa). Lise öğrenimini tamamladıktan sona 1948 yılında Beyoğlu Şık ve Saray sinemalarında makinist olarak çalışmalarına başladı. Vatani görevinden sonra 1952'de İpek Film Stüdyosu'na girip kurgucu olarak çalıştı. 1960'lı yıllarda ise Hulki Saner'e reji asistanlığı yaptı, senaryo çalışmalarına katıldı. 1963'de "ilk film"i olan *Şıpsevdi*'yi yönetti. Dönemin ünlü yıldızları eşliğinde Amerikan tipi salon melodramları ve romantik aşk filmleriyle piyasanın popüler yönetmenlerinden biri oldu. 1964'de *Vurun Kahpeye* ile ilk çıkışını gerçekleştirdi. 1978 yılında ilk kez "pembe renkli aşk dramları"nın dışına çıkıp *Altın Şehir*'le toplumsal gerçeklere hafif bir iniş yaptı. 1985'de *Acımak* ve 1986'da *Saat Sabahın Dokuzu* dizilerini yönetti.

Filmleri:

1963: *Şıpsevdi*
1964: *Afilli Delikanlı, Bir İçim Su, Bomba Gibi Kız, Öksüz Kız, Vurun Kahpeye*
1965: *Hıçkırık, İki Yavrucak, Kumarbaz, Yalancı*
1966: *Allahaısmarladık Yavrum, Altın Küpeler, Damgalı Kadın, Dertli Gönüller, Erkek Severse*
1967: *Kederli Günlerim, Samanyolu, Yıkılan Yuva*
1968: *Kadın Asla Unutmaz, Kezban*
1969: *Ayşecikle Ömercik, Fakir Kızı Leyla, Kınalı Yapıncak, Kızım ve Ben, Uykusuz Geceler*
1970: *Kezban Roma'da, Seven Ne Yapmaz, Yavrum*
1971: *Bütün Anneler Melektir, Emine, Kezban Paris'te, Seni Sevmek Kaderim, Severek Ayrılalım, Yarın Ağlayacağım*
1972: *Alın Yazısı, Hayat mı Bu, Kaderimin Oyunu, Sev Dedi Gözlerim, Vefasız*
1973: *Acı Hayat, Hayat Bayram Olsa, Karateci Kız, Yeryüzünde Bir Melek*
1974: *Almanyalı Yarim, Ayrı Dünyalar, Bir Yabancı, Mahcup Delikanlı, Veda*
1975: *Ah Nerede, Bir Araya Gelemeyiz, Evcilik Oyunu, Gülşah, Şafakta Buluşalım*
1976: *Aile Şerefi, Kader Bağlayınca, Öyle Olsun, Sıralardaki Heyecan, Şoför*
1977: *Baraj, Dila Hanım, Ölmeyen Şarkı*
1978: *Altın Şehir, İşte Bizim Hikayemiz, Neşeli Günler, Tatlı Nigar*
1979: *Canikom, İsyan, İstanbul 79*
1980: *Renkli Dünya, Tanrıya Feryat*
1981: *Tövbe, Yüz Karası*
1982: *Bir Yudum Mutluluk, Gazap Rüzgarı*

1983: *Bataklıkta Bir Gül, Zifaf*
1984: *Sokaktan Gelen Kadın, Üşütük*
1987: *Kiracı, Yakışıklı, Yolun Sonundaki Karanlık*
1988: *Bıçkın*
1989: *Dehşet Gecesi, Zehir Hafiye*
1990: *Hasan Boğuldu*
1992: *Varyemez*
1994: *Yumuşak Ten*

Film Sayısı: 87

Ödülleri:

1970: 7. Antalya Film Festivali'nde *Kınalı Yapıncak* en iyi 2. film.
1973: 10. Antalya Film Şenliği'nde *Hayat mı Bu* en iyi film.
1994: 31. Antalya Film Festivali'nde *Yumuşak Ten* en iyi 2. film.

ALASYA, ZEKİ (1943 İstanbul). Robert Kolej'de öğrenim gördü. Tiyatroyla ilişkisi 1959'da başladı. Arena, Gen – Ar ve Ulvi Uraz gibi ünlü tiyatro topluluklarıyla çalıştı. 1970'li yıllarda Ertem Eğilmez'in yönettiği Arzu Film güldürülerinde sinema oyunculuğuna başladı. Sinemada ve tiyatroda Metin Akpınar'la bir ikili oluşturup güldürü dünyasında yenilikçi bir çift anlayışı yarattı. 1977'de yönetmenliğe başladı. Ve yönetmenliğini yaptığı tüm filmlerde Metin Akpınar'la birlikte oynadı.

Filmleri:

1977: *Aslan Bacanak, Sivri Akıllılar*
1978: *Cafer'in Çilesi, Petrol Kralları*
1979: *Doktor, Köşe Kapmaca, Vah Başımıza Gelenler*
1982: *Elveda Dostum*
1983: *Davetsiz Misafir, Dönmedolap*
1984: *Kaptan*
1985: *Patron Duymasın, Yanlış Numara, Yaz Bitti*
1986: *Dikenli Yol*
1987: *Namus Düşmanı*

Film Sayısı: 16

ALPAN, ZEKİ (1908 İstanbul – 1992). Kadıköy Rüştiyesi'nde okudu. 13 yaşında sahneye çıktı. 1926'da tiyatro oyunculuğuna başladı. Ünlü topluluklarda çalıştı, Anadolu turnelerine çıktı. Tiyatro oyunculuğunun yanı sıra makyaj uzmanı olarak ün yaptı. Halk operetlerinde sahneye çıktı. Sinemada önce güldürü oyuncusu olarak dikkati çekti, 1952'de yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1952: *Caz Saz, İstanbul Havası – Anşak Sulukule'de, Yıldızlar Revüsü*
1953: *Hoşgör Boşver Aldırma – Memo Festivalde*

ALPASLAN, MÜMTAZ (1927 İstanbul). Lise öğreniminden sonra 1944'de *Bağda Gül* adlı filmle oyunculuğa başladı. Küçük yaşlarda hayata atıldı. İnşaat ameleliği, gazoz satıcılığı gibi çeşitli işlerde çalıştı. Halkevleri'nde sahneye çıktı. İstanbul Konservatuarı Tiyatro Bölümünü bitirdi. İlk başrolünü senaryosunu da kendi yazdığı ve Nuri Akıncı'nın yönettiği *Beyoğlu Esrarı*'nda oynadı. Bir süre Amerika'da yaşadı. Hollywood'da küçük bütçeli filmlerde rol aldı. Ve *Merhaba Bebeğim Merhaba Aşkım*'da başrol oynadı. 1955'de yönetmenliği denedi. 1993'de anılarını *Üç Uzun Öykü* adlı kitabında topladı.

Filmleri:

1952: *Köye Gelen Dansöz, Korsan*
1953: *Acı Günler*
1957: *Korsan*
1959: *Ölüm Dönemeci*
1963: *Geçim Dünyası*
1966: *Beynimdeki Şeytan, Kadınlar Dövülmez*
1967: *Külhanbeyler Kralı*
1968: *Altın Mezar*
1969: *Cehennem Takibi, Çılgın Soyguncular*
1970: *Eşkiya Oğlu*

1971: *Gölgen Bile Benden Korkar*
1972: *Bitirim*
1973: *Papazlar Şebekesi*
1974: *Ölüm Kalım Oyunu - Allah Babamı Affetsin*
1985: *Güllü Kız*
1986: *Çoban Aşkı*

Film Sayısı: 19

ALYANAK, ARŞAVİR (1907 Adapazarı - 1981). 1934'de İstanbul Üniversitesi Diş Fakültesi'ni bitirdi. Bir süre dişçilik yaptı. 1948'de Seyfi Havacri'nin yönettiği *Damga* adlı filmde asistanlık yaparak sinemaya girdi. Filmlerde oyunculuk yaptı. 1951'de Memduh Ün'le Yakut Film şirketini kurup yapımcılığa başladı. Ve aynı yıl ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1951: *Hayat Acıları - Gülnaz*
1952: *Onu Ben Öldürdüm*
1953: *Üç Baba Torik, Yaban Kız*
1954: *Günahkar Baba*
1955: *Kızımla Beraber Ağladık, Son Beste*
1957: *Kara Bahtım*
1958: *Bir Dilim Ekmek, Karanlık Günler, Kederli Yıllar, Sokak Çocuğu*
1959: *Ömrümün Tek Gecesi*
1960: *Cici Katibem, Satın Alınan Adam*
1961: *Dikenli Gül, Hatırla Sevgilim, Sokaktan Gelen Kadın, Suçlu Aşıklar*
1962: *Dilberler Yuvası, Fatoşun Bebekleri, Zorla Evlendik*
1963: *Baş Belası, Kezban, Kızlar Büyüdü, Tatlı Sert, Zehir Hafiye*
1964: *Bücür, Macera Kadını, Taşralı Kız, Yılların Ardından*
1965: *Şeytanın Kurbanları*
1966: *Bitmeyen Çile*
1967: *Çıldırtan Dudaklar*
1971: *Gönül Hırsızı.*
1975: *Gece Kuşu Zehra*

Film Sayısı: 36

ALEMDAR, MEHMET (1946 Sürmene, Trabzon). Trabzon Lisesi'nde bir süre okudu. Genç yaşta iş hayatına atıldı ve babasıyla birlikte bakkallık ve manifaturacılık yaptı. 1970'de Alemdar Filmi kurdu. 1972'de Semih Evin'e asistanlık yaptı. Daha sonraki yıllarda Çetin İnanç'la çalıştı. 1984'de yönetmenliğe başladı. Senaryolar yazdı, video filmleri çekti.

Filmleri:

1984: *Aşk Sürgünü, Kalbinden Atma Beni*
1985: *Yaranamadım*
1994: *Şüphenin Bedeli*
1995: *Kader Diyelim*

ALTIOKLAR, MUSTAFA (1958 Ünye, Ordu). 1976'da Ankara Koleji'ni bitirdi. 1984'de Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. 1991'de fizik tedavi ve rehabilitasyon uzmanı olarak çalıştı. 1989'da *Çizgim* adlı kısa filmi çekerek sinema çalışmalarına başladı. 1991'de *Kıl Payı, Ayak Sesleri, Labsus* ve *Agoni* adlı kısa film çalışmaları yaptı. 1992'de ilk sinema filmini yönetti ve bu ilk denemesiyle dikkat çekti.

Filmleri:

1992: *Denize Hançer Düştü*
1995: *İstanbul Kanatlarının Altında*

Ödülleri:

1989: Yunus Nadi Yarışması'nda *Çizgim*'e mansiyon.
1990: 2. Ankara Film Şenliği'nde Seçiciler Kurulu Özel Ödülü.
1991: İfsak Kısa Film Yarışması'nda *Çizgim* en iyi film, en iyi yönetmen.
1992: 4. Ankara Film Şenliği Kısa Film Yarışması'nda *Labsus* en iyi film.
İfsak Kısa Film Yarışması'nda *Ayak Sesleri* en iyi film, *Labsus* en iyi 2. film ve *Agoni*'ye video dalında başarı ödülü.

1993: Kültür Bakanlığı seçiminde *Denize Hançer Düştü* sinema başarı ödülü.
Ankara Film Şenliği'nde *Denize Hançer Düştü*'yle en iyi umut veren yönetmen.

AR, VEDAT (1907 İstanbul). 1928'de Güzel Sanatlar Akademisi'ni, 1931'de Paris Ecole des Arts Appliqués à l'Industrie'yi bitirdi. Ardından Güzel Sanatlar Akademisi'nde hocalık yaptı. Yurt dışında ve yurt içinde çekilen birçok filmde dekoratör olarak çalıştı. 1950'de ilk filmini yönetti. Reklam ve kültür filmleri çekti. Öğretim üyesi olarak çizgi film denemelerinin başlamasında büyük katkısı oldu.

Filmleri:

1950: *Üçüncü Selim'in Gözdesi*
1951: *Lale Devri*

ARAKON, AYDIN (1918 Edirne – 1992). Orta öğrenimini İstanbul Işık Lisesi'nde tamamladı. *"Sokak"* adlı edebiyat dergisini çıkardı. Sinema ile ilişkisi 1948 yılında Şadan Kamil'in yönettiği *Dümbüllü Macera Peşinde* adlı filmin senaryosunu yazarak başladı. Ve bir yıl sonra da ilk filmini çekti. 1959'da *Fosforlu Cevriye* ile külhanbey tipli kadın kahraman ve bol argo deyimlerin kullanıldığı bir tür yarattı.

Filmleri:

1949: *Çığlık, Efsuncu Baba*
1951: *İstanbul'un Fethi, Vatan İçin*
1952: *Ankara Ekspresi, Kızıl Tuğ*
1954: *Sahildeki Kadın*
1956: *Miras Uğrunda, Tuzak Oteli*
1957: *Senin İçin*
1958: *Hayat Cehennemi*
1959: *Fosforlu Cevriye, Kıtıpiyoza Tuzak – Fosforlu'nun Oyunu*
1960: *Civanmert*
1961: *Ölüm Film Çekiyor, Özleyiş, Ya O Ya Ben, Yumurcak*
1962: *Fosforlu Oyuna Gelmez, Hodri Meydan, Şehvet Uçurumları, Ver Elini İstanbul, Yumurcak Faka Basmaz*
1963: *Kahpe*
1964: *Ankara'ya Üç Bilet, Uçurumdaki Kadın*
1965: *Sonsuz Geceler*
1970: *Acımak*

Film Sayısı: 28

ARAKON, İLHAN (1916 Edirne). Feyziye Lisesi'nden mezun oldu. Güzel Sanatlar Akademisi'nde 4 yıl mimarlık öğrenimi gördü. Görüntü yönetmeni olarak sinemaya girdi. 1955 yılında yönetmenliğe başladı. 1966'da kendi yaptığı bir mercekle Lütfi Ö.Akad yönetiminde Türk sinemasının "ilk sinemaskop film" denemesi *Sırat Köprüsü*'nü gerçekleştirdi. Mimar Sinan Üniversitesi Sinema TV Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalışmalarını sürdüren Arakon, ayrıca *Oyalar ve Yazmalar* adlı bir belgesel yönetti.

Filmleri:

1955: *Garipler Adası*

Ödülleri:

1953: 1. Türk Film Festivali'nde "en başarılı kamera ödülü".
1954: TFDD – Türk Film Dostları Derneği'nin seçiminde "en başarılı kamera ödülü".
Mifed'de (Milano) *Oyalar ve Yazmalar*'la en iyi belgesel film ödülü.

ARCA, ÖZCAN (1943 İstanbul). Teknik Üniversite Makine Bölümü'nden mezun oldu. 1968'de ilk kısa film denemesi *Zürafa Sokağı*'nı ve 1971'de ise İsveç Televizyonuna çocuklarla ilgili iki belgesel çekti. 1976'da ilk uzun metrajlı filmini yönetti.

Filmleri:

1976: *Merhaba*

Ödülleri:

1977: 14. Antalya Film Şenliği'nde *Merhaba* en iyi 3. film.
1979: Oberhausen 25. Kısa Film Şenliği'nde *Üç Bölümlük Kısa Film* Federal Almanya Gençlik, Aile ve Sağlık Bakanlığı ödülü.

ARDUMAN, REFİK KEMAL (1901 İstanbul - 1981). Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Almanya'da bir süre UFA stüdyolarında çalıştı. 1992'de sahneye çıktı. 1922'de Muhsin Ertuğrul'un yönettiği *Boğaziçi Esrarı - Nur Baba* filmiyle oyunculuğa başladı. 1926'da Şehir Tiyatrosu'na girerek oyunculuğunu sürdürdü. 1945'de ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1945: *Köroğlu*
1947: *Büyük İtiraf*
1953: *Kahraman Denizciler*
1955: *Büyük Günah*

ARIBURNU, ORHON MURAT (1920 İstanbul - 1989). 1938'de Haydarpaşa Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi Hukuk ve Edebiyat Fakültelerinde okudu. Bir süre gazetecilik, öğretmenlik ve pilotluk yaptı. 1936'da ilk şiirlerini yayınladı. Resimli şiir sergileri açtı. Oyunlar yazdı. Sinema ile ilgili bazı kurum ve derneklerin başkanlık görevinde bulundu. 1946'da Şadan Kamil'in yönettiği *Seven Ne Yapmaz*'la oyunculuğa başladı. 1950'de ilk filmini yönetti. 1972'de *İnsan Gürültüye Gitmese* adlı oyunu kitap olarak yayınlandı.

Filmleri:

1950: *Yüzbaşı Tahsin*
1951: *Sürgün*
1953: *Beklenen Şarkı* (Cahide Sonku ve Sami Ayanoğlu ile birlikte), *Kanlı Para*
1955: *Gün Doğarken, Sihirli Boru*
1957: *Lejyon Dönüşü*
1959: *Tütün Zamanı*
1962: *Elalem Ne Der, Ümitler Kırılınca*
1964: *Prangasız Mahkûmlar*
1965: *İçimizdeki Boşluk*
1966: *Ümit Kurbanları*
1969: *Sarı Çizmeli*
1974: *Anter*

Film Sayısı: 14

Ödülleri:

1953: Türk Film Dostları Derneği'nin 1. Türk Film Festivali'nde *Kanlı Para* en iyi film ve en iyi yönetmen ödülleri.

ARIKAN, KAYAHAN (1929 Burhaniye - 1980). Sinemaya Atlas Film Stüdyoları'nda ışıkçılık yaparak girdi. Bazı semt sinemalarında makinistlik yaptı. 1949'da oyunculuğa başladı. 1950'li yıllarda bir süre reji asistanlığı yaptı. 1966'da ilk filmlerini yönetti. Ayrıca, Tancan Akın takma adıyla filmler çekti. Ucuz bütçeli serüven ve kahramanlık filmlerinin yönetmeni oldu.

Filmleri:

1966: *Fedailer, Gavur Dağın Eşkiyası*
1967: *Kartal Efe, Turist Zehra*
1968: *İslamiyetin Kahraman Kızı, Kanayan Yara*
1969: *Asyalı Dişi Cengaver, Maskeli Süvari'nin Dönüşü, Maskeli Süvari Tom Miks'e Karşı, Mülteci Memet, Sevimli Kabadayı, Süpermen Fantoma'ya Karşı, Üç Namus Bekçisi*
1971: *Bayan Bacak Tabanca Bıçak, Dişi Tarzan, Şimdi Silah Konuşacak*
1972: *Kaplan Kadın Dehşet Adasında* (T.Akın), *Yedi Kişi Ölecek* (T.Akın)
1974: *Türk Aslanları* (T.A.)
1975: *Zımbalı Bilal* (T.A.)

Film Sayısı: 20

AHKIN, CÜNEYT (1937 Eskişehir). Gerçek adı Fahrettin Cüreklibatur. 1961'de İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. Çeşitli dergi ve gazetelere öyküler yazdı. 1964'de *"Artist Dergisi"*nin amatör gençler arasında düzenlediği yarışma sonucu "birinci" seçilerek sinemaya geçti. Halit Refiğ'in yönettiği *Gurbet Kuşları*'yla oyunculuğa başladı. Sinemadaki ününü özellikle de vurdulu kırdılı karate serüven filmleriyle yaptı. 1976'da ilk filmini yönetti. Video filmleri çekti. Ve yönetmen olarak sıradan macera filmlerinin dışına çıkamadı. 1990'lı yıllarda TV dizilerine yöneldi. 1989'da *Doktorlar*, 1992'de *Polis*, 1994'de *Alkol* ve *Merhamet* dizilerini çekti.

Filmleri:

1976: *Şahin, Tek Başına*
1977: *Sevgili Oğlum*
1978: *Baba Kartal, Görünmeyen Düşman, Ölüm Görevi*
1979: *Kanun Gücü, Küskün Çiçek, Üç Sevgili, Üç Tatlı Bela, Vatandaş Rıza*
1980: *Kartal Murat, Rüzgar*
1981: *Önce Hayaller Ölür*
1984: *Ölüm Savaşçısı*
1985: *Kaçış, Kanun Adamı, Mahkûm*
1986: *Babanın Oğlu, Gırgır Hafiye, Kavga, Kral Affetmez, Silah Arkadaşları, Sokak Kavgacısı, Yalnız Adam*
1987: *Asılacak Adam, Cehennem Ateşi, Sevdam Benim, Son Kahramanlar, Sürgündeki Adam, Şeytanın Oğulları, Ölüme Koşanlar*
1988: *Bombacı, Şafak Sökerken*

Film Sayısı: 34

Ödülleri:

1969: 6. Antalya Film Şenliği'nde *İnsanlar Yaşadıkça*'daki rolüyle en iyi oyuncu.
1972: 4. Adana Film Şenliği'nde *Yaralı Kurt*'taki rolüyle en iyi oyuncu.
1976: 13. Antalya Film Şenliği'nde *Mağlup Edilemeyenler*'deki rolüyle en iyi oyuncu.

ARSEVEN, CELAL ESAT (1875 İstanbul - 1971). II. Abdülhamid'in sadrazamlarından Ahmet Esat Paşa'nın oğlu. Galatasaray Sultanisi'ni bitirdi. Osmanlı döneminin ünlü ressamı Zonaro'dan resim dersleri aldı ve suluboya çalışmaları yaptı. Çeşitli dergilerde sanat üzerine yazdı. Giresun'dan millet-

vekili oldu. Bir süre Darülbedayi (Şehir Tiyatrosu) müdürlüğü görevinde bulundu. 1918'de Salah Cimcoz'la birlikte yazdıkları *Sultan Selim –i Salis* adlı oyun Viyana'da sahnelendi. 1919'da Almanya'da yönettiği *Die Tote Wacht – Koruyan Ölü* yurt dışında çekilen ilk Türk filmi oldu.

Filmleri:

1919: *Koruyan Ölü*

ARTAMEL, TALAT (1909 İstanbul – 1957). Öğrencilik yıllarında önce amatör Topkapı Mahfeli Sahnesi'nde tiyatro oyunculuğuna başladı. Sonra Raşit Rıza Samako ekibiyle birlikte çalıştı. 1927'de Şehir Tiyatroları'na girdi. 1929'da Muhsin Ertuğrul'un yönettiği *Kaçakçılar*'la sinema oyunculuğuna başladı. 1944'de ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1944: *Hürriyet Apartmanı*
1946: *Sonsuz Acı*
1948: *Sönen Rüya*
1951: *Vatan ve Namık Kemal* (Cahide Sonku ve Sami Ayanoğlu'yla birlikte)
1952: *Can Yoldaşı*
1954: *Nasreddin Hoca*
1956: *Büyük Sır*

Ödülleri:

1948: Yerli Film Müsabakası'nda en iyi karakter artisti.

ARSLAN, MUZAFFER (1921 İzmir – 1992). Edebiyat Fakültesi'nde öğrenim gördü. Öğrencilik yıllarında Marcel Pagnol'un *Caz* adlı eseriyle sahneye çıktı. 1945'de İstanbul Şehir Tiyatrosu'na girdi. Ardından sinema oyunculuğuna başladı. 1956'da AS Film şirketini kurup yapımcı oldu. Aynı yıl ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1956: *Günah Yolcuları*
1957: *Anası Gibi, Kahpenin Aşkı*
1958: *Dertli Irmak*
1959: *Ömrüm Böyle Geçti*
1962: *Billur Köşk*
1965: *Şeker Gibi Kızlar*
1968: *Artık Sevmeyeceğim, Kahveci Güzeli*
1970: *Ankara Ekspresi, Hayatım Sana Feda, Arım Balım Peteğim*
1973: *Ağlıyorum, Düşman*
1975: *Acele Koca Aranıyor*

Film Sayısı: 15

Ödülleri:

1971: 8. Antalya Film Şenliği'nde *Ankara Ekspresi* en iyi film.

ASLAN, MEHMET (1931 İzmir – 1987). Teknik Üniversite Elektrik Bölümü'nde bir süre öğrenim gördü. Duru Film şirketinde teknisyen olarak çalıştı. 1950'de Orhon M.Arıburnu'nun yönettiği *Yüzbaşı Tahsin*'de reji asistanlığına başladı. Yıllarca çeşitli yönetmenlere asistanlık yaptı ve birçok filmde oynadı, senaryolar yazdı. 1965'de ilk filmi *Bir Gönül Oyunu*'nu çekti. Türk sinemasının en hızlı çalışan yönetmenlerinden biri. Ancak ucuz, sıradan ve piyasa filmleri yönetmeni olmanın dışına çıkamadı.

Filmleri:

1965: *Bir Gönül Oyunu*

1966: *Hızır Efe, Korkusuz Adam, Sarı Gül, Şeref Kavgası, İntikam Yemini*

1967: *Akbulut, Malkoçoğlu ve Karaoğlan'a Karşı, Aslan Yürekli Reşat, Erkek Adam Sözünde Durur, Gül Ağacı, Şeytanın Oğlu, Şoför Parçası, Yaralı Kuş*

1968: *Agora Meyhanesi, Bozkırlar Şahini Targan, Gelincik Tarlası, Gültekin, Hakanlar Savaşı, Kara Pençe, Mafya Ölüm Saçıyor, Marmara Hasan*

1969: *Bin Defa Ölürüm, Bir Şarkısın Sen, Çifte Tabancalı Kabadayı, Gültekin Amazon Kızlara Karşı, Kan Su Gibi Akacak, Kanlı Aşk, Mete Han Amazonlara Karşı, Sabrın Sonu*

1970: *Aşk ve Tabanca, Çarşambayı Sel Aldı, Gülüm Nuri, İmzam Kanla Yazılır, Kaderin Ağları, Kıskanırım Seni, Koreli Kemal, Kurt Kanı, Tarkan, Gümüş Eğer, Zagor*

1971: *Allı Turnam, Cehenneme Hoş Geldin, Dudaktan Tabanca, Her Kurşuna Bir Ölü, Sevimli Haydut, Tarkan Viking Kanı*

1972: *Bir Garip Adam, Cehennemin Beş Delisi, Karaoğlan Geliyor, Ölüme Köprü, Ölümle Sevişenler, Aşka Susayanlar, Tarkan Altın Madalyon*

1973: *Siyah Eldivenli Adam, Tarkan Kolsuz Kahramana Karşı*

1974: *Deli Ferhat, Gaddar, Kiralık Serseri, Tanrım Beni Baştan Yarat*

1975: *Aklın Durur, Durun Geliyorum, Horoz Gibi Maşallah, Kocam Erkek mi, Silahımda Altı Kurşun, Tolga, Vur Tatlım, Yarınlar Kimin, Yarın Olmaz Şimdi*

1975: *Kurt Kız Aybike, Fiyakanı Bozarım, Kaplan Pençesi, Krallar Eğleniyor*

1976: *Tilki Payı, Aşk Arzu ve Silah, Aşk Mahkumları, Çakal Avı, Eşref, Korkusuzlar*

1978: *Aşk ve Adalet, Dost Bildiklerim, İçimdeki Yangın*

1985: *Kaçak Şarkıcı, Muhteşem, Yavru Kuş*

1986: *Hesap Günü, Kader Böyle Yazdı, Muhteşem İkili, Suçlu Kim*

Film Sayısı: 89

AŞKIN, TANER (1943 Salihli). Galatasaray Lisesi'nden mezun oldu. Paris'e gidip Sorbonne Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde okudu. Bir bankanın müdürlük görevinin ardından, 1987'de Varlık Film şirketinde genel müdürlük ve yönetim kurulu üyeliği yaptı. Senaryolar yazdı. 1989'da kendi adına Minta Filmi kurup yapımcılığa başladı. 1988'de ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1988: *Yansıma*

ATADENİZ, ORHAN (1920 İstanbul – 1953). Yılmaz Atadeniz'in ağabeyi.

Montaj ve dublaj gibi sinemanın tüm teknik alanlarında çalıştı. Melek Sineması'nda makinistlik yaptı. Özellikle de kurgucu olarak mesleğinde ün yaptı. 1951'de ilk filmini yönetti. Havagazı zehirlenmesi sonucu yaşamını yitirdi.

Filmleri:

1951: *Ali ile Veli – Cemile Sultan*
1952: *İstanbul Yıldızları* (Mehmet Muhtar'la birlikte), *Tarzan İstanbul'da*

ATADENİZ, YILMAZ (1932 İstanbul). Kabataş Lisesi'ni bitirdi. 1950'li yılların başında sinemaya tekniker olarak girdi. Özellikle de mesleğinde kurgucu olarak ün yaptı. Daha sonra reji asistanı olarak çalışmalarını sürdürdü. Faruk Kenç, Atıf Yılmaz, Nejat Saydam ve Sırrı Gültekin'le çalıştı. 1963'de *Yedi Kocalı Hürmüz* adlı filmle yönetmenliğe başladı. Genelde Amerikan serüven filmlerinin izini sürerek aksiyona dayalı, ucuz bütçeli yapımların yönetmeni oldu. Buna karşılık kurgu sanatında önde gelen sinemacılardan biridir. Sinemayla ilgili bazı kuruluşların yönetiminde görev aldı, Sine-İş Sendikası'nda başkanlık yaptı. *İstanbul Göklerde, Türk Hava Meydanları* ve *Telgrafçılar* belgesellerini çekti. 1992'de *Polis*, 1993'de *Deli Balta* ve *Lazaryum* adlı TV dizilerini yönetti.

Filmleri:

1963: *Yedi Kocalı Hürmüz, Yüz Karası*
1964: *İki Sene Mektep Tatili*
1965: *Aşkım Silahımdır, Dağların Oğlu, Kahreden Kurşun, Kan Gövdeyi Götürdü*
1966: *Aslanların Dönüşü, Çirkin Kral, Kovboy Ali, Para Kadın ve Silah, Silahların Kanunu, Yalnız Adam – Kibar Haydut, Yedi Dağın Aslanı*
1967: *Çirkin Kral Affetmez, Killing İstanbul'da, Soy ve Öldür, Uçan Adam Killing'e Karşı, Yüzbaşı Kemal*
1968: *Acı İntikam, Casus Kıran, Kafkas Kartalı, Maskeli Beşler, Maskeli Beşlerin Dönüşü, Ölümsüz Adam*
1969: *Çakırcalı Mehmet Efe, Ebu Müslim Horasani, Güney Ölüm Saçıyor, Ringo Vadiler Aslanı, Zorro Kamçılı Süvari, Zorro'nun İntikamı*

1970: *Casus Kıran – Yedi Canlı Adam, Kan Yağmuru, Kralların Kaderi, Maskeli Şeytan, On Kadına Bir Erkek, Şampiyon, Yemende Bir Avuç Türk*
1971: *Azrail, Azrail Peşimizde, Belanın Kralı, Beş Hergele, Biricik İş Peşinde, Cehenneme Dolmuş Var, Jilet Kazım, Kara Cellat*
1972: *Baskın, Ölmek Var Dönmek Yok, Tuzsuz Deli Bekir, Yılmayan Şeytan*
1973: *Dağ Kanunu, Zalim*
1974: *Dört Hergele, Komando Behçet, Öpme Sev, Sev Beni Behçet*
1975: *O'nun Hikayesi, Sarı Necmiye, Tokmak Nuri, Turhanoğlu*
1976: *Afilli Delikanlı, Kadı Han, Doğarken Ölmüşüm*
1977: *Tatlı Melek – Ateş Parçası*
1978: *Biyonik Futbolcu, Hedefte Vuruşanlar, Ölüm Çemberi*

1979: *Kalleş Adam, Karpuzcu, Süper Selami, Tatlı ve Güzel İstanbul Geceleri*
1980: *Akrep, Berduş, Kader Arkadaşı*
1982: *Kanije Kalesi, Son Akın*
1983: *Gül Ağacı, Kobra*
1984: *Çare Sende Allahım*
1985: *Güldür Yüzümü, İkizler*
1986: *Küskünüm, Sevmek Neye Yarar*
1987: *Donanmanın Gülü, Talihsizler, Yalvarış*
1989: *Afacan, Gülom, Kınalı Hanzo, Şah-Mat*
1990: *Afacan Ateş Parçası*
1994: *Afacan Tatlı Bela*

Film Sayısı: 92

ASLANYÜREK, SEMİR (1956 Antakya). Şam Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü'nde öğrenim gördü. Moskova SSCB Devlet Sinema Enstitüsü'nü bitirdi. 1986'da Türkiye'ye döndü. 1990 yılında Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema TV Bölümü'nde öğretim üyesi olarak göreve başladı. Öğrencilik yıllarında *Yara, Babil'de Yalnızlık* ve *Yukarıda Havalar Temiz* adlı kısa film çalışmalarından sonra 1993'de ilk uzun metrajlı sinema filmini Moskova'da çekti.

Filmleri:

1993: *Vagon*

ATAMAN, KUTLUĞ (1961 İstanbul). Mimar Sinan Üniversitesi, Sinema TV Enstitüsü ve Sorbonne Üniversitesi'nde eğitim gördü. *La Fuga* adlı kısa film denemesiyle yönetmenliğe başladı. Yurt dışındaki çalışmalarındaki başarısı nedeniyle çeşitli dallarda ödüller aldı. İlk uzun metrajlı sinema filmi denemesi *Karanlık Sular*, 1994'de Sinema Sanatları ve Bilimler Akademisi (The Academy of Motion Pictures Arts and Science) tarafından saklanmak üzere arşive alındı.

Filmleri:

1994: *Karanlık Sular - Serpent's Tail*

Ödülleri:

1994: 13. Uluslarası İstanbul Film Festivali'nde *Karanlık Sular* özel ödül.

Sinema Yazarları Derneği ödülü.

ATASOY, İRFAN (1937 Adana). İlkokul öğrenciliği sırasında pürsantaj memurluğu yaparak sinemaya girdi. Adana'da film işletmeciliği yaptı. 1960'lı yıllarda kendi şirketini kurup yapımcılığa başladı. Vurdulu kırdılı serüven filmlerinde başrolleri oynadı. Bazı ortak yapımların prodüktörlüğünü üstlendi. 1972'de ilk filmini yönetti. Sinema salonu işletmeciliği yaptı. Senaryolar yazdı.

Filmleri:

1972: *Üçkâğıtçılar*
1976: *Sütü Bozuk*
1977: *Erkeğim*

Ödülleri:

1968: 5. Antalya Film Şenliği'nde yapımcı olarak *İnce Cumali* (Yılmaz Duru) en iyi film.

ATEŞ, ORHAN (1933 İstanbul - 1989). Önce Kabataş ve Taksim Liselerinde, sonra Ankara Hukuk Fakültesi'nde okudu. 1954'de Polis Enstitüsü'nden mezun olduktan sonra bir süre bu görevde bulundu. Ağabeyi Turan Ateş'in kurduğu Tayfun Film şirketi adına yönetmenliğe başladı. 1960'da ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1960: *Evlat Yüzünden* (Rahmi Kafadar'la birlikte), *Osman Çavuş*
1961: *Sahte Prens*
1963: *Gizli Sevda*
1965: *Kamyon Faresi, Kara Kedi*

AYANOĞLU, SAMİ (1913 İstanbul – 1971). Bora Ayanoğlu'nun babası. Darüşşafaka Lisesi'nde okudu. Tiyatro Meslek Mektebi'nden sonra 1930'da Şehir Tiyatroları'na girdi. *Maya* piyesiyle sahneye çıktı. 1943'de Faruk Kenç'in yönettiği *Dertli Pınar* filmiyle oyunculuğa başladı. Özellikle de tarihsel filmlerde canlandırdığı rollerle ve ünlü yıldızları konuşup etkili dublaj sesiyle ün yaptı. 1948'de ilk filmi *Harmankaya*'yı yönetti.

Filmleri:

1948: *Harmankaya*
1949: *Baba Katili, Er Meydanı*
1951: *Allahaısmarladık, Vatan ve Namık Kemal*
1952: *Son Gece, Yavuz Sultan Selim Ağlıyor*
1953: *Gizli Yara, Soygun*
1954: *Bozkurt Obası, Paydos, Beklenen Şarkı* (Orhon M. Arıburnu ve Cahide Sonku ile birlikte)
1955: *Battal Gazi Geliyor, Beyaz Şehir*
1956: *Kara Çalı, Kara Bela*
1958: *Doksandokuz Mustafa*
1960: *Yeşil Kurbağalar, Kardeş Uğruna – Yengen, Siyah Melek*
1962: *Barbut Süleyman*
1965: *Dört Deli Bir Aptal*

Film Sayısı: 22

Ödülleri:

1951: *"Yıldız Dergisi"*nin seçiminde *Vatan ve Namık Kemal* en iyi yerli film ve Sami Ayanoğlu en iyi erkek oyuncu.
1955: İsviçre Kızılay Kongresi'nde *Beyaz Şehir*'e özel ödül.

AYBARS, NİHAT (1919 İstanbul). 1943'de Ankara Devlet Konservatuarı Tiyatro Yüksek Bölümü'nü bitirdi. Öğrencilik yıllarında Devlet Konservatuarı Tatbikat Sahnesi'nde oynadı. Taksim Sahnesi'nde Lorca'nın *Mariana Pineda* adlı oyununu yönetti. 1948'de Amerika'ya gidip Hollywood'da film tekniği konusunda öğrenim gördü. 1956'da Hollywood'da çekimine başladığı ilk yönetmenlik denemesinin bazı bölümlerini İstanbul'da tamamladı. Ve ayrıca, başrolünü Amerikalı Jean Holm'la paylaştı.

Filmleri:

1956: *Hollywood Rüyası*

AYBEK, ÜNSEL (1938 Mersin). Lise öğrenciliğinden sonra ayakkabıcılık işine atıldı. 1966'da Mümtaz Alpaslan'ın yönettiği *Beynimdeki Şeytan*'la oyunculuğa başladı. Fotoromanlarda oynadı ve yönetti. 1970'de ilk filmini çekti. Renk Film'i kurup yapımcılığa başladı. 1990'lı yıllarda TV dizilerine yöneldi. Sinema ile ilişkilerini yapımcı olarak sürdürdü.

Filmleri:

1970: *Alçaklar Affedilmez, Bırakın Öldüreyim, Yaşamak İçin Öldüreceksin.*

AYÇA, ENGİN (1941 Edremit). Galatasaray Lisesi'nden mezun oldu. 1964'den başlayarak 1968'e kadar 4 yıl Roma'da 2 sinema okulunda öğrenim gördü. İtalya dönüşü İstanbul Üniversitesi Foto-Film Merkezi'nde çalıştı. Çeşitli dergilerde sinema üzerine yazdı. TRT İstanbul Televizyonu'nda çalıştı. Atilla Dorsay ve Nezih Coş'la birlikte 24 sayı süren *Yedinci Sanat* dergisini çıkardı. Belgesel ve kültürel filmler çekti. *Tuh Sana, Süleymaniye Zeyrek* ve *Karatepe* kısa film denemlerinden bazıları. 1974'de Yılmaz Güney'in yönettiği *Arkadaş* filminde asistanlık yaptı. 1987'de ilk uzun metrajlı sinema filmini yönetti.

Filmleri:

1987: *Bez Bebek*
1990: *Soğuktu ve Yağmur Çiseliyordu*

Ödülleri:

1988: 1. Ankara Film Şenliği'nde *Bez Bebek* en iyi 2. film ve en iyi senaryo.
1991: 28. Antalya Film Festivali'nde *Soğuktu ve Yağmur Çiseliyordu* en iyi 3. film.

AYKANAT, ORHAN (1931 İzmir). Ankara Devlet Konservatuarı Flüt Bölümü'nü bitirdi. 1950'li yıllarda Kemal Film şirketine girdi. Osman F. Seden, Nuri Ergün ve Mehmet Dinler'e asistanlık yaptı. Filmlerde oynadı. 1965'de ilk filmini çekti. Uzun yıllar yerli ve yabancı filmlerde seslendirme yönetmenliği yaptı.

Filmleri:

1965: *Bitmeyen Korku*
1966: *Şafakta Üç Kurşun*
1967: *Hayat Acıları*
1970: *Bu Yumruk Sana*
1971: *Kaplan Tuzağı, Öldüren Şehir*
1972: *Kefenin Cebi Yok*
1973: *Acı Yumruk, Nefret*
1974: *Mekansız Öldüler*

AYRAL, ADEM (1946 Sivas). Bir süre Hukuk Fakültesi'nde okudu. Üniversite yıllarında öykü ve senaryolar yazdı. 1972'de Kemal Kan'a reji asistanlığı yaparak sinemaya girdi. 1990'lı yılların başında *Türkmen Düğünü, Çatallı Köy, Kara Elmas, Suikast* adlı dizileri yönetti. 1993'de ilk sinema filmini çekti. 1995'de *Suçlu Kim* adlı polisiye diziyle çalışmalarını sürdürdü.

Filmleri:

1993: Düğüm, İlk Aşk, Kavuşma, Su Taşı, Şüpheci, Üçüzler
1994: Şenlik Var

AYDIN, BÜLENT (1947 İstanbul). 1962'de Fertevniyal Lisesi'nden mezun oldu. 1963'de gazeteciliğe başladı. Haftalık *"Yıldız Dergisi"* ile *"Olay Gazetesi"*ni çıkardı. 1985'de Aydın Film şirketini kurdu ve 1989 yılında ise ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1989: *Kürklü Melek*

AYDIN, MEHMET (1944 Konya). İstanbul Eğitim Enstitüsü'nde öğrenim gördü. Sivas, Giresun gibi Anadolu'nun çeşitli yörelerinde öğretmenlik yaptı. Süreyya Duru'nun senaryo çalışmalarına katılarak sinemaya girdi. Duru'ya birçok filminde asistanlık yaptı. Yönetmen Remzi Jöntürk'le çalıştı, senaryolar yazdı. 1987'de yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1987: *Küçüğüm, Yasak Cennet*
1988: *Sen ve Ben*
1989: *Leke*
1990: *Baharda Hüzün, Mağrurlar – Yaralı Kalp, Sabah Olmasın*

AVAZ, ALİ (1936 Harput, Elazığ). Elazığ Lisesi'nden mezun oldu. İzmir'de tiyatro çalışmalarına başladı. Harput Tiyatro Topluluğu'nu kurdu ve 7 yıllık Anadolu Turnesi'nde çeşitli oyunlar sergiledi. 1962'de İstanbul ve Topkapı Plak şirketlerini kurup müzik yapımcılığına başladı. Yazdığı tiyatro oyunlarından derlediği mizah ağırlıklı plaklarıyla ün yaptı.1981'de Çekoslovakya'da Devlet Akademisi'ne bağlı bir okulda 6 ay rejisörlük kursu gördü. 1983'de Polonya'da kısa metrajlı bir film yönetti. 1972'de Nişan Hançer'in yönettiği *Sarı Öküz Parası* adlı filmle oyunculuğa başladı. Oynadığı filmlerin senaryolarını yazdı, müziklerini besteledi. Oyuncu olarak köyünden İstanbul'a göç eden saf taşralı tipleri canlandırdı. 1986'da yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1986: *Kıratlı Süleyman*
1987: *Işıkta Kaybolanlar, Şanssızım*
1988: *Alamanya Avrat 40 Bin Mark*
1990: *Alaman Avratın Bacısı*

AZAR, ADNAN (1956 Rize). Kayseri Koleji'nde okudu. Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'ni bitirdi. 1991'de *İstanbul 24 Saat* adlı belgeseli çekti. *Batık Aşklar Müzesi* ilk sinema filmidir.

Filmleri:

1994: *Batık Aşklar Müzesi*

– B –

BAĞARDI, AYDIN (1959 Eskişehir). Basın Yayın Yüksek Okulu'ndan mezun oldu. Çeşitli TV drama programlarında reji asistanlığı yaptı. Hüseyin Karakaş, Ünal Küpeli, Okan Uysaler ve Tunç Başaran'la çalıştı. 1990'da ilk filmini çekti. Reklam filmleri, belgeseller ve *Herkesin Hayali, Nasrettin Hoca* dizilerini yönetti. *Arayış* adlı TV filmini çekti.

Filmleri:

1990: *Ölürayak*

BALKIR, İHSAN (1913 İstanbul – 1992). Avrupa'da müzik öğrenimi gördükten sonra yurda dönüp Ses Tiyatrosu'nda sahneye çıktı. İlk kez *Van Yedisi* operetinde oynadı. Çeşitli tiyatro topluluklarında çalıştı. Bir süre İstanbul Belediyesi Konservatuarı'nda öğretim görevlisi olarak çalışmalarını sürdürdü. 1952'de ilk filmini çekti.

Filmleri:

1952: *Kanlı Küpe*
1956: *Uçuruma Giden Kadın*
1959: *Serseri*

BAŞARAN, TUNÇ (1938 İstanbul). İstanbul Edebiyat Fakültesi'nde okudu. 1960'da Memduh Ün'e asistanlık yaparak sinemaya girdi. Memduh Ün'ün oluşturduğu bir grup genç sinemacı arasından yetişti. Senaryo çalışmalarına katıldı. 1964'de ilk yönetmenlik denemesini gerçekleştirdi. 1965'de Orhan Kemal uyarlaması *Murtaza* ile dikkati çekti. 1973'e kadar piyasa koşullarına teslim olup bir dolu özensiz ve düzeysiz film çekti. Sinemaya ara verdikten sonra reklam filmi yönetmenliği yaptı. 1987'de 15 yıllık aradan sonra yeniden sinemaya dönüşüyle büyük bir tırmanışa geçti. Bu "ikinci döneminde" Türk sinemasının en önemli yönetmenleri arasında yerini aldı. 1993'de *Hadi Gel Bar* ve 1995'de sakatlar dünyasını konu alan *Azmi* dizilerini yönetti.

Filmleri:

1964: *Hayat Kavgası, Kara Memed, On Korkusuz Adam*
1965: *Horosan'ın Üç Atlısı, Konyakçı, Murtaza, On Korkusuz Kadın*

1966: *Fatihin Fedaisi, Vatan Kurtaran Aslan*
1967: *Büyük Kin, Elveda, Kara Davut*
1968: *Gönüllü Kahramanlar*
1969: *Acı İle Karışık, Hazreti Ali, Tarkan*
1970: *Cafer Bey, Devler Geliyor, Gölgedeki Adam, Gönül Meyhanesi, Küçük Hanımın Şoförü, Üç Kral Serseri*

1988: 7. Uluslararası İstanbul Sinema Günleri'nde en iyi film.
1989: 8. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde *Uçurtmayı Vurmasınlar* en iyi film.
26. Antalya Film Şenliği'nde en iyi film ve Avni Tolunay Halk Ödülü.
Valencia 10. Akdeniz Film Festivali'nde en iyi 2. film ve ayrıca Donkişot ödülü.

1971: *Ayşecik ve Yedi Cüceler Rüyalar Ülkesinde, Korkusuz Kaptan Swing, On Küçük Şeytan*
1972: *Cesurlar, Delioğlan, Gece, Kozalı Gelin, Mustafam, Şehvet, Tehlikeli Görev, Vur*
1973: *Ben Böyle Doğdum, Muhteşem Hırsız, Ömer Hayyam*
1987: *Biri ve Diğerleri*
1989: *Uçurtmayı Vurmasınlar*
1990: *Piano Piano Bacaksız*
1991: *Uzun İnce Bir Yol*

Film Sayısı: 40

Ödülleri:

1987: 24. Antalya Film Şenliği'nde *Biri ve Diğerleri*'ne jüri özel ödülü.

1990: Ragazzi Bellinzona (İsviçre) Festivali'nde en iyi film.
İran'da Golden Butterfly büyük ödülü.
Sinema Yazarları'nın "mevsimin en iyi yerli film seçimi"nde 3. film.
1991: 9. Lyon (Fransa) Çocuk Filmleri Festivali'nde büyük ödül.

BAŞER, TEVFİK (1951 Çankırı). Anadolu Üniversitesi'nde sinema öğrenimi gördü. 1973'de Londra'ya gitti. 1978'e kadar grafikerlik, sahne tasarımı, fotoğrafçılık, görüntü yönetmenliği eğitimi gördü. 1980'de Hamburg Güzel Sanatlar Akademisi'ne girdi. 1983'de ilk film denemesi olan *Zwi-*

schen Gott Und Erde adlı belgeseli Almanya'da yönetti. 1986'da ilk uzun metrajlı sinema filmi *40 m^2 Deutschland – 40 Metrekare Almanya*'yı çekti. Yıllardan beri yurt dışında yaşayan Başer, Almanya'da TV ve film çalışmalarını sürdürüyor.

Filmleri:

1986: *40 Metrekare Almanya*
1988: *Sahte Cennete Veda – Abschied Vom Falschen Paradies*
1993: *Elveda Yabancı – Lebewohl Fremde*

Ödülleri:

1985: Berlin Film Festivali'nin "ilk filmini çekenler bölümünde" *40 Metrekare Almanya* Debreut ödülü.
1987: Locarno (İsviçre) Film Festivali'nde Gümüş Leopar ödülü.
Rotterdam'da en iyi film.
Amsterdam'da Altın Sincap ödülü.
1988: Strasburg (Fransa) Film Festivali'nde *Sahte Cennete Veda* büyük ödül.

BAYTAN, NATUK (1925 Manisa – 1986). İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü'nü bitirdi. Öğrencilik yıllarında ticaret hayatına atıldı. Belediyede memurluk yaptı, fotoğraf ajansı kurdu. 1961'de yönetmenliğe başladı. 1964'de *Sahildeki Ceset* adlı filmdeki çalışması ile ilk kez dikkati çekti. Polisiye filmlerle sürdürdüğü sinema yaşamı Cüneyt Arkın'lı tarihi-serüven filmleriyle daha bir öne çıktı. 1970'li yıllarda, özellikle de hareketli mizansenler içeren *Kara Murat* dizisiyle, bu tür serüven filmlerinin (teknik koşulların yetersizliğine karşın) aranılan adamı oldu. Ferdi Tayfur'lu arabesk denemelerin, Kemal Sunal'lı güldürülerin ardından 1981'de *Toprağın Teri*'yle bir üstün yapım projesi yakaladıysa da bu fırsatı gerektiği gibi değerlendiremedi. Sınırsız bir bütçeyle çekilen *Toprağın Teri* bir iş filmi olmanın ötesinde bir özellik taşımadı. Sonuçta, Baytan'ın sinema yaşamındaki bu en iddialı filmi, Onat Kutlar'ın deyimiyle "tipik bir Anadolu westerni" olmaktan kurtulamadı. 1980'li yılların sonlarında TV dizilerine yöneldi. Ve

Duvardaki Kan, yönettiği TV dizilerinin en dikkat çekeni oldu.

Filmleri:

1961: *Karanlıkta Yaşayanlar, Memiş İş Başında*
1962: *Çiğdem*
1964: *Aşkların En Güzeli, Sahildeki Ceset*
1965: *Affedilmeyen Günah, Horasandan Gelen Bahadır, Sırtımdaki Bıçak*
1967: *Famtoma İstanbul'da Buluşalım, Hacı Murad, Şaşkın Hafiye Killing'e Karşı, Şeyh Şamil*
1968: *Gökbayrak, Kırmızı Fener Sokağı, Hacı Murat Geliyor*
1969: *Namluda Üç Kurşun, Ömür Boyu*
1970: *Sen de Bizdensin, Yaşamak İçin*
1971: *Alaeddin'in Lambası, Bilardo Kazım, Bugün Sende Yarın Bende, Gurur ve Kin, İki Esir, Kaf Dağından Göç Edenler, Önce Sev Sonra Öldür*
1972: *Acı Yudum, Aşka Selam Kavgaya Devam, Battal Gazi'nin İntikamı, Belalılar Belalısı, Kan ve Kin, Kanlı Para, Kara Murat*
1973: *Battal Gazi Geliyor, Çaresizler, Fatih'in Fermanı – Kara Murat, Ölüme Koşanlar, Zaloğlu Rüstem*
1974: *Battal Gazi'nin Oğlu, Kara Murat Ölüm Emri, Kin, Yalnız Adam*
1975: *Babacan, Babaların Babası, Kara Murat Kara Şövalyeye Karşı, Kılıç Aslan, Soysuzlar, Üç Kağıtçılar*
1976: *Hınç, Kara Murat Şeyh Gaffar'a Karşı, Sahte Kabadayı*
1977: *Altay'dan Gelen Yiğit – Hakanlar Çarpışıyor, Babanın Evlatları, Denizler Hakimi, Sakar Şakir*
1978: *İki Cambaz, Korkusuz Korkak, Yuvasız Kuşlar, Avanak Apti, Kılıç Bey, Son Sabah, Yıkılış*
1980: *Gerzek Şaban, Huzurum Kalmadı*
1981: *Kara Gurbet, Toprağın Teri, Üç Kağıtçı*
1982: *Günaha Girme, Yedi Bela Hüsnü*
1983: *Gecenin Sonu, Kalbimdeki Acı, Tokatçı*
1984: *Atla Gel Şaban*
1986: *Tarzan Rıfkı*

Film Sayısı: 79

Ödülleri:

1965: 2. İzmir Film Şenliği'nde *Sahildeki Ceset* en iyi 2. film ve en iyi senaryo.

BENGÜ, VEDAT ÖRFİ (1900 İstanbul – 1953). Sanat yaşamı 1917'de tiyatro oyunları yazarak başladı. 1924'de *Vefaen Ferağ* adlı oyunu Darülbedayi'de sahnelendi. *"Sinema Gazetesi"*ni çıkardı. Yazı işleri müdürlüğünü yaptı. Ardından yazdığı birçok oyun Halkevleri'nde oynandı. Çeviriler yaptı. Aile faciası türünde romanlar yazdı. 1925'de Mısır'a gidip film şirketi kurdu. Yöneticilik yaptı, Mısır sinemasının kurucuları arasında yer aldı. Yönetmenlik ve oyunculuk yaptı. 1929'da Fransa'da yönettiği *L'Enfer des Sables* adını taşıyan filmde sesli çekimi denedi. Mısır'da 14, Fransa'da 8 film çektiği yazılan Bengü, yurda döndükten sonra Atıf Kaptan'la ortaklaşa bir tiyatro topluluğu kurdu. Tüm Anadolu'yu gezip çeşitli oyunlar sergilediler. Türkiye'deki ilk filmini 1947'de yönetti. 1949'da Lütfi Ö. Akad'ın *Vurun Kahpeye* filminde dikkat çekici bir oyun sergiledi. Sadrazam torunu ve paşa oğlu olan Bengü, Türk sinemasında Muharrem Gürses'den önceki "ağdalı melodram türü"nün "baba"sı sayılır. 1950'de kızı-

nın adını verip kurduğu Ülkü Film adına başladığı yapımcılık serüveninden önceki dönemde tek oyuncusu da şarkıcı Suzan Yakar (Rutkay)'dır.

Filmleri:

1947: *Bağda Gül, Kılıbıklar*
1948: *Canavar, Düşkünler (Beyaz Baykuş), Günahım, Keloğlan, Sızlayan Kalp*
1949: *Ayşe'nin Duası*
1950: *Ateşten Gömlek, Bir Fırtına Gecesi, Çıldırın Baba, Estergon Kalesi, Harman Sonu Dönüşü, Kapanan Gözler, Soysuz*
1951: *Kore'de Türk Süngüsü*
1952: *Allahtan Bul, Dokunulmaz Bu Aslına, Ebedi İstirahat*
1953: *Beyoğlu Güzeli, Bu Kadın Benimdir – Zavallı Necdet*

Film Sayısı: 21

BİRSEL, ÖZDEMİR (1929 İzmir). Galatasaray Lisesi'nden mezun oldu. İş için gittiği Londra dönüşünden sonra kardeşi Nüzhet Birsel'le Birsel Film şirketini kurdu. 1968'de kendi adına Hisar Film'i kurup bağımsız olarak yapımcılığını sürdürdü. 1973'de iki bölümden oluşan ilk sinema filminin yönetmenliğini yaptı. Daha sonraki yıllarda reklam filmleri çekti. Belgesel ve kültürel filmler yönetti. *Urfa Evleri, Bir Başkadır Trabzon, Türk Mezarları, Bursa'nın Daveti* ve *Tuğların Gölgesindeki Mehteran* bu belgesel çalışmalarından bazılarıdır. 1987'de *Aşkın Gözü Kördür*, 1989'da *Geçmişe Açılan Pencere* adlı TV dizilerini yönetti.

Filmleri:

1973: *Yunus Emre, Gönüller Fatihi Yunus*

BOLAN, BURHAN (1926 İstanbul). İstanbul Üniversitesi Edebiyat ve Hukuk Fakülteleri'nde öğrenim gördü. Bir süre, önce İstanbul'da sonra Paris'te resim çalışmaları yapıp sergiler açtı. 1959'da Lütfi Ö. Akad'a *Yalnızlar Rıhtımı* filminde asistanlık yaparak sinemaya girdi. 1960'da yönetmenliğe başladı. Yönetmenliğinin yanı sıra prodüktörlük yaptı. İsveç TV'si adına "Hammarby Gymnasternas" Kulübüyle ilgili olarak bir belgesel çekti.

Filmleri:

1960: *Kırık Kalpler*
1961: *Toros Canavarı, Yaman Gazeteci*
1962: *Cehennem Yolcuları, Mağrur Kadın, Meteliksiz Aşıklar*
1964: *Izdırap Çocukları, Sahte Sevgili*
1965: *Kanunsuzlar*

BOZKUŞ, MEHMET (1933 Gaziantep). Lise öğrenimini yarım bıraktıktan sonra Gaziantep Halkevi'nde sahneye çıktı. 1949'da Halide Pişkin-İhsan Balkır ekibiyle tiyatro çalışmalarını sürdürdü. Uzun süre Atlas Film Stüdyosu'nda kurgucu olarak çalıştı. 1963'de Memduh Ün'ün yönettiği *Çapkın Kız* filmiyle asistanlığa başladı. Daha sonra Türker İnanoğlu ile çalışmaya başlayıp 1965'de ilk filmini yönetti. 1966'da reklam filmleri çekti. Yıllardan beri Ulusal Video Kurumu'nda teknik direktör ve yönetmen olarak çalışıyor.

Filmleri:

1965: *Babamız Evleniyor*
1966: *Seher Vakti, Aşk Mücadelesi*
1967: *Parmaklıklar Arkasında*
1969: *Ağlama Değmez Hayat, Hayat Kavgası, Hüzünlü Aşk, Lekeli Melek, Serseri Kabadayı*
1970: *İste Kölen Olayım, Kaçak*
1971: *Büyük Acı, Kader Unuttu Beni*
1972: *Arzu ile Kamber, Aşkın Kaderim Oldu, Kara Duvak, Parola Yıldırım, Tahir ile Zühre*
1973: *Züleyha*
1974: *Başa Gelen Çekilir, Her Gece Bir Bardayım*
1975: *Bahtı Karalı Yarim*

Film Sayısı: 22

BURÇKİN, ENVER (1914 İstanbul – 1990). Sinemayla ilk ilişkileri İpek Film şirketinde başladı. 1928'de *Ankara Postası*'nın görüntü yönetmeni Cezmi Ar'a kamera asistanlığı yaptı. Uzun süren bir asistanlık döneminden sonra 1950'li yıllarda görüntü yönetmenliğine başladı. 1953'de kardeşi Selahattin Burçkin'le ortaklaşa kurdukları yapımevleri Burç Film şirketi adına ilk filmi *Vahşi Arzu*'yu hem yönetti hem de görüntüledi. 1975'de kurulan Film–San Vakfı'nın yönetim kurulunda görev aldı. Reklam ve aktüalite filmleri çekti.

Filmleri:

1953: *Vahşi Arzu*

Ödülleri:

1953: Türk Film Dostları'nın düzenlediği 1. Türk Film Festivali'nde en başarılı kameraman.

1961: 1. İzmir Sanat Festivali'nde en başarılı kameraman.

1974: 11. Antalya Film Festivali'nde, *Pir Sultan Abdal*'la en iyi görüntü yönetmeni.

1976: 1. İstanbul Film Festivali'nde *Ben Sana Mecburum*'la en iyi görüntü yönetmeni.

BURÇKİN, SELAHATTİN (1922 İstanbul – 1974). İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde okudu. 1937'de Marmara Film Stüdyosu'nda kurgu ve seslendirme dalında görev yaptı. 1953'de yapımcılığa başladı. 1954'de ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1954: *Ecel Köprüsü*
1957: *Dişi Canavar, Mahşere Kadar*
1958: *Ölümden de Acı*
1960: *Ben Masumum*
1961: *Kader Yolcusu*
1967: *Sevda*

– C –

CANDEMİR, ATİLLA (1953 İstanbul). Kültür Koleji ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde öğrenim gördü. 1977'de TRT'ye yapımcı–yönetmen olarak girdi. 1981 yılına kadar bu kuruma kısa filmler çekti, programlar yönetti. Bir şirkette reklam filmleri yönetmeni olarak çalıştı. 1985'de yapımcılığını da üstlendiği ilk sinema filmini çekti.

Filmleri:

1985: *Kırlangıç Fırtınası*

CANER, HAYRİ (1936 İstanbul). Çapa Eğitim Enstitüsü'nde okuduktan sonra genç yaşta hayata atıldı. Berber çıraklığı, simitçilik, avukat sekreterliği, fotoğrafçılık yaptı. 1960'da gazeteciliğe başladı. 1962'de *Mahalle Arkadaşları* adlı filmle sinema oyuncusu oldu. Ve özellikle de kendine özgü tiplemesiyle güldürü filmlerinde dikkati çekti. *"Si–Sa"*, *"Akademik Sinema"* ve *"Film Market"* dergilerini yönetti. 1962'de *Vur Gözünün Üstüne* adlı filmiyle ilk yönetmenlik denemesini gerçekleştirdi. Daha sonra yönetmenliğini yaptığı 3 film *(Altın Yumruk, Viski Kadın ve Pasta, Arkadaşımın Aşkısın)* bazı nedenlerle yarım kaldı. *Yeşil Gözlü Melek* adlı bir de romanı vardır.

Filmleri:

1962: *Vur Gözünün Üstüne*

CANTÜRK, HÜSNÜ (1907 Elazığ – 1979). Lise öğreniminden sonra fotoğrafçılık yaptı. 1957'de Klüp Film şirketini kurdu. Aynı yıl yönetmenliğe başladı. Yönettiği filmlerin senaryolarını da kendi yazdı.

Filmleri:

1957: *Kör Kuyu*
1958: *Bir Yudum Su*
1959: *Bizim Mahalle*

1960: *Felaket Kadını*
1961: *Kaderin Önüne Geçilmez*
1962: *Kurşun Yağmuru*
1963: *Zifaf Gecesi*
1964: *Çöpçatanlar Kampı*
1965: *Seveceksen Yiğit Sev*
1966: *İnsan Bir Kere Ölür, Ölüm Temizler*
1967: *Anadolu Kızı, Ayrılık Olmasaydı*
1968: *Çöl Kartalı - Şeyh Ahmet*
1969: *Kadere Boyun Eğdiler*
1973: *Evlat Acısı*
1974: *Tutku*

Film Sayısı: 17

CANOVA, MAHİR (1915 Kavala, Yunanistan - 1993). İlkokul öğretmenliği yaptı. Halkevleri'nde sahneye çıktı. 1936'da Devlet Konservatuarı Tiyatro Bölümü'nde öğrenim gördü. Uzun yıllar Devlet Tiyatroları'nda rejisörlük yaptı. 1953'de ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1953: *Kara Davut*

CEYLAN, FERİT (1935 İstanbul - 1973). Sinemaya set işçisi olarak girdi. 1952'de Seyfi Havaeri'ne reji asistanlığı yaptı. Daha sonraki yıllarda Şinasi Özonuk, Asaf Tenigiz ve Baki Çallıoğlu ile çalıştı. 1963'de Yılmaz Güney'in senaryosunu yazdığı *İkisi de Cesurdu*'yla yönetmenliğe başladı. 1973'de bekar olarak yaşadığı evinde ölü bulundu.

Filmleri:

1963: *İkisi de Cesurdu*
1964: *Hergün Ölmektense*
1965: *Kanlı Buğday, Onyedinci Yolcu*
1966: *Fakirin Memet*
1968: *Kaçak, Karanlık Yollar*
1969: *Cezaları Ölümdü*
1970: *Kan ve Tabanca*
1971: *Şeytana Uyduk Bir Kere*
1972: *Tekrar Güneş Doğacak*

CEZAYİRLİ, VEDİİ (1928 Antakya). Lise öğreniminden sonra 1943'de Devlet Konservatuarı'na girdi. Ankara ve Adana Devlet Tiyatroları'nda sahneye çıktı. *Scapin'in Dolapları* ve *Cyrano de Bergerac* gibi oyunlarda oynadı. 1953'de Cezayirli Filmi kurdu ve aynı yıl Ekmel Hürol'la birlikte ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1953: *Kaderin Mahkûmları*

-Ç-

ÇAKMAKLI, YÜCEL (1937 Afyon). İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde öğrenim gördü. Gazetecilik Enstitüsü'nden mezun oldu. *Yeni İstanbul* gazetesinde sinema eleştirileri yazdı. 1963'de Dr. Arşavir Alyanak'la başladığı asistanlığını Aram Gülyüz, Mehmet Dinler, Osman F. Seden ve Orhan Aksoy'la sürdürdü. İlk yönetmenlik denemesini *Kabe Yollarında* adlı bir belgeselle gerçekleştirdi. 1969'da Elif Filmi kurdu ve 1970'de ilk sinema filmini yönetti. 1970-74 yılları arası çektiği tüm filmlerle, dinsel ağırlıklı konularla İslami kesimin el üstünde tuttuğu bir yönetmen oldu. Katıldığı açık oturumlarda ve yazılarında "milli sinema" görüşünün kuramcısı ve savunucusu olarak bu tür bir düşünce yapısının ürünlerini sergilerken bazı noktalarda İslami kesimin diğer sinemacılarıyla ayrı düştü. İlk dönem filmlerinde "kurtuluş"u Batıcı anlayışta, Batının kültürel ve ekonomik sömürüsünde değil, kendi öz değerlerimizde, manevi ahlak yapımızda aranması gerektiğini işleyen Çakmaklı, 1980'li yıllarda TV dizilerine ağırlık verdi. TRT'de uzun süre çalıştı. *Denizin Kanı, Bir Adam Yarat-*

mak, Bağrıyanık Ömer ile Güzel Zeynep, IV. Murat, Hacı Arif Bey ve çeşitli eleştiriler alan *Kuruluş* gibi diziler yönetti. 15 yıl gibi uzun bir aradan sonra 1989'da *Minyeli Abdullah*'la yeniden sinemaya dönüş yaptı ve bu ikinci dönem filmi büyük ticari başarı sağladı. Mesleğe girişinin 25. yılı nedeniyle 1995'de *Gümüş Kare* adlı bir belgesel çekti.

Filmleri:

1970: *Birleşen Yollar*
1972: *Çile*
1973: *Zehra, Ben Doğarken Ölmüşüm, Oğlum Osman*
1974: *Diriliş, Garip Kuş, Kızım Ayşe, Memleketim*
1989: *Minyeli Abdullah, Sahibini Arayan Madalya*
1990: *Minyeli Abdullah (2)*
1991: *Kurdoğlu*
1992: *Bişr-i Hafi-ı (Bir Zamanlar Sarhoştu)*
1994: *Kanayan Yara Bosna, Bosna Mavi Karanlık*

Film Sayısı: 16

ÇAKUŞ, MEHMET KEMAL (1903 İstanbul - ?). Konya Sultanisi'nde okudu. 1920'li yıllarda Macaristan'da Güzel Sanatlar eğitimi gördü. Bu eğitim sırasında Budapeşte'de bir film yönetti. Yurda döndükten sonra 1929'da Muhsin Ertuğrul'a *Kaçakçılar* filminde reji asistanlığı yaptı. Ayrıca reklam filmleri çekti. Kısa bir süre kameramanlık yaptı. 1934-37 yıllarında Sovyet yönetmeni Ester Schup'la birlikte *Türk İnkılabında Terakki Hamleleri* adlı belge filmini çekti. 1944'de Amerika'ya giderek fotoğrafçılık üzerine eğitim gördü. 1955'de ilk uzun metrajlı sinema filmini yönetti.

Filmleri:

1955: *Kara Vadi*
1958: *Asi Evlat*
1963: *Çadır Gülü*

ÇALLIOĞLU, BAKİ (1928 Denizli). İlk ve orta öğrenimini babasının görevi nedeniylee doğu ve güney illerinde yaptı. İstanbul Konservatuarı'nda müzik öğrenimi gördü. İstanbul Radyosu'nda konserler verdi. 1948'de Vedat Örfi Bengü'nün yönettiği *Canavar* adlı filme fon müziği besteleyerek sinemaya girdi. Plak doldurdu. Birçok filmin müziklerini besteledi. Oyunculuk yaptı. 1955'de yönetmenliğe başladı. Yönettiği filmlerin bazılarında başrol oynadı.

Filmleri:

1955: *Hayat Sokaklarında*
1956: *Yangın*
1957: *Kara Yazı*
1959: *Bağrıyanık*
1960: *Divane, Meryem*
1961: *Ateş Bacayı Sardı*
1962: *İnsan Doğarken Ağlar*
1965: *Yarına Boşver*

ÇAMURCU, METİN (1966 Bilecik). Marmara Üniversitesi İktisadi İlimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü'nden mezun oldu. 1986'da Mesut Uçakan'a reji asistanlığı yaparak sinemaya girdi. Senaryolar yazdı. 1993'de TV filmi *Hasret*'le yönetmenliğe başladı. 1994'de ilk sinema filmini çekti. 1995'de *Şark Kahvesi* dizisini yönetti.

Filmleri:

1994: *Bize Nasıl Kıydınız*

ÇELİK (BERKSOY), NACİ (1947 Zonguldak). İstanbul Gazetecilik Yüksek Okulu'nu bitirdi. Edebiyat dergileri ve bazı gazetelerde eleştiri yazıları yayınladı. 1971'de *"Türkiye Defteri"* adlı dergiyi çıkardı. 1975'de *Romanda Hesaplaşma* adlı kitabı çıktı. 1975-87 yıllarında İstanbul TV kurumunda yönetmenlik yaptı. 1978'de *Hayatım Roman*, 1980'de *İş İştir*, 1983'de *Anadolu'nun Kadın Erenleri* ve 1993'de *Yazevi* adlı dizileri yönetti. 1986'da ilk sinema filmini çekti.

Filmleri:

1986: *Gülçiçek ile Kader*
1992: *Hergece Bodrum*

ÇETİN, SİNAN (1953 Van). 1970'li yıllarda resim ve fotoğraf çalışmaları yaptı. Resim sergileri açtı, grafiker olarak çalıştı. 1975'de sinemaya *Hanzo* adlı güldürüyle Zeki Ökten'e asistanlık yaparak girdi. Daha sonra Şerif Gören ve Atıf Yılmaz'la çalıştı. 1977 yılında Ankara Hacettepe Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü'nden mezun oldu. Aynı yıl *Baskın* ve ardından *Halı Türküsü* adlı belgeselleri yönetti. 1980'de ilk uzun metrajlı sinema filmi *Bir Günün Hikayesi*'ni çekti. Bu arada reklam filmleri yönetti. Toplumsal içerikli film döneminden sonra aşırı kişisel fantazmalara yöneldi ve uzun bir aradan sonra *Berlin in Berlin*'le popülist sinemaya dönüş yaptı.

Filmleri:

1980: *Bir Günün Hikayesi*
1981: *Çiçek Abbas*
1982: *Çirkinler de Sever*
1984: *14 Numara*
1986: *Prenses, Gökyüzü*
1992: *Berlin in Berlin*
1994: *Bay E*

Ödülleri:

1982: Hyères (Fransa) Genç Sinema Festivali'nde *Bir Günün Hikayesi*'yle halk jürisi büyük ödülü.
19. Antalya Film Festivali'nde *Çirkinler de Sever* en iyi film.
1985: 22. Antalya Film Festivali'nde *14 Numara* en iyi 2. film, en iyi yönetmen.
1993: Kültür Bakanlığı sinema başarı ödülü *Berlin in Berlin*.
Siyad (Sinema Yazarları Derneği) en iyi 5. film *Berlin in Berlin*.

ÇETİNER, HÜSNÜ (1948 Osmaniye, Adana). 1980'li yıllarda Mahmut Hekimoğlu ile Gökçen Film şirketini kurup yapımcılığa başladı. MISK–Milliyetçi İşçi Sendikası'nın genel sekreterlik görevini yürüttü. 1983'de ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1983: *Bir Zamanlar Kardeştiler, Kahreden Kurşun*

ÇETİNKAYA, YAVUZER (1948 İzmir – 1993). Liseyi İstanbul Robert Kolej'de, üniversiteyi İ.Ü. Psikoloji Bölümü'nde bitirdi. Dostlar Tiyatrosu'nda yazar ve oyuncu olarak çalıştı. Fransa'da sinema doktorası yaptı. Yurt dı-

şında filmlerde oynadı. Fransız Devlet Tiyatrosu'nda sahneye çıktı. Türkiye'ye döndüğünde öyküler ve sinema üzerine denemeler yazdı. Ve 1987'de ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1987: *Deniz Kızı*

Ödülleri:

1991: 44. Uluslararası Salerno Film Festivali'nde *Deniz Kızı*'yla jüri özel ödülü.

ÇÖLGEÇEN, NESLİ (1955 Manisa). 1976'da Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın Yayın Yüksek Okulu'ndan mezun oldu. Öğrencilik yıllarında asistan olarak sinemaya girdi. Uzun süre Süha Arın'la çalıştı. Reklam filmleri yönetti. *Çatı* adlı bir belgesel ve Anadolu uygarlıkları üzerine çeşitli kısa filmler çekti. 1983'de ilk sinema filmini yönetti. 1985'de Yavuz Turgul'un senaryosundan uyarladığı *Züğürt Ağa*'yla büyük bir çıkış yaptı. Çağ dışı kalmış bir ağa artığının çöküşünü, köy-kent çelişkilerini trajı-komik bir yaklaşımla sergileyen *Züğürt Ağa*, Türk sinema tarihinin çok önemli güldürü denemelerinden birini oluşturdu. 1993'de *Ankara'yı Seviyorum* belgeselini yönetti.

Filmleri:

1983: *Kardeşim Benim*
1985: *Züğürt Ağa*
1987: *Selamsız Bandosu*
1990: *İmdat ile Zarife*

Ödülleri:

1983: Sedat Simavi Vakfı'nın sinema dalı seçiminde *Kardeşim Benim* en iyi film.
1984: 21. Antalya Film Festivali'nde *Kardeşim Benim* en iyi 2. film.
1986: Uluslararası Sinema Günleri'nde *Züğürt Ağa* en iyi 3 filmden biri.
Kültür Bakanlığı seçiminde başarı ödülü.
1991: 44. Uluslararası Salerno Film Festivali'nde *İmdat ile Zarife* jüri özel ödülü.
1992: Kültür Bakanlığı seçiminde başarı ödülü.

ÇUBUKÇU, MUAMMER (1924 Samsun – 1980). Lise öğreniminden sonra sinemaya kurgucu olarak girdi. 1949'da Aydın Arakon'un yönettiği *Çığlık* adlı filmde reji asistanlığı yaptı. 1952'de Sami Ayanoğlu ile çalıştı. Aynı yıl ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1952: *İstanbul Çiçekleri*

– D –

DAL, BEHLÜL (1923 İstanbul). Bir süre Hukuk Fakültesi'nde okudu. Halkevleri'nde oyunlar sahneye koydu. 1955'de Nuri Akıncı'nın yönettiği *Irz Düşmanları* adlı filmin senaryosunu yazarak sinemaya girdi. 1958'de ilk filmini çekti. Kurduğu As Ajans adına reklam filmleri yönetti. Sinemadaki ününü özellikle de kısa metrajlı ödüllü filmleriyle yaptı. Yazdığı şiirleri *O Kadın* adlı kitapta topladı. *Güneşin Patladığı Yer, Grizu, Çatalağzı Kuyusu* ve *Güneşin Battığı Yer* adlı dizileri çekti. Haber filmleri yaptı. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı adına *Samsun'a Giden Yol*'u, 1995'de Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in yaşam öyküsü *İslamköy'den Çankaya'ya* adlı belgeseli yönetti.

Filmleri:

1958: *İnsanlık İçin – Kuduz* (Asaf Tengiz'le birlikte yönetti)
1959: *Kıbrıs Şehitleri*
1960: *Izdırap Çocuğu – Rahmetler Yağarken*

Ödülleri:

1965: 2. Antalya Film Festivali'nde *Bir Damla Suyun Hikayesi* en iyi kısa metrajlı film.

1966: 3. Antalya Film Festivali'nde *Taşların Aşkı* en iyi kısa metrajlı film.
Fransa Cumhuriyeti Sivil Liyakat Nişanı *Taşların Aşkı*.

1967: 4. Antalya Film Festivali'nde *Ay Doğarken* en iyi kısa metrajlı film.

1968: 5. Antalya Film Festivali'nde *Altın Bıçaklar* en iyi kısa metrajlı film.

1969: 6. Antalya Film Şenliği'nde *Rüya Gibi* en iyi kısa metrajlı film.

1970: 7. Antalya Film Şenliği'nde *Vurgun* en iyi kısa metrajlı film.

1971: 8. Antalya Film Şenliği'nde *Hasret* en iyi kısa metrajlı film.

1973: 10. Antalya Film Festivali'nde *Yuva Hasreti* en iyi kısa metrajlı film.

1976: Avrupa Sinema Televizyon Sendikaları Birliği Kısa Metraj Avrupa birincisi *Güneşin Battığı Yer*.

DAVUTOĞLU, ZAFER (1934 İstanbul). Davutpaşa Ortaokulu'nda öğrenim gördü. 1950'de İpek Film Stüdyosu'na girip dekoratör yardımcısı olarak çalışmaya başladı. 1953'de Acar Film Stüdyosu'nda kamera asistanlığı yaptı. 1960'lı yıllarda Osman Seden'le çalıştı. *Cilalı İbo* dizilerinde reji asistanlığı yaptı. 1963'de ilk filmini çekti.

Filmleri:

1963: *Adanalı Tayfur*
1964: *Adanalı Tayfur Kardeşler, Beş Şeker Kız, Katilin Kızı, Kimse Fatma Gibi Öpemez*
1965: *Çapkınlar Kralı, Ekmekçi Kadın, Hırsız, Komşunun Tavuğu, Şeker Hafiye*
1966: *Aşkın Gözyaşları, Babam Katil Değildi, Namus Kanla Yazılır, O Kadın*
1967: *Akşamcı, Ortaşark Yanıyor, Ringo Kid, Sefiller*
1968: *Altın Avcıları*
1969: *Bataklı Damın Kızı Aysel, Gurbette Ölenler, Kardeş Kanı*
1970: *Son Kızgın Adam*
1972: *Kahpe Tuzağı, Kırık Merdiven*
1973: *Pembe Dünya*

Film Sayısı: 26

DAY, TURAN (1935 İstanbul - 1993). Galatasaray Lisesi'nden mezun oldu. 1940'lı yıllarda "Fıstıkçı Rasim" diye anılan sinemacı Rasim Day'ın oğlu. 1953'de babasının Day Film Stüdyosu'nda kurguculuk yaparak işe başladı. 1956'da yönetmenliği denedi.

Filmleri:

1956: *Aşk ve Kumar, Felaket Zinciri*
1958: Beyaz Gül - Kaderim

DEĞER, SAMİM (1947 İstanbul). İktisat Fakültesi'ni bitirdi. Yüksek Gazetecilik Okulu'ndan mezun oldu. 1966'da Robert Kolej'de okurken sinemayla ilgilendi. Tatil günlerinde *Nuh'un Gemisi* adlı filmle Duygu.Sağıroğlu'na asistanlık yaptı. 1987'de *Islak Sokak* adlı video filmiyle ilk yönetmenlik denemesini gerçekleştirdi. 1988'de ilk sinema filmini yönetti. 1989'da *Yarı Şaka Yarı Ciddi* adlı TV dizisini çekti. Çalışmalarını Ulusal Video Kurumu adına eğlence ve müzik programlarının genel yönetmeni olarak sürdürüyor.

Filmleri:

1988: *Biz Ayrılamayız, Kara Sevda*
1989: *İstiyorum, Lambada*

DEMİRAĞ, TURGUT (1921 Sivas - 1987). Boğaziçi ve Kabataş Liseleri'nde öğrenim gördü. 1939'da mühendislik eğitimi için gittiği Amerika'da fikrini değiştirip Southern California Üniversitesi Sinemacılık Bölümü'nde oku-

du. Bir süre Hollywood Stüdyoları'nda stajyer asistan olarak çalıştı. 1945'de yurda döndü ve And Film şirketini kurup yapımcılığa başladı. 1947'de Reşat Nuri Güntekin'den uyarladığı *Bir Dağ Masalı* adlı ilk filmini yönetti. 1951'de Nasrettin Hoca, Keloğlan ve Gülderen Sultan gibi üç halk masalından oluşan Türk sinemasının ilk uzun metrajlı çizgi filmi *Evvel Zaman İçin-*

de'nin yapımcılığını üstlendi. Yüksel Ünsal'ın çizdiği ve yönetmenliğini yaptığı ilk renkli çizgi filmi yıkanmak için gönderildiği MGM Stüdyoları'nda kayboldu. 1964'de yönettiği *Aşk ve Kin* kendi içinde en iddialı filmi oldu. Uzun süre Prodüktörler Cemiyeti'nin başkanlığını yaptı. Kızı Melike Demirağ'ı başrolde oynattığı *Üç Kızgın Cengaver*'den sonra sinemayı bıraktı.

Filmleri:

1947: *Bir Dağ Masalı, Hülya*
1949: *Fato*
1954: *Ahretten Gelen Adam*
1958: *Karasu*
1960: *Cumbadan Rumbaya*
1964: *Aşk ve Kin, Çanakkale Aslanları* (Nusret Eraslan'la birlikte)
1965: *Kocamın Nişanlısı*
1966: *Kadın Avcıları*
1967: *Bir Dağ Masalı (2)*
1968: *Abbase Sultan, Parmaksız Salih*
1969: *Ayrı Dünyalar*
1971: *Üç Kızgın Cengaver*
1974: *Domatesler ve Silahlar*

Film Sayısı: 16

Ödülleri:

1948: Yerli Film Yapanlar Cemiyeti'nin yarışmasında *Bir Dağ Masalı* en iyi film ve en iyi yönetmen.
1965: 2. Antalya Film Festivali'nde *Aşk ve Kin* en iyi film.
1967: İrlanda Cork Film Festivali'nde *Bir Dağ Masalı (2)* mansiyon.

DEMİREL, ZİYA (1919 Zonguldak). 1944'de Devlet Konservatuarı'nı bitirdi. *Perili Değirmen* ve *Keloğlan* adlı çocuk oyunları yazdı. *Julius Casear, Kibarlık Budalası* gibi oyunlarda oynadı. 1964'de Yılmaz Güney ve Şeref Gürsoy'un başrollerini oynadığı *Kocaoğlan*'la ilk yönetmenlik denemesini gerçekleştirdi.

Filmleri:

1964: *Kocaoğlan*

DEMİRKUBUZ, ZEKİ (1964 Isparta). İstanbul Üniversitesi İletişim Bölümü'nden mezun oldu. 1986'da Zeki Ökten'e asistanlık yaparak sinemaya girdi. 1994'de yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1994: *C Blok*

Ödülleri:

1994: 6. Ankara Film Şenliği'nde *C Blok* jüri özel ödülü, umut veren en iyi yönetmen ve en iyi senaryo.

13. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde umut veren en iyi yeni yönetmen.

1995: Siyad – Sinema Yazarları Derneği'nin seçiminde *C Blok* en iyi film ve en iyi yönetmen.

DİLLİGİL, AVNİ (1908 Hayfa, Lübnan – 1971). Lise öğreniminden sonra 1927'de İstanbul Şehir Tiyatrosu'na figüran olarak girdi. Muhsin Ertuğrul'un dikkatini çekerek *Karamazof Kardeşler* ve *Satıcının Ölümü* gibi ünlü oyunlarda başrol oynadı. Anadolu Turnelerine çıktı. Çeşitli tiyatro toplulukları kurdu. Tiyatro oyunculuğu ve yöneticilik dallarında gösterdiği başarılar sonucu çeşitli ödüller aldı. 1941'de Muhsin Ertuğrul'un yönettiği *Kahveci Güzeli*'yle sinema oyunculuğuna başladı. 1950'de ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1950: *Oğlum İçin*
1953: *Mahallenin Namusu*
1954: *Evlat Acısı*
1955: *Karacaoğlan, Yaşlı Gözler*
1960: *Benli Emine*
1964: *İstikbal*

DİLMEN, ORHAN (? – 1983). Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. İktisat Fakültesi'nde okudu. Uzun yıllar Paris'te yaşadı. Osmanlı Bankası Müdürlüğü yaptı. Ahmet Üstel'le Kobra Filmi kurdu. 1954'de ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1954: *Son Baskın*
1955: *Izdırap Şarkısı*

DİNLER, MEHMET (1928 Adana). İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü'nden mezun oldu. Yüksek öğreniminden sonra Bakırköy Bez Fabrikası'nda memurluk yaptı. 1960'da Osman F. Seden'e asistanlık yaparak sinemaya girdi. 1961'de ustası Osman Seden'in senaryosunu yazdığı *Cilalı İbo Zoraki Baba*'yla yönetmenliğe başladı. 1993'de *Şen Olasın Nuri Bey* ve 1994'de *Bekarlık Sultanlık mı* adlı TV dizilerini yönetti.

Filmleri:

1961: *Cilalı İbo Zoraki Baba*
1962: *Aşk Yarışı, Erkeklik Öldü mü Atıf Bey, Kıyma Bana Güzelim*

1963: *Bazıları Dayak Sever, Dağlar Kralı Köroğlu, Sayın Bayan, Cilalı İbo Kadın Avcısı*
1964: *Aslan Marka Nihat, Cilalı İbo ve Kırk Haramiler*
1965: *Cennet Fedaileri, Oğlum Oğlum, Sevişmek Yasak, Tehlikeli Adımlar, Üç Kardeşe Bir Gelin*
1966: *Fakir ve Mağrur, Karanlıklar Meleği, Kıran Kırana*
1967: *Aşkınla Divaneyim, Kara Duvaklı Gelin, Kelepçeli Melek, Ölümsüz Kadın, Serseriler Kralı, Sinekli Bakkal, Yarın Çok Geç Olacak, Zehirli Çiçek*
1968: *Ağla Gözlerim, Alevli Yıllar, Funda, İstanbul Kaldırımları*
1969: *Çingene Aşkı Paprika, Izdırap Şarkısı, İntikam Yemini, Sana Dönmeyeceğim, Sevdiğim Adam, Sonbahar Rüzgarları, Tatlı Sevgilim*
1970: *Ah Müjgan Abi, Erkeklik Öldü mü Abiler, İşler Karışık, Söz Müdafaanın, Talihsiz Baba, Tatlı Meleğim, Yuvasız Kuşlar*
1971: *Bebek Gibi Maşallah, Cilalı İbo Yetimler Meleği, Hayatım Senindir, Melek mi Şeytan mı, Solan Bir Yaprak Gibi*
1972: *Ekmekçi Kadın, Evlat, Suçlu, Takip, Tanrı Misafiri, Üç Sevgili*
1973: *Kader, Kara Toprak, Kır Çiçeği, Şüphe, Yalancı – Çok Yalnızım*
1974: *Ceza, Garibun, Talihsiz Evlat, Unutama Beni*
1975: *Kadınlar Hayır Derse, Panik*
1976: *Adana Urfa Bankası, Aman Karım Duymasın, Perişan*
1981: *Ölmeyen Arkadaşlık*
1982: *Vatan Kucağında*
1986: *Ağlıyorsam Yaşıyorum, Zehirli Çiçek*
1993: *Ezan Sesleri*

Film Sayısı: 74

Ödülleri:

1973: 10. Antalya Film Festivali'nde *Suçlu* en iyi 3. film.

DİRİKLİK, SALİH (1951 İstanbul). İstanbul Tıp Fakültesi'ni bitirdi. MTTB – Milli Türk Talebe Birliği'nin Sinema Bölümü'nde uzun süre görev aldı. Çeşitli yayın organlarında sinemayla ilgili eleştiriler yazdı. Yazılarının bazılarında Salih Gökmen takma adını kullandı. Eleştirilerinde "Milli Sinema" görüşüne ağırlık verip bu bakış açısını 1973'de yayınladığı *Bugünkü Türk Sineması* adlı kitabıyla destekledi. 1974'de "Akın Grup" adıyla kurulan ve içlerinde Abdurrahman Dilipak'ın da bulunduğu İslami sinemacı gençler arasında yer aldı. 1975'de "Türk – İslam sentezi" üzerine geliştirdiği ilk filmini yönetti. Uzun bir aradan sonra 1985'den başlayarak dizi film çalışmalarına ağırlık verdi. 1985'de *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu*, 1986'da *Halının Türküsü*, 1988'de *Çiçekler Açmak İster*, 1993'de *Ah Gurbet* ve *Danimarkalı Gelin* dizilerini yönetti. Öğretici video filmleri çekti.

Filmleri:

1975: *Gençlik Köprüsü*

DOĞAN, SÜHA (1920 Yozgat – 1979). Bir dönemin Kastamonu valisi ve bakanlarından Avni Doğan'ın oğlu. İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'ni bitirdi. 1952'de Vahi Öz'ün yönettiği *Kan Kardeşler* adlı filmle oyunculuğa başladı. Daha çok kır saçlı, gösterişli tipiyle dikkati çekip yardımcı oyuncu olarak birçok filmde karakter rollerine çıktı. 1957'de yönetmenliğe başladı. Yaşamının son yılları yalnızlık içinde geçti. Tedavi gördüğü Bakırköy Akıl Hastanesinde yaşamını yitirdi.

Filmleri:

1957: *Gelin Ayşem*
1958: *Çitlembik*

1959: *Ninno, Ölürüm de Ayrılmam*
1961: *Gönülden Gönüle, Melekler Şahidimdir*
1962: *Bir Çiçek Üç Böcek, Öldüren Bahar, Şoförün Karısı*
1963: *Hiç mi Beni Sevmedin, Rüzgârlı Tepe, Üç Çapkın Gelin*
1964: *Halime'den Mektup Var, Nem Alacak Felek Benim, Satılık Kızlar*
1965: *Bekri Mustafa, Kanlı Meydan*
1968: *Anjelik ve Deli İbrahim, Büyük Günah*
1969: *Aşk Yarası Derindir, Devlerin Aşkı, Günahını Kanlarıyla Ödediler*
1971: *Çılgın Bakireler*

Film Sayısı: 23

DORMEN, HALDUN (1928 Mersin). Amerika'da Yale Üniversitesi'nde tiyatro eğitimi gördü. İlk tiyatro deneyimlerini Robert Kolej'de gerçekleştirdi. 1954'de yurda dönüşünde Muhsin Ertuğrul'un Küçük Sahne'de yönettiği *Cinayet Var* oyunuyla profesyonelliğe ilk adımlarını attı. Kendi adına Dormen Tiyatrosu'nu kurdu. 1966'da yönetmen olarak sinemaya girdi. Bazı filmlerin müzik direktörlüğünü yaptı. 1970'li yıllarda dikkat çekici müzikal oyunlar sahneye koydu. Çeşitli yayın organlarında sanat üzerine yazdı. Anılarını iki kitapta topladı. TV kanallarına sinema üzerine çeşitli programlar yaptı. *Kamera Arkası* yıllardır sürdürdüğü programlarından biri yalnızca.

Filmleri:

1965: *Bozuk Düzen, Güzel Bir Gün İçin*

Ödülleri:

1966: 3. Antalya Film Festivali'nde *Bozuk Düzen* en iyi film.

1967: 4. Antalya Film Festivali'nde *Güzel Bir Gün İçin* en başarılı komedi filmi.

DURSUN K., TARIK (1931 İzmir). Orta öğreniminden sonra yazın hayatına atıldı. 1950'li yıllarda çeşitli gazete ve dergilere "T.Kakınç" imzasıyla sinema eleştirileri yazdı. Sinema kitapları yayınladı. 1960'lı yıllarda Ali Gevgilili ile *"Yeni Sinema"* dergisini çıkardı. Türk yazın dünyasında romanlarıyla, öyküleriyle ün yaptı. Çeşitli edebiyat ödülleri aldı. 1957'de senaryolar yazmaya başladı. Osman F. Seden'e asistanlık yaptı, senaryo çalışmalarına katıldı. *"Kitaplar"* adlı bir dergi çıkardı. Yayıncılık yaptı. 1962'de senaryosunu yazdığı ve yönettiği ilk filmini çekti. Birçok eseri, örneğin *Denizin Kanı, Alçaktan Uçan Güvercin* ve 1993'de de *Ağaçlar Gibi Ayakta* TV dizisi olarak çekildi. Bazı filmlerin diyaloglarını yazdı.

Filmleri:

1962: *Aramıza Kan Girdi*
1963: *Korkusuz Kabadayı*
1964: *Cehennem Arkadaşları, Kelebekler Çift Uçar*
1965: *Yaralı Kartal*

DURU, NEJAT (1932 Samsun – 1992). Yapımcı Nazif Duru'nun oğlu. Lise öğreniminden sonra Fransa'ya gidip sinema konusunda araştırmalar yaptı. 1959'da yurda dönüşünde ilk yönetmenlik denemesini gerçekleştirdi. Prodüktörlük ve reklamcılık yaptı.

Filmleri:

1959: *Şeytan Mayası*
1962: *Şarkıcı Kız*

DURU, SÜREYYA (1930 Samsun – 1988). 1949'da Galatasaray Lisesi'nden mezun oldu. Hukuk Fakültesi'ndeki öğrencilik yıllarında baba (Naci Duru) mesleği olan sinemayla ilgilendi ve 1955'de Lütfi Ö. Akad'ın yönettiği *Beyaz Mendil*'de prodüksiyon amirliği yaptı. 1961'de yönetmenliğe başladı.

Aile şirketi Duru Film kurumu adına yönettiği filmlerden sonra 1970'de Murat Film'i kurdu. Sıradan edebiyat uyarlamalarından sonra 1966'da Cüneyt Arkınlı *Malkoçoğlu* dizisine ağırlık verdi. 1970'de *Keloğlan* filmiyle gişe rekorları kırıp ticari başarısını sürdürdü. 1974'den başlayarak Bekir Yıldız'ın öykülerinden Vedat Türkali'nin senaryolaştırdığı *Bedrana*'yla sinema yaşamının ilk büyük çıkışını yaptı. Vedat Türkali'yle yaptığı işbirliği sonucu *Kara Çarşaflı Gelin* gibi kırsal kesimdeki sorunları, feodal ilişkileri çarpıcı bir anlatımla sergileyen filmler gerçekleştirdi. Son dönem işlediği toplumsal konular yüzünden başı sansürle derde girmesine karşılık yılmadı. Son filmi Peride Celal uyarlaması *Ada*'yı tamamlayamadan yaşamını yitirdi.

Filmleri:

1961: *İstanbul'da Aşk Başkadır*
1962: *İki Çalgıcının Seyahati, Ateşli Kan*
1963: *Büyük Yemin, Dişi Örümcek, Yakılacak Kitap*
1964: *Avare Yavru Filinta Kovboy, Döner Ayna, Kavga Var, Şahane Züğürtler, Şoför Nebahat ve Kızı*
1965: *Aşk ve İntikam, Sevgim ve Gururum, Şoför Nebahat Bizde Kabahat*
1966: *Damgalı Adam, Malkoçoğlu, Siyahlı Kadın*
1967: *Malkoçoğlu Krallara Karşı, Zengin ve Serseri*
1968: *Dağları Bekleyen Kız, Kader, Malkoçoğlu Kara Korsan, Yakılacak Kitap (2)*
1969: *Ala Geyik, Malkoçoğlu Akıncılar Geliyor*
1970: *Beyaz Güller, Selahattin Eyyubi, Şoför Nebahat*
1971: *Keloğlan, Malkoçoğlu Ölüm Fedaileri, Ömrümce Unutamadım, Kül Kedisi*
1972: *Hayatımızın En Güzel Yılları, Her Şafakta Ölürüm, Malkoçoğlu Kurt Bey*
1973: *Nefret, Rabia – İlk Kadın Evliya*
1974: *Aç Gözünü Mehmet, Bedrana, Çılgın Arzular*
1975: *Azgın Bakireler, Kara Çarşaflı Gelin*
1976: *Ben Bir Garip Keloğlanım, Güneşli Bataklık*
1979: *Derya Gülü*
1984: *Geçim Otobüsü* (Remzi Jöntürk'le birlikte)
1986: *Fatmagül'ün Suçu Ne, Uzun Bir Gece*
1987: *Çil Horoz*
1988: *Ada*

Film Sayısı: 50

Ödülleri:

1974: Karlovy Vary (Çekoslovakya) Film Şenliği'nde *Bedrana*'yla Cidalc ödülü.
11. Antalya Film Festivali'nde en iyi 2. film.
1975: 4. Yarımca Sanat Şenliği'nde *Bedrana* en iyi 2. film.
1977: 14. Antalya Film Festivali'nde *Kara Çarşaflı Gelin* en iyi film.
1978: Karlovy Vary (Çekoslavakya) Film Şenliği'nde *Güneşli Bataklık* Sendikalar Birliği özel ödülü.
1988: 25. Antalya Film Festivali'nde Süreyya Duru'ya onur ödülü.
Kültür Bakanlığı Seçimi'nde *Ada* başarı ödülü.

DURU, UĞUR (1939 İstanbul). Deniz Harp Okulu'ndan mezun oldu. Bir süre subaylık yaptı. Ordudan ayrıldıktan sonra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü'nde öğrenim gördü. Öğrencilik yıllarında sinemaya girip reji asistanlığı yaptı. 1968'de ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1968: *Avanta Kemal Torpido Yılmaz'a Karşı, Korkusuz Yabancı*
1969: *Çile*
1970: *Babaların Günahı, Korkusuzlar*
1975: *Evde Kalmış Kızlar*
1984: *Gözlerin Bela Senin*
1987: *Silaha Yeminliydim*
1989: *Hemşire Ayça*
1990: *Misafir*

DURU, YILMAZ (1933 Adana). Bir süre lise öğrenimi gördü. 1944'de Ses Tiyatrosu'nda *Kadınlar Adası* operetinde sahneye çıktı. Dansörlük yaptı. 1954'de Çetin Karamanbey'in yönettiği *İki Ateş Arasında* adlı filmle oyunculuğa başladı. 1957'de Amerika'ya gidip Philips Dans Okulu'nda dans öğretmenliği yaptı, geleneksel Türk halk oyunlarını tanıttı ve ayrıca TV-Sinema öğrenimi gördü. 1964'de Tura Film'i kurdu ve aynı yıl yönetmenliğe başladı. Sürekli yakasına taktığı karanfille "karanfilli jön" adıyla ün yaptı. Kardeşi Türkan Duru ve eşi Sabah Duru'nun senaryolarından yola çıkıp, Yılmaz Güney'in oynadığı *İnce Cumali* ve *Kara Doğan* gibi sıra dışı filmler üretti. Bazı filmlerin müzik direktörlüğünü üstlendi. 1970'li yılların sonunda Sovyet sinemacılarıyla ticari dostluklar kurdu. 1979'da Nazım Hikmet uyarlaması *Ferhat ile Şirin – Bir Aşk Masalı*'yla ilk Türk–Sovyet ortak yapımını gerçekleştirdi. 12 Eylül döneminin yasaklı sanatçılarından Bülent Ersoy'la 1984'de Almanya'da biri video filmi *(Yaşamak İstiyorum)* olmak üzere iki film yönetti.

Filmleri:

1964: *Erkekler Ağlamaz*
1965: *Ekmek Kavgası*
1966: *Dört Kurşun, Meydan Köpeği, Zalimler*
1967: *Azap Yolu, Büyük Cellatlar, İnce Cumali*
1968: *Bin Yıllık Yol, Mekansız Kurtlar*
1969: *Büyük Öç*
1970: *Erkek Gibi Ölenler, Kanun Kaçakları*
1971: *Adaletin Bu mu Dünya, Elvan*
1972: *Acı Pirinç, Beyaz Kurt, İblis, Kara Doğan*

1973: *Meyro, Namus Borcu, Susuz Yaz*
1974: *Dövüşe Dövüşe Öldüler, Gün Akşam Oldu, Silah Kardeş Elinde, Yılan Yuvası*
1975: *İnce Memet Vuruldu*
1976: *Günahkâr, Kader Torbası, Kurban Olayım*
1977: *Kükreyen Aslan*
1984: *Acı Ekmek*
1986: *Kuşatma, Süreyya*
1994: *Acı Zafer*

Film Sayısı: 35

Ödülleri:

1967: 4. Antalya Film Şenliği'nde *Zalimler* en başarılı dram filmi.
1968: 5. Antalya Film Şenliği'nde *İnce Cumali* en iyi film ve en iyi yönetmen.
1969: 6. Antalya Film Şenliği'nde *Bin Yıllık Yol* en iyi 2. film.
1972: 4. Adana Film Festivali'nde *Kara Doğan* en iyi film ve en iyi yönetmen.
1974: 11. Antalya Film Şenliği'nde *Namus Borcu*'yla en iyi özgün müzik.

DURUKAN, MUHTEŞEM (1926 İstanbul - 1988). Haydarpaşa Lisesi'nde okudu. Eminönü Halkevi'nde sahneye çıktı. Çeşitli topluluklarla çalıştı. 1948'de Seyfi Havaeri'nin yönettiği *Bir Yabancı* filmiyle reji asistanlığına başladı. 1960'lı yıllarda yönetmenliğe başladı. Oyunculuk yaptı.

Filmleri:

1960: *Bir Gelin Gitti*
1964: *Bir Kız Kaçınca*

DÜZ, AYKUT (1948 İstanbul). Uzun süre asistanlık yaptı. 1968'de yönetmenliğe başladı. 1974'de *Vur Be Ramazan*'la en önemli filmini gerçekleştirdi. Bir yıl sonra "seks komedileri furyası"na boyun eğip, bu türden çalışmalar yaparak başarısını sürdüremedi. Seks - avantür furyasının sona ermesinden sonra da uzun süre Cüneyt Arkın'la çalıştı. Ucuz maliyetli sıradan filmler yönetti.

Filmleri:

1968: *Talihsiz Meryem*
1972: *Acı Sevda, Çileli Dünya, Deli, Hesabı Kim Ödeyecek, Kadersizler*
1973: *Behçet Derler Adıma, İhanet*
1974: *Vur Be Ramazan*
1975: *Trafik Cemal, Sev Doya Doya*
1978: *Tatlı Sevgilim Kaymaklı Lokum*
1979: *Aşk Penceresi, Biz Böyle Severiz, Cici Kız, Çılgın Dilber, İhtiras Kurbanları, Kadersizler, Kahpe, Ölüm Emri*
1981: *İntikam Yemini*
1982: *Kırmızı Kelebek* (Peter Maris'le birlikte)
1983: *Kahreden Kurşun* (Hüsnü Çetiner'le birlikte)
1984: *Kanun Kanundur*
1986: *Ayrılık Hasreti, Oteldeki Cinayet, Değişim, Genç ve Dul, Kafesteki Kadın, Tokatçılar, Sert Adam*
1987: *Deniz, Dört Hergele, İnsan Avcıları*
1988: *Muhteşem Serseri*

Film Sayısı: 35

- E -

EFEKAN, ÜMİT (1949 İstanbul). Gedikpaşa Lisesi'ni bitirdi. Lise öğreniminden sonra sinemaya film stüdyolarında çalışarak girdi. Montaj ve senkron gibi teknik çalışmalar yaptıktan bir süre sonra asistanlığa başladı. Or-

han Elmas, Zeki Ökten ve Osman F. Seden'le çalıştı. 1977'de yönetmen oldu. 1984'de senaryosunu Metin Erksan'ın yazdığı *Fırtına Gönüller* adlı filmle ilk kez dikkati çekti. Bir aşk tutkusunu işleyen filmde estetik düzeyi öne çıkan şiirsel bir anlatım biçimi geliştirdi. Bir süre Küçük Emrah'lı piyasa işi arabesk melodramlarla çalışmalarını sürdürdü ve ardından Bekir Yıldız'dan uyarladığı *Halkalı Köle*'yle sinema yaşamının en gerçekçi filmini ortaya koydu. Hayat kadınlarıyla ilgili gerçek bir yaşam öyküsünden yola çıkarak yönettiği *Madde 438*'den sonra

1990'lı yıllarda TV dizilerine yöneldi. 1993'de *Sevginin Gücü* ve Orhan Gencebay'ın bazı yaşam kesitlerinden oluşan *Gencebay Öyküleri* adlı dizileri yönetti.

Filmleri:

1977: *Tokat, Sarmaş Dolaş*
1978: *Töre*
1979: *Garibin Çilesi Ölünce Biter, Ilık Ilık*
1980: *Eşek Şakası, Kürtaj, Uyanık Aptallar, Yasak Aşk*
1982: *Kader Bize Düşman mı*
1983: *Aptal Kahraman, Şaşkın Ördek*
1984: *Acı, Çılgın Arzular, Fırtına Gönüller, Kızlar Sınıfı, Lodos Zühtü, Sevmek Yeniden Doğmak, Yaralı*
1985: *Acıların Çocuğu, Bir Akşam Üstü, Boynu Bükükler, Deliye Hergün Bayram, Herşeyim Sensin, Vahşi Aşk, Ya Ya Ya Şa Şa Şa*
1986: *Acı Dünya, Alev Gibi, Güzelim, Halkalı Köle, Hayat Köprüsü, Sıcak Yatak*
1987: *Cennet Gözlüm, Kalbimdeki Düşman, Sefiller, Vurmayın, Yarınsız Adam*
1988: *Bu Devrin Kadını, Kadın Dul Kalınca*
1989: *Öğretmen Zeynep, Seni Arıyorum, Sevdim, Sevgiler Düşlerde Kaldı*
1990: *Darbe, Madde 438, Utan*
1991: *Bir Kadın*

Film Sayısı: 46

EGELİ, MÜNİR HAYRİ (1903 İstanbul – 1970). İstanbul Muallim Mektebi'ni bitirdi. Fransa'ya gidip Sorbonne Üniversitesi'nde psikoloji eğitimi gördü. 1919'da *Binnaz* filminde asistanlık yaptı. Daha sonra öğretmenlik ve Gazi Eğitim Enstitüsü müdürlüğü görevinde bulundu. 1930'da *Atatürk'ün Gezi Belgeseli*'ni çekti. Atatürk'ün emriyle yönettiği *Ben Bir İnkılap Çocuğuyum* adlı belgesel ise yarım kaldı. 1933'de Ankara'da çeşitli sanat hareketleriyle dikkati çekti. Oyunlar ve *Kolsuz Bebek* gibi çocuk romanları yazdı. Ülkemizdeki ilk fotoromanlardan birini çekti. Radyo skeçleri yazdı, operetler sahneye koydu. Almanya'da tiyatro eğitimi gördü. İtalya'da Cine Citta Stüdyoları'nda araştırmalar yaptı. 1950'lerde ilk uzun metrajlı sinema filmini yönetti.

Filmleri:

1951: *Cem Sultan, Yavuz Sultan Selim ve Yeniçeri Hasan*
1952: *Söz Müdafaanındır, Yıldırım Beyazıt ve Timurlenk*
1953: *Sarı Zeybek*
1954: *Nilgün*
1961: *Kolsuz Bebek*

EĞİLMEZ, ERTEM (1929 İstanbul – 1989). Konya Lisesi'nden sonra İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde okudu ve mezun oldu. Baba parasıyla Moda'da dükkan açıp bakkallık yaptı. Askerlik dönüşü Arif Bolat Kitabevi'nde çalıştı. Yayıncılığa *On Derste Cinsiyet* adlı kitapla başladı. 1954'de Refik Erduran ve Haldun Sel'le birlikte Çağlayan Yayınevi'ni kurdu. Babıali'de, kuşeye basılmış vernikli kapaklarıyla on beş günde bir çıkan, satışları yüzbinlere tırmanan "cep kitapları"yla adeta bir devrim yarattı. Bu arada F.M.İkinci takma adıyla Kemal Tahir'e, Mickey Spilane'nin ünlü kahramanı Mayk Hammer üzerine kurulu uydurma polisiye romanlar yazdırarak bir anlamda "korsan yayıncılık" dönemini başlattı. Ardından günümüzün pek çok ünlü karikatüristini yetiştiren gülmece dergisi *"Tef*'i çıkardı. 1961'de Efe ve 1964'de Arzu Film şirketlerini kurdu. Yapımcılığın yanı sıra yönetmenliğe başladı. Öztürk Serengil'li sıradan lumpen işi güldürülerden sonra 1965'de *Pygmalion* uyarlaması *Sürtük*'le yılın hasılat rekorlarını kırdı. Türkan Şoray'lı, Selda Alkor'lu, Fatma Girik'li ve Hülya Koçyiğit'li popüler aşk filmlerinin ardından 1970'li yıllarda *Sev Kardeşim*'le, güncel olaylar, dostluklar, sevgiler ve yaşamın günlük kavgaları gibi küçük insan dünyalarına geçiş yaptı. Güncel sorunları güldürü öğeleriyle kaynaştırıp Adile Naşit, Münir Özkul, Halit Akçatepe gibi oyuncuların sıradan insan tiplemeleriyle desteklediği bu filmler geniş halk topluluklarının beğenisini kazandı. 1967 yılında bazı aydın yönetmenlerin ortaya attığı "halk sineması, ATÜT sineması" gibi kavramlara dayalı "halk sineması aldatmacası"na karşılık Eğilmez, "Arzu Film güldürüleri" ekolünü yarattığı bu dönemde (içerik ve anlatım açısından çeşitli aksaklıklar taşısa da) gerçek halk sineması örneklerini verdi. Ve Rıfat Ilgaz'dan uyarladığı *Hababam Sınıfı* dizilerinde, *Namuslu*'da Türkiye'nin temel sorunlarına dönük öykülerle kendine özgü mizah anlayışı içinde bu geleneği sürdürdü. 1988'de yönettiği "vasiyet" filmi *Arabesk*'le de ayakta maç izler gibi film izleyen bir seyirci patlamasını oluşturdu.

Kemal Sunal'ın, Tarık Akan'ın, İlyas Salman'ın, Şener Şen'in, Uğur Yücel'in ve senaryocu-yönetmen Yavuz Turgul'un sinemadaki hocaları olan Ertem Eğilmez, yaşamı boyunca heyecanını, iç dinamiklerini asla yitirmeyen ve de sürekli patlamaya hazır olan bir kişiliğin sahibiydi. Eskilerin deyimiyle "nev'i şahsına münhasır", hafif külhan ağzıyla da "harbi adam"dı. Karşısında kim olursa olsun, içinden geçenleri acımasızca "pattadak" insanın yüzüne söylerdi. Türk aydınlarına karşıydı. Yarı entel solcu film yapanları ise hiç sevmezdi. Kurtuluş Kayalı, Ertem Eğilmez'le ilgili şunları yazar: "*Ertem Eğilmez'in filmleri teknik açıdan, sosyal mesaj bakımından ve derinlik yönünden elbette önemli zaaflar taşımaktadır. Nitekim Ertem Eğilmez'in filmleri bu noktalar itibariyle derinlemesine değerlendirilecek ölçüde ciddiye alınmamalıdır. Fakat Türk sinema tarihi ve sinema sosyolojisi konusunda özen gösterilecekse Eğilmez'in filmleri titizlikle incelenmelidir. Ertem Eğilmez'in filmleri çoğu "yetenekli yönetmen"den daha ağırlıklı olarak Türk sinemasını etkilemiştir. Muharrem Gürses'in, Orhan Aksoy'un ve Ertem Eğilmez'in Türk sineması üzerindeki etkileri ciddiye alınan birçok yönetmenden daha fazla olmuştur.*

Filmleri:

1964: *Fatoş'un Fendi Tayfur'u Yendi*
1965: *Helal Adanalı Celal, Kart Horoz, Senede Bir Gün, Sürtük*
1966: *Ben Bir Sokak Kadınıyım, Bir Millet Uyanıyor, Seni Seviyorum, Seni Bekleyeceğim*
1967: *Ölünceye Kadar, Ömre Bedel Kız, Sürtüğün Kızı, Yaşlı Gözler*
1968: *İngiliz Kemal, Nilgün, Sevemez Kimse Seni*
1969: *Boş Çerçeve*
1970: *Küçük Hanımefendi, Kalbimin Efendisi, Sürtük (2)*
1971: *Beyoğlu Güzeli, Senede Bir Gün (2), Son Hıçkırık*
1972: *Sev Kardeşim, Tatlı Dillim*
1973: *Canım Kardeşim, Oh Olsun, Yalancı Yarim*
1974: *Köyden İndim Şehire, Mavi Boncuk, Salak Milyoner*
1975: *Hababam Sınıfı, Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı, Hababam Sınıfı Uyanıyor*
1976: *Süt Kardeşler*
1977: *Gülen Gözler, Hababam Sınıfı Tatilde, Şabanoğlu Şaban*
1979: *Erkek Güzeli Sefil Bilo*
1980: *Banker Bilo*
1981: *Hababam Sınıfı Güle Güle*
1984: *Namuslu*
1985: *Aşık Oldum*
1988: *Arabesk*

Film Sayısı: 44

Ödülleri:

1966: 4. Antalya Film Festivali'nde *Bir Millet Uyanıyor* en iyi tarihi film.

1970: 7. Antalya Film Festivali'nde *Kalbimin Efendisi*'yle en iyi yönetmen.

1972: 9. Antalya Film Festivali'nde *Sev Kardeşim* en iyi 2. film ve en iyi yönetmen.

1989: 26. Antalya Film Festivali'nde *Arabesk*'le özel yönetmen ödülü.

EKDAL, ALİ (1931 İstanbul). Bir süre Haydarpaşa Lisesi'nde okudu. 1940'lı yıllarda Kadıköy Halkevi'nde sahneye çıktı. 1947'de *Yanık Kaval*'la oyunculuğa başladı. Kendi şirketini kurup prodüktörlük yaptı. *Amerika Amerika, Topkapı* ve *Hafif Süvari Alayı* gibi ülkemizde çekilen yabancı filmlerde rol aldı. Kemal Kan, Cevat Okçugil ve Oksal Pekmezoğlu'na asistanlık yaptı. 1972'de ilk filmini çekti.

Filmleri:

1972: *Kartal Tepe*

ELDEK, HİKMET (1944 İstanbul). Atatürk ve Gedikpaşa İlkokulları'nda okudu. Vefa Lisesi'nden mezun oldu. Öğrencilik yıllarında amatör olarak sahneye çıktı. İstanbul Şehir Tiyatrosu'nda *Ay Battı* oyunuyla profesyonel oldu. Çocuk oyunlarında oynadı. 1983'de yönetmenliğe başladı. Senaryolar yazdı.

Filmleri:

1983: *Asya Ejderi, Üç Kabadayı*

ELÇİ, ÜMİT (1948 Silifke). 1969'da Tarsus Amerikan Koleji'nden sonra 1973'de Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Edebiyatı Bölümünü bitirdi. 1976'da Londra Film Okulu'nda film yönetimi ve tekniği üzerine master yaptı. 1977'de reklam sektöründe çalıştı. 1985 yılında Tarık Dursun K'nın aynı ismi taşıyan romanından uyarladığı *Kurşun Ata Ata Biter*'le yönetmenliğe başladı. 1989 yılında TRT adına Suat Derviş uyarlaması *Fosforlu Cevriye* dizisini yönetti. Tüm çalışmalarında özellikle edebiyat uyarlamalarını tercih eden ve özenli seçimleriyle dikkat çeken bir yönetmen.

Filmleri:

1985: *Kurşun Ata Ata Biter*
1987: *Bir Avuç Gökyüzü*
1991: *Mem ü Zin*
1994: *Böcek*

Ödülleri:

1995: 32. Antalya Film Festivali'nde *Böcek* en iyi film.

9. Adana Film Festivali'nde en iyi 2. film.

ELÇİ, İSMET (1944 Muş). 15 yaşında baba evinden kaçıp Almanya'ya göç etti. Siemens fabrikasında işçi olarak çalıştı. Makine mühendisi olarak eğitimini sürdürürken sinemaya ilgi duydu. Alman yeraltı sinemasının yönetmenlerinden Lothar Lambert'in yanında dört yıl eğitim gördü, asistanlık yaptı. *Son Randevu*, yönettiği ve başrollerden birini paylaştığı ilk kısa film çalışması. 1987'de ilk uzun metrajlı sinema filmini yönetti. Aynı yıl Atıf Yılmaz'ın yönettiği *Hayallerim Aşkım ve Sen*'de üçüncü asistanlık yaptı ve küçük bir rolde oynadı. ZDF Televizyonuyla çalışmalarını sürdüren Elçi, yıllardan beri Berlin'de yaşıyor.

Filmleri:

1987: *Kısmet Kısmet*
1990: *Düğün (Die Heirat)*

ELMAS, ORHAN (1927 İstanbul). Güzel Sanatlar Akademisi'nde bir süre öğrenim gördü. Öğrencilik yıllarında dergi ressamlığı, tezgahtarlık, yağlıboyacılık gibi her türlü işte çalıştı. 1944'de gazeteciliğe başladı, sinema üzerine yazdı. *Son Dakika, Gece Postası* gazetelerinde; *"Yıldız", "Çiçek"* dergilerinde çalıştı. Dönemin en ünlü çizgi-roman dergisi *"Yelpaze"*nin bir süre yazı işleri müdürlüğünü yaptı. 1945'de Muhsin Ertuğrul'un yönettiği, *Yayla Kartalı* adlı filmle oyunculuğa başladı. Aynı yıl-

larda Ses, Muammer Karaca, Avni Dilligil tiyatrolarında ve Küçük Sahne'de oynadı. 1954'de yönetmen oldu. Metin Erksan'ın öyküsünden uyarladığı *Kanlı Firar*'ın ardından 1964'de *Duvarların Ötesi*'yle dikkate değer atılımlar gerçekleştirdi. 1968'de *Ezo Gelin*'le Güneydoğu'daki töresel uygulamaların yanlışlıklarını ve bunların yol açtığı bir sevda dramını gözler önüne serdi. 1983'de profesyonel bir yol izleyip *Metres* ve *Kayıp Kızlar*'la ticari başarı elde etti. 1990'lı yılların başında *Kanun Adamı* adlı polisiye diziyi, 1994'de de *Kızlar Sınıfı* adlı dizi filmi yönetti.

Filmleri:

1954: *Üçüncü Kat Cinayeti, Yolculuk Var*
1955: *Ezo Gelin, Aşk ve Ölüm*
1956: *Dişi Yılan, Günahsız Yavrular*
1957: *Ağlayan Gelin*
1958: *Acı Yol*
1959: *Hayatım Sana Feda, Üç Kızın Hikayesi*
1960: *Bir Yaz Yağmuru, Kanlı Firar*
1961: *Bir Bahar Akşamı*
1962: *Bardakdaki Adam, Yalnızlar İçin*
1963: *Aşk Tomurcukları, Aşka Tövbe, Sahte Milyoner*
1964: *Baba Hasreti, Plajda Sevişelim, Duvarların Ötesi*
1965: *Altın Şehir, İstanbul Kazan Ben Kepçe*
1966: *Arzunun Bedeli, Ben Bir Kanun Kaçağıyım, Dağda Silah Konuşur, Mahzun Gönüller, Silahlar Patlayınca, Yemin Ettim Bir Kere, İçimdeki Alev*
1968: *Ezo Gelin (2)*
1969: *Allı Gelin, Boş Beşik, Dişi Eşkiya, Esmerin Tadı Sarışının Adı*
1970: *Gelin Kız, Onu Allah Affetsin, Öleceksek Ölelim, Yaslı Gelin*
1971: *Adını Anmayacağım, Kerem ile Aslı, Küçük Sevgilim, Oyun Bitti, Sevenler Kavuşurmuş, Yağmur*
1972: *Azat Kuşu, Falcı, Feryat, İtham Ediyorum, Suya Düşen Hayal*
1973: *Aşkın Zaferi, Dert Bende, Kara Sevda, Siyah Gelinlik, Topal*
1974: *El Kapısı, Kalleş, Kanlı Deniz, Sensiz Yaşanmaz*
1975: *Ah Bu Gençlik, Duyun Beni, Kader Yolcuları*
1976: *Bitmeyen Şarkı, Can Pazarı, Gülşah Küçük Anne, Selam Dostum, Taşra Kızı*
1977: *Liseli Kızlar, Dertli Pınar, Dilek Kutusu, Rezil*
1978: *Aşkın Gözyaşları, Kara Çadırın Kızı*
1979: *Sabırlı Kullar, Divane*
1980: *Acı Günler, Bağrımdaki Ateş*
1982: *Beni Unutma, Yürek Yarası*
1983: *Metres, Kadın Bir Defa Sever, Kayıp Kızlar, Taçsız Kraliçe, Yangın, Yosma*
1984: *Fakir Milyoner, Kahreden Gençlik, Katiller de Ağlar, Kızlar Sınıfı Yarışıyor, Paranın Esiri, Suçlu Gençlik*
1985: *Alın Yazım, Aşk Hikâyemiz, Hayat Kadını, Sıcak Geceler, Vazife Uğruna*
1987: *Alamancının Karısı, Bebek, Damga, Deli Gönlüm, Geri Dön, O Bir Melekti, Sen Ağlama, Seni Seviyorum*
1988: *Canım Oğlum, Emanet, Evcilik Oyunu, Nazlı ile Emir, Sapık Kadın, Yasak İlişki*
1989: *Bir Aşk Bin Günah, Polis Dosyası, Sevmek ve Ölmek Zamanı*
1990: *Sözde Kızlar*
1991: *Aldatacağım*
1994: *Gönül Bahçelerinde, Son Gün Son Gece*

Film Sayısı: 117

Ödülleri:

1970: 2. Adana Film Festivali'nde *Ezo Gelin (2)* en iyi 2. film.

1971: 8. Antalya Film Festivali'nde *Öleceksek Ölelim* en iyi 2. film.

1994: 31. Antalya Film Festivali'nde Orhan Elmas'a onur ödülü.

ENER, MÜMTAZ (1907 Muğla - 1989). Kadıköy Aşiyan İdadisi'nde okudu. 1923'de İstanbul Opereti'nde *Bülbül* müzikaliyle sahneye çıktı. Raşit Rıza, Sadi Tek ve Muhlis Sabahattin truplarıyla çalıştı. Anadolu turnelerine çıktı. Karakter rolleriyle sinemaya girdi. 10 yıl kadar İstanbul Şehir Tiyatroları'nda sahneye çıktı. 1949'da yönetmenliğe başladı. Türk sinemasındaki "ilk havacılık filmi" olan *Kanatlardan Türbe*'yi çekti. *Neyzen*'i (Tevfik) *Uğurlarken* adlı belgeseli yönetti. Yaşamının son yıllarını Darülaceze'de geçirdi ve bu düşkünler evinde yapayalnız öldü.

Filmleri:

1949: *Karadeniz Postası, Kanatlardan Türbe*

1950: *Onu Affettim*

1951: *Güldağlı Cemile*

1952: *Hürriyet İçin Şahlanan Belde*

1953: *İzmir Sokaklarında*

ENGİN, İLHAN (1925 Çorlu - 1991). Tıp Fakültesi ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe ve Türkoloji bölümlerinde okudu. 1953'de gazeteciliğe başladı. Çeşitli gazetelerde çalıştı, köşe yazarlığı yaptı. Güncel politika yazıları yazdı. *Göç Yolları Tıkadı* ve *Çıngar* gibi köy romanları yayınladı, öyküler kaleme aldı. Romanlarından *İstanbul'da Aşk Başkadır* Süreyya Duru tarafından sinemaya aktarıldı. 1959'da sinemaya senaryo yazarak girdi. 1963'de yönetmenliğe başladı. Senaryolarını yazdığı ilginç konularla dikkati çekti. Filmlerinde ise gençlik

sorunlarına ve kasaba insanlarına eğilmeye çalıştı.

Filmleri:

1963: *Üç Öfkeli Genç*

1964: *Şeytanın Uşakları, Ve Allah Gençleri Yarattı*

1965: *Artık Düşman Değiliz, Bir Caniye Gönül Verdim, Şehvetin Esiriyiz*

1966: *Çılgın Gençlik, İstanbul Dehşet İçinde, Ümit Sokağı*

1967: *Kadın Düşmanı, Yalnız Adam, Zalimler de Sever*

1968: *Aşk Eski Bir Yalan, Dev Adam, Kadın İntikamı*

1969: *Yuvasızlar, Aşk Arzu Silah, İç Güveysi, Kadın Paylaşılmaz*

1971: *Fedailer Mangası, Katiller, Genç Kızlar Pansiyonu*

1972: *Batıda Kan Vardı, Donjuan 72 - Çapkınlar Kralı*

1974: *İstek*

1975: *İki Tatlı Serseri, Kadınlar, Yaşamak Daha Zor*

1976: *Güngörmüşler*

ER, NECATİ (1940 Malatya). 1960'da İstanbul Şehir Tiyatrosu'na girdi. *Baş Sayfa* adlı oyunla sahneye çıktı. Sinema oyunculuğuna ise 1964'de Hüsnü Cantürk'ün yönettiği *Çöpçatanlar Kampı*'yla başladı. Sinemada çeşitli tipleri oynadıktan sonra 1972'de yönetmenliği denedi. 1993'de *Baskı* dizisini yönetti.

Filmleri:

1972: *Çığlık*
1973: *Çılgın Gangster*
1987: *Kan Çiçek Açtı, Kuşatma*
1988: *Hüküm*

ERAKALIN, ÜLKÜ (1934 İstanbul). 1947'de İstanbul Belediye Konservatuarı'nda flüt, keman ve piyano dersleri aldı. *Akşam* gazetesinde, *Sinema* dergisinde çalıştı. Gazetecilik yaptığı dönemlerde Memduh Ün'le tanışarak 1959'da sinemaya girdi. Çeşitli yönetmenlere asistanlık yaptı. 1961 yılında ilk filmi *Unutamadığım Kadın*'ı çevirdi. Özellikle de Türkan Şoray'lı romantik dünyalı, kadın kahramanı ağır basan "tatlı su filmleri"yle belli bir dönemin el üstünde tutulan yönetmenlerinden biri oldu. Gece kulüplerinde piyanist-santör olarak çalıştı. *Şipsevdi*, *Her Işin Başı Sevda* ve 1994'de *Hüsnübey Amca* adlı TV dizilerini yönetti. Cahide Sonku'nun anısına bir belgesel çekti.

Filmleri:

1961: *Unutamadığım Kadın, İki Yetime, Ümitsiz Bekleyiş*
1962: *Aşk Merdiveni, Biz de Arkadaş mıyız, Ekmek Parası, Kırmızı Karanfiller, Lekeli Kadın, Şoförün Aşkı*
1963: *Arka Sokaklar, Bütün Suçumuz Sevmek, Çalınan Aşk, İki Kocalı Kadın, Şoförün Kısmeti*
1964: *Anasının Kuzusu, Bana Derler Külhanlı, Gecelerin Kadını, Gözleri Ömre Bedel, Hepimiz Kardeşiz, Kader Kapıyı Çaldı, Köye Giden Gelin, Lekeli Aşk, Mualla, Muhteşem Serseri, Öpüşmek Yasak, Tığ Gibi Delikanlı, Yalnız Değiliz, Tophaneli Osman*
1965: *Dağ Çiçeği, Dudaktan Kalbe, Hayatımın Kadını, Ölüme Kadar, Serseri Aşık, Sevgili Öğretmenim, Şapkemin Altındayım, Şoförün Kızı, Uzakta Kal Sevgilim, Veda Busesi, Yabancı Olduk Şimdi, Yasak Cennet, Yıldızların Altında*
1966: *Avare Kız, Ayrılık Şarkısı, Geceler Yarim Oldu, Günah Çocuğu, Günahkâr Kadın, İntikam Ateşi, Kara Tren, Katiller de Ağlar, Kucaktan Kucağa, Siyah Gül, Sokak Kızı, Şoför Deyip Geçmeyin, Yosma*

1967: *Anjelik Osmanlı Saraylarında, Bir Katil Sevdim, Dördü de Seviyordu, Hırçın Kadın, Kiralık Kadın, Mühür Gözlüm, Ömrümce Ağladım, Sen Benimsin, Üvey Ana*

1968: *Acı Yıllar, Çatallı Köy, Kadın Değil Baş Belası, İstanbul'u Sevmiyorum, Kadın Severse, Kanlı Nigar, Katip, Paydos, Yayla Kartalı*

1969: *Erkek Fatma, Galatalı Fatma, Günahını Ödeyen Adam, İki Yetime (2), Kapıcının Kızı, Ölmüş Bir Kadının Mektupları, Yanık Kaval, Yuvamı Yıkamazsın*

1970: *Ana Gibi Yar Olmaz, Son Nefes, Vur Patlasın Çal Oynasın, Yaşamak Kolay Değil, Köye Dönen Yosma*

1971: *Afacan Küçük Serseri, Beklenen Şarkı, Mıstık, Üvey Ana (2)*

1972: *Afacan Harika Çocuk, Bir Garip Yolcu, Gümüş Gerdanlık, Kahpe, Paprika Gaddarın Aşkı*

1973: *Ablam, Çoban, Dikiz Aynası, Elbet Birgün Buluşacağız, İki Süngü Arasında, Kızım*

1974: *Ayyaş, Düşmanlarım Çatlasın, Eski Kurtlar, Kanlı Sevda, Silemezler Gönlümden, Tak Fişi Bitir İşi, Taşralı Kız, Yatır Sev Kaldır Döv*

1975: *Ah Bu Kadınlar, Bitirimler Sınıfı, Bu Osman Başka Osman, Çalkala Yavrum Çalkala, Çin İşi Japon İşi, İntihar*

1976: *Ben Sana Mecburum, Yazgı*

1977: *Dokunmayın Dünyama, Hızlı Giden Yorulur, Yeşilçam Sokağı*

1978: *Aldırma Gönül, Bizim Fıstıklar, Fırçana Bayıldım Boyacı, Hayat Kadınları, İsmet Bu Ne Kısmet, Kadınlar Koğuşu, Kadınlar Hamamı, Köfte Ekmek Az Piyaz, Sormagir Sokağı, Yarı, Yengen*

1979: *Ay Aman Of, Ateşli Dilber, Bu Benim Günahım, Çıplaklar, Dua, Fakir, Günahkar Kadın (2), Kara Leke, Koca Aranıyor, Lekeli Kadın (2), Memnu Meyve, Rezalet, Skandal, Şıllık, Şehvet Uçurumu, Uçurumdaki Kadın, Yatak Hikayemiz, Yosma (2), Yedi Kocalı*

1984: *Sev Yeter*

1985: *Assolist, Kaderi Zorlama, O Kadınlardan Biri, Sana Öyle Hasretim ki, Satmışım Anasını*

1986: *Acıların Kadını, Hayroş, Kısrak*

1989: *Yılın Kadını*

Film Sayısı: 157

Ödülleri:

1971: Milano Çocuk Filmleri Festivali'nde *Afacan Küçük Serseri* birincilik ödülü.
9. Antalya Film Festivali'nde *Üvey Ana (2)* en iyi 3. film.

1976: İstanbul Uluslararası 1. Film Festivali'nde *Ben Sana Mecburum* en iyi 2. film, en iyi senaryo. Ve *Yazgı* en iyi 3. film.

ERASLAN, NUSRET (1919 İstanbul). Kuleli Askeri Lisesi ile Harp Okulu'nu bitirdi. Albay rütbesine kadar yükseldi. Ankara Mamak'taki Ordu Foto Film Merkezi'nin başına getirildi. Bu kurumda uzun yıllar görev yaptı. Bu görevi sırasında kuruma çeşitli katkıları oldu. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin desteğiyle ordu adına çeşitli belgeseller çekti. 1952'de ilk uzun metrajlı filmini yönetti. 1960 İhtilalinden sonra *Düşükler Yassıada'da* adlı uzun metrajlı tarihsel belgeseli Silahlı Kuvvetler adına çekti. Ordu Foto Film Merkezi'nden emekli olana kadar çalışmalarını sürdürdü, dış ülkelerdeki askeri film şenliklerinde çeşitli mansiyonlar aldı.

Filmleri:

1952: *Kocatepe'nin Beş Atlısı*

1959: *Onun Süvarisi*
1964: *Çanakkale Aslanları* (Turgut Demirağ'la birlikte)
1967: *501 Numaralı Hücre*

ERÇİN, ORHAN (1923 İstanbul – 1993). İstanbul Erkek Lisesi'nde öğrenim gördü. 1938'de Halkevleri'nde amatör olarak sahneye çıktı. 1943'de Raşit Rıza Topluluğu'yla çalışarak profesyonel oldu. *Gönül Hırsızı* operetini yazdı. Kendi adına kurduğu toplulukla Anadolu turnelerine çıktı. Sinemaya 1940'lı yıllarda oyuncu olarak girdi. 1953'de yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1953: *Çeto Salak Milyoner*
1954: *Fındıkçı Gelin, Ölüm Saati*
1955: *Kadının Fendi, Uçan Daireler İstanbul'da, Çeto Sihirbaz*

ERDEM, REHA (1960 İstanbul). 1980'de Galatasaray Lisesi'nden mezun oldu. 1980 – 83 yıllarında Boğaziçi Üniversitesi Tarih Bölümünde okudu. 1987'de Paris Üniversitesi Sinema Bölümünü bitirdi. Ayrıca plastik sanatlar dalında eğitim gördü. Fransa'da üç kısa film çekerek sinema çalışmalarını başlattı. 1989'da siyah – beyaz bir çalışmayla ilk uzun metrajlı filmini çekti.

Filmleri:

1989: *A Ay*

ERER EZ, KAYA (1945 Ayvalık). Lise öğreniminin ardından sinemaya ilgi duydu ve stüdyo çalışmalarıyla işe başladı. 1961'de Atıf Yılmaz'ın *Bir Gecelik Gelin* adlı filminde asistanlık yaptı. Daha sonra Ali Uğur'un kamera asistanı olarak çalıştı. 1964'de Aydın Arakon'un yönettiği *Ankara'ya Üç Bilet* filmiyle kameramanlığa başladı. 1970'de Yılmaz Güney'in *Umut* filmindeki siyah – beyaz çalışmasıyla görüntü yönetmeni olarak dikkatleri çekti. 1978'de yönetmenliğe başlayıp ilk filmini çekti. 1986'da kendi adına Rüzgar Film'i kurdu. TV filmleri çekti. 1993'de *Gündüzün Karanlığı* adlı TV dizisini yönetti.

Filmleri:

1978: *Vahşi ve Tatlı*
1986: *Bitmeyen Sevda, Dağlı Güvercin, Mavi Melek*
1987: *Skandal, Ziyaret*
1988: *Acı, Es Deli Rüzgar, Seninle İlk Defa*
1991: *Hoşgeldin Gülüm*
1993: *Ufukta Bir Ağaç*

ERGUN, MAHİNUR (1956 Bursa). 1978'de Ankara Basın Yayın Yüksek Okulu Sinema Televizyon Bölümünden mezun oldu. Reklam ve tanıtım filmleri yönetti. 1987'de *Yabancı Bir Sevgi* adlı video filmiyle sinemaya girdi. 1988'de uzun metrajlı sinema filmi *Gece Dansı Tutsakları*'nı çekti. *Şans Blokları* ve *Artist Palas* adlı TV dizilerini yönetti.

Filmleri:

1988: *Gece Dansı Tutsakları*
1989: *Med Cezir Manzaraları*
1993: *Ay Vakti*

Ödülleri:

1990: 3. Ankara Film Şenliği'nde *Med Cezir Manzaraları* en iyi film, en iyi yönetmen.

ERGÜN, O. NURİ (1928 Çayeli, Rize). Taksim ve Atatürk Lisesi'nde okudu. Bir süre Yüksek Denizcilik Okulu'nda öğrenim gördü. 1947'de İstanbul Şehir Tiyatrosu Çocuk Bölümüne girdi ve aynı yıl Shakespeare'in *Fırtına* oyunuyla sahneye çıktı. 1950'de seslendirme asistanı olarak stüdyo çalışmalarına başladı. Ardından Kani Kıpçak, Vedat Örfi Bengü ve Lütfi Ö. Akad'a asistanlık yaptı. Uzun süre Kemal Film şirke-

ti ve Osman F. Seden'le çalıştı. 1956'da ilk filmini yönetti. 1959'da Kurtuluş Savaşıyla ilgili olarak Türk-Yunan çatışmasını işleyen *İzmir Ateşler İçinde* adlı filminin gösterimi Dışişleri Bakanlığı tarafından yasaklandı. 1964'de Çetin Altan'ın oyunundan uyarladığı ve Yılmaz Güney'in oynadığı *Mor Defter* ise Ergün'ün çizgi dışı filmlerinden biri oldu. 1974-79 yıllarında reklam filmleri çekti.

Filmleri:

1956: *Şehir Yıldızları*
1958: *İftira*
1959: *Cilalı İbo Casuslar Arasında, İzmir Ateşler İçinde*
1960: *Cilalı İbo Tophane Gülü*
1961: *Altın Kalpler*
1962: *Neşemizi Bulalım, Şeyh Ahmed'in Torunu, İbo Rüyalar Aleminde*
1963: *Cilalı İbo Kızlar Pansiyonunda, Cilalı İbo Perili Köşkte*
1964: *Hancının Kızı, Tosun ile Yosun, Mor Defter*
1965: *Ah Bu Dünya, Fakir Gencin Romanı*
1966: *Affet Sevgilim, Çıtkırıldım, Kaderde Birleşenler, Kıskanç Kadın*
1967: *Aşkım Günahımdır, Bitirimsin Abi, Cici Gelin, Çifte Tabancalı Damat, Gecelerin Kralı, Yağmur Çiselerken*
1968: *Dertli Pınar, Erikler Çiçek Açtı, Öldürmek Hakkımdır, Ömrümün Tek Gecesi, Urfa İstanbul (1), Urfa İstanbul (2)*
1969: *Aşk Bu Değil, Belanın Yedi Türlüsü, Beşikteki Miras, Bir Vefasız Yar İçin, Dost Hançeri, Hayatımın Erkeği, Kaderimsin, Kaldırım Çiçeği, Kurşunların Kanunu, Muhabbet Kuşu, Sabah Olmasın, Şehir Eşkiyası*
1970: *Çalınmış Hayat, Günahımı Çekeceksin, Kan Kusturacağım, Müthiş Türk Esat Selçuk - Siyah Akrep, Tatlı Hayat, Tehlikeli Oyun, Yaralı Ceylan, Yılan Kadın*
1971: *Ali Baba Kırk Haramiler, Beyoğlu Kanunu, Bir Avuç Kan, Cehenneme Bir Yolcu, Herşeyim Sensin, Mahşere Kadar, Ölmeyen Adam, Sevdiğim Uşak*
1972: *Aşk ve Cinayet Meleği, Bir Pınar ki, İffet Sokağı*
1973: *Aşk Mahkûmu, Büyük Soygun, Hudutların Kartalı, Vur Emri*
1974: *Saymadım Kaç Yıl Oldu*
1975: *Fıstıklar, Haydi Gençlik Hop Hop, Keloğlan İş Peşinde, Oy Emine, Sevgili Halam*
1982: *Şıngırdak Şadiye*
1984: *Darbe*

Film Sayısı: 74

ERKSAN, METİN (1929 Çanakkale). İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da yaptı. Pertevniyal Lisesi'ni bitirdi. 1948'de sinema yazarlığına başladı, senaryo çalışmaları yaptı. 1952'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümünden mezun oldu. *Binnaz* adlı senaryosu Mümtaz Yener tarafından sinemaya aktarıldı. Aynı yıl senaryo çalışmaları yaptığı Atlas Film şirketi yapımcısı Nazif Duru'dan aldığı teklif üzerine yönetmenliğe başladı. Aşık Veysel'in yaşamı üzerine kurulan *Karanlık Dünya* sansür kurulunun tepkileriyle kesintiye uğradı. Çeşitli gerekçelerle filmin bazı sahnelerine gereksiz eklemeler yapılarak seyirci önüne çıkartıldı. 1953'de *Dünya* gazetesinde Kamera takma adıyla film eleştirileri yazdı. Uzun metrajlı sinema filmlerinin yanı sıra 1957'de *Dünya Havacıları Türkiye'de*, 1959'da *Nehir ve Uygarlık* adlı iki belgesel yönetti. 1958'de Sinema Sanatçıları Derneği'ni kurdu. 1960'da 27 Mayıs darbesinin ardından yönettiği *Gecelerin Ötesi*'yle dönemin

ekonomik yapısını, sosyal yaşamını eleştiren (sansür engeli korkusuyla ne kadar yumuşatılsa da) sert bir deneme ortaya koydu. Dönemin çarpık koşullarını içinde her mahallede bir milyoner yetiştiren siyasal iktidarın kurbanları üzerine kurulu film, "toplumsal gerçekçilik" adı verilen düşüncenin ilk örneğini oluşturdu. Bu oluşuma Metin Erksan sinemasının "kilometre taşı" da denebilir. 1962'de Sine-İş adıyla Sinema İşçileri Sendikası'nı kurdu, Türk sinema tarihinde ilk kez oluşturulan bu işçi örgütünün bir süre başkanlığını yaptı. Aynı yıl Fakir Baykurt'un romanından uyarladığı *Yılanların Öcü*'yle ikinci kez sansür engeline takıldı. Film özellikle de aşırı sağcıların tepkilerini aldı ve Ankara'daki gösterimi sırasında olaylar çıktı. 1963'de yönettiği *Susuz Yaz*'la "köy üçlemesi"nin *(Karanlık Dünya, Yılanların Öcü)* sonuncusunu gerçekleştirdi ve Berlin Festivali'ndeki başarısıyla da ilk kez Türk sinemasının yurt dışında tanıtımını sağladı. Film afişlerinin tepelerine ismi yazılıp Türk sinemasının ilk "yıldız yönetmen"i oldu. 1962'de *Acı Hayat*'la ilk örneğini verdiği, cinsel ve düşsel tutkuları estetik bir anlatımla kaynaştırarak şiirleştirdiği denemelerinden 1965 yapımı *Sevmek Zamanı* çeşitli tartışmalara yol açtı. Etkisel ve tepkisel açılardan sinema eleştirmenlerini ikiye ayırdı. Ardından Emily Bronte uyarlaması *Ölmeyen Aşk* ve kriminal bir kara sevda öyküsü içeren *"Kuyu"*, "öç alma" gibi sadizm ögelerine dayalı özellikleriyle Erksan'ı çok kişisel bir çizgiye getirdi. Erksan giderek bir "tutku sinemacısı" oldu. 1970-71 yılları arasında çektiği Emel Sayın'lı 5 denemeden sonra 1977'deki son sinema filmi *Sensiz Yaşayamam*'la da "ölüm ve tutku" teması-

nı sürdürdü. 1976'da ünlü edebiyatçıların öykülerinden uyarladığı *Beş Türk Hikayesi (Sazlık, Hanende Melek, Müthiş Bir Tren, Eski Zaman Elbiseleri, Bir İntihar)* adlı TV dizisi (daha çok *Müthiş Bir Tren* bölümü) soyut estetizme varan biçimselliğiyle yine tartışmalar yarattı, tepkiler aldı. 1983'de yönettiği *Preveze Öncesi* (Barbaros Hayrettin) adlı diziden bu yana film çekmeyen Metin Erksan, şimdilerde (kendi deyimiyle) "kuramsal ve kavramsal sinemabilim çalışmaları" yapmakta, ayrıca *Cumhuriyet* gazetesinde kültür-sanat ve siyasetle ilgili yazılar yazmaktadır.

Metin Erksan, her dönemde yeniden keşfedilen, sinemasal özellikleriyle en çok tartışma yaratan, anlaşılsa da anlaşılmasa da hırçın kişiliğiyle en çok eleş-

tiri alan ilginç ve konuşkan bir yönetmen. Kurtuluş Kaya'nın deyişiyle *"Sinema bilimindeki* auteur *kuramı, sanki Metin Erksan için üretilmiş gibidir"*. Erksan'ın en çok tartışılan filmlerinden biri olan *Sevmek Zamanı*'nı Halit Refiğ *"Ulusal sinemanın en önemli örneği"* olarak nitelerken Nijat Özön ise şu görüşü belirtir: *"Halk sineması örneği diye öne sürülen bu filmde Batının son örneklerine özenme var. Resnais'den, Antonioni'den, Visconti'den, Felli-*

ni'den bir sürü esin var. Biçim özenmeleri var."

Filmleri:

1952 : *Karanlık Dünya*
1954: *Beyaz Cehennem – Cingöz Recai*
1955: *Yol Palas Cinayeti*
1956: *Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi*
1958: *Dokuz Dağın Efesi*
1959: *Hicran Yarası*
1960: *Gecelerin Ötesi, Şoför Nebahat*
1961: *Mahalle Arkadaşları, Oy Farfara Farfara*
1962: *Acı Hayat, Çifte Kumrular, Sahte Nikah, Yılanların Öcü*
1963: *Susuz Yaz*
1964: *İstanbul Kaldırımları, Suçlular Aramızda*
1965: *Sevmek Zamanı*
1966: *Ölmeyen Aşk*
1967: *Ayrılsak da Beraberiz* (Muzaffer Aslan tamamladı)
1968: *Kuyu*
1969: *Ateşli Çingene, Reyhan, Yılın Kadını Değil*
1970: *Eyvah, Sevenler Ölmez*
1971: *Feride, Hicran, Makber*
1972: *Keloğlan ve Can Kız, Süreyya*
1973: *Dağdan İnme*
1974: *Şeytan*
1976: *İntikam Meleği – Kadın Hamlet*
1977: *Sensiz Yaşayamam*

Film Sayısı: 35

Ödülleri:

1959: 1. Türk Film Festivali'nde *Dokuz Dağın Efesi*'yle jüri özel ödülü.
1961: 2. Türk Film Festivali'nde *Gecelerin Ötesi*'yle en başarılı senaryo.
Sinema Yazarları'nın seçiminde en iyi film, en iyi yönetmen.
1962: Sinema Yazarları'nın seçiminde *Yılanların Öcü* en iyi film ve en iyi yönetmen.
1964: Berlin Film Şenliği'nde *Susuz Yaz* en iyi film (Altın Ayı ödülü).
Venedik Film Festivali'nde *Susuz Yaz*'a Liyakat Madalyası.

Sinema Yazarları'nın seçiminde *Acı Hayat* yılın filmi.

1965: 2. İzmir Film Şenliği'nde *Suçlular Aramızda*'yla en iyi yönetmen.
Milano'da (Mifed) en iyi sosyal içerikli film armağanı.

1966: Kartaca Sinema Günü'nde (Tunus) *Yılanların Öcü*'ne şeref madalyası.

1969: 1. Adana Film Festivali'nde *Kuyu* en iyi film ve en iyi yönetmen.

1987: 24. Antalya Film Şenliği'nde Metin Erksan'a onur ödülü.

1990: 3. Ankara Film Şenliği'nde emek ödülü.

1994: 31. Antalya Film Festivali'nde Film Yönetmenleri ödülü.
13. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde onur ödülü.

ERTUĞRUL, MUHSİN (1892 İstanbul - 1979). Tefeyyüz Mektebi'nden başlayarak Darüledep'te, Soğukçeşme ve Toptaşı Rüştiyeleri ile Mercan İdadisi'nde öğrenim gördü. 1909'da 17 yaşındayken Erenköy'de Burhanettin (Tepsi) Tiyatrosu'nda Çanon Doyle uyarlaması *Şerlok Holmes* oyununda Bob rolüyle sahneye çıktı. 1911'de Paris'e giderek başta Comédie-Française olmak üzere tüm toplulukların oyunlarını izledi. 1912'de *Hamlet*'i sahneye koydu ve başrolü oynadı. 1913'de Şehzadebaşı'nda Ertuğrul Sineması'nı açtı. 1914'de açılan bir sınav sonucu Darülbedayi'nin (Şehir Tiyatrosu) tiyatro bölümünde "yardımcı öğretmen" olarak çalışmaya başladı. 1916'da izinli olarak gittiği Berlin'de birçok filmde figüran olarak kamera karşısına çıktı ve ardından *Gecede Işık*'da ilk önemli rolünü oynadı. 1919'da üçüncü kez Almanya'ya gidip Berlin'de Nabi Zeki Ekemen'le ortaklaşa kurduğu "Stambul Film GmbH" şirketi adına ilk filmi *Samson*'u çevirdi ve filmin başrolünü de kendi oynadı. Bir yıl sonra *Kara Lale Bayramı* (Das Fest der Schwarzen Tulpe) ve *Şeytana Tapanlar* (Die Teufelsanbetern) adlı iki film yönetti. 1922'de Türk sinemasının ilk özel yapımevi olan Kemal Film adına *İstanbul'da Bir Facia-yı Aşk*'la Türkiye'deki ilk yönetmenlik denemesini gerçekleştirdi. 1923'de Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Atatürk'ün verdiği destekle *Ateşten Gömlek*'de ilk kez Türk kadınlarının filmlerde oynama yasağını kaldırıp Bedia Muvahhit'le Neyyire Neyir'e başrolleri oynattı. 1925'de Rusya'ya gidip *Tamilla* ve *Spartakus* adlı iki film yönetti. 1928'de *Bir Sigara Yüzünden* adlı kısa öykülü bir film çekti. 1941'de *"Perde ve Sahne"* adlı tiyatro dergisini çıkardı. 1949'da yürürlüğe giren bir kanunla Devlet Tiyatrosu Genel Müdürü oldu. 1951'de görevinden istifa edip Batı anlamında ilk özel tiyatro olan Küçük Sahne'yi kurdu. 1950'li yıllarda iki renkli film denemesi gerçekleştirdi. Bu denemelerin *Evli mi Bekar mı* adını taşıyan kısa öykülü olanında Fikret Hakan oynadı. 1953'de halk önüne ilk çıkan renkli film *Halıcı Kız* ise ilkel tekniği ve müsamere düzeyindeki başarısızlığı, 1922'den 1939'a kadar 17 yıl "tek başına" Türk sinemasında egemenlik kuran "tiyatrocu yönetmen" Ertuğrul'un "son"unu oluşturdu. Yaşamı boyunca geniş kitlelere tiyatroyu sevdirme savaşı veren, bölge tiyatroları açan, kendini tiyatroya adayan bir "öncü", bu sanat dalında bir "onur adamı" olmasına karşılık Türk sinemasındaki yeri sürekli tartışılmış, çeşitli eleştiriler almıştır. Örneğin, sinema tarihçisi Nijat Özön'ün değerlendirmesi şöyledir: *"Ertuğrul'un sineması özellikle Emil Jannings ile Werner Kraus'tan etkilenmişti... Yeni Türk tiyatrosunun kurucusu olarak kazandığı ünün büyüklüğü oranında, Türk sinemasının gelişmesi üzerindeki etkisinin olumsuzluğu da büyük oldu. Ertuğrul bu alandaki yetersiz-*

liğiyle Türk sinemasında çok kötu ve etkileri kolay kolay silinmeyen izler bıraktı. Ertuğrul, sinema duygusundan tümüyle yoksundu. Alman, İsveç, ve Sovyet sinemalarının en canlı, en güçlü olduğu dönemlerde bu ülkelerde bulunmasına karşın, sinema dilini hiçbir vakit özümleyemedi."

Tüm bu eleştirilere karşılık Muhsin Ertuğrul, Türk sinemasına getirdiği bazı "ilkler" (İlk sesli film *İstanbul Sokaklarında*, ilk renkli film *Halıcı Kız* gibi) nedeniyle, bu özellikleriyle bir döneme iyi ya da kötü, damgasını basmış bir yönetmendir. "Tiyatrocular Dönemi" olarak adlandırılan bir süreçte yönettiği filmlere bakıldığında üzerinde durulması gereken üç film (ortak bir görüşe göre) yalnızca *Ateşten Gömlek, Bir Millet Uyanıyor* ve *Aysel Bataklı Damın Kızı*'dır.

Ertuğrul'un anıları ölümünden on yıl sonra, 1989'da *Benden Sonra Tufan Olmasın* adıyla kitap olarak yayınlandı.

Filmleri:

1922: *İstanbul'da Bir Facia-yı Aşk, Boğaziçi Esrarı - Nur Baba*
1923: *Ateşten Gömlek, Kız Kulesinde Bir Facia, Leblebici Horhor*
1924: *Sözde Kızlar*
1928: *Ankara Postası*
1929 – 1932: *Kaçakçılar*
1931: *İstanbul Sokaklarında*
1932: *Bir Millet Uyanıyor*
1933: *Cici Berber, Fena Yol - Okakos Dpromos, Karım Beni Aldatırsa, Naşit Dolandırıcı, Söz Bir Allah Bir*
1934: *Aysel Bataklı Damın Kızı, Leblebici Horhor Ağa (2), Milyon Avcıları*
1938: *Aynaroz Kadısı*
1939: Allahın Cenneti, Bir Kavuk Devrildi, Tosun Paşa
1940: *Akasya Palas, Nasreddin Hoca Düğünde* (Ferdi Tayfur'la birlikte), *Şehvet Kurbanı*
1941: *Kahveci Güzeli*
1942: *Kıskanç*
1945: *Yayla Kartalı*
1946: *Kızılırmak Karakoyun*
1951: *Evli mi Bekar mı*
1953: *Halıcı Kız*

Film Sayısı (Yurt dışında yönettiği 5 filmle birlikte): 37

Ödülleri:

1987: Filmciler Derneği'nin onur ödülü.

EŞİCİ, SAVAŞ (1946 Ankara). Kabataş Erkek Lisesi'nde öğrenim gördü. 1960'lı yılların başında sinemaya prodüksiyon asistanı olarak girdi. Uzun süre yapımcı Müfit İlkiz'le birlikte çalıştı. Kamera ve reji asistanlığı yaptı. 1969'da yönetmenliğe başladı. 1971'de Nuran Film'i kurdu. Sıradan polisiye filmler, 1972-80 yılları döneminde ise seks komedileri çekti. Senaryo yazdı. Fotoromanlar çekti. Videoculuk yaptı.

Filmleri:

1969: *Asılacak Kadın, Sürgünler*
1970: *Asi ve Cesur, Fırtına Adam, Hedefte İki Kişi, Şimşek Hafiye, Vur Okşa ve Öp, Yiğitlerin Dönüşü*
1971: *Ay Bu Gece Doğacak, Batıdan Gelen Adam, Kötüler Affedilmez* (Yavuz Figenli ile birlikte), *Mezarını Kaz Beni Bekle* (Günay Kosova ile birlikte), *Ölümsüzler - Batıda Ölüm Var*
1972: *Ya Sev Ya Öldür*
1973: *Bedmen - Yarasa Adam*
1974: *Asılacak Adam*
1975: *Anahtar Deliği, Oh De Yavrum Oh De, Oniki Çılgın Kız, Tornavida Yaşar, Şimdi Yavrum Şimdi* (Feridun Kete'yle)
1976: *Doğru Yoldan Ayrılanlar*
1977: *Affedilmeyen, Alo Polis, Dört Ateşli Yosma, Kaçaklar, Sapık, İstek, Onsuz Olamam*
1979: *Ahlaksız, Bacanak, Enişte, Kadın İsterse, Komşunun Tavuğu, Tornavida, Üç Sevgilim*
1980: *Nikahsızlar*
1981: *Azap Çiçeği, Mecnun*
1982: *Islak Güneş, Sevenler Ölmez*
1984: *Bizimkiler - Of Of Emine, Umut Mahkûmları*
1986: *Ağlama, Tabancamın Sapını*
1987: *Adı Ökkeş, Atmaca, Her Yer Karanlık, Ortak, Yazgı, Toprağın Gelini*
1988: *Belki Yarın*

ESEN, HAYRİ (1919 Balıkesir - 1977). Orta öğreniminden sonra 1933'de Balıkesir Halkevi'nde Aka Gündüz'ün *Beyaz Kahraman* oyunuyla sahneye çıktı. Ankara Radyosu Temsil Kolu'nda çalıştı. 1946'da İzmir Şehir Tiyatrosu'na girdi. 1949'da Orhon M. Arıburnu'nun yönettiği *Yüzbaşı Tahsin*'de oyunculuk yaparak sinemaya girdi. 1950'li yıllarda Ayhan Işık, Orhan Günşiray gibi ünlü yıldızları konuşarak dublaj dalında ün yaptı. 1952'de yönetmenliği denedi.

Filmleri:

1952: *Bergama Sevdaları*
1954: *İstiklal Harbi - Ruhlar Mucizesi*

ESEN, FEYTURİYE (1928 - ?). Ahmet Vefik Paşa'nın torunlarından ve 1950'li yılların çocuk yıldızlarından Hilal Esen'in annesi. 1962'de kızının adıyla film şirketi kurup yapımcılığa başladı. 1965'de ilk filmini yönetti ve başrolünü kızı Hilal Esen oynadı.

Filmleri:

1965: *Canım Benim*

ETİNGÜ, TURGUT (1919 İzmir - 1995). Güzel Sanatlar Akademisi'nde okudu. 1950'li yılların başında Çetin Karamanbey'e reji asistanlığı yaptı. Senaryolar yazdı. 1955'de ilk kez yönetmenliği denedi. Gazetecilik yaptı. *Topkapı Sarayı* adlı bir belgesel yönetti.

Filmleri:

1955: *Ebediyete Kadar*

EVİN, SEMİH (1920 İstanbul - 1987). İlk ve orta öğrenimini Aydın ve Konya'da yaptı. Harp Okulu'ndan mezun oldu. İki yıl kadar orduda görev yaptıktan sonra gazeteciliğe başladı. *Yeni Sabah* gazetesinde çalıştı. "Diken" takma adıyla yazdı. 1946'da *Domaniç Yolcusu*

adlı filmle Şakir Sırmalı'ya asistanlık yaptı. 1950'de yönetmenliğe başladı. 1952'de Seneka, 1958'de Roket Film şirketlerini kurdu. Sinema yaşamı dünyada benzerine rastlanmayan akıl almaz, ilginç çalışma biçimleriyle geçti. Birçok filmini senaryosuz ve sigara paketi arkasına diyalog yazarak çekti. Kendine özgü pratik bir sistemle emprovize çalıştı. Aynı mekanlarda iç içe iki ayrı film birden çekerek Yeşilçam'da çok hızlı bir çalışma sistemi geliştirdi. Vurdulu kırdılı, çok ucuz maliyetli sıradan filmler üretti. Üzerinde durulup incelenmesi gereken ilginç bir yönetmen. *Eylül* adlı bir de TV dizisi yöneten Evin, son yıllarında büyük bir yalnızlığa gömüldü. Ve bir otel odasında ölü bulundu.

Filmleri:

1950: *Allah Kerim, Sihirli Defne*
1951: *Demir Perde, İncili Çavuş*
1952: *Şaban Çingeneler Arasında, Zoraki Kahraman*
1953: *Suçlu Benim, Yağma Hasan'ın Böreği*
1954: *Şaban Karamanın Koyunu, Yanık Efe* (Muharrem Gürses tamamladı)
1955: *Sönen Gözler*
1956: *Kadifeden Kesesi, Kısmet, Yalancının Mumu*
1957: *Leylanın Kaderi, Öksüz Ayşe*
1958: *Ana Hasreti – Dertli Ana, Civan Ali, Fakirler*
1959: *Abbas Yolcu*
1960: *Dostluklar Yaşadıkça, Gece ve Gündüz*
1961: *Kahraman Üçler, Şoför Ahmet, Toto Ali Milyoner, Zeyno*
1962: *Aşk Orada Başladı, Aşka Kinim Var, Çıkar Yol, Dağlar Bulutlu Efem, Merhaba Aşkım, Leyla*
1963: *Aşka Vakit Yok, Kardeş Gibiydiler, Katır Tırnağı, Menekşe Gözler*
1964: *Avare, Çapkın Efe, Çapkınım Hovardayım, Devlet Kuşu, Esmerin Tadı Sarışının Adı, Galatalı Fatma, İsimsiz Kahramanlar, Yalnız Efe*
1965: *Dünkü Çocuk, Düşman Kardeşler, Korkusuzlar, Yumruk Yumruğa, Sokaklar Yanıyor* (Bilge Olgaç'la)
1966: *Allahaısmarladık İstanbul, Ayyıldız Fedaileri, Can Düşmanı, Kaldırım Meleği, Kanlı Pazar, Namus Borcu, Ölüm Busesi, Tehlikeli Oyun, Yaşamak İstiyorum*
1967: *Ağlayan Kadın* (Osman F. Seden'le birlikte), *Akşam Yıldızı, Amansız Takip, Kaderim Ağlamak mı, Kızım Duymasın, Yayla Kızı Yıldız*
1968: *Günahsızlar*
1969: *Acı Yalan, Emmioğlu, Eşkiya Aşkı, Ninno, Osman Efe, Satılık Gelin, Yaşayan Hatıralar, Zalimin Zulmü Varsa*
1970: *Adım Beladır, Ali ile Veli, Çifte Yürekli, Damarımda Kanımsın, Düşen Bir Yaprak Gibi, Ecel Teri, İntikam Meleği, Kara Leke, Yumruk Pazarı*
1971: *Asker Ahmet, Ateş ve Barut, Donkişot Sahte Şövalye, Dişi Hedef* (Zafer Davutoğlu ve Mehmet Dinler'le birlikte), *Fakir Kızın Kısmeti, İdamlık, İşte Deve İşte Hendek, İki Yosmaya Bir Kurşun, Keloğlan ve Yedi Cüceler, Krallar Kralı Hüdaverdi, Silahlar Affetmez, Şafakta Silah Sesleri*
1972: *Ahmet Çavuş, Akrep Mustafa, Dokunma Ölürsün, Gönül Oyunu, İnsafsız, Kaçak, Karamanın Koyunu, Karmen, Kırbaçlı Yosma, Kurban, Namus Kurşunu, Ölüm Kanunu, Ölüme Yaklaşma, Sen Alınyazımsın, Son Duanı Et, Şeytan Pençesi, Uçan Kız, Ver Allahım Ver*

1973: *Kurt Yemini, Şaban İstanbul'da*

1974: *Ölüm Yolcusu*

1975: *Ben Arnudu Dişlerim, Bil Bakalım Ne Çıkacak, Yakalarsam Severim, Yırt Kazım*

1986: *Ağa Bacı*

Film Sayısı: 121

EVCİMEN İÇÖZ, CANAN (1963 Ankara). 1984'de Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu Radyo TV Bölümünden mezun oldu. 1986'da TRT Ankara Televizyonu'nun Belgesel Programlar Bölümünde yapımcılığa başladı. 1994'de ilk uzun metrajlı filmini yönetti.

Filmleri:

1994: *Hoşcakal Umut*

EZİCİ, MEHMET (1950 Gaziantep). İlk öğrenimini Gaziantep'de yaptı. İstanbul Davutpaşa Lisesi'nde okudu. 1968 yılında Eminönü Halkevi'nde amatör oyuncu olarak sahneye çıktı. 1970'de İstanbul Sanat Tiyatrosu'nda profesyonel oldu. Aynı yıl oyuncu ve reji asistanlığı yaparak sinemaya girdi. *"Ödül"* adlı bir edebiyat dergisi çıkarıp yayıncılığa başladı. Melih Gülgen ve Zeki Ökten gibi birçok yönetmene asistanlık yaptıktan sonra 1985 yılında ilk filmini çekti.

Filmleri:

1985: *Üç Karışlık Dünya*

1988: *Kalbim Ağlıyor*

1989: *İki Günlük Hürriyet, Korkmuyorum*

1991: *Ula Ula Niyazi*

1992: *Ben Anayım, Beyaz Umutlar, Yaşamak İnsan Gibi, Mailoğlu*

1993: *İnsanca Sevmek*

-F-

FEHİM, AHMET (1857 İstanbul - 1930). Tophane Sanayi Okulu'nda öğrenim gördü. Tersanede tornacılık yaptı, atölye şefliği görevinde bulundu. 1876'da Güllü Agop Tiyatrosu'na girdi ve *İki Sağırlar* oyunuyla ilk kez sahneye çıktı. Bir süre Fasulyeciyan Topluluğu ile çalıştı. Kendi adına topluluklar kurdu, turnelere çıktı, sahne tutkusuyla yoğun bir tiyatro yaşamı sürdürdü. Sinema tarihimizin ilk filmlerinde oyunculuk yaptı. 60 yaşını sürerken 1919'da yönetmenliği denedi 1920'li yılların sonlarında kaleme aldığı anıları ölümünden sonra 1977'de *Ahmet Fehim Bey'in Hatıraları* adıyla kitap olarak yayınlandı. Türk sineması tarihindeki önemi ise, "ilk yönetmen"lerden biri olması.

Filmleri:

1919: *Mürebbiye, Binnaz* (Fazlı Necip'le birlikte)

FİGENLİ, YAVUZ (1936 İstanbul). Ortaokul öğreniminden sonra sinema makinisti yardımcılığı yaptı. 1959'da reji asistanlığına başladı. Uzun yıllar süren asistanlık döneminden sonra ilk filmini 1966'da yönetti. 1960'lı yıllarda köy dramları, 1970'lerde Behçet Nacar'lı serüven filmleri yönetti. Daha sonra dönemin modasına uyarak Aydemir Akbaş'ın senaryolarını yazdığı "seks komedileri" yönetti. 1980'li yıllarda ise şarkıcı-türkücü filmlerine yöneldi. Çektiği bir dolu sıradan ve ucuz maliyetli filmler içinde en iyileri yalnızca *Hıdır* ve *Alkol*'dür. 1989'da *Dullar Pansiyonu*, 1991'de de *Vatandaş Ahmet Efendi* dizilerini yönetti.

Filmleri:

1966: *İntikam Fırtınası, Kahreden Firar, Türkün Aşkı Başkadır*

1967: *Allaha Adanan Toprak, Kanlı Takip, Killing Ölüler Konuşmaz, Son Söz Benim*
1968: *Affet Beni Allahım, Cehennemde Boş Yer Yok, Derebeyi, Eşkiya Kanı - Hakimo, Kabadayı, Kışlalar Doldu Bugün, Kızgın Adam*
1969: *Bu Ne Biçim Hayat, Günahını Ödeyen Kadın, Kanlı Sevda, Kanlı Gelinlik, Korkunç Takip, Köprüden Geçti Gelin, Mihracenin Gözdesi, Söyleyin Anama Ağlamasın, Vatansızlar*
1970: *Anadolu Kini, Donanma Kamil, Kaderin Pençesinde, Kan ve Kurşun, Kanımın Son Damlasına Kadar*
1971: *Batakhaneler Kralı, Çamur Şevket, Gecelerin Öfkesi, Ölüm Saati, Kazanova Niyazi, Kızgın Yabancı, Kızgın Güneş, Kin Silah ve Namus, Ölümünü Kendin Seç, Sevimli Hırsız, Sıra Sende Yosma*
1972: *Bastır Behçet Bastır, Behçet Cezayir'de, Casus Avcıları, Dadaloğlu'nun İntikamı, Dağlar Kralı, Görevimiz Tehlike, Hacı Murat'ın İntikamı, Her Adımım Bela, Serseri Kral, Vahşi Arzu, Vur Gardaş Ver, Yıldırım Ajan*
1973: *Çakal, Harman Sonu, Helal Sana Behçet, Kara Şeytan, Şirvan ile Nazlı*
1974: *Avanta Yok, Babayiğit, Gel Gardaş Gel, Kara Boğa, Sosyete Behçet, Televizyon Niyazi, Tipsiz*
1975: *Behçet 76, Beşine de Vur, Bir Baba Hindi, Dam Budalası, Derece Otuzyedi, Fırtına Behçet, İkimiz Bir Fidanız, İşte Kapı İşte Sapı, Kara Şahin, Ördek Çıkacak Kaz Çıkacak, Sansar, Seferim Var, Sevişerek Ölenler, Tantana Kemal*
1976: *Çifte Kavrulmuş, İntikamcı, Sihirli Şamdan, Yaman Delikanlı*
1977: *Aşkın Sesini Dinleme, Cemal, Hayata Dönüş, Hedefteki Adam, Hıdır*
1978: *Aklın Neredeydi, Azrailin Beş Atlısı, Hey Yavrum Hey, İster Gül İster Ağla, Kene, Korkak Kahraman, Korkusuz Aşıklar, Ölüm Savaşı, Yedi Yürekli Şaban, Yüzme Bilmiyorsan İşin Ne Ağaçta, Zeynel ile Veysel*
1979: *Büklüm Büklüm, Canın İsterse, Cemile'nin Kaderi, Garsonyer, Karanlık Sokaklar, Son Söz, Takma Kafanı*
1980: *Dişi Köpek, Kız da Anası Gibi, Paylaşılmayan Kadın, Yılan*
1985: *Alkol*
1986: *Seni Sevmeyen Ölsün, Veda Türküsü*
1987: *Kader Utansın, Kötü Kader, Muhteşem Urfalı, Tutsak, Yeter*
1989: *Hayat Acıları*
1993: *Oğlum ve Ben*

Film Sayısı: 120

FİLİZ, RECEP (1932 Akşehir). Genç yaşlarda matbaacılık ve mücellit ustalığı gibi çeşitli işlerde çalıştı. 1966'da Suat Yalaz'ın yönettiği *Camoka'nın İntikamı*'yla oyuncu olarak sinemaya girdi. 1971'de senaryo yazarlığına başladı. Bir süre Nuri Akıncı'yla çalıştı. 1978'de ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1978: *Kış Bekarı*
1982: *Kimsesizler*
1984: *Beni Kalbimden Atma*

FİLMER, İLHAN (1924 İstanbul). Yapımcı Cemil Filmer'in oğlu. Alman Lisesi'nde okudu. Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık Bölümünü bitirdi. 1960'lı yıllarda belgesel filmler (*Aydınlığa Açılan Pencere, Bir Damla Su*) çekti. 1970'de Yılmaz Güney'in senaryosunu yazdığı ve başrolünü oynadığı filmin yönetmenliğini yaptı. Bazı or-

tak yapımların prodüktörlüğünü üstlendi.

Filmleri:

1970: *Şeytan Kayaları*
1971: Şahinler Diyarı

FOSFOROĞLU, RENAN (1918 İstanbul – 1991). İstanbul Erkek Lisesi ve Edebiyat Fakültesi'nde öğrenim gördü. 1935'de amatör olarak sahneye çıktı. Bir yıl sonra Ertuğrul Sadi Tek Tiyatrosu'na girdi. Raşit Rıza, Muammer Karaca gibi dönemin ünlü tiyatro topluluklarında çalıştı. 1950'de Vedat Örfi Bengü'nün yönettiği *Ateşten Gömlek* adlı filmle sinema oyunculuğuna başladı. 1953'de yönetmenliği denedi.

Filmleri:

1953: *Köprüaltı Çocukları*
1954: *Kokulu Film*
1955: *Lokum Sultan*

FÜRUZAN (1935 İstanbul). İlkokulu bitirdikten sonra öyküler yazmaya başladı. Roman ve öyküleriyle çeşitli edebiyat ödülleri aldı. 1981'de aynı adı taşıyan öyküsünden senaryolaştırdığı ve Ömer Kavur'un yönettiği *Ah Güzel İstanbul*'la sinemaya girdi. Senaryo yazarlığının ardından 1990 yılında uzun öyküsü *Benim Sinemalarım*'ı ressam Gülsüm Karamustafa ile birlikte çekerek yönetmenliği denedi.

Filmleri:

1990: *Benim Sinemalarım*

Ödülleri:

1991: 9. Tahran Film Şenliği'nde (İran) *Benim Sinemalarım*'la jüri özel ödülü.

– G –

GELENBEVİ, BAHA (1907 İstanbul – 1984). Galatasaray Sultanisi'ni bitirdi. Fransa'da tarım mühendisliği dalında öğrenimine devam ederken filmlerde figüranlık yaptı. Paris Joinville Stüdyoları'nda kurgucu olarak çalıştı. Ve ünlü yönetmen Abel Gance'ın asistan yardımcılığını yaptı. 1939'da yurda döndü ve *Dertli Pınar*'da Faruk Kenç'e görüntü yönetmeni oldu. 1940'lı yıllarda görüntü yönetmeni olarak çalışmalarını sürdürdü. 1944'de yönetmenliğini yaptığı *Deniz Kızı* montaj çalışması sırasında bir yangın sonucu tümüyle yanınca aynı filmi yeniden çekti. Çeşitli dergilerde sinema üzerine yazılar yazdı. Sinema Sanatçıları Derneği'nin başkanlığını yaptı. Suriye'de o ülkenin tarihiyle ilgili bir belgesel çekti. Sinemayı bı-

raktıktan sonra fotoğraf sanatına ağırlık verip sergiler açtı.

Filmleri:

1944: *Deniz Kızı*
1947: *Yanık Kaval*
1948: *Çıldıran Kadın*
1949: *Kanlı Döşek*
1951: *Barbaros Hayrettin Paşa*
1952: *Boş Beşik*
1953: *Balıkçı Güzeli – Binikinci Gece, Kaldırım Çiçeği*
1958: *Günahkârlar Cenneti*

Ödülleri:

1978: Filmciler Derneği onur ödülü.

GENCER, YILDIRIM (1936 Adapazarı). Galatasaray Lisesi'nin orta kısmında öğrenim gördü. 1962'de Orhon M. Arıburnu'nun yönettiği *Elalem Ne Der* adlı filmle oyunculuğa başladı. 1970'li yıllarda serüven filmlerinin başrollerinde oynadı. 1981'de yönetmenliği denedi.

Filmleri:

1981: *Kan Bağı*

GEREDE, CANAN (1948 New York). Amerikan Drama Sanatları Akademisi ve Global Village'de sinema eğitimi gördü. 1977'de Atıf Yılmaz'ın *Seyahatname* adlı TV dizisinde oyunculuk yaptı. 1987'de *Mutluluğun Resmini Yapabilir misin Abidin*, 1988'de *Karşı Taraf* adlı video filmlerini yönetti. Fransız–Türk ortak yapımı olan *Roberts Movie* ilk sinema filmi. Türkçe ve İngilizce olarak çekildi.

Filmleri:

1991: *Roberts Movie – Robert'in Hikayesi*
1994: *Aşk Ölümden Soğuktur*

Ödülleri:

1991: 8. Marsilya Uluslararası Kadın Filmleri Festivali'nde *Roberts Movie* en iyi senaryo.

1995: 32. Antalya Film Festivali'nde *Aşk Ölümden Soğuktur*'la en iyi yönetmen.

Kültür Bakanlığı özel ödülü.

GEZEN, MÜJDAT (1943 İstanbul). Vefa Lisesi ve İstanbul Konservatuarı'nın Tiyatro Bölümünü bitirdi. 1953'de sahneye çıktı. 1960'lı yıllarda profesyonel tiyatro oyuncusu oldu. Güldürü filmlerinde oynadı, müzikal oyunlar sahneye koydu. Şiirler, öyküler yazdı. Sunuculuk ve şovmenlik yaptı. 1984'de *Gülümseyen Dünya* adlı filmi yönetti. 1990'da Müjdat Gezen Sanat Merkezi'ni kurdu.

Filmleri:

1984: *Gülümseyen Dünya*
1986: *Kobay*

GİRİTLİOĞLU, TOMRİS (1955 Adana). İlk, orta ve lise öğrenimini Ankara Koleji'nde tamamladı. Yüksek öğrenimini Hacettepe Üniversitesi İngilizce Dil Bilimi Bölümünde yaptı ve 1979'da TRT'ye çevirmen olarak girdi.

Çocuk programları hazırladı. *Dün Bugün, Tabletten Kasete, İşte Beyoğlu* adlı dramatik belgesellerin bazı bölümlerini yönetti. 1988'de *Kantodan Tangoya* ve 1991 yılında *Suyun Öte Yanı* adlı filmleriyle TV dizilerine yöneldi. *Yaz Yağmuru* ilk sinema filmidir.

Filmleri:

1994: Yaz Yağmuru
1995: 80. Adım

Ödülleri:

1992: 11. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde *Suyun Öte Yanı* jüri özel ödülü.
1994: 4. Köln Türk Filmleri Festivali'nde *Yaz Yağmuru* en iyi 3. film.
1995: Siyad – Sinema Yazarları Derneği'nin seçiminde *Yaz Yağmuru* en iyi 3. film.

GÖK, ŞAHİN (1952 Siirt). Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu'nu bitirdi. 1969'da sinemaya set işçisi olarak girdi. 1972'de reji asistanlığına başladı. 1980'de Onat Kutlar'ın senaryosunu yazdığı *Kurban Olduğum* adlı filmle yönetmen oldu. Zeynep Avcı'nın senaryosundan uyarladığı *Ponente Feneri*'yle piyasa koşullarının dışında ilk özgün çıkışını yaptı. 1990'lı yıllarda Orhan Kemal uyarlaması *Eskici ve Oğulları* ve *Kızılırmak Karakoyun*'la bu çizgisini sürdürmeye çalıştı. Ayrıca video filmleri çekti. 1985'de *Mesela Muzaffer*, 1991'de *Aysarının Zilleri* ve 1992'de *155 Polis – İmdat* adlı TV dizilerini yönetti.

Filmleri:

1980: *Kurban Olduğum*
1982: *Yaşamak Seninle Güzel*
1984: *Aşkım Günahımdır, Kızgın Güneş*
1985: *Arzu, Bu İkiliye Dikkat, Gizli Yara, Melek Yüzlüm, Sarı Bela, Sevdalılar*
1986: *Gün Akşam Oldu, Sevdan Öldürdü Beni*
1987: *Alnımdaki Bıçak Yarası, Bir Kadın Tuzağı, İşte Kadın, Papatya, Sevgiye Hasret, Vurgun, Sevda*
1988: *Kırmızı Gece, Ponente Feneri, Sevgilerin En Güzeli*
1989: *Bu Şehrin Geceleri, Kan Çiçeği, Vahşi ve Güzel*
1990: *Eskici ve Oğulları*
1991: *Siyabend ile Heco*
1993: *Kızılırmak Karakoyun*
1994: *Sessiz Çığlık, Günah Tohumu*

Film Sayısı: 30

Ödülleri:

1990: 3. Ankara Film Şenliği'nde *Ponente Feneri*'yle jüri özel ödülü.

GÖREÇ, ERTEM (1931 Bursa). Ortaokul öğreniminin ardından spor çalışmaları yaptı. Milli basketçi oldu. Sinemaya Orhan Atadeniz'in yanında montajcılık yaparak girdi. Birçok filmin kurgusunu yaptı ve bu teknik çalışmaların öne çıkan ustalarından biri oldu. 1950'li yıllarda *Sürgün*'le önce Orhon M. Arıburnu'na, sonra da Atıf Yılmaz, Abdurrahman Palay ve Memduh Ün'e asistanlık yaptı, özellikle de Ün'ün senaryo çalışmalarına katıldı. 1960'da ilk filmini yönetti. İlk önemli çıkışını Vedat Türkali'nin özgün senaryosundan uyarladığı *Otobüs Yolcuları*'yla gerçekleştirdi ve 1964'de *Karanlıkta Uyananlar*'la işçi sorunlarını ele alan "ilk grev filmini"ni yönetti. Uzun süre sansürle çatıştı ve sonunda filmin üzerindeki yasaklar kaldırıldı. 1970'de ise *Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler*'le Türk sinemasında bir "masal filmleri dönemi" açtı. 1880'li yılların sonrasında ekonomik kriz nedeniyle sıradan ve ucuz maliyetli filmler yönetti. 1987'de *Önce Canan* adlı TV dizisini çekti.

Filmleri:

1960: *Kanlı Sevda*
1961: *Otobüs Yolcuları*
1962: *Rifat Diye Biri*
1963: *Ayşecik Fakir Prenses, Cici Can*
1964: *Ayrılan Yollar, Karanlıkta Uyananlar, Kızgın Delikanlı, Korkunç Şüphe*
1966: *Beyoğlu'nda Vuruşanlar, Biraz Kül Biraz Duman, Bu Şehrin Belalısı, Kanun Benim, Kanunsuz Yol* (Tunç Başaran'la birlikte), *Yiğit Yaralı Olur*
1967: *Acı Günler, Affet Beni, Altın Çocuk Beyrut'ta, Düşman Aşıklar, Kan Davası, Kanlı Hayat, Krallar Ölmez, Ölüm Saati*
1968: *Alnımın Kara Yazısı, Aşkım Günahımdır, Bağdat Hırsızı, Belalı Hayat, Beyoğlu Canavarı, Can Pazarı, Sabahsız Geceler, Son Hatıra, Son Vurgun – Kurşunların Yağmuru, Şafak Sökmesin, Şeyh Ahmet*
1969: *Bana Derler Fosforlu, Dağlar Şahini, Deli Murat, Yılan Soyu*
1970: *Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler*
1971: *Binbirgece Masalları, Namus ve Silah*
1972: *Korkunç Tecavüz, Ölüm Dönemeci, Sahtekâr*
1973: *Anadolu Ekspresi, Dertli, İkibin Yılın Sevgilisi, Öksüzler*
1974: *Sahipsizler, Sevmek, Sezercik Küçük Mücahit, Sığıntı, Yayla Kızı*
1975: *Harakiri, Haşhaş, Nori Gantar Ailesi, Tatlı Cadının Maceraları*
1976: *Ah Bu Gençlik, Analar Ölmez, İki Kızgın Adam, Kan Kardeşler, Kana Kan, O Kadınlar*
1977: *Tövbekâr*
1985: *Dönme Sevgilim*
1986: *Dayak Cennetten Çıkma, Elmayı Kim Isırdı, Fiyakalı Enişte, Güldürme Beni, Kader Kurbanları, Sevda Ateşi, Sonsuz Aşk*
1987: *Kocamın Karısı*
1993: *İnsanlar Böyledir, Ya Devlet Başa Ya Kuzgun Leşe*

Film Sayısı: 75

Ödülleri:

1965: 2. Antalya Film Festivali'nde *Karanlıkta Uyananlar* en iyi 3. film.

1971: 8. Antalya Film Festivali'nde *Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler* en iyi 3. film.

GÖREN, ŞERİF (1944 İskeçe, Batı Trakya). İstanbul Erkek Lisesi'nde okudu. Sinemayla ilişkisi kurgucu olarak başladı. Erman Film Stüdyosu'nda bir süre çalıştı. 1970'li yıllarda Yılmaz Güney'e yönetmen yardımcılığı yaptı.

1974'de ustası Yılmaz Güney'in bir iki günlük çalışmadan sonra cinayetten tutuklanması nedeniyle bırakmak zorunda kaldığı *Endişe*'yi çekerek ilk yönetmenlik denemesini başarıyla gerçekleştirdi. Yine Güney'in hapishanede yazdığı senaryodan aktardığı *Yol* filmiyle 1982 yılında Cannes'da Türk sinema tarihinin en büyük ödüllerinden Altın Palmiye'yi (Costa Gavras'ın *Missing*'iyle paylaşarak) ülkesine kazandırdı. *Yol* ilginç konusu, insan dramları, çaresiz kadınları ve yalın anlatımıyla tüm dünyanın dikkatini çekti. Gören, cinsel melodramlardan güldürüye kadar her türü denedi ve tüm çalışmalarında toplumcu olmaya özen gösterdi. Sinemasal açıdan öne çıkan temel tutkularından biri ise doğa–insan ilişkileri konusundaki çalışmaları oldu.

Filmleri:

1974: *Endişe*
1975: *Köprü*
1976: *Deprem, İki Arkadaş – Darbe, Taksi Şoförü*
1977: *İstasyon, Nehir*
1978: *Derdim Dünyadan Büyük, Derviş Bey, Evlidir Ne Yapsa Yeridir, Gelincik*
1979: *Almanya Acı Vatan, Aşkı Ben mi Yarattım*
1980: *Kır Gönlümün Zincirini*
1981: *Feryada Gücüm Yok, Herhangi Bir Kadın, Yol*
1982: *Alişan, Tomruk*
1983: *Derman, Güneşin Tutulduğu Gün*
1984: *Firar, Gizli Duygular, Kan, Kurbağalar, Yılanların Öcü, Güneş Doğarken*
1985: *Adem İle Havva, Beyoğlu'nun Arka Yakası*
1986: *Sen Türkülerini Söyle, Umut Sokağı*
1987: *Katırcılar, On Kadın, Sen de Yüreğinde Sevgiye Yer Aç*
1988: *Polizei*
1990: *Abuk Sabuk Bir Film*
1993: *Amerikalı*

Film Sayısı: 37

Ödülleri:

1975: 12. Antalya Film Şenliği'nde *Endişe* en iyi film, en iyi yönetmen.

1982: Cannes Film Şenliği'nde *Yol*'la Altın Palmiye ödülü.
1983: Fransa'da *Yol*'la eleştirmenler ödülü.
20. Antalya Film Şenliği'nde *Tomruk* en iyi 3. film.
20. Antalya Film Şenliği'nde *Derman* en iyi 2. film.
1984: 24. Karlovy Vary (Çekoslavakya) Festivali'nde *Derman*'la Uluslararası Sinema Eleştirmenleri ve Uluslararası Film Kulüpleri Federasyonu ödülleri.

Valencia (İspanya) Film Şenliği'nde Şerif Gören'e jüri özel ödülü.

1985: 4. Uluslararası Şam (Suriye) Film Festivali'nde *Derman* en iyi film.

Sinema Yazarları seçiminde *Firar* en iyi 3. film.

1986: Kültür Bakanlığı seçiminde *Kan*'a başarı ödülü.

Sinema Yazarları Derneği seçiminde *Kurbağalar* en iyi 4. film.

23. Antalya Film Şenliği'nde *Yılanların Öcü* en iyi 2. film.

1990: Yunus Nadi Yarışması Sinema Dalı'nda *Abuk Sabuk Bir Film* en iyi 2. film.

1994: Kültür Bakanlığı seçiminde *Amerikalı*'ya başarı ödülü.

GÖZBAK, TALAT (1918 Sivas – 1986). Devlet Konservatuarı Tiyatro Bölümü'nde öğrenim gördü. Sinema eğitimi için Almanya'ya gitti. Halkevleri'nde sahneye çıktı. 1950'li yıllarda Devlet Tiyatroları'nda yönetmen ve oyuncu olarak çalışmalar yaptı. *Gölgeler*, *Çayhane* ve *Othello* gibi piyeslerde oynadı. 1951'de yönetmenliğe başladı. 1963'de Gözbak Film'i kurdu. Ve özellikle de yan hikaye oyuncusu olarak dikkati çekti. 1958'de *Karacaoğlan'ın Karı Sevdası* ve 1965'de *Namusum İçin* adlı filmlerdeki güçlü oyunculuğu anılmaya değer.

Filmleri:

1951: *Beni Mahvettiler*

1954: *Kaybolan Yıllar*

1963: *Casus Kardeşler*

1966: *Hayat Kasırgaları*

GÖZEN, OĞUZ (1946 İstanbul). Talatpaşa İlkokulu, Ankara ve Mithatpaşa Kolejleri ve Özel Ticaret Gazetecilik Okulu'nda öğrenim gördü. 1960'da Ankara'da Çocuk Tiyatrosu'nda başlayan sanat yaşamını, İstanbul Şehir Tiyatroları, Ankara Oyuncuları ve Arena Tiyatrosu'nda sürdürdü. Oyunlar yazdı. *Yoksullar Parkı* adlı oyunu Şehir Tiyatroları'nda sahnelendi. Sahneye oyunlar koyup yönetmenlik yaptı. Öykülerini *Cam Kırıkları* adlı kitabında topladı. Dikkat çeken çocuk öyküleri yazdı. 1972'de ilk filmini yönetti. Küçük bütçeli şarkıcı filmlerinin yönetmeni oldu.

Filmleri:

1972: *Hayal Uçurumu, Belki Yıllar Sonra, Denizden Gelen Kız, Elveda Yavrum, Öldüren Şarkı, Ölümle Uğraşanlar, Şeytan Buradan Geçti*

1973: *Beni Mahvettiler, Çolak, Kaderleri Ölümdü, Kim Bu Soytarı, Yarını Olmayanlar*

1974: *Büyük Sır, Kaderin Mahkumları, Oturak, Sahildeki Yabancı*

1975: *Dünden Bugüne Seks, Pembe Panter Gangsterlere Karşı, Tekerlek*

1976: *Kader Rüzgarı*

1977: *Ah Bu Sevda, İki Aşk Arasında*

1978: *Bir Garip Yabancı, Sıra Sana Gelecek, Şeytan Köşeyi Döndü, Nefret*

1979: *Biri Gitti Biri Geldi, Dokunma Yanarsın, Doyumsuzlar, Kaldırım Kuşları, Kumar*

1980: *Bitmeyen Azap, Bu Ben miyim, Mutluluk Reçetesi, Olmaz Böyle Şey, Öğret de Gel, Yaşayan Günahlar*

1981: *Acımasız Dünya, Hamam Böcekleri, Ümmüye – Sevdiğim Sensin*

1982: *Bitmeyen Ayrılık, Dünyamı Yıkmasaydın, Hatırladın mı, Zahidem*
1983: *Bir Şarkılık Mutluluk, Çile Dünyası, Hasret Yorgunu, İllet, Öldürme Beni*
1984: *Bahtı Karalı, Eski Günler, Geceyarısı, Hata, Hüzün, Kaderin Suçu, İçimdeki İsyan*
1985: *Hamam Böcekleri Film Çekiyor, Küçük Mustafa Hayat Sokaklarında, Mahşerde Buluşalım, Oyun Bitti, Sevda Yolu, Yetim*
1986: *Azap Rüzgarı, Gariplerin Şarkısı, Kurtar Yarap, Perişandı Gördüğümde, Yuvaya Dönüş*
1987: *Günah Olmasa*
1988: *Bana Allah Acısın, Ümitler Kırılırsa*
1989: *Ramize, Zulüm Treni, Aşkın Sonu, Yüzünü Şeytan Görsün*
1990: *Almanya Macerası, Dertler İnsanı, Dünya Boştur*
1991: *Kadersiz Doğmuşum, Senin Yüzünden*
1992: *Sahipsiz Kalpler, Son Randevu, Tütmeyen Ocak, Ah İstanbul*
1993: *Ağlama Sevgilim, Birgün Anlarsın, Hepimiz Sevdik, Kardeşim, Onu Beklerken, Seni Kaybedersem, Sönen Ocak, Yalan Yıllar, Yaşarken Öldüm*
1994: *Beklenmeyen Misafir, Düşler de Ölür, O Günden Sonra*
1995: Bir Rüya Gibi, Yaman Gazeteci, Afilli Kemal, Sıra Bende, Sensizliğe İsyan

Film Sayısı: 100

GÖZÜTOK, CEMAL (1955 Tokat). 1981'de 9 Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema-TV bölümünü bitirdi. 1986'da senaryo yazarak (*Son Urfalı*) sinemaya girdi. 1992'de 30 dakikalık *Antalyalı Genç Kıza Mektup* adlı bir belgeselle yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1992: *Adada Son Gece*
1994: *Sekizinci Saat*

Ödülleri:

1995: 32. Antalya Film Festivali'nde *Sekizinci Saat*'le Sadri Alışık özel ödülü.

GÜÇLÜ, SAMİ (1947 Adana). Haydarpaşa Lisesi'ni bitirdi. Kanada'da Toronto Üniversitesi'nde bir süre okudu. Sinemayla ilgisi 1965'de Türk Sinematek Derneği çevresinde oluşan bir grup içinde yer alarak başladı. Feyzi Tuna'yla çalıştı. 1982'de fotoroman yönetmenliği yaptı. 1985'de Vural Pakel'in reji asistanlığını yaptı. Aynı yıl ilk sinema filmini yönetti. 1989'da *Mardin Vilayeti* belgeselini, 1990'da *Analar Babalar ve Çocuklar*, 1992'de *Seyyar Kamil* dizilerini yönetti.

Filmleri:

1985: *Kul Sevdası, Yaşamadım ki Ben, Yaşamak Haram Oldu*
1986: *Ava Giden Avlanır, Kızlar Sınıfı Tatilde*
1987: *Yarın Yarın*
1989: *Zirvenin Bedeli, Şöhret Tutkusu*
1994: *Çılgın Yenge*

GÜLGEN, MELİH (1946 İstanbul). Atatürk Erkek Lisesi'nde öğrenim gördü. 1964'de set işçiliği yaparak sinemaya girdi. Senaryo yazdı, prodüksiyon amirliği ve asistanlık yaptı. 1968'de yönetmenliğe başladı. 1972'de kendi şirketi Gülgen Film'i kurdu. Aynı yıl *Parçala Behçet*'le Behçet Nacar'lı "seks avantürleri dönemini" açtı. 1975'de *Cemil*'le dikkati çekti ve ilginç bir polisiye örneği ortaya koydu. Özellikle de Cüneyt Arkın'lı polisiye serüven filmleriyle çalışmalarını sürdürdü. 1990'da Kerim Korcan'dan uyarladığı *Tatar Ramazan*'la iddialı bir çalışma gerçekleştirdi.

Filmleri:

1968: *Aşkların En Güzeli*
1970: *Yazı mı Tura mı, Dadaloğlu, Kanunsuz Sokak, Kurşun Memed, Maskeli Üçler, Nasreddin Hoca, Soyguncular, Tehlikeyi Severim, Üç Kabadayı, Yumruk Yumruğa, Zapata*
1972: *Adanalı Kardeşler, Çapulcular, Haydut Avcısı, İyi Döverim Kötü Severim, Kabadayılar Kralı, Kara Batur, Ölüm Peşimizde, Parçala Behçet, Vur Vur Kaç Kaç*
1973: *Kaderimiz, Patron, Soğukkanlılar, Yemin*
1974: *Babalık, Belalılar, Dayı, Oğul*
1975: *Cemil, Tatlı Sert, Tatlı Tatlı, Babanın Oğlu*
1976: *Babanın Suçu, Evlatlık – Çıngar*
1977: *Adalet, Akrep Yuvası, Baba Ocağı, Cemil Dönüyor*
1978: *İnsanları Seveceksin*
1979: *Fırat*
1980: *Kul Sevdası, Zeytin Gözlüm, Beddua*
1981: *Kardeş Kurşunu*
1982: *Düşkünüm Sana*
1983: *Bedel, Dostlar Sağolsun, Kurban, Yaktı Beni, Yıldızlar da Kayar*
1984: *Bırakın Yaşasınlar, Çaresizim, İmparator, Kartal Bey, Utanıyorum*
1985: *Avcı Sevda, Doruk*
1986: *Kanca*
1987: *Benim Olsaydın, Benim İçin Ağlama, Bomba, Ne Fayda, Patroniçe, Patroniçe 2, Gözlerin Sevda Senin*
1988: *Ağlamaya Değer mi, Ah Bir Çocuk Olsaydım, Bir Kadın Yüzünden, Gazeteci Kız, Kimlik, Sevince, Sokak Çocuğu*
1989: *Eski Silah, Kavgamız, Av*
1990: *Fedai, Kabadayılar Kralı, Tatar Ramazan, Polis Görev Başında*

Film Sayısı: 79

Ödülleri:

1991: İnsan Hakları Vakfı Ödülü *(Tatar Ramazan).*

GÜLTEKİN, SIRRI (1924 İstanbul). Pertevniyal Lisesi'ni bitirdi. 1939'da Bakırköy Halkevi'nde sahneye çıktı. Askerlik dönüşü 1948'de Şehir Tiyatrosu'na girdi. *Tebeşir Dairesi* ve *İhtiras Tramvayı* gibi oyunlarda önemli roller oynadı. 1949'da Sami Ayanoğlu'na, 1950'lerde Lütfi Ö.Akad'a asistanlık yaptı. Filmlerde oynadı. 1953'de yönetmenliğe başladı. 1963'de Gültekin Film'i kurdu. 1953'den bu yana çeşitli türleri denemesine karşılık filmografyasında öne çıkan başlıca iki tür, güldürü ve şarkıcı filmleridir. 1979'da *İbiş'in Rüyası*, 1990'da *Bir Yabancı Konuk*, 1991'de *Bir Ömrün Bedeli* adlı TV dizilerini yönetti.

Filmleri:

1953: *Aramızda Yaşayamazsın*
1954: *Son Şarkı*
1955: *Artık Çok Geç*
1956: *Pusu*
1957: *Kara Günlerim, Yaşayan Ölüler, Uçurum, Dertli Gönül*
1958: *Allı Yemeni, Kelepçe, Son Nefes*
1959: *Sevdalı Gelin, Garipler Sokağı*
1961: *Biz İnsan Değil miyiz, Kara Dut, Minnoş, Naciyem, Sabırtaşı*
1962: *Ağlama Sevgilim, Aşk Güzeldir, Can Evimden Vurdular, Damat Beyefendi, Gurbet Yolcuları, Günahsız Aşıklar, Şeytan Bunun Neresinde*
1963: *Avare Şoför, Can Pazarı, Kavgasız Yaşayalım, Bir Öpücük Ver Bana*
1964: *Cımbız Ali, Cüppeli Gelin, Poyraz Osman, Var mı Bana Yan Bakan, Yaşasın Hayat*
1965: *Adım Çıkmış Sarhoşa, Bilen Kazanıyor, Cezmi Bond 007, 5, İnatçı Gelin, Öfke Dağları Sardı, Şekerli misin Vay Vay, Yalancının Mumu*

1966: *Aşkın Kanunu, Boyacı, Fakir Bir Kız Sevdim, Halimeyi Samanlıkta Vurdular, İzmir'in Kavakları*
1967: *Bırakın Yaşayalım, Bir Annenin Gözyaşları, Trafik Belma, Üç Sevdalı Kız, Yıkılan Gurur*
1968: *Atlı Karınca Dönüyor, İstanbul'da Cümbüş Var, Kalbimdeki Yabancı, Kara Gözlüm Efkarlanma, Menderes Köprüsü*
1969: *Gel Desen Gelemem ki, Gelin Ayşem, Kınalı Keklik, Nisan Yağmuru, Sazlı Damın Kahpesi, Sevdalı Gelin, Şahane İntikam, Tel Örgü*
1970: *Adım Kan Soyadım Silah, Allı Yemeni, Berduş Kız, Dönme Bana Sevgilim, Ham Meyve, Kendim Ettim Kendim Buldum, Kör Düğüm, Zindandan Gelen Mektup, Kara Dutum*
1971: *Ah Bir Zengin Olsam, Bir Varmış Bir Yokmuş, Yırtık Niyazi, Çılgın Yenge, Kadifeden Kesesi, Keloğlan Aramızda, Tophaneli Murat*
1972: *Gecekondu Rüzgarı, İki Ateş Arasında, O Ağacın Altında, Ölüm Nöbet Bekliyor*
1973: *Çulsuz Ali, Hamsi Nuri, Kaynanam Kudurdu*
1974: *Bir Tanem, Evet mi Hayır mı, Öfkenin Bedeli, Parasızlar, Şiribim Şiribom*
1975: *Ah Nerede Vah Nerede, Dam Üstüne Çul Serelim, Gelinin Ödü Patladı, Hamamcı Şevket, Kuvvet Macunu, Şehvet Kurbanı Şevket, Tamam mı Devam mı, Üç Gelin Altı Damat*
1976: *Bu Nasıl Dünya, Ne Haber, Seni Sevmekle Suçluyum, Şeytan Diyor ki, Şoför Mehmet*
1977: *Gülünüz Güldürünüz, Sarhoş*
1978: *Ali Babanın Çiftliği, Can Hatice*
1979: *Kasımpaşalı Emmanuel*
1984: *Şaşkın Gelin*
1985: *Çalınan Hayat, Duyar mısın Feryadımı, Gözlerden Kalbe, İşler Tıkırında, Nokta Virgül Deh Deh Düldül*
1986: *Ben Milyarder Değilim, Kiralık Ev, Piyangocu Kız*
1988: *Denizden Gelen Kadın*
1993: *Dur Gitme, Oyun İçinde Oyun, Sarhoş, Talihsiz Bilo*

Film Sayısı: 124

GÜLYÜZ, ARAM (1931 İstanbul). İngiliz Highschool Lisesi'nden mezun oldu. Askerliğini yaptığı Kore'den dönüşte Türk Hava Yolları'nda memur olarak çalıştı. 1958'de kendi şirketi Metro Film'i kurdu. Aynı yıl Carl Mohner'in yönettiği *İstanbul Macerası* adlı Türk–Alman ortak yapımıyla prodüktörlüğe başladı. 1960'da ilk filmini yönetti. 1960'lı yıllarda Orhan Günşiray'lı Mike Hammer'vari polisiye, 1963'de Öztürk Serengil'li güldürü filmleriyle ve de elinin çabukluğuyla Yeşilçam çevrelerinde ün yaptı. *Temem Bilakis, Abidik Gubidik* gibi dili yozlaştıran film isimlerinin ardından bu kez de 1970'lerde "sinema duvar edebiyatı"nı çağrıştıran *Vur Davula Tokmağı, Hababam Git Hababam Gel* gibi lumpen işi seks komedileri yönetti. 1990'lı yıllarda TV çalışmalarına yöneldi. 1990'da *Sevdiğim Adam*, 1991'de *Uğurlugiller, Başlar mısın Başlayayım mı*, 1994'de *Yaseminname* gibi diziler yönetti. Video filmleri çekti. Gülyüz, TV'ye dayalı çalışmalarını *Bir Başka Gece* gibi eğlence programlarıyla sürdürüyor.

Filmleri:

1960: *Sensiz Yıllar*
1961: *Aşk ve Yumruk*
1962: *Kadın ve Tabanca*
1963: *Genç Kızların Sevgilisi, Hop Dedik, Temem Bilakis*
1964: *Abidik Gubidik, Erkek Sözü, Kaynana Zırıltısı, Manyaklar Köşkü, On Güzel Bacak, Sen Vur Ben Kırayım, Sokakların Kanunu, Varan Bir*
1965: *65 Hüsnü, Ateş Gibi Kadın, Berduş Milyoner, Canın Cehenneme, Cici Kızlar, Cumartesi Senin Pazar Benim, Hüseyin Baradan Çekilin Aradan, Kolla Kendini Bebek, Lafını Balla Kestim, Ölüm Çemberi, Pantolon Bankası, Sevdalı Kabadayı, Şıngırdak Melahat, Taşralı Amca, Tatlı Yumruk*
1966: *Ailenin Yüzkarası, Altın Kollu Adam, Fırtına Beşler, Gariban, Konforlu Necla, Kumarbazın İntikamı, Siyah Otomobil, Üsküdar'dan Topkapı'ya, Zehirli Hayat*
1967: *Ayşecik Canım Annem, Deli Fişek, Demir Bilek, Dişi Killing, Galatalı Mustafa, Karın Beni Aldatırsa*
1968: *Benimle Evlenir misin, Kanun Namına, Yaratılan Kadın, Yuvana Dön Baba, Yüzbaşının Kızı*
1969: *Ana Kalbi, Ayşecik Yuvanın Bekçileri, Fakir Kızın Romanı, Kahraman Delikanlı, Öldüren Aşk, Ömercik Babasının Oğlu, Sevgili Babam, Tatlı Günler, Ümit Dünyası*
1970: *Ayşecik Sana Tapıyorum – Solan Gül, Bütün Aşklar Tatlı Başlar, Duyduk Duymadık Demeyin, Red Kit, Şıllık*
1971: *Ayıpettin Şemsettin, Ayşecik Bahar Çiçeği, Beyaz Kelebekler, Saraylar Meleği – Sinderella Kül Kedisi, Tamam mı Canım, Toto Kralı*
1972: *Alçaklar Cehenneme Gider, Ay Aman Of, Aynı Yolun Yolcusu, Dudaktan Dudağa Ölüm, Kader Yolcuları, Kırk Yalan Memiş, Oğlum, Satılık Kadın*
1973: *Anneler Günü, Aşkımla Oynama, Büyük Şamata, Özleyiş, Tatlım*
1974: *Aman Ne Gırgır, Atını Seven Kovboy – Red Kit Daltonlara Karşı, İmparator, Mirasyediler, Reisin Kızı*
1975: *Adamını Bul, A'dan Z'ye Kadar, Curcuna, Hababam Git*

Hababam Gel, Hasan Almaz Basan Alır, Hoppala, Salak Bacılar, Sevişmek Bir Dakika, Televizyon Çocuğu, Vur Davula Tokmağı, Ye Kürküm Ye

1976: *Beş Dakikada Beşiktaş, Eksik Etek, Hamza Dalsın Osman Çalsın, Profesyonel, Saffet Beni Affet*

1977: *Ava Giden Avlanır*

1978: *Kendin Pişir Kendin Ye, Oh Oh, Şerefsiz Şeref*

1979: *Babanın Kızları, Binlik Nail, Bu Gece Bende Kal, Leyla Necla Mücella, Olmaz Şimdi, Öğren de Gel, Sona Kalan Dona Kalır, Şaşırtma Beni, Delidir Ne Yapsa Yeridir*

1980: *Sarışın Tehlike, Saşkın Milyonerler*

1985: *Uyanıklar Dünyası*

1986: *Babalar da Ağlar, Sen Neymişsin Be Abi*

1987: *Afrodit, Kadersiz Kullar*

1988: *Yaşamak*

Film Sayısı: 123

GÜNAL, CAHİT (1923 Isparta). 1941'de Ankara Harp Okulu'nu bitirdi. Uzun bir subaylık döneminden sonra istifa etti. 1953'de İstanbul Film'i kurup yapımcılığa başladı. 1957'de ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1957: *Kanlı Çevre – Sönen Ocak*

1958: *Canavar Kadın, Kirli El*

1959: *Kader Değişmez*

1966: *Boğaziçi'nde Aşk, Hayatlarını Kanla Yazdılar, Nefesini Keseceğim*

GÜNDÜZ, YILMAZ (1929 Tarsus). Galatasaray Lisesi'nde okudu. Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin Maliye Bölümünden mezun oldu. Öğrencilik yıllarında spor çalışmalarına ağırlık verdi. Milli basketçi oldu. Fenerbahçe'de futbol oynadı. 1965'de Cevat Okçugil'in yönettiği *Dokuz Canlı Adam*'la oyunculuğa başladı. Fantastik serüven filmlerinin başrollerine çıktı. Senaryolar yazdı. Kendi adına film şirketi kurup yapımcı oldu. 1970'de yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1970: *Bela Çiçekleri, Fedailer, Ölüm Pazarı, Öldürmeye Yeminliyim*

GÜNEŞ, İSMAİL (1961 Samsun). 1978 yılında Natuk Baytan'a asistanlık yaparak sinemaya girdi. İlk yönetmenlik denemesini *Karanlık Bir Dönemdi – Kurtalan Ekspresi* adlı kısa metrajlı filmle gerçekleştirdi. TV reklam filmleri yönetti. *Tercüman* gazetesinde foto muhabirliği yaptı. İlk uzun metrajlı sinema filmi, 1986'da yönettiği *Gün Doğmadan*'dır.

Filmleri:

1986: *Gün Doğmadan, Süleyman Nazif*

1987: *Biz Doğarken Gülmüşüz, Ateş Böceği*

1991: *Çizme*

1993: *Beşinci Boyut*

Ödülleri:

1994: 47. Salerno Film Festivali'nde *Beşinci Boyut* en iyi film.

GÜNEY, GÖKHAN (1957 Reyhanlı). Gerçek adı Turan Yücelcr. Sesi ve arabesk türü şarkılarıyla ün yaptı. Arabesk müzik furyasının egemen olduğu bir dönemde plak ve kasetleri satış rekorları kırdı. Ses dünyasındaki ününü beyaz perdeye taşıdı ve özellikle de Temel Gürsu'nun 1981'de yönettiği *Vurun Beni Öldürün*'le yıldızlaştı. 1987'de yönetmenliğe başladı. Bol dramlı arabesk türü filmler çekti ve tümünde başrol oynadı.

Filmleri:

1987: *Can Yoldaşım, Sevdim Seni*
1988: *Ayrı Dünyalar, Tanrı Seni Korusun*
1989: *Acı Şarkı*
1991: *Bir Umut Uğruna*
1994: *Tomurcuk*

GÜNEY, YILMAZ (Doğumundan yıllar sonra alınan nüfus kağıdına göre 1937, kendi açıklamasına göre 1931 doğumlu, Yenice Köyü, Adana - 1984). Gerçek adı Yılmaz Pütün. Kan davalı bir ailenin çocuğu. Adana'da İnönü ve İnkılap İlkokullarında okudu. Adana Lisesi'ni bitirdi. Öğrencilik yıllarında, çocuk yaşlarda ekmek kavgası içince buldu kendini. Tarlalarda ırgatlara suculuk yaptı, pamuk topladı, kazma dövdü, bağ bekçiliği, traktör sürücülüğü yaptı. Sabahları simit sattı, okul dönüşlerinde gazoz... And Film şirketi'nin Adana bürosunda çalıştı. 1956'da Adana'da yayınlanan *"Salkım"* dergisine, İstanbul ve Ankara'da yayınlanan *"Yeni Ufuklar"*, *"Pazar Postası"* gibi edebiyat dergilerine öyküler yazdı. İstanbul'a gelip İktisat Fakültesi'nde öğrenimini sürdürürken Atıf Yılmaz'la tanıştı. 1958'de Atıf Yılmaz'ın yönettiği *Bu Vatanın Çocukları* adlı filmle oyunculuğa başladı, senaryo çalışmalarına katıldı, asistanlık yaptı. 1956'da *"Onüç Dergisi"*ne yazdığı *Üç Bilinmeyenli Eşitsizlik Sistemleri* adını taşıyan öyküsünde "komünizm propogandası" yaptığı gerekçesiyle 1961'de 1,5 yıl hapis, 6 ay sürgüne mahkûm oldu. Konya sürgününden sonra 1963'de senaryosunu yazdığı ve başrolünü oynadığı Ferit Ceylan'ın *İkisi de Cesurdu* adlı filmiyle tüm Anadolu bölgelerinde ilk kez dikkatleri çekti. Yarattığı kabadayı mitosuyla, oyunculuk gösterisiyle önce çocuklar sevdi, çocuklar alkışladı Güney'i. "Atlanmış bir film" olan *İkisi de Cesurdu*, gerçekte seyirci ile Yılmaz Güney arasındaki ilk köprüyü kurdu. Ardından Tunç Başaran'ın yönettiği *On Korkusuz Adam*'la, *Koçero*'yla adı "çirkin kral"a çıktı. Kavruk esmer yüzüyle, iri yassı dolma burnuyla, dal gibi ince yapısıyla Türk sinemasında yıllardır egemen olan "yakışıklı adam efsancsi"ni yıkıp kendi mitosunu yarattı. Bu arada boğaz tokluğuna Yeşilçam'm en sıradan, en döküntü filmlerinde oynadı. Ama yine de oyunculuğuyla, kendine özgü sıcaklığıyla, "sokaktaki adam"ın sözcülüğünü yaparak tüm bu vurdulu kırdılı ucuz maliyetli filmlerin Anadolu'da gişe rekorları kırmasına yol açtı. 1965'de Duygu Sağıroğlu'nun *Ben Öldükçe Yaşarım*'ında, 1966'da Lütfi Ö. Akad'ın *Hudutların Kanunu*'nda ve *Kurbanlık Katil*'de son derece doğal, unutulmaz oyunlar sergiledi. Aynı yıllarda yapımcı Hasan Kazankaya ile yaptığı işbirliği sonucu *At Avrat Silah*'la yönetmenliği denedi. Ardından *Benim Adım Kerim*, *Bana Kurşun İşlemez* gibi çok kötü filmlerden sonra 1968'de *Seyyit Han*'la yönetmen olarak ilk çıkışını yaptı. 1970'de toplumsal gerçekleri taviz vermeden sergileyen *Umut*'la Türk sinemasında yeni bir dönem açtı. *Baba*'yla melodram sinemasının en düzeyli örneklerinden birini verdi. 1972'de yasa dışı bir örgüt olan THKP-C'ye yardım ettiği gerekçesiyle hapse mahkûm oldu. İki yılını Selimiye Kışlası, Bayrampaşa ve Toptaşı Cezaevleri'nde geçirdikten sonra 1974'de af kanunuyla özgürlüğüne kavuştu. Bu dönem hapislik yıllarında öyküler, romanlar *(Salpa, Hücrem, Sanık* vs.) yazdı. Erden Kıral'ın yayın yönetmenliğini yaptığı *"Güney"* dergisini çıkardı. *Boynu Bükük Öldüler* adlı Orhan Kemal ödüllü romanı yayınlandı. 1974'de *Endişe* adlı filmini çekmek için gittiği Adana'nın Yumurtalık ilçe-

sinde yöre hakimi Safa Mutlu'yu bir tartışma sonucu öldürdü ve 24 yıl hüküm giydi. Bu ikinci hapislik döneminde yazdığı en olgun senaryoları *Sürü, Düşman, Yol* Zeki Ökten ve Şerif Gören tarafından filme çekildi. Mapus damları altında senaryo yazan, film çektiren, ekip yöneten Güney, dünya sinemasında bile benzerine rastlanmayan boyutlarda ilginç bir kişiliğin sahibi oldu. 8 yıl yattıktan sonra 1981'de Isparta Cezaevi'nden "bayram izni"ni

alarak çıktı ve bir daha dönmemek üzere yurt dışına kaçtı. 12 Eylül darbesinden sonra filmleri toplatıldı, isminden söz edilmesi yasaklandı. Yurt dışına kaçırdığı, Şerif Gören'in yönettiği *Yol*, 1982'de Cannes Film Şenliği'nde Altın Palmiye'yi Costa Gavras'ın *Missing* (Kayıp) adlı filmiyle paylaştı; bu, Türk sinemasına kazandırılan en büyük ödüllerden biriydi. 1983'de Türk vatandaşlığından çıkarıldı. Aynı yıl Fransa'da çektiği son filmi *Le Mur – Duvar* olumsuz eleştiriler aldı. 9 Eylül 1984'de Paris'te mide kanseri sonucu yaşamını yitirdi.

Çok renkli yaşamı ve karizmatik bir kişiliği olan, on bir buçuk yılını hapislerde geçiren Yılmaz Güney'in *Seyyit Han* filmi için Kemal Tahir şöyle der: *" Seyyit Han karşısında büyük heyecan duydum. Bence halk sinemasının halka bir meseleyi nasıl anlatması gerektiğini en kaba, en kaba olduğu için de en kestirme yoldan gösteriyordu. Ulusal sinemamızın belli başlı ana yollarından birine işaret ediyordu. Biz bu dönemde teknik yanlışlar, en açık senaryo hataları, hatta yer yer uygulamalar üzerinde durmamalıyız. Filmin genel havası yüzde yüz Türk'tür. Ayrıca dünyanın aradığı 'Halk sineması' koşullarına da son derece uygundur... Yılmaz Güney, gerçekten halktan yetişmiş, halkın bir şeyi nasıl görmek istediğini belki derin ilmiyle değil, yaşantısıyla bilen bir halk sanatçısıdır. Böyle sanatçılardan benim bir aydın olarak öğreneceğim çok şey olduğuna inanıyorum."*

Filmleri:

1966: *At Avrat Silah*

1967: *Bana Kurşun İşlemez, Benim Adım Kerim*

1968: *Pire Nuri, Seyyit Han*

1969: *Aç Kurtlar, Bir Çirkin Adam*

1970: *Canlı Hedef, Piyade Osman, Umut, Yedi Belalılar*

1971: *Acı, Ağıt, Baba, İbret, Kaçaklar, Umutsuzlar, Vurguncular, Yarın Son Gündür*

1974: *Arkadaş, Zavallılar* (Atıf Yılmaz'la birlikte)

1983: *Le Mur – Duvar*

Film Sayısı: 22

Ödülleri:

1967: 4. Antalya Film Festivali'nde *Hudutların Kanunu*'yla en başarılı oyuncu.

1969: 1. Adana Film Şenliği'nde *Seyyit Han* en başarılı 3. film ve Yılmaz Güney en başarılı oyuncu.
Sinema Yazarları'nın seçiminde *Seyyit Han, Kızılırmak Karakoyun*'la (Lütfi Ö. Akad) birlikte en iyi film.

1970: 7. Antalya Film Festivali'nde *Bir Çirkin Adam* en iyi film ve Yılmaz Güney en başarılı oyuncu.
2. Adana Film Şenliği'nde *Umut* en iyi film, Yılmaz Güney en iyi oyuncu.
Grenoble Film Şenliği'nde jüri özel ödülü.

1971: 3. Adana Film Şenliği'nde *Ağıt* en iyi film, en iyi senaryo ve en iyi yönetmen. *Acı* en iyi 2. film ve Yılmaz Güney en iyi oyuncu. *Umutsuzlar* en iyi 3. film.

1972: 4. Adana Film Şenliği'nde *Baba* en iyi film, Yılmaz Güney de en iyi oyuncu seçilip kamuoyuna duyurulduktan sonra, ödüller geri alınıp sonuçlar değiştirildi.

1975: 12. Antalya Film Festivali'nde *Arkadaş* en iyi 2. film.
Sinematek Derneği'nin seçiminde en iyi film.
4. Yarımca Sanat Festivali'nde en iyi film.

1979: Siyad – Sinema Yazarları Derneği'nin seçiminde *Sürü*'yle en iyi senaryo.

1980: Uluslarası Berlin Film Şenliği'nde *Düşman*'la jüri özel ödülü ve en iyi senaryo.

GÜRSES, MUHARREM (1913 Amasya). İstanbul Öğretmen Okulu'nu bitirdi. 1930'da amatör olarak tiyatro çalışmalarına başladı. 1931'de Şehir Tiyatrosu'na girdi. Bu arada resim eğitimi gördü, Samsun'da öğretmenlik yaptı. 1943'de Sezer Sezin ve Hulusi Kentmen'le Gürses Tiyatrosu'nu kurdu. Bir yıl sonra yazdığı *Köroğlu* adlı oyun Ankara Halkevi'nde sahneye kondu. Sırasıyla Millet, Sirkeci Şafak ve Ses Tiyatrolarında sahneye çıktı. İsmail Dümbüllü ile Trakya turnesine çıktı. 1949'da *Zehirli Şüphe* adını taşıyan senaryosu Suavi Tedü tarafından sinemaya aktarıldı. Akşam gazetelerinde *Dağa Çıkan Kız, Düşen Kızlar, Öldürdüğüm Sevgili* gibi tefrika romanlar yazdı. *Yüz Yıl Genç ve Dinç Yaşamanın Sırrı* adlı kitabı yayınlandı. Senaryosunu da yazdığı *Köroğlu* filminde Refik Kemal Arduman'a asistanlık yaptı. 1950'li yıllarda birçok filmde oynadı. 1952'de yönetmenliğe başladı. Yazdığı tefrika romanların büyük bir bölümünü filme aktardı. Köy ve kasaba melodramları tüm Anadolu'da gişe rekorları kırdı. Filmlerinin genel temasını oluşturan aile faciaları ve olaylara ağdalı yaklaşım biçimi birçok yönetmeni etkiledi. Böylece de Türk sinemasında 1950 – 60 arası bir "Gürses melodramları dönemi" oluştu. 1966'da oğlunun adını verdiği Atilla (Arcan) Film'i kurdu. 1965'de yönettiği *Hazreti Yusuf'un Hayatı* adlı filmle de bu kez "hazretli filmler" modasını gündeme getirdi. Oğlu Atilla Gürses'in (Arcan) başrolünü oynadığı tarihi kostüme filmlerin ardından, 1950'li yıllarda iş yapan filmlerini aynı isimlerle yeniden çekti. 1980'li yıllardaki son çalışmalarını şarkıcı – türkücü filmleriyle sürdürdü. 1989'da *Fatih Sultan Mehmet* belgeselini videoya çekti. 1994'de *Nasrettin Hoca Aramızda* adlı TV dizisini yönetti.

Filmleri:

1952: *Kara Efe – Zeynebin Gözyaşları, Kubilay, Yanık Ömer*

1953: *İhtiras Kurbanları, Günah Kadını*

1954: *Bir Şoförün Hayatı, Canlı Karagöz, Gülnaz Sultan, Dümbüllü Tarzan, Düşen Kızlar, Hürriyet Uğrunda Mukaddes Yalan, Şarlo İstanbul'da, Vahşi Kız, Ölüme Giden Yol*

1955: *Curcuna, Gülmeyen Yüzler*

1956: *Günah Köprüsü, Köy Canavarı, Öldürdüğüm Sevgili, Sazlı Dam'ın Kahpesi, Yayla Güzeli Gül Ayşe, Yedi Köyün Zeynebi, Yetimler Ahı, Şöhret Yolunda*

1961: *Arzu, Baharın Gülleri Açtı, Çılgın Aşk, Gönlüm Yaralı*

1962: *Meşeler Güvermiş, Sevimli Serseri*

1963: *Anan Kimse Duymasın, Mukadderat, Haram Lokma*

1964: *Ana Beni Eversene*

1965: *Hak Yolunda Hazreti Yahya, Hazreti Yusuf'un Hayatı*

1966: *Battal Gazi, Hazreti Süleyman ve Saba Melikesi, Zaloğlu Rüstem, Bizansı Titreten Adam.*

1957: *Allı Gelin, Ceylan Emine, Dertli Gelin Şirvan, Yanık Kezban, Yavrularımın Katili*

1958: *Allah Korkusu, Bana Gönül Bağlama, Talihsiz Yetime - Ninni, Tütüncü Kızı Emine, Vicdan Azabı, Yavrum İçin*

1959: *Balıkçının Kızı Gülnaz, Beklenen Bomba, Dağlar Şahini Yörük Efe, Pamukçu Güzeli Halime, Sokak Şarkıcısı, Şehvet Uçurumu*

1960: *Can Mustafa, Talihsiz Yavru, Ve Allah Aptalları Yarattı*

İmparator Atilla'nın Demir Yumruğu, Malazgirt Kahramanı Alpaslan

1968: *Yayla Güzeli Gül Ayşe (2)*

1969: *Sokak Kedisi, Tütüncü Kızı Emine (2), Gençlik Kanı*

1970: *Ceylan Emine, Öksüz Gülnaz, Yanık Kezban*

1971: *Altın Prens Devler Ülkesinde, Gençliğin Rüyası, Şehzade Simbad Kaf Dağında, Yetimler Ahı (2)*

1972: *Ölüm Korkusu*

1979: *Nemrut*

1981: *Mutluluk Haram Oldu, Akıncılar*
1982: *Mikrop*
1984: *Kara Bahtım - Kem Talihim*
1986: *İlahi Adalet, Muhteşem Serseri, Sahte Peygamber Esved*
1988: *Hatıram Olsun*

Film Sayısı: 82

GÜRSOY, NEJAT (1954 İstanbul). Pertevniyal Lisesi'nden mezun oldu. Çetin İnanç'a, Mehmet Aslan'a, Natuk Baytan'a ve Atıf Yılmaz'a asistanlık yaptı. 1986'da bir bölümü İtalya'da çekilen ortak yapım *Kasırga*'yla yönetmenliğe başladı. 1987'de *Karanlığın İçinden*, 1995'de *İkisi de Kardeşti* adlı TV dizilerini yönetti.

Filmleri:

1986: *Allah Şahidim Olsun, Kasırga, Manyak*
1987: *Acı Çekenler, Çember, Kan Damlaları, Oyunun Kuralı, Suçsuz, Karanlığa Doğru*
1988: *Stres, Küçük Fahişe*
1989: *Önce İnsan, Fırtınalı Arzular*
1990: *Kanlarıyla Ödediler*
1991: *Gönlüm Haktan Yana, Ölümü Yaşamak, Krallığın Bedeli*
1993: *Aşk ve Aşk, Güneşi Uyandırmadan, Şoför*
1994: *Bir Kral, Deliler Kuduruncu, Gönlüm Haktan Yana (2), Dönüş*

Film Sayısı: 24

GÜRSU, TANJU (1938 Trabzon). Hukuk Fakültesi'nde okudu. 1962'de sinema dergisi *"Artist"*in amatör gençler arasında düzenlediği yarışma sonucunda "birinci" seçilerek sinemaya girdi. Aynı yıl *Fosforlu Oyuna Gelmez* ilk filmi oldu. Sinemadaki asıl ününü oyuncu olarak yaptı. Kendi adına film şirketi kurup yapımcılığı denedi. 1975'de yönetmenliğe başladı. 1985'de *Mardin -Münih Hattı* adlı TV dizisinde olgunluk döneminin dikkat çekici oyunlarından birini sergiledi. Soder-Sinema Oyuncuları Derneği'nin genel sekreterliğini yaptı.

Filmleri:

1975: *Erkek Kazım, Kazıma Bak Kazıma*
1976: *Dağılın Kazımlar Geliyor, Deli Gibi Sevdim*

Ödülleri:

1988: 25. Antalya Film Festivali'nde *Kurtar Beni*'yle en iyi yardımcı erkek oyuncu.

GÜRSU, TEMEL (1945 Trabzon). Bakırköy Lisesi'nde öğrenim gördü. Acar Film'e teknisyen olarak girdi. Stüdyo ağırlıklı çalışmalarını teknik alanın her dalında sürdürdü. Süreyya Duru, Ülkü Erakalın, Aram Gülyüz, Tunç Başaran, Orhan Aksoy ve Ertem Eğilmez'e asistanlık yaptı. 1970'de ilk yönetmenlik denemesi *Dikkat Kan Aranıyor*'la özgün bir çalışma sergiledi. 1975'de Yılmaz Güney'in senaryosundan uyarladığı *İzin*'le de belli bir çizgiyi sürdürmeye çalıştı, ancak 1977'de Ferdi Tayfur'lu *Çeşme*'yle yön değiştirdi. *Çeşme* ve *Derbeder*'in Anadolu yörelerinde gişe rekorları kırmasının ardından "arabesk türü sinema"nın en geçerli yönetmenlerinden biri oldu. Bu arada 1974-75 yılları arası dönemin modasına uyarak "seks komedileri" çekti. 1989'da *0 77 Acil Servis*, 1992'de *Darbukatör Baryam*, 1993'de *Bizim Mahalle* ve *Bizim Takım*, 1994'de *Kaygısızlar*, 1995'de de *Tutkular* adlı TV dizilerini yönetti.

Filmleri:

1970: *Dikkat Kan Aranıyor*
1971: *Hayat Sevince Güzel, Rüzgar Murat*
1972: *Balıkçı Kız, Cevriye'nin Kızları, Yalan Dünya*
1973: *Çocuğumu İstiyorum, Kolsuz*

Kahramanın Kolu, Teslim Ol Baba, Çapkın Kızlar

1974: *Gerçek, Hop Dedik Kazım, Hostes, Kısmet, Şaşkın, Tek Başına*

1975: *Baldız, Canavar Cafer, Elma Şekeri, İzin, Kazıma Ne Lazım, Kokla Beni Melahat, Şeftali, Randevu*

1976: *Arzu, Bulunmaz Uşak, Kucaktan Kucağa, Kuklalar*

1977: *Benim Gibi Sevenler, Çeşme, Derbeder, Kızını Dövmeyen Dizini Döver*

1978: *Batan Güneş, Yadeller*

1979: *İsyankar, Yanmışım*

1980: *Ayrılık Kolay Değil, Boynu Bükük, Perişanım, Yarabbim*

1981: *Kimbilir – Kibariye, Olmaz Olsun, Seni Yakacaklar, Şabancık, Vurun Beni Öldürün, Yaşamak Bu Değil*

1982: *Berduşlar, Ceza, Nasıl İsyan Etmem, Nikah Masası, Talih Kuşu*

1983: *Feryat, Gırgıriyede Cümbüş, İlişki, Yıkılan Gurur, Zulüm*

1984: *Çalsın Sazlar, Gırgıriyede Büyük Seçim, Kader Çıkmazı, Kadınca, Sevginin Bedeli, Yaşadıkça*

1985: *Ateş Dağlı, Çaresiz, Çirkef, Tapılacak Kadın, Sekreter*

1986: *Acı Lokma, Ayrılamayız, Merhamet, Öksüzler, Seviyorum, Sultanoğlu*

1987: *Alışırım, Annem, Sarı Güneş, Sarışınım, Sızı, Temas, Yuvasızlar, Güneşden de Sıcak*

1988: *Ağlıyorum, Küçüksün Yavrum*

1989: *Hep Ezildim, Kızım*

1990: *Ahu Gözlüm*

Film Sayısı: 86

-H-

HAKAN, FİKRET (1934 Balıkesir). Taksim Lisesi'ni bitiremeden ayrıldı. 1950'de Ses Tiyatrosu'nda sahneye çıktı. 1953'de Renan Fosforoğlu'nun yönettiği *Köprüaltı Çocukları*'yla oyunculuğa başladı. Bumin Gaffar (Çıtanak) gerçek adıyla edebiyat dergilerine şiirler ve öyküler yazdı. Öykülerini *Tellak Ali* adlı kitabında topladı. 1954'den başlayarak Çığır Sahne, Cep Tiyatrosu ve Oraloğlu 6 Tiyatrosu'nda çalışmalarını sürdürdü. 1955'de Lütfi Ö. Akad'ın yönettiği *Beyaz Mendil*'le sinema oyuncusu olarak ilk büyük çıkışını gerçekleştirdi. Akad, Atıf Yılmaz, Metin Erksan gibi usta yönetmenlerin ve iddialı, seçkin projelerin vazgeçilmez "prototip"i oldu. Sinema yaşamı boyunca Türk sinema tarihinin en düzeyli filmlerinde oynayarak her döneminde ayakta kalmasını bildi. 1971'de yönetmenliği denedi. Ancak bu daldaki denemelerinde aradıklarını bulamadı ve başarılı olamadı. Oyunculuğuna ağırlık verdi, TV dizilerinde oynadı. 1990'lı yıllarda olgunluk çağına giren bir oyuncu olarak başarılarını sürdürdü ve ödüllendirildi.

Filmleri:

1971: *Sürgünden Geliyorum*

1975: *En Büyük Patron*

1976: *Hammal, Sürgün*

Ödülleri:

1965: 2. Antalya Film Festivali'nde *Keşanlı Ali Destanı*'yla en iyi oyuncu.
1. İzmir Film Şenliği'nde *Keşanlı Ali Destanı*'yla en iyi oyuncu.

1968: 5. Antalya Film Festivali'nde *Ölüm Tarlası*'yla en iyi oyuncu.

1971: 8. Antalya Film Festivali'nde *Hasret*'le en iyi oyuncu.

1993: 30. Antalya Film Festivali'nde *Yalancı*'yla en iyi yardımcı oyuncu.
1995: 7. İzmir Uluslararası Film Festivali'nde geçmişteki başarıları nedeniyle Altın Artemis ödülü.

HANÇER, NİŞAN (1923 Ankara). Haydarpaşa Lisesi'nde okudu. Sultanahmet Yüksek Ticaret Lisesi'nden mezun oldu. Üniversitede okuduğu sırada Kadıköy ve Üsküdar Halkevi'nde sahneye çıktı. Sahneye oyun koydu, operetlerde oynadı. 1950'li yıllarda Mehmet Muhtar'a ve Lütfi Ö. Akad'a asistanlık yaptı. 1953'de yönetmenliğe başladı. 1962'de Ni-Va Film şirketini kurdu.

Filmleri:

1953: *Zıt Kardeşler Polis Hafiyesi* (Mehmet Muhtar'la birlikte)
1955: *Panayırdaki Cinayet*
1957: *Ham Meyva, Kahpe Kurşun, Yosmanın Kızı*
1958: *Dikenli Yol, Funda*
1959: *Kanundan Kaçılmaz, Kıbrıs'ın Belası Kızıl Eokı, Sonbahar* (Türker İnanoğlu tamamladı), *Vatan Uğruna*
1960: *Kaderime Ağlarım*
1961: *Acı Zeytin, Seni Benden Alamazlar*
1962: *Bir Aşk Günahı, Bir Milyonluk Macera, Geçti Buranın Pazarı*
1963: *Başımı Belaya Sokma,Gecelerin Hakimi, Kırık Anahtar, Ölüm Bizi Ayıramaz, Rüzgar Zehra*
1964: *Bitirimsin Hanım Abla, Sıkı Dur Geliyorum*
1965: *Eller Yukarı, Fişek Necmi*
1966: *Tilki Selim, Sokakların Kanunun, Zorba*
1967: *Beni Katil Ettiler, Demir Yumruklu Üçler, Kara Kartal*
1968: *Bir Mahkûm Kaçtı, İncilli Çavuş, Kara Atmacanın İntikamı*
1969: *Dikenli Hayat, Kardeş Kurşunu, Kötü Kader, Şeytanın Oyunu*
1970: *Deli Ormanlı, Hayatımı Mahveden Kadın, Sevgilim Mazurka*
1971: *Bin Bela Bir Kurşun, Kartallar, Zagor Kara Bela, Zagor Kara Korsanın Hazineleri, Sarı Öküz Parası*

Film Sayısı: 47

HAVAERİ, SEYFİ (1920 Fatih,İstanbul). Bir süre İzmir Atatürk Lisesi'nde okudu. Lise öğreniminden sonra Raşit Rıza, Burhanettin Tepsi topluluklarıyla çalıştı, sahneye çıktı. 1947'de yönetmenliğe başladı. İlk yıllarında yapımcı Fuat Rutkay adına çalıştı. Daha çok kahramanlık ve aile melodramları türünde filmler yönetti. 1968'de *Kara Sevda* adlı filminin ikinci versiyonuyla Anadolu'da gişe rekorları kırdı.

Filmleri:

1947: *Yara*
1948: *Damga, Bir Yabancı*
1949: *Fedakar Ana, Gönülden Yaralılar*
1951: *Kenar Mahalle, Kore Gazileri, Kore'de Türk Kahramanları*
1952: *Hüküm Sabahı, İmralı'da Doğan Güneş, Destan Destan İçinde, Dümbüllü Sporcu, Sabahsız Geceler*
1953: *Çılgın Bakire, Eğlence Bülbülleri, Zafer Güneşi*
1955: *Kara Sevda, Sevda Sahilleri, Izdırap Kasırgası*
1957: *Körlerin Şarkısı, Leke*
1958: *Acı Sevda, Daha Çekecek miyim, Gönülden Ağlayanlar*
1959: *Karımın Sevgilisi*
1960: *Bir Yavrunun Gözyaşları*
1963: *Bize de mi Numara, Bu Adam Kim*

1967: *222 Nolu Dosya*
1968: *Kara Sevda, Kara Yazım*
1969: *Allah Aşkı Yarattı, Yalnız Adam, Yiğit Anadolu'dan Çıkar*
1970: *Çileli Bülbül*
1971: *Kanım Vatan İçin*
1973: *İnsanlık Ölmedikçe*
1975: *Zafer Kartalları*

Film Sayısı: 38

HEKİMOĞLU, YÜCEL (1939 İstanbul - 1981). Darüşşafaka Lisesi'ni bitirdi. Öyküler yazdı. 1960'lı yıllarda *"Büyük Gazete"* ve *"Sinema"* gibi magazin dergilerinde röportajlar yaptı, film eleştirileri yayınladı. Senaryo çalışmaları yaptı. Ortak film şirketleri kurdu. 1962'de senaryosunu da yazdığı *Kanun Der ki* adlı ilk filmini yönetti. 1970'li yıllarda Almanya'ya yerleşip işletmecilik yaptı. Dönüşte Marmaris gezisi sırasında geçirdiği bir trafik kazası sonucu yaşamını yitirdi.

Filmleri:

1962: *Kanun Der ki*
1963: *Ölüme Çeyrek Var*
1964: *Anlatamam Utanırım, Paylaşılmayan Sevgili, Şu Kızların Elinden*
1965: *Gizli Emir, Kelepçeli Bilekler, Korkusuz Yaşayanlar*
1968: *Cesur Yabancı*
1969: *Dönüşü Olmayan Yol*
1977: *Hain*

HEPER, ALP ZEKİ (1939 İstanbul - 1984). Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Fransa'da IDHEC (Institut des Hautes études cinématographiques) Yüksek Sinema Bilimleri Okulu'ndan mezun oldu. Paris'te ilk kısa film çalışmalarına başladı. *Bir Kadın* ve *Şafak* adlı kısa filmleri yönetti. Yurda döndükten sonra Lütfi Ö. Akad'a asistanlık yaptı. 1966'da Sinema Prodüksiyon şirketini kurup yapımcı - yönetmen olarak çalışmalarına başladı. Aynı yıl yönettiği ilk sinema filmi *Soluk Gecenin Aşk Hikayeleri*'yle biçime dayalı soyut bir deneme gerçekleştirdi. Filmin görüntü açısından estetik bir düzeyi olmasına karşılık yabancılaşma taşıyan içeriğiyle il-

gi görmedi. Halk önüne çıkmayan bir deneme olarak yalnızca sinematek arşivlerinde "lanetli bir film" olarak kaldı. Yaşamının son yılları büyük bir yalnızlık içinde geçti. Akli dengesini yitirdi ve ailesinden koparak kendini ölüme terketti.

Filmleri:

1966: *Soluk Gecenin Aşk Hikayeleri*
1967: *Dolmuş Şoförü*
1968: *Eşkiya Halil - Haydut, Kara Battal'ın Acısı*

Ödülleri:

?: *Bir Kadın* ve *Şafak* Fransa'da IDHEC ödülleri.
1963: *Şafak*'la Viyana Kültür Bakanlığı ödülü.

HİÇDURMAZ, MUZAFFER (1944 Eskişehir). 1959'da Lütfi Ö. Akad'ın yönettiği *Meyhanecinin Kızı*'nda set işçisi olarak çalıştı. Işık teknisyenliği, Amerikan Haberler Ajansı'nda kamera asistanlığı yaptı. 1962'de reji asistanı olarak L.Ö.Akad'la çalıştı. 1987'de ilk uzun metrajlı filmini yönetti. Müjdat Gezen Sanat Merkezi'nde sinema öğretim görevlisi olarak çalışmalarını sürdürüyor.

Filmleri:

1987: *Çark*

HİKMET (RAN), NAZIM (1902 Selanik - 1963). Orta öğrenimini Galatasaray ve Nişantaşı Sultanileri'nde tamamladı. 1915'de Heybeliada Bahriye Mektebi'ne girdi. Beş yıllık bir öğrenim döneminden sonra geçirdiği hastalık nedeniyle mezuniyetine üç ay kala ayrılmak zorunda kaldı. İşgal yıllarında Bolu'da öğretmenlik yaptı. Daha sonra iki kez Moskova'ya gidip ekonomi-politik öğrenimi gördü. 1928'de yurda döndüğünde yazdığı şiirlerle, kitaplarıyla ün yaptı. Tüm dünyada tanındı. Sinemayla ilişkisi 1930'lu yıllarda yabancı filmleri seslendirerek başladı. Dönemin "tek yönetmen"i Muhsin Ertuğrul'a, Ercüment Er ve Mümtaz Osman takma adlarıyla senaryolar yazdı. Tüm senaryoları Ertuğrul tarafından filme çekildi. 1933'de sinemadaki ustası Muhsin Ertuğrul'la birlikte çektiği *Cici Berber* filmiyle "ilk yönetmenlik" denemesine girdiyse de bağımsız olarak ilk uzun metrajlı filmini 1937'de gerçekleştirdi. Daha önceki yıllarda ise *Düğün Gecesi - Kanlı Nigar, İstanbul Senfonisi* ve *Bursa Senfonisi* gibi kısa filmler çekti. Siyasi görüşleri ve "tek parti dönemi"nin baskıları sonucu yaşamının 17 yılı hapishanelerde geçti. 1950'de çıkan af yasasıyla özgürlüğüne kavuştu. Ama bu kez yurt dışına kaçtı ve yaşamının son 12 yılını geçirdiği Moskova'da büyük "hasret sancıları"yla yaşama veda etti.

Filmleri:

1933: *Cici Berber* (Muhsin Ertuğrul'la birlikte)
1937: *Güneşe Doğru*

HOŞSÖYLER, AHMET (1952 Adana). İlk öğrenimini Adana'da tamamladıktan sonra Almanya'ya gitti. Spor Akademisi'ni bitirdi. Almanya'da boks antrenörlüğü ve şarkıcılık yaptı. Bavyera Stüdyoları'nda eğitim gördü. Amerikan-Alman ortak yapımı *Der Mann Mit Dem Koffer* adlı filmle asistanlığa başladı. 1983'de Türkiye'ye dönüş yaparak oyunculuğa başladı. Kültür Bakanlığı adına çektiği *Türk Saray Yemekleri* ilk belgesel denemesidir.1988'de ise *Tek Başına*'yla ilk uzun metrajlı filmini yönetti. 1993'de *Gönül Sultanları, Bir Küçük Yürek, Çıkmaz Yol* ve *Meddah* adlı dizileri çekti.

Filmleri:

1988: *Tek Başına*
1990: *Çılgın Aşıklar, Kurye*
1991: *Kiralık Anne*
1992: *Acılar ve Arzular*

HÜN, AGÂH (1918 İstanbul - 1990). 1937'de Devlet Konservatuarı'na girdi. 1942'de Devlet Tiyatrosu'nda *Julius Caesar* oyunuyla sahneye çıktı. 1951'de Küçük Sahne'ye girdi. 1953'de Muhsin Ertuğrul'un yönettiği *Halıcı Kız*'la oyunculuğa başladı. 1955'de ilk filmini yönetti. 1960'da Küçük Opera'da rejisörlük yaptı. Sinemada birçok ünlü oyuncuyu seslendirdi. Oyunculuğunun yanısıra özellikle karakter rollerindeki tiplemesiyle dikkat çekti.

Filmleri:

1955: *Sevdiğim Sendin*
1958: *Meçhul Kahramanlar*
1959: *Ben Kahpe Değilim, Kanlı Değirmen*
1960: *Yak Bir Sigara*
1963: *Öldür Beni*

Ödülleri:

1955: 3. Türk Film Festivali'nde *Sevdiğim Sendin* en başarılı film.

HÜN, HADİ (1907 İstanbul – 1969). Sahne çalışmalarına Topkapı Gençler Mahfeli'nde başladı. 1932'de Şehir Tiyatrosu'na girdi. Aynı yıl *Bir Millet Uyanıyor*'da oynadı. 1946'da Muhsin Ertuğrul'un yönettiği *Kızılırmak Karakoyun*'un bazı sahnelerini çekerek yönetmenliği denedi. Ertuğrul'a bir süre asistanlık yaptı. Aynı yıl ilk filmini çekti.

Filmleri:

1946: *Harman Sonu – Köy Güzeli*

HÜROL, EKMEL (1926 İstanbul). 1950'de Ankara Devlet Konservatuarı Tiyatro Bölümü'nü bitirdi. Aynı yıl Devlet Tiyatrosu'nda sahneye çıktı. *Faust* ve *Müfettiş* gibi oyunlarda oynadı. Yönetmenlik yaptı. Çocuk piyesleri ve radyo skeçleri yazdı. Mithatpaşa Tiyatrosu'nu kurdu. Ankara Radyosu'nda programlar yaptı. 1951'de ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1951: *O Adam Kim*
1953: *Kaderin Mahkûmları* (Vedii Cezayirli ile birlikte yönetti)

1971). Edirne Öğretmen Okulu'nu bitirdi. Devlet Konservatuarı'na girdi. İlk sahneye okul temsillerinde çıktı. Genç yaşlarda edebiyat dergilerine şiirler yazdı. Bir süre Paris'te yaşadı. 1935'de Şehir Tiyatroları'na girip profesyonel oldu. 1940'da Faruk Kenç'in yönettiği *Yılmaz Ali*'yle sinema oyunculuğuna başladı. 1950'de ilk filmini yönetti. Şiirlerini *Rüzgarlarım Konuşuyor* ve *Bu Şehrin Çocukları* adlı kitaplarında topladı. 1963'de Cahide Sonku ile Cahitler Tiyatrosu'nu kurup turneye çıktı.

Filmleri:

1950: *Bırakılan Çocuk*

Ödülleri:

1954: 2. Türk Film Festivali'nde *Altı Ölü Var*'la en başarılı erkek oyuncu.

1955: 3. Türk Film Festivali'nde en başarılı erkek oyuncu.

IŞIK, AYHAN (1929 İzmir – 1979). Güzel Sanatlar Akademisi'nden mezun oldu. Çeşitli dergilerde çizgi-roman ressamlığı yaptı. 1951 yılında *"Yıldız"* dergisinin amatör gençler arasında düzenlediği "artist yarışması"nda birinciliği kazanıp *Yavuz Sultan Selim ve Yeniçeri Hasan*'la sinemaya geçti. Bir yıl sonra *Kanun Namına* adlı filmiyle yıldız oldu. 1976'da yönetmenliği denedi.

Filmleri:

1976: *Örgüt*

Ödülleri:

1953: 1. Türk Film Festivali'nde *Kanun Namına*'yla en başarılı erkek oyuncu.

"Yıldız" dergisinin okurlar arasın-

-İ-

İLERİ, SELİM (1949 İstanbul). İstanbul Atatürk Lisesi'nden mezun oldu. Hukuk Fakültesi'nde okudu. Öyküler, romanlar yazdı. Türk edebiyatının önde gelen kalemlerinden biri olarak ün yaptı. Çeşitli dergi ve gazetelerde sinema üzerine yazdı. Köşe yazarlığı yaptı. Sinemaya senaryo yazarak girdi. Lütfi Ö. Akad'a *(Yaralı Kurt)*, Zeki Ökten'e *(Bir Demet Menekşe)*, Ömer Kavur'a *(Kırık Bir Aşk Hikayesi, Göl)*, Feyzi Tuna'ya *(Seninle Son Defa)* ilginç ve düzeyli senaryolar yazdı. 1989'da ilk filmini yönetti. TV kanallarında edebiyat programları yaptı. *Yedikule'li Mihriban* adlı bir TV dizisi yönetti.

Filmleri:

1989: *Hiçbir Gece*

İLHAN, BİKET (1944 İzmir). Ankara Koleji ve Gazi Eğitim Enstitüsü'nü bitirdi. İzmir'de fotoroman çalışmaları yaptı. 1981'de *Seni Kalbime Gömdüm*'le Feyzi Tuna'ya asistanlık yaparak sinemaya girdi. 1989'da Attila İlhan'ın şiirlerinden oluşan 3 bölümlük bir "şiir klip" yönetti. 1992'de *Son Umut* ve *Tele Flaş* dizilerini çekti. Attila İlhan'ın senaryolarını yazdığı, Hüseyin Karakaş'ın yönettiği dizilerde reji yardımcısı olarak çalıştı. Ve 1993'de ilk sinema filmini çekti.

Filmleri:

1993: *Bir Kadın Yüzü, Senin İçin Bir Kadeh*
1995: *Sokaktaki Adam*

Ödülleri:

1995: 9. Adana Film Festivali'nde *Sokaktaki Adam*'la Çukurova Gazeteciler Cemiyeti özel ödülü.

tanı olarak girdi. Uzun yıllar Kemal Film şirketiyle çalıştı. Osman F. Seden'in yönettiği filmleri görüntüledi. 1959'da yönetmenliği denedi.

Filmleri:

1959: *Fedakar Kaptan*

İNANÇ, ÇETİN (1941 Ankara). Bir süre Hukuk Fakültesi'nde öğrenim gördü. 1961'de *Allah Cezanı Versin Osmanbey*'le Atıf Yılmaz'a asistanlık yaparak sinemaya girdi. 7 yıl süren reji asistanlığı döneminin ardından 1967'de ilk filmini çekti. 1970'de Yapımcı Işık Toraman ve Enver Özer'le ortaklaşa Meç Film şirketini kurdu. 1971'de Yılmaz Köksal'ın oynadığı yarı western *Çeko* adlı filmle, Anadolu'da gişe rekoru kırdı. Çoğu ucuz maliyetli belli düzeyi aşamayan, bir çırpıda çekilmiş *Kızıl Maske*, *Kinova* gibi çizgi-roman uyarlamalarıyla bu türün en hızlı yönetmeni oldu. 1974'de dönemin modası "seks komedileri"ne yöneldi. 1982'de vurdulu kırdılı Cüneyt Arkın filmleriyle çalışmalarını sürdürdü. Bir ara *Bizim Mahalle* ile insan ilişkilerine dayalı bir denemeye girdiyse de, bu çizgi dışı çalışmanın sonunu getire-

Filmleri:

1967: *Çelik Bilek, Killing Canilere Karşı*
1968: *Kral Kim, Kızıl Maske*
1969: *Asi Kabadayı, Asrın Kralı, Demir Pençe, Demir Pençe Casuslar Savaşı, Devlerin Öcü, Garibanlar Mahallesi, Hedefde Vuruşanlar, Ölüm Şart Oldu*
1970: *Altın Tabancalı Adam, Cehennemde Şenlik Var, Çeko, Hoş Memo, Kanıma Kan İsterim, Kiralık Katiller, Ölüm Çemberi, Püsküllü Bela*
1971: *Allah Benimle, Avare Kalbim, Cemo ile Cemile, Hedefte İmzam Var, Kara Memed, Kinova, Ölüm Bana Vız Gelir, Şerefimle Yaşarım, Zehir Hafiye*
1972: *Bombala Oski Bombalı, Çapkın Hafiye, Fosforlu Melek, Görevimiz Tehlike, Kamçılı Kadın, Kan Dökmez Remzi, Kara Şeytan, Ölüm Benden Korksun, Tophaneli Murat, Üç Silahşörler, Üç Silahşörlerin İntikamı*
1973: *Affedilmeyenler, Beddua – Günahsız Kadın, Bilal-i Habeşi, Dağ Kurdu, Destan, Kader Çıkmazı, Kara Haydar, Maceraya Bayılırım, Mağrur ve Cesur, Yunus Emre Destanı*
1974: *Bahriyeli Kemal, İntikam, Karaların Ali, Reşo, Şehitler, Yolsuzlar*
1975: *Ah Ne Adem Dilli Badem, Bana Beş Avrat Yetmez – Tak Fişi Bitir İşi, Halimenin Kızları, Kral Benim, Sefer Seferle, Seveceksen Sev Artık, Sıra Sende Yosma, Şipşak Basarım*
1976: *Cezanı Çekeceksin, Eden Bulur, Gurbetçiler Dönüyor, Günah, İşler Karıştı – Zühtü, Kader Bu – Avare, Kanundan Kaçılmaz, Kayıkçının Küreği, Kaybolan Saadet, Korkunç Şüphe, Kıvrıl Fakat Kırılma, Sokak Kadını, Söyleyin Anama Ağlamasın, Yalan, Yumurtanın Sarısı*
1977: *Akdeniz Kartalı, Aşk Dönemeci, Çifte Nikah, Enayiler Kralı, Garip, Gönül Ferman Dinlemez, Son Gülen Tam Güler, Vur Gözünün Üstüne, Yaşamak Güzel Şey*
1978: *Aşkın Sıcaklığı, Aşkın Kanunu, Bir Daha Affetmem, El Bebek Gül Bebek, Ilık Dudaklar, Kalp Kalbe Karşıdır, Ne Olacak Şimdi, Seven Unutmaz, Sevmek mi Ölmek mi, Ya Bundadır Ya Şunda, Ölüm Yarışı, Yüz Karası, Zor Oyunu Bozar*
1979: *Aferin Çocuğa, Bal Badem, Püsküllü Bela, Seven Sevene, Sürtük*
1981: *Aşk Pınarı, Hamaylı Boynundayım, Kara Bahtım, Seviyorum Allahım*
1982: *Bizim Mahalle, Dört Yanım Cehennem, Dünyayı Kurtaran Adam, Gırgır Ali, Kelepçe, Ölümsüz, Son Savaşçı*
1983: *Çöl, En Büyük Yumruk, İdamlık, İntikam Benim, Ölüme Son Adım, Vahşi Kan, Erkekçe*
1984: *Aç Kartallar, Deli Fişek, Dev Kanı*
1985: *Bin Defa Ölürüm, Kara Şimşek, Son Darbe, Kaplanlar*
1986: *Asi Kabadayı, İntikamcı, Korkusuz, Ölüm Vuruşu*

Film Sayısı: 134

İNANGİRAY, TURGUT (1927 Ayvalık). Kütahya Lisesi'ni bitirdi. 1949'da Halk Film'e teknisyen olarak girdi. Senkron ve montaj çalışmaları yaptı. 1970'de yönetmenliği denedi. Süleyman Demirel'in yaşamını konu alan *Çoban Sülü* ve *Darülaceze* belgesellerini çekti.

Filmleri:

1970: *Ecelin Gölgesinde*

İNANIR, KADİR (1949 Fatsa, Ordu). İstanbul Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Fakültesi'nden mezun oldu. 1968'de

bir gazetenin *(Saklambaç)* açtığı yarışma sonucunda "birinci" seçilerek fotoroman oyunculuğu yaptı. Aynı yıl Yücel Uçanoğlu'nun yönettiği *Yedi Adım Sonra* adlı filmle oyuncu olarak sinemaya girdi. Türk sinema tarihinin "süper yıldız"larından biri olarak ün yaptı. 1991'de *Ah Gardaşım*'la ilk kez yönetmenliği denedi. Ve *Savcı* ile *Büyük İskender* adlı TV dizilerini yönetti.

Filmleri:

1991: *Ah Gardaşım*

Ödülleri:

1973: 5. Adana Film Festivali'nde *Utanç*'la en iyi erkek oyuncu.

1986: 23. Antalya Film Festivali'nde *Yılanların Öcü*'yle en iyi erkek oyuncu.

1990: 3. Ankara Film Festivali'nde *Med Cezir Manzaraları*'yla en iyi erkek oyuncu.

İNANOĞLU, TÜRKER (1936 Safranbolu). Güzel Sanatlar Akademisi'nde bir süre okudu. Öğrencilik yıllarında asistanlığa başladı. *Dikenli Yol*'da Nişan Hançer'le, *Yalnızlar Rıhtımı*'nda Lütfi Ö. Akad'la çalıştı. Üç yıl süren asistanlık döneminden sonra 1960'da ilk filmini yönetti. Aynı yıl kendi şirketi Erler Film'i kurdu. Genelde piyasa koşulları gereği ünlü yıldızlarla ticari amaçlı melodrama dayalı, kimi zaman da hafif güldürü ağırlıklı filmlere imza attı. Uzun yıllar Sesam Kurumu'nun başkanlığını yaptı. Kurduğu URT – Ulusal Radyo Televizyon Yapım A.Ş'ni teknik donanımlı büyük bir stüdyoya dönüştürdü. 1987'den sonra yönetmenliği bırakıp yapımcı olarak çalışmalarını sürdürdü. Çeşitli TV kanallarına *Başka Bir Gece* gibi eğlence programları, *Zirvedekiler* gibi geniş bütçeli diziler yaptı. Ve ayrıca gişe rekorları kıran *Beyaz Ölüm* türündeki tecimsel sinema ürünlerinin yanı sıra Halit Refiğ'in yönettiği *Karılar Koğuşu* gibi düzeyli filmlerin yapımcılığını üstlendi.

Filmleri:

1960: *Senden Ayrı Yaşayamam, İçimizden Biri, Köyde Bir Kız Sevdim*

1961: *Cambaz Kızın Aşkı, Doğmadan Ölenler, Hancı, Kalp Yarası, Şafakta Buluşalım*

1962: *Belki Bir Sabah Geleceksin, Çöpçatan, Kanun Kanundur, Kiralık Koca, Küçük Beyefendi*

1963: *Bahriyeli Ahmet, Bekarlık Sultanlıktır, Beyoğlu Piliçleri, Bulunmaz Uşak, Yolcu*

1964: *Filinta Kadri, Kadın Berberi, Meyhaneci, Mirasyedi, Yankesici, Satılık Kalp, Tamirci Parçası, Zennube*
1965: *Babasına Bak Oğlunu Al, Kolejli Kızın Aşkı*
1966: *Acı Tesadüf, Affedilmeyen, Bar Kızı, Beyoğlu Esrarı, Efkarlıyım Abiler, İntikam Uğruna, Kaderin Cilvesi, Milyonerin Kızı, Ölmek mi Yaşamak mı, Suçsuz Firari, Vur Emri, İdam Mahkûmu*
1967: *Ağır Suç, Ayrılık Saati, Bekar Odası, Evlat Uğruna, İdam Günü, Kader Bağı, Kardeş Kavgası, Namus Borcu, Osmanlı Kabadayısı, Paşa Kızı, Pranga Mahkûmu, Ringo Kazım, Silahsız Paşazade, Zehirli Hayat*
1968: *Arkadaşımın Aşkısın, Aşka Tövbe, Benim de Kalbim Var, Efkarlı Sosyetede, Hırsız Kız, İstanbul Tatili, Sabah Yıldızı, Tahran Macerası*
1969: *Altın Kalpler, Cilveli Kız, Hancı, Son Mektup, Yumurcak, Fadime, İşportacı Kız, Saadet Şehri, Yarım Kalan Saadet, Yumurcak Köprüaltı Çocuğu, Yusuf ile Züleyha*
1970: *Cambazhane Gülü, Yumurcağın Tatlı Rüyaları*
1972: *Ayrılık*
1973: *Soyguncular*
1977: *Bizim Kız*
1987: *Gönülden Gönüle, Hafız Yusuf Efendi*

Film Sayısı: 83

İNCİ, KEMAL (1933 Elazığ). Kasımpaşa Ortaokulu'nu bitirdi. 1950'li yıllarda kamera ve reji asistanlığı yaparak sinemaya girdi. Memduh Ün, Halit Refiğ ve Metin Erksan'la çalıştı. 1964 yılında yönetmenliğe başladı. 1970'lerde Almanya'da yaşadı. Halk türküleri sanatçısı oldu. Yurda döndükten sonra birçok filmde ve TV dizisinde karakter rolleri oynadı.

Filmleri:

1964: *Günah Kızları, Güzeller Kumsalı*
1965: *Aman Dünya Ne Dar İmiş, Başlık, Beleş Osman, Bitmeyen Kavga, İki Karpuz Bir Koltuğa Sığmaz, Silaha Yeminliyim*
1966: *Cesur Kardeşler*
1967: *Ah Bu Kadınlar*

İPAR, ALİ (1921 İstanbul). Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Amerika'da California Üniversitesi'nden mezun oldu. Asıl işi armatörlük olan İpar, Türk sinemasının ilk renkli filmlerinden biri olan *Salgın*'ı 1952'de yönetti, ancak film Amerika'daki laboratuar işlemleri nedeniyle 1954'de vizyona girdi. Başrolde eşi, dönemin ünlü Amerikalı yıldızı Virgina Bruce'u oynattı. Ve bu ara *Bir Şehrin Hikayesi* adlı bir belgesel film de yönetti. Ayrıca Londra ve Meksika'da iki uzun metrajlı (isimlerini hatırlayamıyor) film çekti.

Filmleri:

1954: *Salgın*

Ödülleri:

1954: TFDD–Türk Film Dostları Derneği'nin yarışmasında *Bir Şehrin Hikayesi* adlı kısa filmle en iyi yönetmen ve en iyi senaryocu.

İPEKÇİ, HANDAN (1956 Ankara). Gazi Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu ile Radyo TV Yüks

Ödülleri:

1995: 7. Ankara Film Şenliği'nde *Babam Askerde*'yle umut veren en iyi senaryo ve umut veren en iyi yönetmen.

Siyad–Sinema Yazarları'nın seçiminde *Babam Askerde*'yle en iyi senaryo.

–J–

JÖNTÜRK, REMZİ A. (1936 Erzincan – 1987). 1955'de Kuleli Askeri Lisesi'nden mezun oldu. Bir süre Gazetecilik Enstitüsü ve Güzel Sanatlar Akademisi'nde öğrenim gördü. 1958'de tiyatro dekorculuğuna başladı. Aynı yıl Baha Gedenbevi'nin yönettiği *Günahkârlar Cenneti* adlı filmde set işçiliği yaparak sinemaya girdi. Eli her işe yatkın olan Jöntürk, tabelacılık, jenerik yazıcılığı, art–direktörlük gibi sinemanın her dalında uğraş verdi. Oyunculuk yaptı. Çektiği filmlrin senaryolarını çoğunlukla kendi yazdı. Uzun süre Süreyya Duru'yla çalışıp asistanlık yaptı. Tarihsel filmlerin kostümlerini çizdi, aksesuarlarını kendi eliyle üretti. Yılmaz Güney'li filmlerle 1964'de yönetmenliğe başladı. 1971'de oğlunun adını verdiği Polat Filmi kurdu. 1987'de son filmi *Afrodit*'i çektiği günlerde bir trafik kazası sonucu yaşamını yitirdi. İlginç ve hareketli bir kişiliği olan Jöntürk, ünlü yıldızları biraraya getirdiği *Unutulmayanlar* gibi popülizme dayalı ve *Yarınsız Adam* gibi düzen eleştirisi içeren değişik yapıdaki senaryolara karşılık hep aynı çizgide kaldı. *Elif ile Seydo* ve *Pir Sultan Abdal* ise en çok çaba sarfettiği filmler oldu.

Filmleri:

1964: *Zımba Gibi Delikanlı*

1965: *Beyaz Atlı Adam*

1966: *Göklerdeki Sevgili, Ve Silahlara Veda, Yaşamak Haram Oldu.*

1967: *At Hırsızı Banuş, Bir Şoförün Gizli Defteri, Cango Ölüm Süvarisi, Eşkiya Celladı*

1969: *Yaralı Kalp, Malkoçoğlu ve Cem Sultan*

1970: *Avare, Kader Bağlayınca, Sevgili Muhafızım*

1971: *Hasret, İntikam Kartalları*

1972: *Elif ile Seydo*

1973: *Arap Abdo, Duvak, Pir Sultan Abdal*

1974: *Göç, Kahramanlar, Sayılı Kabadayılar, Zindan*

1975: *Bir Defa Yetmez, İsyan, Macera, Yarınlar Bizim*

1976: *Hora Geliyor Hora, Ölüme Yalnız Gidilir, Silahlara Veda, Tepedeki Ev, Yarınsız Adam*

1977: *Hırçın Kız, Kan, Satılmış Adam, Şeref Yumruğu, Yıkılmayan Adam*

1978: *Avare (2), Kaplanlar Ağlamaz, Lekeli Melek, Uyanış*

1979: *Hayat Harcadın Beni, Kara Yazma*

1980: *Çile, Çile Tarlası, Destan*
1981: *Acı Gerçekler, Milcan, Takip, Unutulmayanlar, Öğretmen Kemal, Takip*
1982: *Ağlayan Gülmedi mi, Bir Pazar Günü*
1983: *Aşk Adası, Can Kurban, İkimiz de Sevdik, Nikah, Türkiyem*
1984: *Beş Kafadar, Geçim Otobüsü* (Süreyya Duru'yla birlikte), *Halk Düşmanı*
1985: *Altar, Domdom Kurşunu, Eroin Hattı*
1986: *Biraz Neşe Biraz Keder*
1987: *Yaralı Can, Afrodit* (Aram Gülyüz tamamladı)

Film Sayısı: 70

-K-

KAFADAR, RAHMİ (1922 İzmit). Balıkesir Lisesi'ni bitirdi. 1950'li yıllarda Çetin Karamanbey'e asistanlık yaptı. Semih Evin'in yönettiği *Demir Perde* filminde oyunculuğa başladı. 1954'de ilk filmi *İstiklal Uğrunda*'yı yönetti ve önemli rollerden birini Fatma Girik oynadı.

Filmleri:

1954: *İstiklal Uğrunda*
1956: *Evlat Hasreti*
1957: *Beni Şafakta Vurdular*
1958: *İhtiras Rüzgarları*
1960: *Evlat Yüzünden* (Orhan Ateş'le birlikte), *Tayfun*
1964: *Kaldırımlar Üstünde, Şafak Yıldızı*
1970: *Zalim*
1972: *Şahmaran, Üç Mahkûm*
1983: *Esir*
1984: *Asılacak Kadın*

KALKAN, İSMAİL (1946 Biga, Çanakkale). İlkokul öğrenimini yarım bıraktıktan sonra kurgucu olarak Yılmaz Atadeniz'e asistanlık yaptı. 1980'de yapımcı Gazanfer Dirlik'le birlikte Yaşam Film'i kurdu. 1981'de ilk filmini yönetti. Sinemada özellikle de kurgucu olarak ün yaptı.

Filmleri:

1981: *Hor Görme Garibi*

KAMİL, ŞADAN (1917 İstanbul - 1969). Lise öğreniminden sonra Almanya'da fotoğrafçılık üzerine eğitim gördü. 1939'da Londra'da bir film stüdyosunda seslendirme üzerine çalışmalar yaptı. Paris ve Berlin'de yaptığı teknik incelemelerden sonra yurda dönüp 1943'de, dönemin ünlü film yapımcılarından eniştesi Halil Kamil adına ilk filmini yönetti. Bazı filmlerin görüntü yönetmenliğini yaptı.

Filmleri:

1943: *Onüç Kahraman*
1946: *Toros Çocuğu*
1947: *Gençlik Günahı, Seven Ne Yapmaz*
1948: *Efe Aşkı*
1949: *Dinmeyen Sızı - Sonsuz Izdırap, Uçuruma Doğru*
1951: *Dudaktan Kalbe*
1952: *Edi ile Büdü, İki Süngü Arasında, Edi ile Büdü Tiyatrocu*
1954: *Kaçak*
1955: *Tuş - Bir Aşk Hikayesi*
1958: *Duvaklı Göl*

Film Sayısı: 13

Ödülleri:

1952: *"Yıldız"* dergisinin seçiminde *Dudaktan Kalbe* en iyi film.
Türk Film Dostları'nın yarışmasında *İki Süngü Arasında*'yla en iyi 5 yönetmenden biri.
1955: Türk Film Dostları'nın yarışmasında *Kaçak* en iyi üç filmden biri.

KAN, KEMAL (1929 İstanbul). Hukuk Fakültesi'nde okudu. İstanbul Belediyesi Konservatuarı Tiyatro Bölümünden mezun oldu. Lise öğrenciliği yaptığı yıllarda Halkevleri'nde sahneye çıktı. 1950'li yıllarda Nuri Akıncı'ya reji asistanlığı yaparak sinemaya girdi. 1953'de yönetmenliğe başladı. Birçok filmin başrolünde oynadı. Ne-Ka adını taşıyan kendi film şirketini kurdu. 1977'den sonraki döneminde Bedia Akartürk, Selahattin Alpay, İzzet Altınmeşe'nin oynadıkları türkücü ağırlıklı filmler çevirdi.

Filmleri:

1953: *Zalim Kader, Çoban Ali*
1957: *Üzümcü Kızın Kaderi*
1959: *Evlatlık*
1960: *Çömlekçinin Kızı, Dertli Çoban*
1961: *Aşka Dönüş, Acı Tesadüf*
1962: *Beni Anneme Götür, Gönül Ferman Dinlemez*
1963: *Ali Derler Adıma, Nişan Yüzüğü*
1964: *Günah Bende mi, İstanbul Sokaklarında, Kardeş Kanı, Vatansız Haydut*
1965: *Devlerin Kavgası, Kırbaç Yarası, Silahların Sesi*
1966: *İslamoğlu, Kahramanlar Köyü, Sevda Çiçeğim, Yarını Olmayanlar*
1967: *Kara Kartal, Koca Dağlı, Namus Belası*
1968: *Azize, Bağdat Yolu, Kara Güneş, Yedi Köyün Zeynebi*
1969: *Beyaz Mendillim, Garibin Mezarını Taştan Oyun, Hayırsız Evlat, Sarı Kurdelem Sarı, Şirvan*
1970: *Cemo, Ölüm Fermanı, Gelinin Muradı*
1971: *Asyanın Tek Atlısı Baybars, Kadırgalı Ali, Kahpe Felek*
1972: *Akma Tuna, Estergon Kalesi, İstanbul Kabadayısı Kara Murat*
1973: *Bir Dost Bulamadım, Yaban, Zalim Avcı*
1974: *Avşar Beyi, Şirvan (2)*
1975: *Namıdiğer Çolak*
1976: *Hayırsız Evlat (2), Kartal Pendik Gittik Geldik, Yarim İstanbulu Mesken mi Tuttun*
1977: *Bedia, Bir Yiğit Gurbete Gitse*
1978: *Maden Dağı, Olmadı Baştan*
1979: *Esmerim*
1980: *İkim Damla Gözyaşı, Kahır Mektubu*
1984: *Dost Yarası*
1986: *Düştüm Çıkmazlara, Garipler de Sever, Size Selam Getirmişem*
1988: *Aşkımın Mahkûmuyum*

Film Sayısı: 65

KANER, SUPHİ (1933 İstanbul - 1963). Genç yaşta hayata atılıp çeşitli işlerde çalıştı. 1946 yılında Eyüp Halkevi'nde sahneye çıktı. Sinemada güldürü oyuncusu olarak dikkati çekti. *Üsküdar İskelesi* adlı filmiyle yönetmenliğe başladı. 1963 yılında intihar etti.

Filmleri:

1959: *Üsküdar İskelesi, Allah Büyüktür*
1961: *Duvaksız Gelin, 7 Günlük Aşk*
1964: *Mapushane Çeşmesi*

KAR, ERDOĞAN (1954 Erzincan). Mecidiyeköy Lisesi'ni bitirdi. Bir süre Edebiyat Fakültesi'nde okudu. 1973'de tiyatro topluluğu kurdu. Oyunlar yazıp yönetti. 1976'da sinemaya reji asistanı olarak girdi. Şerif Gören, Atıf Yılmaz, Zeki Ökten, Yavuz Özkan ve Ali Özgentürk'le çalıştı. 1980'li yıllarda reklam sektöründe çalışmalarını sürdürdü. 1986'da ilk sinema filmini yönetti. 1990'da *21. Yüzyıla Girerken* adlı belgeselin bazı bölümlerini çekti. 1995'de *Türk Canlandırma Sineması Tarihi* belgeselini Turgut Çeviker'le birlikte gerçekleştirdi.

Filmleri:

1986: *Su*

KARAGÖZOĞLU, ŞADİ FİKRET (1881 İstanbul - 1941). Gerçek adı Hüseyin

Şadi. Galatasaray Lisesi'nde okudu. 1908'de *Zor Nikah* oyunuyla sahneye çıktı. Daha sonraki yıllarda Reşat Rıdvan ve Burhanettin Tepsi gibi dönemin ünlü topluluklarıyla çalıştı. 1910'da Selanik turnesine çıktı. Bir süre İstanbul Müdüriyeti Evrak Kalemi'nde memurluk yaptı. 1920'de Darülbedayi'ye girdi. Milli Sahne'yi kurdu. İlk Türk filmlerinde oyuncu olarak kamera karşısına çıktı. 1921'de üç kısa film çekerek Türk sinemasında ilk üçleme ve ilk güldürü tipini yarattı. Sinema tarihimizde ilk dizi çalışmasını oluşturan bu kısa öykülü üçlemede "Şarlo filmleri"nin etkisiyle benzer tiplemeyi canlandırdı. Bu üç filmin hem yönetmeni hem de başrol oyuncusuydu.

Filmleri:

1921: *Bican Efendi Vekilharç, Bican Efendi Mektep Hocası, Bican Efendi'nin Rüyası*

KARAHAN, DEMİR (1944 Adana). Avusturya Lisesi ve Şişli İktisadi Ticari İlimler Akademisi'nde okudu. 1967'de Duygu Sağıroğlu'nun yönettiği *Ya Sev Ya Öldür* adlı filmde başrollerden birini paylaştı. 1968'de *"Ses"* dergisinin düzenlediği yarışmaya girip finale kaldı. 1971'de ilk filmini yönetti. Aynı yıl Ahmet Salih Sencer'in yönettiği *Çıplaklar* adlı filminde karşılıklı oynadığı Fransız yıldızı Estella Blain'le evlenerek Paris'e gitti. Bir süre Fransa'da yaşadı.

Filmleri:

1971: *Çark*

KARAKAŞ, HÜSEYİN (1947 Hozat, Elazığ). İlk ve orta öğrenimini doğu ilçelerinde yaptı. Ankara Atatürk Lisesi'ni bitirdi. Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nde jeomorfoloji eğitimi gördü. 1972'de sınav sonucu kurgucu olarak TRT'ye girdi. 1973'de aynı kurumda yapımcı-yönetmen oldu. Show ve eğlence programlarından sonra 1974'de *Yılkı Atı, Yargıç ve Cellat* adlı iki drama-belgesel yönetti. 1978'de *Sarı Yeli* ve *Kiralık Konak*'la dizi yönetmenliğine başladı. 1981-85 yıllarında Attila İlhan'la yaptığı işbirliği sonucu *8 Sütuna Manşet, Kartallar Yüksek Uçar, Yarın Artık Bugündür* adlı dizilerle ilginç bir "üçleme" oluşturdu. 1987 ve 1991'de ilk sinema filmlerini yönetti. Ne var ki her iki çalışmada da TV dizilerindeki başarıyı tutturamadı. *Belene* ve *İz Peşinde*, 1995'de *Zamana Yolculuk* dizileriyle çalışmalarını sürdürdü.

Filmleri:

1987: *Aşkın İlk Yarısı*
1991: *Bir Kadın Düşmanı*

KARAMANBEY, ÇETİN (1922 Çanakkale). Metin Erksan'ın ağabeyi. Vefa Lisesi'nde okudu. Bir süre gazetecilik yaptı. *Vakit* gazetesinde çalıştı, öyküler yazdı. 1944'de *Kanatlanan Gençlik* adlı bir belgesel film çalışması yaptıysa da yarım kaldı. Bir süre İpek ve Ses Film Stüdyoları'nda teknisyenlik, ardından Turgut Demirağ'a asistanlık yaptı. 1948'de ilk filmini yönetti. 1951'de kendi şirketi Aslan Film'i kurdu. Her dönemin modasına ayak uydurup, ağdalı melodramlardan gençlik filmlerine, güldürülerden efe filmlerine kadar birçok türü denedi. Son dönemindeki çalışmaları ise Nuri Sesigüzel'li şarkıcı filmleri oldu. 1970'li yıllarda TRT'ye belgeseller *(Kocaoğlan, Fatih, Mehter)*, bankalar ve bazı kuruluşlar adına da reklam filmleri yönetti. 1982'de çektiği *Sultanhisar Destanı* adlı TV dizisi bazı eleştirilere hedef oldu.

Filmleri:

1948: *Silik Çehreler*
1949: *Yalan*

1950: *Çete*
1951: *Seni Unutamadım*
1952: *Bu Kız Böyle Düştü, Memiş ile İbiş Anaforcular Kralı*
1953: *İstanbul Canavarı*
1954: *İki Ateş Arasında*
1955: *Kanlı Pınar, Şeyh Ahmed'in Gözdesi*
1956: *Fakir Kızın Kısmeti*
1959: *Eceline Susamışlar, Merhametsiz Gençlik*
1960: *Aliii, Telli Kurşun*
1962: *Harmandalı Efem Geliyor*
1963: *Harmandalı Efenin İntikamı*
1966: *Koca Yusuf*
1967: *İçli Kız Funda, Zehirli Dudaklar*
1968: *Mezarım Mermerden Olsun, Yaşamak Haram Oldu*
1969: *Ana Yüreği*
1970: *Kafkas Şahini*

Film Sayısı: 24

KARCI, HASAN (1952 Ankara). Lise öğreniminden sonra 1973'de *Saklambaç*, *Yeni Asır* ve *Ege Telgraf* gibi magazin ağırlıklı gazetelere fotoroman çalışmaları yaptı. 1979'da *Ankara Peşinizde* adlı filmle ilk yönetmenlik denemesini gerçekleştirdi.

Filmleri:

1987: *Çocuklar Ölmemeli, Pusu, Sevdikten Sonra, Umut Zamanı*
1989: *Güneşin Solduğu Gün*
1990: *Bir Avuç Sevgi*
1992: *Acı Yol, Ödeşme, Çıldırtan Özlem, Zor Görev*
1993: *Hayat Kavgası, İçimizdeki Sevgi, Kırmızı Gül, Semer, Yabancı*
1994: *Düşünce, Göz Hapsi, Oy Deposu*

Film Sayısı: 18

KAŞİF, HÜSEYİN (1927 Antakya – ?). Antakya Fransız Lisesi'ni bitirdi. Sanat yaşamına tiyatro turnelerine çıkarak atıldı. *Ses Opereti*'nde sahneye çıktı. 1952'de Seyfi Havacri'nin yönettiği

Destan Destan İçinde adlı filmde başrolü oynadı. Birçok filmde çeşitli karakter rolleriyle oyunculuğunu sürdürdü. 1955'de yönetmenliğe başladı. Son yönettiği *Kayıp Kız Ayla*'nın ise gerçek bir olaya dayalı olması ve ilgili kişilerin mahkemeye başvurmaları sonucu gösterimi yasaklandı.

Filmleri:

1959: *Aşkın Acıları*
1961: *Senin İçin Affettim*
1962: *Kayıp Kız Ayla*

KAVUR, ÖMER (1944 Ankara). Lise öğreniminden sonra Fransa'da sinema okudu. "Conservatoire Indépendent du Cinéma Français" adlı sinema okulunu bitirdi. Sarbonne Üniversitesi "sinema tarihi" bölümünde master yaptı. Ayrıca Gazetecilik Yüksek Okulu'nda (Hautes Etudes du Journalisme) Sosyal Bilimler okudu. Bryan Forbes ve Alain Robbe-Grillet'ye yardımcı asistanlık yaptı. Yurda dönüşünde *İstanbul, Atatürk ve Ankara, İzmir ve Boğaziçi Köprüsü* adlı belgeselleri çekti. 1974'de Refik Halid Karay'ın romanından uyarladığı ilk uzun metrajlı filmi *Yatık Emine*'yi yönetti. 5 yıllık bir aradan sonra tekrar yönetmenliğe başladı. Bir süre Atıf Yılmaz'la çalışıp ortak yapımlar üretti. 1978'de bağımsız olarak kendi yapımevi Alfa Film'i kurdu. 1986'da Yusuf Atılgan'ın romanı *Anayurt Oteli*'yle Türk sinemasının en ilgi çekici edebiyat uyarlamalarından birini gerçekleştirdi. 1990'da ise Orhan Pamuk'un senaryosunu yazdığı *Gizli Yüz*'le tartışmalara yol açtı. Filmin düşünsel yanı soyut bir gerçekçilik taşımasına karşılık usta işi anlatımıyla son dönem Türk sinemasının en önemli yönetmenlerinden biri olduğunu ikinci kez kanıtladı.

Filmleri:

1974: *Yatık Emine*
1979: *Yusuf'ile Kenan*
1981: *Ah Güzel İstanbul, Kırık Bir Aşk Hikayesi*
1982: *Göl*
1985: *Körebe, Amansız Yol*
1986: *Anayurt Oteli*
1987: *Gece Yolculuğu*
1990: *Gizli Yüz*

Ödülleri:

1980: Uluslararası Milano (İtalya) Film Fuarı'nda *Yusuf ile Kenan* büyük ödül.

1981: 18. Antalya Film Festivali'nde *Ah Güzel İstanbul* en iyi 2. film.
Siyad–Sinema Yazarları Derneği'nin seçiminde "en iyi film".

1982: 19. Antalya Film Festivali'nde *Kırık Bir Aşk Hikayesi* en iyi 3. film ve en iyi yönetmen.

1984: Kültür Bakanlığı seçiminde *Körebe* başarı ödülü.

1985: Kültür Bakanlığı seçiminde *Amansız Yol* başarı ödülü.

1986: Uluslararası İstanbul Sinema Günleri'nde *Amansız Yol* en iyi 3 filmden biri.

1987: Nantes (Fransa) 3. Kıta Film Şenliği'nde *Anayurt Oteli* büyük ödül.
24. Antalya Film Festivali'nde *Anayurt Oteli* en iyi 2. film ve en iyi yönetmen.
Kültür Bakanlığı Seçimi'nde *Gece Yolculuğu* başarı ödülü.
44. Uluslararası Venedik Film Festivali'nde *Anayurt Oteli*, Fipresci Uluslararası Sinema Yazarları ödülü.
8. Valencia Akdeniz Film Festivali'nde *Anayurt Oteli* 3. film ödülü.

1988: 25. Antalya Film Festivali'nde *Gece Yolculuğu* en iyi film ve en iyi yönetmen.
Siyad–Sinema Yazarları seçiminde *Anayurt Oteli* en iyi film ve en iyi yönetmen.

1991: Bastia Akdeniz Film Fstivali'nde *Gizli Yüz* eleştirmenler ve Uluslararası Sanat ve Deneme Sineması Konfederasyon ödülleri.
İsviçre Fribourg Festivali Halk Jürisi en iyi film özel ödülü.
3. Uluslararası İzmir Film Festivali'nde Ömer Kavur'a Altın Artemis ödülü.
28. Antalya Film Festivali'nde *Gizli Yüz* en iyi film.
Akdeniz Film Festivali'nde Cicae ödülü.
20. Montreal (Kanada) Yeni Sinema Festivali'nde en iyi film.

1992: 4. Ankara Film Festivali'nde *Gizli Yüz* en iyi film ve en iyi yönetmen.
11. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde en iyi film, en iyi yönetmen.
Kültür Bakanlığı seçiminde başarı ödülü.

KAYA, BİRSEN (1948). Bir süre asistanlık yaptı, senaryolar yazdı. 1970'de yönetmenliğe başladı. Kendi adına Ufuk Film'i kurdu. Kısa bir sürede çok film çeken, hızlı çalışan kadın yönetmenlerden biri oldu. Kadın bakış açısı içinde vurdulu kırdılı maço erkek filmleri çekti. Killing gibi çizgi roman kahramanlarını sinemaya uyarladı.

Filmleri:

1970: *İntikam Derler Adıma, Kanlı Kader, Sevimli Serseri*

1971: *Aşkolsun, Kanunsuz Yaşayanlar, Killing Ölüm Saçıyor, Kirli Eller*

1972: *Bitirim Kemal, Hedefte Beş Adam, Vur Kır Geç*

1974: *Dadaş Rıfat*

1975: *Dadaş Rıfat Geliyor, Şeftalisi Ala Benziyor*

Film Sayısı: 13

KAYGUN, ŞAHİN (1951 Adana – 1992). Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'dan mezun oldu. 1969'da asıl sanat uğraşı olan fotoğrafçılığa başladı. Yurt içinde ve dışında fotoğraf sanatıyla ilgili, yaklaşık 22 sergi açtı. Seçkin fotoğraflardan oluşan bir albüm yayınladı. Grafikerlik yaptı. 1977'de Antalya Uluslararası Sanat Şenliği'nde grafik dalında, 1984'de Ankara Sanat Ku-

rumu fotoğraf dalında ödüllendirildi. 1985'de Atıf Yılmaz'ın yönettiği *Dul Bir Kadın* filminde sanat yönetmenliği yaparak sinemaya girdi. Aynı zamanda filmin fotoğraflarını çekti. Atıf Yılmaz ve Ömer Kavur'la olan çalışmalarından sora 1987'de ilk filmini yönetti. Bir dönem filmi özellikleri taşıyan ilk denemesi *Afife Jale*'yle dikkati çekerken, ikinci filmi *Dolunay*'la da estetik görüntülerin ön plana çıktığı soyut bir çalışma örneği gerçekleştirdi.

Filmleri:

1987: *Afife Jale*

1988: *Dolunay*

Ödülleri:

1988: Kültür Bakanlığı seçiminde *Dolunay*'a başarı ödülü.
1. Ankara Film Şenliği'nde en iyi 3. film.
25. Antalya Film Festivali'nde en iyi 2. film.

KAYHAN, VOLKAN (? - 1985). Yapımcı Müfit İlkiz'in senaryo çalışmalarına katıldı. Ertem Göreç'e asistanlık yaptı. 1968'de *Çiçekler* ve *Serseri* adlı kısa filmler çekti. 1974'de ilk sinema filmlerini yönetti.

Filmleri:

1974: *Erkek Dediğin Böyle Olur, Venedik'te Aşk Başkadır*

1975: *Tatlı Cadı*

KAZANKAYA, HASAN (1930 Nişantaşı, İstanbul). Genç yaşlarda hayata atıldı. Gazetecilik yaptı, futbol oynadı. 1948'de milli oldu. On yıl üst üste "Türkiye Dans Şampiyonluğu"nu kazandı. Emlakçılık yaptı. Viski A Gogo, Harlem, Gümüş Kapı, Tahta Saray gibi 1960'lı ve 1970'li yıllardaki İstanbul gece hayatının en ünlü gece kulüplerini açtı. 1955'de Kazankaya Film'i kurup Orhon M. Arıburnu'nun yönettiği *Lejyon Dönüşü*'yle yapımcılığa başladı. 1964'de yönetmen olarak ilk filmini çekti. Hızlı film çekimiyle ünlendi ve garip bir çalışma temposuyla Yeşilçam'da "konfeksiyon sineması"nın öncülüğünü yaptı. Vurdulu kırdılı serüven filmlerinin bir bölümünde Yılmaz Güney'i oynattı. "Yüzer Restoran"lar açtı. 13 yıllık bir aradan sonra 1990'lı yıllardayapımcı-yönetmen olarak tekrar sinemaya döndü. *Lejyon Dönüşü* adlı romanıyla *İstanbul'un Fethi'nin Karanlık Noktaları* adlı 2 ciltlik bir araştırması vardır.

Filmleri:

1964: *Dullar Tercih Edilir, Hızlı Osman*

1965: *Davudo, Haracıma Dokunma, Kadın Okşanmak İster, Sayılı Kabadayılar, Tehlikeli Adam*

1966: *Anadolu Kanunu, Bıçaklar Fora, Büyük İntikam, Çeşmemeydanlı Ali*

1967: *Söyleyin Genç Kızlara, Türk Komandoları - İstanbul 44*

1990: *Alev Gibi Bir Kız, Haciz Kararı*

Film Sayısı: 15

KENÇ, FARUK (1910 İstanbul). Merkez Ordu Sinema Dairesi'ni kuran 1920'li yılların Harbiye Nazırı Enver Paşa'nın yeğeni. Nuriosmaniye'deki Yeni Liseyi bitirdikten sonra 1934'de Almanya'ya gidip Bavyera Fotoğrafçılık Okulu'nda eğitim gördü. 1938'de yurda döndü ve akrabası olan Halil Kamil'in film stüdyosunda çalıştı. Ve 1938 yılında *Atatürk'ün Cenaze Merasimi* belgeselini çekti. 1939'da *Taş Parçası*'yla ilk sinema filmini yönetti. 1941'de *Yılmaz Ali* adlı filmiyle de Türk sineması tarihinde "ilk polisiye deneme"yi gerçekleştirdi. Sinemaya, tiyatro dışından Oya Sensev, Belgin Doruk ve Ayhan Işık gibi yeni oyuncuları getirip yeni bir anlayışın öncülüğünü

yaptı. Türk sinemasında başka bir özelliği ise, tiyatrocular dönemiyle "sinemacılar dönemi" arasındaki "köprü" görevini üstlenmesiydi.

Filmleri:

1939: *Taş Parçası*
1940: *Yılmaz Ali*
1941: *Kıvırcık Paşa*
1943: *Dertli Pınar*
1944: *Hasret, Günahsızlar*
1947: *Karanlık Yollar*
1948: *Tuzak*
1949: *Üvey Baba*
1950: *Çakırcalı Mehmet Efe, Parmaksız Salih*
1951: *Hürriyet Şarkısı, Kendini Kurtaran Şehir*
1952: *Çakırcalı Mehmet Efe'nin Definesi, Kanlı Çiftlik*
1953: *Köroğlu Türkan Sultan*
1954: *Nasreddin Hoca ve Timurlenk*
1955: *Hayatımı Mahveden Kadın, Kaybolan Gençlik*
1957: *Çölde Bir İstanbul Kızı*
1959: *Annemi Arıyorum, Felaket Yolu, Ölmeyen Aşk, Peçeli Efe*
1962: *Boşver Doktor*
1964: *Çöl Kanunu*

Film Sayısı: 24

KESKİNER, ARİF (1938 Osmaniye, Adana). İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'ni bitirdi. *Günaydın* gazetesinde spor muhabiri olarak çalıştı. Aynı yayın organında bir süre fotoroman yönetmenliği yaptı. 1972'de Feyzi Tuna'nın yarım bıraktığı *Bela Mustafa*'yla yönetmenliği denedi. 1975–76 yılları arasında "seks komedisi" ağırlıklı filmler yönetti. Yavuz Özkan ve Atıf Yılmaz'la yaptığı işbirliği sonucu düzeyli ortak prodüksiyonların yapımcılığını üstlendi. Kendi adına Çiçek Film yapımcılığını kurdu.

Filmleri:

1975: *Amigo Hüsnü, Alemin Keyfi Yerinde, Ayıkla Beni Hüsnü, Canım da Bana, Parayla Değil Sırayla*
1976: *Bitirim Hüsnü*

KETE, FERİDUN (1944 İzmir). İstanbul Erkek Lisesi'nden mezun oldu. Acar Film Stüdyosu'nda laborant olarak çalıştı. 1963'de Mengü Yeğin'e kamera asistanlığı yaptı. Aynı yıl görüntü yönetmenliğine başladı. 1965'de Kızmız Film'i Kurdu. 1969'da yönetmen olarak ilk filmini çekti. Uzun bir aradan sonra 1980'li yıllarda yeniden yapımcılığa döndü. Çeşitli TV kanallarına video filmleri çekti. Yönetmenliğini yaptığı filmler ucuz maliyetli serüven filmleri olmanın ötesine geçemedi. 1989'da İrfan Tözüm'ün yönettiği *Fuzilet*, yapımcılığını üstlendiği en düzeyli filmi oldu. 1995'de *Aşk Fırtınası* adlı bir TV dizisi yönetti.

Filmleri:

1969: *Zorro'nun Kara Kamçısı, Zorro Dişi Fantoma'ya Karşı*
1972: *Cezanı Çekeceksin, Darağacı, Dişi Akrep, Kara Bela, Süper Kadın Dehşet Saçıyor, Uçurum, Öldüren Takip*
1975: *Halkalı Şeker, Hopla Kalbim Hopla, Şimdi Yavrum Şimdi, Tadına Bakarım*
1976: *Çılgın Milyoner, Kadınlara Dayanamam, Utanmaz Adam*
1977: *Cesur Yabancı, Yalnız Adam*

Film Sayısı: 18

Ödülleri:

1990: Kültür Bakanlığı'nın seçiminde *Fazilet*'e başarı ödülü.

KILIÇ, MEHMET (1952 Kayseri). İmam Hatip Okulu'nda okudu. Pertevniyal Lisesi'ni bitirdi. 1970'de 4 yıl kadar Güzel Sanatlar Akademisi'nde grafik öğrenimi gördü. Senaryo çalışmaları yaptı. 1977'de ilk sinema filmini yönetti. 1993'de *Sonsuzluk Kervanı* dizisiyle, 1994'de *Dersaadet* belgeselini çekti.

Filmleri:

1977: *Güneş Ne Zaman Doğacak*

KIPÇAK, KANİ S. (1911 Üsküp,Yugoslavya – 1984). Balkan Savaşı'ndan sonra ailesiyle İstanbul'a göç edip Güzel Sanatlar Akademisi ve İstanbul Konservatuarı'nda öğrenim gördü. 1932'de Şehir Tiyatrosu'nda *Kafatası* oyunuyla sahneye çıktı. Oyunlar sahneye koydu, 1947'de kitap olarak yayınlanan *Yuvamı Yıkamazsın* adlı romanını sinemaya uyarlayarak yönetmenliğe başladı. Birçok ünlü yabancı ve yerli oyuncuyu seslendirdi, "dublaj rejisörü" olarak ün yaptı. Birçok filmde çeşitli karakter rolleri canlandırdı.

Filmleri:

1947: *Yuvamı Yıkamazsın*
1949: *Ölünceye Kadar Seninim*
1951: *İstanbul Kan Ağlarken*
1952: *Kahpenin Kızı*
1957: *Fırtına Geçti*
1959: *Üç Kurşun*

KIRAL, ERDEN (1942 Gölcük, İstanbul). İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'nde seramik öğrenimi gördü. 1974'de *"Çağdaş Sinema"* adlı dergiyi çıkardı, çeşitli dergilerde sinema üzerine yazılar yazdı. Öğrencilik yıllarında Osman F. Seden, Bilge Olgaç ve Yılmaz Güney'e asistanlık yaptı. Televizyon kanallarına reklam filmleri çekti. *Kumcu, Unutulmuşlar* ve *Haşhaş* adlı kısa metrajlı filmler yönetti. 1978'de *Kanal*'la ilk uzun metrajlı filmini gerçekleştirdi. Uzun yıllar Almanya'da (Berlin) yaşadı. Filmlerindeki insan malzemesine, insan dramına getirdiği çağdaş yaklaşımlarla, yalın anlatımıyla özellikle de yurt dışında dikkat çekti.

Filmleri:

1978: *Kanal*
1979: *Bereketli Topraklar Üzerinde*
1982: *Hakkari'de Bir Mevsim*
1984: *Ayna*
1986: *Dilan*

1987: *Av Zamanı*
1992: *Mavi Sürgün*

Ödülleri:

1980: Uluslararası Nantes Film Festivali'nde (Fransa) *Bereketli Topraklar Üzerinde*'yle jüri özel ödülü ve E.F.C.A.E (Sanat ve Deneme Filmleri) büyük ödülü.
1981: Strasbourg Avrupa Film Festivali'nde (Fransa) *Bereketli Topraklar Üzerinde*'yle büyük ödül.

1983: 33. Berlin Film Festivali'nde *Hakkari'de Bir Mevsim*'le jüri özel ödülü, Fipresci – Uluslararası Film Eleştirmenleri ödülü, Otto Diceius – Protestan Kiliseleri ödülü ve Cicae–Sanat Filmleri Konfederasyonu ödülü.
Hamburg Film Günleri'nde en iyi film.
2. Akdeniz Film Festivali'nde (Korsika) Altın Zeytin büyük ödülü.
Trento Festivali'nde (İtalya) dayanışma ödülü.
1984: 3. Akdeniz Kültürleri Film Festivali'nde (Korsika) *Ayna*'yla Film Eleştirmenleri ödülü.
1985: Lüksemburg Film Şenliği'nde *Ayna*'yla büyük ödül.
Figuera Uluslararası Film Şenliği'nde (Portekiz) büyük ödül.
İstanbul Sinema Günleri'nde özel ödül.
1989: 2. Ankara Film Şenliği'nde *Av Zamanı* en iyi film ve en iyi yönetmen.
1993: 30. Antalya Film Festivali'nde *Mavi Sürgün* en iyi film, en iyi yönetmen.
1994: 13. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde *Mavi Sürgün*'le Altın Lale ödülü.
Siyad–Sinema Yazarları Derneği seçiminde en iyi film ve en iyi yönetmen.
8. Adana Film Şenliği'nde en iyi 3. film ve Yüreğir Belediyesi özel ödülü.
Kültür Bakanlığı başarı ödülü.

KIRAN, ADNAN (1928 İstanbul – 1985). Lise öğrenimini tamamladıktan sonra sinemaya girdi. Asistanlık yaptı. 1970'de ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1970: *Beyaz Tabakta Siyah Üzüm*
1973: *Kaderim*

KOSOVA, GÜNAY (1946 İzmir). Lise öğrenciliği yıllarında muhasebecilik yaptı. Mobilya işlerinde çalıştı. 1969'da sinemaya reji asistanlığı yaparak girdi. Türker İnanoğlu, Yücel Uçanoğlu ve Erdoğan Tokatlı ile çalıştı. 1972'de yönetmen oldu. Kendi adına film şirketi kurdu, manken ajansı yöneticiliği yaptı. Fotoromanlar çekti. Çalışmalarında genellikle yabancı TV dizilerinin etkisi görülür.

Filmleri:

1972: *Tam İsabet*
1973: *Katran Bebek*
1975: *Çukulata Tarlası*
1977: *Bazıları Cacık Sever, Hırsız Milyoner*
1978: *Balkonaetti, Çarli'nin Kelekleri, Üşütük*
1979: *Gurbet Yastığı*
1987: *Kan Kırmızı Süt Beyaz*

KURÇENLİ, YUSUF (1947 Çayeli, Rize). Gazetecilik eğitimi gördü. 1973'de TRT'ye girdi. 1980 yılına kadar prodüktör ve yönetmen olarak görev yaptı. TV yönetmeni olarak ilk filmlerini *(Özgürlüğün Bedeli, At Gözlüğü)* TRT'de çalıştığı süre içinde çekti. Star TV için *Taşların Sırrı* dizisini yönetti. 1983'de yönettiği *Ve Recep Ve Zehra Ve Ayşe* ise ilk sinema filmidir. Son dönem Türk sinemasında özgün çalışmalarıyla, özellikle de Rıfat Ilgaz uyarlaması *Karartma Geceleri*'yle dikkati çekti. Bu filmi siyasal sinemanın ilginç örneklerinden biridir.

Filmleri:

1983: *Ve Recep Ve Zehra Ve Ayşe*
1984: *Ölmez Ağacı*
1986: *Mertoğlu Ömer Bey*
1987: *Gramofon Avrat*
1989: *Gönül Garip Bir Kuştur*
1990: *Raziye, Karartma Geceleri*
1994: *Çözülmeler*

Ödülleri:

1978: *At Gözlüğü*'yle TRT Cengiz Polatkan ödülü.
1988: 7. İstanbul Sinema Günleri'nde *Gramofon Avrat*'la üstün başarı belgesi.
1990: 9. İstanbul Uluslararası Film Festivali'nde *Karartma Geceleri* en iyi film.
27. Antalya Film Şenliği'nde *Karartma Geceleri* en iyi 2. film ve en iyi yönetmen (Halit Refiğ'le birlikte).
Yunus Nadi Ödülü yarışmasında "en iyi film".
35. Uluslararası Valladolid (İspanya) Film Şenliği'nde jüri özel ödülü.
Kültür Bakanlığı Başarı ödülü.
1994: 13. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde *Çözülmeler*'le en iyi yönetmen.
Siyad – Sinema Yazarları Derneği seçiminde en iyi film.
4. Köln Türk Filmleri Film Festivali'nde *Çözülmeler* en iyi 2. film.
1995: 7. Ankara Uluslararası Film Festivali'nde en iyi yönetmen ve en iyi özgün senaryo.

KURTHAN, NAZİF (1935 İstanbul – 1993). Teknik resim öğrenimi gördü. Teknik ressam olarak çalıştı. Gazetecilik yaptı, dergi çıkardı. Bir süre yapımcı Ümit Utku'yla çalıştı. 1966'da Yılmaz Güney'in başrolünü oynadığı *Anası Yiğit Doğurmuş* adlı filmle yönetmenliğe başladı. Yeşilçam'da sendikal faaliyetlerde bulundu, bu alanda çeşitli görevler üstlendi.

Filmleri:

1966: *Anası Yiğit Doğurmuş, Gaddarlar, Yiğitler Ölmezmiş*
1967: *Bomba Kemal*

KURTİZ, TUNCEL (1936 İzmit). Kaymakam Vâlâ Kurtiz'in oğlu. Haydarpaşa Lisesi'ni bitirdi. İngiliz filolojisinde okudu. Dormen Tiyatrosu'nda *Zafer Madalyası* adlı oyunla profesyonel oldu. Üniversite yıllarından tanıdığı Yılmaz Güncy'in desteğiyle sinema oyunculuğuna başladı. Oynadığı ilk filmler *Konyakçı* (1965), *Üçünüzü de Mıhlarım* (1965). Oyuncu olarak en önemli filmleri *Umut* (1970) ve *Sürü* (1978). Uzun yıllar yurt dışında yaşadı ve Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde Nazım Hikmet'in *Şeyh Bedrettin Destanı*'nı sahneledi. 1979'da *Gül Hasan*'la ilk yönetmenlik denemesini gerçekleştirdi. 1990'lı yılların başında Türkiye'ye kesin dönüş yaptı.

Filmleri:

1979: *Gül Hasan*

Ödülleri:

1981: 18. Antalya Film Şenliği'nde *Gül Hasan* en iyi 3. film ve en iyi senaryo.
1986: Berlin Film Şenliği'nde *Kuzunun Gülücüğü*'ndeki oyunuyla Gümüş Ayı ödülü.
1994: 31. Antalya Film Şenliği'nde *Bir Aşk Uğruna* (Tunca Yönder) filmindeki oyunuyla en iyi yardımcı aktör.
1995: 9. Adana Film Festivali'nde *Bir Aşk Uğruna*'yla en iyi yardımcı erkek oyuncu.

KÜPELİ, ÜNAL (1945 Malatya). İstanbul Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünü bitirdi. 1972'de TRT'de prodüktörlüğe başladı. 1973'de *Halk Ozanları* ve *Edebiyat Dünyası* adlı belgesellerle televizyon oyunları çekti. 1977'de *Alçaktan Uçan Güvercin*'le dizi film yönetmenliğine başladı. 1978'de *Bir Kadının Penceresi*, 1983'de bazı tartışmalara yol açan Orhan Kemal uyarlaması *Yalancı Dünya* ve 1984'de *Mardin – Münih Hattı* adlı dizileri yönetti. 1980'li yılların sonunda sinema filmleri çekti. Bu arada Doku Film'i kurarak yapımcılığa başladı.

Filmleri:

1986: *Üçüncü İstasyon*
1987: *Hayat Oyunu*
1988: *Dört Köşe Dünya, Hüzün Çemberi*
1990: *Sayın Başkan*
1993: *İşgal Altında*

KÜTÜKOĞLU, AVNİ (1957 İstanbul). Lise yıllarından sonra Belediye Konservatuarı'nda öğrenim gördü. Reklam filmleri çekti. 1987'de yönettiği *Karınca Katar* ilk sinema filmidir.

Filmleri:

1987: *Karınca Katar*
1988: *Gemileri Yakmak, Sürgün*
1989: *Gülbeyaz, Oyunun Sonu, Sabahın İlk Işıkları, Yarın Bir Başka Gündür*
1990: *Çiçekler Boy Verince, Sonsuz Kaçış*
1991: *Arayış, Bir Güzel Bir Adam, Gün Batımı*
1993: *Oyun Bozuldu, Sevginin Böylesi*
1994: *Saklambaç, Öfke*

- L -

LİVANELİ, ZÜLFÜ (1946 Ilgın, Konya). Gerçek adı Ömer Zülfü Livanelioğlu. Ankara Maarif Koleji'nde öğrenim gördü. Eğitimini liseden sonra Stockholm'de çeşitli İsveç okullarında müzik okuyarak sürdürdü. 1968'de Ekim Yayınevi'ni kurdu ve yöneticiliğini yaptı. 1973'den başlayarak yaşamını Avrupa'da sürdürdü. Aynı yıl ilk plağını Belçika'da doldurdu. Yurt dışındaki müzik çalışmalarını konserleri, çeşitli uzunçalarları izledi. Ülkeye döndükten sonra *Arafatta Bir Çocuk* adlı öykü kitabı yayınlandı. Müzik çalışmalarıyla, kasetleriyle uluslararası üne sahip oldu. Yurt dışından çeşitli ödüller aldı. Orhan Veli, Sait Faik, Louis Aragon, Paul Eluard, Nazım Hikmet'in şiirleri üzerine besteler yaptı. Sinemayla ilk ilişkileri Tunç Okan'ın İsveç'te çektiği *Otobüs* adlı filmin müziklerini düzenleyerek başladı. *Sürü, Hazal, Yılanı Öldürseler* gibi yurt dışında ilgi çeken filmlerin, ardından da 1982'de *Yol*'un müziğini yaptı, ancak Yılmaz Güney'in yasaklı bir sanatçı olması nedeniyle *Yol*'da Sebastian Argol takma adını kullandı. 1987'de Yaşar Kemal'den uyarladığı *Yer Demir Gök Bakır*'la ilk yönetmenlik denemesini gerçekleştirdi ve film özellikle Alman kameraman Jurgen Jurges'in şiirsel kar görüntüleriyle dikkat çekti. Asıl önemli filmini 1988'de *Sis*'le ortaya koydu. 1994'de siyasete atılıp yerel seçimlerde SHP'den İstanbul Belediye Başkanı adayı oldu. Çok yönlü kişiliğini *Sabah* ve *Milliyet* gazetelerinde köşe yazarlığı yaparak sürdürdü.

Filmleri:

1987: *Yer Demir Gök Bakır*
1988: *Sis*
1993: *Şahmaran*

Ödülleri:

1979: Siyad-Sinema Yazarları Derneği'nin seçiminde *Sürü*'yle en iyi özgün müzik.
1982: Ankara Sanatevi'nin seçiminde *Yılanı Öldürseler*'le en iyi özgün müzik.
1987: San Sebastian Film Şenliği'nde *Yer Demir Gök Bakır* Ocic ödülü.
1989: 26. Antalya Film Şenliği'nde *Sis* en iyi 2. film.
10. Akdeniz Film Festivali'nde (İspanya) *Sis* büyük ödül.
Akdeniz Sinemaları Buluşması'nda (Montpellier, Fransa) *Sis* büyük ödül.
1990: Kültür Bakanlığı seçiminde *Sis* başarı ödülü.

- M -

MERİÇ, SAMİM (1940 Çorlu). Lise öğrenimini yarın bıraktıktan sonra ressamlık yaptı. 1961'de Ümit Utku'nun yönetmenliğini yaptığı *Yaban Gülü*'nde oyunculuğa başladı ve bu filmde oynadığı kötürüm rolüyle dikkat çekti. 1986'da ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1986: *Paşo*

MERTER, FERDİ (1939 İstanbul). Muazzez Arçay - Renan Fosforoğlu çiftinin oğlu. 1962'de Ankara Devlet Konservatuarı Tiyatro Bölümünü bitirdi. Devlet Tiyatrosu'nda sahneye çıktı. 1950'lerde çocuk oyuncu olarak filmlerde oynadı. TV filmlerini seslendirdi. Yönetmen yardımcılığı yaptı. 1971'de western uyarlaması ilk filmini yönetti. 1991'de Ankara Devlet Opera ve Balesi'nin "ilk Türk opereti" sayılan

İstanbulname'yi yazdı ve sahneye koydu. Meiter'in 11 çocuk oyununun yanı sıra, *Okullara Tiyatro Klavuzu* adlı bir de kitabı vardır.

Filmleri:

1971: *İpini Boynunda Bil*

METİN, ZİYA (1929 İzmir). Ortaokul öğreniminden sonra sinema üzerine yazılar yazmaya başladı. Çeşitli dergilerde eleştirileri yayınlandı. 1948'de İzmir Şehir Tiyatrosu'nda sahneye çıktı. Oyunculuğunu Sadi Tek Topluluğuyla İstanbul Şehir Tiyatrosu'nda sürdürdü. 1957'de Yaşar Kemal'in bir öyküsünden uyarladığı ilk filmini çekti. Filmlerde oynadı, senaryo çalışmalarına katıldı, uzun bir süre seslendirme sanatçısı olarak yaşamını sürdürdü.

Filmleri:

1957: *Namus Düşmanı*

MOĞOL, SELAHATTİN (1914 İzmir – 1963). Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünü bitirdi. Tiyatro yaşamına 1932'de Raşit Rıza Topluluğunda başladı. Daha sonraki yıllarda Şehir Tiyatrosu'na girdi. *Hamlet* ve *Mum Söndü* gibi oyunlarda oynadı. 1956'da ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1956: *Ölüm Deresi*

MOTAN, FİDE (1949 Urfa). Ankara Basın Yayın Yüksek Okulu Radyo TV Bölümünden mezun oldu. 1974'de Ankara Radyosu'na girdi. 1980'de Ankara Televizyonu Drama Bölümünde çalışmalarını sürdürdü. *Cadı Ağacı* ilk yönetmenlik denemesidir.

Filmleri:

1994: *Cadı Ağacı*

MUHTAR, MEHMET (1925 İstanbul – 1995). Haydarpaşa Lisesi'ni bitirdi. Yüksek Mühendislik Okulu'nda öğrenim gördü. 1945'de Faruk Kenç'e asistanlık yaparak sinemaya girdi. 1950'de yönetmenliğe başladı. Yönettiği filmlerin büyük bir bölümünü yapımcı Turgut Demirağ adına çekti. Reklam filmleri yönetti. Bir süre Şan Sineması'nın müdürlüğünü yaptı.

Filmleri:

1950: *İstanbul Geceleri*
1951: *Ankara Casusu Çiçero, Tanrı Şahidimdir*
1952: *Deli, İstanbul Yıldızları*
1953: *Drakula İstanbul'da, Zıt Kardeşler Polis Hafiyesi*
1955: *Düşman Aşıklar* (Önemli bir bölümünü Memduh Ün yönetti)
1956: *Günah Bizimdir*
1958: *Bir Kadın Tuzağı*
1962: *Mevlid – Süleyman Çelebi*

Ödülleri:

1953: 1. Türk Film Festivali'nde *Drakula İstanbul'da* en başarılı film ve en başarılı yönetmen.

MURAT (YALGIN), BASRİ (1940 Eskişehir). İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da yaptı. 1958 – 63 yıllarında İstanbul Şehir Tiyatroları'nda sahneye çıktı. Ali Uğur'a iki yıl süreyle kamera asistanlığı yaptı. Sırrı Gültekin'le başladığı reji asistanlığını Yavuz Yalınkılıç, Orhan Ateş ve Natuk Baytan'la sürdürdü. 1966'da ilk filmini yönetti. Gazetecilik yaptı. Taşra gazetelerinde çalıştı. Dergi çıkardı. Turizm Bakanlığı adına tanıtım belgeselleri çekti.

Filmleri:

1966: *Kumsalda Üç Kadın*

– N –

NUYAN, İHSAN (? – ?). 1954'de ilk filmini çekti. Kendi adına şirket kurup yapımcı oldu. Ve tüm filmlerini şirketi adına yönetti.

Filmleri:

1954: *Meyhane Köşeleri, Tek Kollu Canavar, Üvey Ana - Bar Kadını*
1955: *Ağam Eğleniyor*
1956: *Babamın İntikamı*
1957: *Düşkünler Yuvası*
1960: *Zavallı Necla, Öldüren Yalan*

-O-

OĞUZ, ORHAN (1948 Kırklareli). Mesleğe fotoğrafçılık yaparak girdi. Bir süre kamera asistanlığı yaptı. 1979 yılında *Umudumuz Şaban*'la (Kartal Tibet) görüntü yönetmenliğine başladı. 1980'de *Devlet Kuşu* (Memduh Ün) ve özellikle de 1983'de *Tomruk*'daki (Şerif Gören) görüntüleriyle dikkati çekti. 1987'de eşi Nuray Oğuz'un senaryosunu yazdığı *Herşeye Rağmen*'le ilk yönetmenlik denemesini gerçekleştirdi. Bu arada *Şaban Askerde* adlı bir TV dizisi de yönetti. İlginç ve sıradışı temaları titiz bir çalışma sonucu perdeye aktardı. Kimi zaman soyut bir anlatımı tercih edip tartışmalı denemelere, kimi zaman da daha yalın bir dili içeren filmlere imza attı.

Filmleri:

1987: *Herşeye Rağmen*
1988: *Üçüncü Göz*
1990: *İki Başlı Dev*
1992: *Dönersen Islık Çal*
1993: *Manisa Tarzanı*

Ödülleri:

1983: 20. Antalya Film Festivali'nde *Tomruk*'la en iyi görüntü yönetmeni.
1985: 22. Antalya Film Festivali'nde *Dul Bir Kadın*'la (Atıf Yılmaz) en iyi görüntü yönetmeni.
1987: 5. Avrupa Sinema Festivali'nde (İtalya) *Herşeye Rağmen* eleştirmenlerin seçimi sonucu en iyi film.
Cannes Film Şenliği'nde *Herşeye Rağmen*'e gençlik ödülü.
1988: 1. Ankara Film Şenliği İlk Filmler Yarışması'nda *Herşeye Rağmen* en iyi film, en iyi yönetmen.
37. Uluslararası Mannheim (Almanya) Film Festivali'nde *Herşeye Rağmen*'e büyük ödül.
Kültür Bakanlığı seçiminde *Herşeye Rağmen*'e başarı ödülü.
1989: 2. Ankara Film Şenliği'nde *Üçüncü Göz* en iyi 3. film, en iyi görüntü yönetmeni.
8. İstanbul Uluslararası Film Festivali'nde *Üçüncü Göz*'e jüri özel ödülü.
1993: 5. Ankara Film Şenliği'nde *Cazibe Hanımın Gündüz Düşleri*'yle en iyi görüntü yönetmeni.
Kültür Bakanlığı seçiminde *Dönersen Islık Çal*'a başarı ödülü.
Siyad-Sinema Yazarları Derneği'nin seçiminde *Fikrimin İnce Gülü* ile en iyi görüntü yönetmeni.
1994: 31. Antalya Film Şenliği'nde *Manisa Tarzanı* en iyi 3. film.
Kültür Bakanlığı seçiminde *Manisa Tarzanı*'na başarı ödülü.
1995: Siyad-Sinema Yazarları'nın seçiminde *Manisa Tarzanı* en iyi 3. film.

OĞUZ, TANER (1946 Iğdır). Vefa Lisesi'nden mezun oldu. 1962'de Acar Film Stüdyosu'nda kurgucu olarak çalıştı. 1965'de yapımcı Işık Toraman'a teknik direktörlük, Çetin İnanç ve Ertem Eğilmez'e reji asistanlığı yaptı. 1972'de yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1972: *Örümcek, Şeytan Tırnağı*
1973: *Cano, Dağlar Kurbanı, Kurt Dölü*

1976: *Ah Ne Güzel Nane Şekeri, Atmaca Ali, Avanak, Kolombo Şakir, Kime Niyet Kime Kısmet, Nerde Beleş Orda Yerleş*
1977: *Ah Bu Ne Dünya, Kanunsuz Sokak, Memiş, Öl Seve Seve*

Film Sayısı: 16

OKAN, TUNÇ (1942 İstanbul). İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'ni bitirdi. 1964 yılında Ses Dergisi'nin amatör gençler arasında düzenlediği yarışmada "birinci" seçildi. 1965'de Türkan Şoray'la başrolünü paylaştığı *Veda Busesi*'yle (Ülkü Erakalın) oyunculuğa başladı. 1967'de yurt dışına yerleşti. 1973'de İsveç'te Güneş Karabuda'nın yönettiği *Bebek* adlı Yaşar Kemal uyarlamasında oynadı. 1974'de İsveç'te çekimine başlayıp 1976'da bitirdiği *Otobüs*'le yönetmen oldu. Bu ilk denemesi tüm dünyada dikkat çekerken Türkiye'de çeşitli tartışmalar yarattı. Halen İsviçre'de diş hekimliği yapmaktadır.

Filmleri:

1974 – 76: *Otobüs*
1984: *Cumartesi Cumartesi*
1987 – 93: *Fikrimin İnce Gülü – Sarı Mersedes*

Ödülleri:

1976: Taormina Film Festivali'nde (Sicilya) *Otobüs*'le Altın Charybe büyük ödülü.
Karlovy Vary Film Şenliği'nde (Çekoslovakya) Uluslararası Sanat ve Deneme Sinemaları ödülüyle, Dünya Sinema Kulüpleri Federasyonu'nun Donkişot ödülü.
Strasbourg (Fransa) İnsan Hakları Film Festivali ödülü.
Portekiz Santarem Festivali ödülü ile, Sinema Eleştirmenleri özel ödülü.
1992: 29. Antalya Film Festivali'nde *Fikrimin İnce Gülü*'yle en iyi 2. film ve en iyi yönetmen.
1993: 5. Ankara Film Festivali'nde *Fikrimin İnce Gülü* Sinema Yazarları özel ödülü.
Siyad – Sinema Yazarları Derneği seçiminde en iyi 2. film, en iyi yönetmen.
12. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nd Fipresci ödülü.
7. Adana Film Festivali'nde Çukurova Gazeteciler Cemiyeti özel ödülü.
Kültür Bakanlığı sinema başarı ödülü.

OKÇUGİL, CEVAT (1931 İstanbul). Ticari İlimler Akademisi'ni bitirdi. Nejat Saydam ve Feridun Karakaya ile ortaklık kurup *Dalgacılar* adlı müzikal bir oyun sahneye koydu. Tiyatro çalışmalarından sonra Amerika'da sinema eğitimi gördü. 1960'da yönetmenliğe başladı. 1990'da video filmleri çekti. 1995'de *Denizin Rengi* adlı bir TV dizisi yönetti.

Filmleri:

1960: *Elveda Hatıralar*
1961: *Kader Yollarımızı Ayırdı*
1962: *Hayalimdeki Sevgili, Kelle Koltukta, Ölmek İstiyorum, Sevgiliye Söz Verdim*
1963: *Sevenler Ölmez*
1964: *Avanta Kemal, İçimizdeki Şeytan, Son Karar*
1965: *Biz de Vatandaşız, Dalgacı Mahmut, Dokuz Canlı Adam, Ölüm Saçan Dudaklar, Pişkin Delikanlı, Torpido Yılmaz*
1966: *Bana Bela Derler, Kan ve Kurşun, Korkunç Arzu, Ölmek Var Dönmek Yok, Örümcek Adam*
1967: *Korkunç Yumruk, Ringo Gestapo'ya Karşı*
1968: *Efelerin Öcü*
1969: *Rüzgar Hafiye*
1970: *Bir Lokma Ekmek, Kızgın Topraklar*

1971: *Ateşli Kadınlar Çetesi, Namlunun Ucundasın, Suçsuz Firari, Yosmalar Tuzağı, Zarkan Dağların Oğlu*
1972: *Büyük Vurgun, Öldüren Darbe – Karate*
1982: *Çiçek Dağı*
1983: *Akrepler, Toprağın Kanı*
1984: *Ben Tövbemi Geri Aldım, Fırtına Kemal, Sevdalı, Sıra Sende Yosma, Şiki Şiki Baba, Zalim Dünya, Hercai*
1985: *Bu Ne Sevgi, Günsüz Ali, Halime Gülme*
1986: *Balta, Bela, İnfilak, Ninja Gece Savaşçısı*
1987: *Acı Hayat, Ezilenler, Yemin, Yetimler Ahı*
1988: *Sen Benimsin*
1989: *Canımın Canısın, Canımdan Can İste, Günahtır, Sen Yaşa*
1990: *Bana Bela Derler*
1991: *Can mı Dayanır, Ecelin Gölgesinde, Tanrı Şahidimdir*
1992: *Affet Allahım*
1994: *Hızlı Takip*

Film Sayısı: 66

OKÇUGİL, NEJAT (1929 İstanbul). 1950'li yıllarda Amerika'da öğrenim gördü. NBC TV'sinde çalıştı. 1960'da Türker İnanoğlu'nun yönettiği *Köyde Bir Kız Sevdim* filmiyle kameramanlığa başladı. 1966'da ilk filmini yönetti. 1970'li yıllarda Site Ticaret adlı kendi şirketini kurup özellikle de yapımcı Berker İnanoğlu ile çalıştı. 1970'li yılların sonunda Amerika'ya yerleşti.

Filmleri:

1966: *Dehşet Yaratan Adam, Hedef Ankara*
1967: *Ecelin Geldi Yavrum, Hesap Günü*
1968: *Belalı Beşler, Fedai Komandolar Kıbrıs'ta, Komandolar Geliyor*
1969: *Boğaziçi Casusları*
1970: *Beleşçi Murat, Talihsiz Yavru Fatoş*
1971: *Fatoş Sokakların Meleği, Gizli Aşk, Silahlar Konuşuyor*
1972: *Asılana Kadar Yaşayacaksın, Korku Çemberi, Ve Silahını Çekti*
1973: *Balıkçı Osman, Bataklık Bülbülü, Kabadayının Sonu, Şeytanın Kurbanları, Korkusuzlar – Yedi Belalılar*
1974: *Bir Damla Kan Uğruna, Damgalı Adam, Erkeksen Kaçma, Karanlık Yıllar, Macera Yolu*
1975: *Deli Deli Tepeli, Deli Kız, Hesap Günü, Plaj Horozu*
1976: *O Biçim Miras*

Film Sayısı: 31

OLGAÇ, BİLGE (1940 Vize, Kırklareli – 1994). Lise son sınıftan ayrıldıktan sonra haftalık magazin dergilerine öyküler yazdı. 1962'de *Kısmetin En Güzeli* adlı öyküsü Memduh Ün tarafından filme aktarıldı. Ve filmin çekimi sırasında Ün'e asistanlık yaparak sinemaya girdi. Ardından Halit Refiğ'le çalıştı. 1965'de Hasan Kazankaya ekibine katılıp senaryo çalışmalarına başladı. Aynı yıl Yılmaz Güney'in başrolünü oynadığı *Üçünüzü de Mıhlarım* adlı avantürle ilk filmini yönetti. 1965 – 72 yılları arası sıradan ısmarlama senaryolarla vurdulu kırdılı erkek kahramanlı avantür filmlerinin kadın yönetmeni oldu. Dikkatleri üzerine çeken *Linç* adlı filminden sonra 1984'de yönettiği *Kaşık Düşmanı*'yla olgunluk dönemine girdi. Ardından *İpekçe* gibi özgün ve sıradanlığı aşan ve bir kadın yönetmenin duyarlılığı içinde yorumladığı kırsal kesimin ezilen kadınlarını, onların öykülerini sergileyen filmler yaptı. Osman Şahin'in öyküleriyle son çalışmalarını gerçekleştirdi. 1992'de *Elif Ana Ayşe Kız* adlı TV dizisini yönetti. 1994'de çektiği *Bir Yanımız Bahar*

Bahçe 29 yıllık bir sinema yaşamının "son film"i oldu. Türk sinemasının en uzun soluklu kadın yönetmeni olan Bilge Olgaç, evinde çıkan bir yangın sonucu yaşamını yitirdi.

Filmleri:

1965: *Üçünüzü de Mıhlarım, Babasız Yaşayamam, Sokaklar Yanıyor, Krallar Kralı*
1966: *Nikahsızlar*
1967: *Garibanız Abiler, Kanunsuz Toprak, Silahsız Dövüşelim*
1968: *Dertli Gönlüm, Öksüz*
1969: *Kanlı Şafak*
1970: *İki Aşk Arasında, Linç, Merhamet*
1971: *Kara Gün, Üçünüze Bir Mezar, Yaban Ali*
1972: *Kaderin Pençesi – Piç* (Hasan Kazankaya ile birlikte yönetti), *Kanlı Öç, Savulun Geliyorum*
1974: *Açlık, Bacım, Tanrı Sevenleri Korur* (Ahmet Ündağ ile birlikte yönetti)
1975: *Bir gün Mutlaka, Şöhret Budalası*
1984: *Kaşık Düşmanı, Yavrularım*
1985: *Gülüşan*
1986: *Üç Halka Yirmibeş*
1987: *İpekçe*
1988: *Gömlek, Kızın Adı Fatma, Yarın Cumartesi*
1990: *Aşkın'Kesişme Noktası*
1991: *Umut Hep Vardı*
1992: *Kurşun Adres Sormaz*
1994: *Bir Yanımız Bahar Bahçe*

Film Sayısı: 37

Ödülleri:

1970: 2. Adana Film Festivali'nde *Linç* en iyi 3. film ve en iyi yönetmen.
1987: Kültür Bakanlığı'nın seçiminde *İpekçe* başarı ödülü.
1990: 3. Ankara Film Şenliği'nde Olgaç'a Afsad – Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği özel ödülü.
1993: 5. İzmir Film Festivali'nde Olgaç'a Altın Artemis ödülü.

ORALOĞLU, LALE (1924 İzmir). Oyuncu Alev Oraloğlu'nun annesi. Hukuk Fakültesi'nde okudu. Edebiyat Fakültesi İngiliz Filolojisi'ni bitirdi. Gazetecilik, öğretmenlik yaptı. 1951'de Küçük Sahne'ye girdi. *Yarış* adlı oyunla sahneye çıktı. 1953'de Sami Ayanoğlu'nun yönettiği *Yavuz Sultan Selim Ağlıyor* adlı filmde oynayarak sinemaya başladı. Muammer Karaca ve Kenterler'le de çalıştıktan sonra 1961'de kendi adına tiyatro kurdu. Şarkı sözleri yazdı, besteler yaptı. Senaryolar yazdı. 1971'de yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1971: *Bir Kadın Uğruna, Hüdaverdi Pırtık*
1972: *Hızlı Hızır, Ölüm Bebekleri*

Ödülleri:

1954: Türk Filmleri Dostları Derneği'nin 2. Türk Film Festivali'nde en başarılı kadın oyuncu.

1955: 3. Türk Film Festivali'nde en başarılı senaryocu ve en başarılı kadın oyuncu.

1961: 2. İzmir Türk Film Festivali'nde *Kırık Çanaklar*'la en iyi yardımcı kadın oyuncu.

ORBEY, ENGİN (1936 İstanbul). 1961'de Ankara Devlet Konservatuarı'nı bitirdi. Devlet Tiyatrosu'nda sahneye çıktı. *Bir Yaz Gecesi Rüyası, Hamlet* ve *Othello* gibi birçok tiyatro klasiğinde oynadı. Ankara Sanat Tiyatrosu'nda çalışmalarını sürdürdü. Oyun sahneye koydu, turnelere çıktı. 1978'de Devlet Tiyatroları'nda genel müdürlük görevine başladı. 1974'de Aziz Nesin'den uyarladığı *Ne Yaşar Ne Yaşamaz*'la yönetmenliğe başladı. Ardından Arzu Film şirketiyle çalıştı. Senaryolar yazdı, oyunculuk yaptı.

Filmleri:

1974: *Ne Yaşar Ne Yaşamaz*
1975: *Delisin, Bizim Aile*
1976: *Gel Barışalım, Meraklı Köfteci*
1977: *Tatlı Kaçık*

Ödülleri:

1976: Taşkent Film Şenliği'nde *Bizim Aile* Özbekistan İşçi Konfederasyonu özel ödülü.

OTYAM, NEDİM V. (1919 İstanbul). Konya Ereğli Ortaokulu'nu bitirdi. 1942'de Ankara Devlet Konservatuarı Müzik Bölümünden mezun oldu. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası üyeliği yaptı. Daha sonra Ankara Radyosu'na girip Çocuk Korosunu yönetti. İstanbul Radyosu'nda programlar yaptı. 1950'li yıllarda yerli filmlere beste yaparak sinemaya girdi. 1952'de Barbaros Film'i kurup, kardeşi Fikret Otyam'ın öyküsünden uyarladığı *Toprak* adlı ilk filmini çekti. Çocuk marşları ve birçok senfonik eser yazdı, besteler yaptı. Şehir Tiyatroları müzik direktörlüğü ile İstanbul Belediye Konservatuarı müdürlüğü görevlerinde bulundu. 1976'da Mimar Sinan Üniversitesinin Sinema–TV bölümünde film müziği öğretmenliğine başladı. Otyam'ın film müzikleri bestecisi olarak belli başlı özelliklerinden biri, ilk kez büyük orkestra eşliğinde filmlere müzik yapmasıdır. Ayrıca *Sinemada Ses ve Müzik* adlı yayınlanmış bir kitabı vardır.

Filmleri:

1952: *Toprak, Yurda Dönüş*
1954: *Bar Kızı*
1956: *Gecekondu Yosması*
1961: *İnleyen Dağlar*
1964: *Kan ve Gurur*

Ödülleri:

1951/53/54: Film Dostları Derneği'nin yarışmasında en iyi fon müziği ödülleri.
1965: 2. Antalya Film Festivali'nde *Karanlıkta Uyananlar*'la en iyi özgün müzik.
1966: 3. Antalya Film Festivali'nde *İsyancılar*'la en iyi özgün müzik.
1969: 1. Adana Film Festivali'nde *Seyyit Han*'la en iyi özgün müzik.
1981: 18. Antalya Film Festivali'nde *Derya Gülü*'yle en iyi özgün müzik.

OY, NECMİ (1915 İstanbul – 1980). Lise öğrenimini bıraktıktan sonra 1933'de İstanbul Şehir Tiyatrosu'na girdi. *Hamlet, Karamazof Kardeşler* ve *Macbeth* gibi oyunlarda rol aldı. 1957'de yönetmenliği denedi ve birçok filmde oyunculuk yaptı.

Filmleri:

1957: *Son Mektup*

OZON, NECİL (1924 İstanbul - 1988). İstanbul Belediyesi Konservatuarı'nda öğrenim gördü. Sinemaya Erman Film şirketinde işletmecilik yaparak girdi. 1955'de kendi adına Ozon Film'i kurup yapımcılığa başladı. Aynı yıl yönetmenliği denedi. Ve Filmciler Cemiyeti ile Filmciler Kooperatifi'nin başkanlığını yaptı.

Filmleri:

1955: *Kader*

OZON, URAL (1929 İstanbul). İstanbul Yeni Kolej'den mezun oldu. Yapımcı ağabeyi Necil Ozon'un yönettiği *Kader* adlı filmin senaryosunu yazarak 1955'de sinemaya girdi. 1957'de ilk filmini yönetti. Sinemayı bıraktıktan sonra İzmir'e yerleşti.

Filmleri:

1957: *Nazlı*
1959: *Merhamet* (Fikret Uçak'la birlikte)
1962: *Evlat Evlattır*
1965: *Kıbrıs Volkanı*
1966: *Topal Osman*
1967: *Senden Ayrı Yaşayamam*

-Ö-

ÖGELMAN, KADRİ (1906 Denizli - 1986). Güzel Sanatlar Akademisi'ni bitirmeden ayrıldı. 1924'de Kadıköy Yeni Operet Tiyatrosu'nda sahneye çıktı. 1929'da Şehir Tiyatrosu'na girdi. Birçok filmde çeşitli karakterleri canlandırdı. Özellikle de oyuncu olarak ün yaptı. Senaryolar yazdı. 1948'de yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1948: *Kahraman Mehmet*
1950: *Akdeniz Korsanları*
1952: *Adaktepe*
1956: *Bırakın Yaşayalım*

ÖKTEN, ZEKİ (1941 İstanbul). Haydarpaşa Lisesi'ni bitirdi. Öğrencilik yıllarında tiyatro çalışmaları yaptı. 1960'da sinemaya asistan olarak girdi. Nişan Hançer, Lütfi Ö. Akad, Halit Refiğ, Memduh Ün ve Atıf Yılmaz'la çalştı. 1963'de ilk filmini yönetti. Reji yardımcısı olarak sürdürdüğü 9 yıllık bir ara dönemden sonra tekrar yönetmenliğe başlayıp 1973'de *Bir Demet Menekşe*'yle ilk çıkışını yaptı. Kemal Sunal'lı güldürü denemelerinden sonra da Yılmaz Güney'le çalıştı. Sinema yaşamının en verimli dönemini Güney'in yazdığı *Sürü* ve *Düşman*'la yaşadı. Özellikle de yurt dışında büyük ilgi gören *Sürü*, destansı gerçekliğiyle Türk sinemasının başyapıtlarından biri oldu. Ardından *Faize Hücum*'la da kendini yineledi. Suskun, yalnızca filmleriyle konuşan, alçakgönüllü bir yönetmen tavrıyla Türk sinemasının gelişim süreci içinde kilometre taşlarından birini oluşturdu. 1992'de Kemal Sunal'lı ilk TV dizisi *Saygılar Bizden*'i yönetti ancak bu tür bir dizi çalışmasını sevemediği için önceki güldürü denemelerinin başarısına ulaşamadı, uyum sağlayamadı.

Filmleri:

1963: *Ölüm Pazarı*
1972: *Kadın Yapar, Kırık Hayat*
1973: *Ağrı Dağının Gazabı, Bir Demet Menekşe, Bitirim Kardeşler, Bitirimler Sosyetede, Vurgun*
1974: *Askerin Dönüşü, Boşver Arkadaş, Hasret*
1975: *Hanzo, Kaynanalar, Pisi Pisi, Şaşkın Damat*
1976: *Kapıcılar Kralı, Ne Umduk Ne Bulduk*
1977: *Çöpçüler Kralı, Sevgili Dayım*
1978: *Sürü*

1979: *Düşman*
1983: *Faize Hücum*
1984: *Pehlivan*
1986: *Yoksul, Ses, Davacı*
1988: *Düttürü Dünya*

Film Sayısı: 27

Ödülleri:

1976: 13. Antalya Film Festivali'nde *Pisi Pisi* en iyi 3. film.
1977: 14. Antalya Film Festivali'nde *Kapıcılar Kralı* en iyi 2. film ve en iyi yönetmen.
1979: 32. Locarno Film Şenliği'nde *Sürü* en iyi film.
29. Berlin Film Şenliği'nde Uluslararası Protestan Film Jürisi ve Katolik Film Organizasyonu Ödülleri.
Siyad – Sinema Yazarları Derneği seçiminde en iyi film ve en iyi yönetmen.
Belçika Kraliyet Film Arşivi Uluslararası Seçkin Filmler Yarışması'nda büyük ödül.
Londra Film Festivali'nde en iyi film.
1980: 10. Uluslararası Antwerp (Belçika) Film Festivali'nde en iyi film.
30. Berlin Film Şenliği'nde *Düşman* Uluslararası Katolik Film Organizasyonu büyük ödülü.
1983: 20. Antalya Film Festivali'nde *Faize Hücum* en iyi film ve en iyi yönetmen.
1984: 7. Palermo (İtalya) Spor Filmleri Şenliği'nde *Pehlivan* en iyi film.
1985: Kültür Bakanlığı seçiminde *Pehlivan* başarı ödülü.
Siyad – Sinema Yazarları Derneği'nin seçiminde en iyi film.
İstanbul Sinema Günleri'nde Zeki Ökten'e üstün başarı ödülü.
1986: 11. Uluslararası (Fransa) Spor Filmleri Şenliği'nde *Pehlivan* Olimpiyat Komitesi ödülü.

ÖNAL, SAFA (1931 İstanbul). Haydarpaşa Lisesi'ni bitirdi. Edebiyat alanına öyküler yazarak girdi. Uzun yıllar "*Yelpaze*" dergisinin yayın yönetmenliğini yaptı. 1952'de Orhon M. Arıburnu'-

nun yönettiği *Kanlı Para*'nın senaryosunu yazarak sinema ilişkilerini başlattı. 1967'den başlayarak üç yıl üstüste *Son* gazetesinin düzenlediği soruşturmalarda "en iyi senaryocu" seçildi. 1969'da Zeki Müren'in oynadığı *İnleyen Nağmeler*'le yönetmen oldu. 1973'de *Umut Dünyası* ile sinema yaşamının en duyarlı ve incelikli bir "iç dünya" filmini gerçekleştirdi. Özellikle de senaryo yazarı olarak ün yaptı ve bu daldaki çalışmalarıyla sayı olarak rekor kırdı. 1980'de ünlü öykü yazarlarımızdan uyarladığı *Hikayelerden Biri* ve *Kayıp Aranıyor* dizilerini yönetti.

Filmleri:

1969: *İnleyen Nağmeler, Kalbimin Sahibi, Karlı Dağdaki Ateş, Cingöz Recai*
1970: *Afacan, Ağlayan Melek, Arkadaşlık Öldü mü, Buğulu Gözler, Ölünceye Kadar*
1971: *Bir Genç Kızın Romanı, Bir Kadın Kayboldu, Sezercik Yavrum Benim*
1973: *Umut Dünyası*
1974: *Çılgınlar, Dertler Benim Olsun, Yüreğimde Yare Var*
1975: *Yarınlar Bizim*
1976: *Aşk Dediğin Laf Değildir*
1977: *Küçük Ev*
1987: *Vur Hançerini Kadınım*
1990: *Yalı*

Film Sayısı: 21

Ödülleri:

1969: 1. Adana Film Festivali'nde *Menekşe Gözler*'le en iyi senaryo.
1974: 11. Antalya Film Festivali'nde *Umut Dünyası* en iyi 3. film.
1992: 6. Adana Film Festivali'nde onur ödülü.
1993: 30. Antalya Film Festivali'nde Film Dernekleri onur ödülü.

ÖNENGÜT, ŞİNASİ (1940 Kayseri). Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Mimarlık Bölümünden mezun oldu. 1963'de senaryo çalışmalarına başladı. Hasan Kazankaya'nın filmlerinde reji asistanı olarak çalıştı. 1966'da ilk filmini yönetti. Birçok ünlü lokal ve gece kulübünün dekoratörlüğünü yaptı.

Filmleri:

1966: *Vurguncular*

ÖZ, VAHİ (1911 İstanbul - 1969). 1923'de tiyatro oyunculuğuna başladı. 1930'lu yıllarda İstanbul Şehir Tiyatroları'nda profesyonel oldu. 1947'de Turgut Demirağ'ın yönettiği *Bir Dağ Masalı*'yla oyuncu olarak sinemaya geçti. 1960'lı yıllarda ise sinemada güldürü oyuncusu olarak ün yaptı. 1952 yılında ilk yönetmenlik denemesini gerçekleştirdi.

Filmleri:

1952: *Kankardeşler, Süt Kuzuları*
1965: *Hacı Baba* (Hayri Gülnar'la)

ÖZAKBAŞ, ÖMER FARUK (? ?). 1950'li yıllarda İdeal Film'i kurup yapımcılığa başladı. 1953'de yönetmen oldu. Bazı filmlerinde eşi Sabiha İzer'e başrol oynattı.

Filmleri:

1953: *Aşk Abidesi*
1958: *Mahkûmun Ahı*
1960: *Kaldırım Çocuğu - Kopuk*
1961: *Kirli Dudaklar - Nankör Kadın*

ÖZER, AZİZ (? - ?).

Filmleri:

1955: *Katil Benim*
1956: *Aşk Kurbanları*

ÖZER, MUAMMER (1945 Bilecik). Askerliğini yaptığı Kıbrıs'ta kısa film denemeleri yaptı. Eskişehir'de reklam

filmleri çekti. Halk Eğitim Merkezi'nde halka açık sinema kursları düzenledi. 1967'de *Çıban Başı* ve *Toprak Adam'ın Hayat Hikayesi* adlı kısa filmleri yönetti. 1970'de Almanya'da Gaywerke Film Stüdyosu'nda çalıştı. Beş yıl kaldığı Finlandiya'da sinema eğitimi gördü. 1977'de İsveç'e göç etti. 1970'de çektiği *Kördüğüm*'ün ardından 1976'da *Amerikan Tiyatrosu*, 1982'de *Ali* adını taşıyan belgesellerle çalışmalarını sürdürdü. 1983'de ilk uzun metrajlı filmini İsveç'te yönetti. 1987'de çektiği *Kara Sevdalı Bulut* 12 Eylül öncesi işkence olaylarını konu etmesi nedeniyle sansür duvarına çarptı. Sansürle uzun süren çatışmalardan sonra yasak kaldırıldı. 1977'den beri İsveç'te yaşıyor.

Filmleri:

1983: *Kardeş Kanı - Splitting*
1985: *Bir Avuç Cennet*
1987: *Kara Sevdalı Bulut*

Ödülleri:

1985: 22. Antalya Film Festivali'nde *Bir Avuç Cennet* en iyi 3. film ve en iyi senaryo.

1986: 14. Strasbourg (Fransa) Film Şenliği'nde en iyi 2. film.

7. Kırsal Dünya Sinema Şenliği'nde (Fransa) mansiyon.

Uluslararası Göçmen Filmleri (İsveç) Festivali'nde büyük ödül.

1987: 13. Uluslararası Santarem (Portekiz) Film Festivali'nde en iyi film ve en iyi senaryo.

ÖZER, NAZMİ (1938 Yozgat). Orta öğrenimini yarım bırakıp Necip Erses Stüdyosu'nda montajcılık yaparak sinemaya girdi. Yapımcı-yönetmen Nevzat Pesen'le çalıştı. Uzun yıllar asistanlık yaptı. 1966'da ilk filmini yönetti. 1973'de Emek Film şirketini kurup yapımcı-yönetmen olarak çalışmalarına başladı. 1974'de *Civciv Çıkacak Kuş Çıkacak* adlı filmle gişe rekorları kırıp "seks komedileri furyası"nı hızlandırdı. 1978'de çizgi değiştirip *Düzen*'le, *Arkadaşım*'la insancıl temalara yöneldi.

Filmleri:

1966: *Dövüşmek Şart Oldu, Ölüm Yolcuları*
1967: *Ağa Düşen Kadın*
1968: *Affedilmeyen Suç*
1969: *Bir sevgili Uğruna, Sana Ağlamak Yakışmaz, Talihsiz Gelin*
1970: *Günahsız Katiller, Kanunsuz Kardeşler*
1971: *Çirkin ve Cesur, Ölümden Korkmuyorum, Seks Fırtınası*
1972: *Benimle Sevişir misin, Kanun Adamı, Vahşi Aşk*
1973: *Kaderim Kanla Yazıldı*
1974: *Ah Deme Oh De, Mağlup Edilemeyenler*
1975: *Beş Atış Yirmibeş, Civciv Çıkacak Kuş Çıkacak, Çilli Yavrum Çilli, Çukulata Sevgilim, Islak Dudaklar*
1976: *Mahallede Şenlik Var, Ne Alsan İkibuçuk, Portakal, Sevmek Ölesiye*

1978: *Düzen*
1981: *Ben de Özledim*
1982: *Arkadaşım*
1984: *Balayı*
1986: *Al Dudaklım*
1988: *Bir Beyin Oğlu*

Film Sayısı: 33

ÖZGENTÜRK, ALİ (1945 Adana). Edebiyat Fakültesi'nin Sosyoloji Bölümünü bitirdi. Öğrencilik yıllarında amatörce başlattığı tiyatro çalışmalarını Adana Şehir Tiyatrosu'nda sürdürdü. Arena Tiyatrosu'nda çalıştı. Çeşitli dergilere öyküler ve radyo oyunları yazdı. 1966'da *Uzun Yürüyüş, Bir Kuvayı Milliyecinin Hatıraları* ve *Bir İşçinin Öldürülüşü* adlı belgeselleri çekti. Sokak Tiyatrosu'nu kurdu. Üç yıl oyunlar yazdı veyönetti. 1974'de *Ferhat*, 1975'de *Yasak*'la kısa film çalışmalarını sürdürdü. 1974'de *Endişe* adlı filmin senaryo çalışmalarına katıldı. Yılmaz Güney'e ve *Sürü*'de Zeki Ökten'e reji asistanlığı yaptı. 1979'da Türkan Şoray'ın oynadığı *Hazal*'ı yönetti. İlk sinema filmiyle dikkat çekti. 1981'de Asya Film şirketini kurup yapımcı-yönetmen olarak çalışmaya başladı. İkinci filmi *At*'la yurt içinden ve yurt dışından övgüler aldı. Son çalışmalarıyla kendine özgü anlatımı ve özenli sahne düzenlemelerine karşılık eleştirmenlerden gereken ilgiyi görmedi.

Filmleri:

1979: *Hazal*
1981: *At*
1983: *Bekçi*
1986: *Su da Yanar*
1992: *Çıplak*

Ödülleri:

1974: Polonya Kısa Film Yarışması'nda *Ferhat* özel sempati ödülü.
1976: Moskova Film Şenliği'nde *Yasak*'la ikincilik ödülü gümüş madalya.
1980: Siyad-Sinema Yazarları Derneği'nin seçiminde *Hazal* en iyi film.
1981: Prades Film Şenliği'nde (Fransa) *Hazal* en iyi film.

San Sebastian (İspanya) Film Şenliği'nde büyük ödül.

29. Uluslararası Manheim (Almanya) Film Şenliği'nde altın düka ve Katolik jürisi ile halk ödülü.

Lahey (Hollanda) Film Şenliği'nde büyük ödül.

1982: 19. Antalya Film Festivali'nde *At* en iyi 2. film.

Valencia Akdeniz Ülkeleri (İspanya) Şenliği'nde ikincilik ödülü.

1983: Lecce (İtalya) Uluslararası Film Şenliği'nde en iyi film.

Sao Paolo (Brezilya) Uluslararası Film Festivali'nde büyük ödül.

1985: 7. Uluslararası Tokyo (İspanya) Film Festivali'nde büyük ödül.

Strasbourg (Fransa) Uluslararası Film Festivali'nde *Bekçi* özel ödül.

1994: 8. Adana Film Festivali'nde *Çıplak* özel ödül.

ÖZGENTÜRK, IŞIL (1948 Gaziantep). İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde okudu. Öğrencilik yıllarında tiyatro ile ilgilendi. Roman ve öyküler yazdı. Gazetecilik yaptı. Sinemayla ilişkisi 1981'de Türkan Şoray'ın yönettiği *Yılanı Öldürseler* adlı filmde asistanlık yaparak başladı. Daha sonraki yıllarda eşi Ali Özgentürk'ün yönettiği *At*, *Bekçi* ve *Su da Yanar*'ın senaryolarını yazdı. *Seni Seviyorum Rosa* ilk yönetmenlik denemesidir.

Filmleri:

1991: *Seni Seviyorum Rosa*

Ödülleri:

1992: 4. Ankara Film Şenliği'nde *Seni Seviyorum Rosa* en iyi 3. film.
11. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde jüri özel ödülü.

ÖZGÜL, ESAT (?). 1951'de yönetmenliğe başladı. Bir yıl sonra kendi adına Anadolu Film şirketini kurdu. 1970'li yıllardan beri Amerika'da yaşıyor.

Filmleri:

1951: *Ne Sihirdir Ne Keramet*
1953: *Vur Patlasın Çal Oynasın, Kırk Gün Kırk Gece*
1954: *Bayram Gecesi*
1955: *Yörük Ali*
1958: *Mavi Boncuk*

ÖZGÜREL, MEHDİ (1923 – 1973).

Filmleri:

1955: *Oyuncu Kız, Ölüm Korkusu*
1956: *Alın Yazısı*

ÖZKAN, YAVUZ (1942 Yozgat). 1960'lı yılların başında Kütahya'da maden işçiliği yaptı. 1970'lerde Dostlar Tiyatrosu'nda oyuncu olarak çalıştı. Tiyatro oyunları yönetti. Sinemayla ilk ilişkisi filmlerde küçük roller oynayarak başladı. *Vardiya* adlı bir belgesel film çekti. 1975'de ilk sinema filmi *Yarış*'ı yönetti. 1976'da Sinema Emekçileri adına çıkarılan *"Yeni Türk Sineması"* dergisinde yazdı. 1978'de *Maden*'le birlikte politik ve sendikal ağırlıklı filmlere yöneldi. 1980'li yıllarda *Sevgiliye Mektuplar* ve *Mohikanların Sonuncusu* gibi TV filmleri yönetti. 1988'de şiddete dayalı içsel insan dramlarını değişik ve özenli anlatım biçimleriyle sinemalaştırdı. 1990'lı yıllarda estetik dil bütünlüğü ve duyarlı temalara özgü mekan seçimleriyle, son dönem Türk sinemasının önemli yönetmenleri arasına girdi.

Filmleri:

1975: *Yarış*
1978: *Maden*
1979: *Demiryol*
1987: *Yağmur Kaçakları*
1988: *Umut Yarına Kaldı*
1989: *Film Bitti, Büyük Yalnızlık*
1991: *Ateş Üstünde Yürümek*
1992: *İki Kadın*
1993: *Bir Sonbahar Hikayesi*
1994: *Yengeç Sepeti*
1995: *Bir Kadının Anatomisi*

Ödülleri:

1978: 15. Antalya Film Şenliği'nde *Maden* en iyi film ve Uluslararası film ödülü.
Sinema Yazarları'nın seçiminde en iyi film.
1989: 3. Ankara Film Şenliği'nde *Film Bitti* en iyi 3. film.
1991: 28. Antalya Film Şenliği'nde *Ateş Üstünde Yürümek* en iyi 2. film ve en iyi yönetmen. Ayrıca halk jürisi ödülü.
1992: 6. Adana Film Festivali'nde *Ateş Üstünde Yürümek* Çukurova Gazeteciler Cemiyeti özel ödülü.
1993: 5. Ankara Film Festivali'nde *İki Kadın*, seçiciler kurulu özel ödülü ve en iyi yönetmen.
12. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde *İki Kadın* en iyi film ve en iyi yönetmen.
Kültür Bakanlığı seçiminde *İki Kadın* başarı ödülü.
7. Adana Film Festivali'nde *İki Kadın* Adana Büyükşehir Belediyesi ödülü.
10. İskenderiye Uluslararası Film Festivali'nde *İki Kadın* en iyi senaryo ödülü.
1994: 6. Uluslararası Ankara Film Festivali'nde *Bir Sonbahar Hikayesi* en iyi film ve en iyi yönetmen.
13. Uluslararası Istanbul Film Festivali'nde en iyi film ve en iyi yönetmen (Yusuf Kurçenli ile).
Kültür Bakanlığı başarı ödülü.
8. Adana Film Festivali'nde en iyi film.
31. Antalya Film Festivali'nde *Yengeç Sepeti* en iyi film ve en iyi yönetmen Ödülleri.
Magazin Gazetecileri Derneği seçiminde en iyi yönetmen.
1995: 14. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde Uluslararası Sinema Eleştirmenleri (Fipresci) özel mansiyonu.
Siyad – Sinema Yazarları'nın seçiminde en iyi 2. film.
32. Antalya Film Festivali'nde *Bir Kadının Anatomisi* Belgin Doruk özel ödülü.
9. Adana Film Festivali'nde *Yengeç Sepeti* en iyi 3. film.

ÖZONUK, ŞİNASİ (1918 Ankara – 1978). Ankara Erkek Lisesi'nde okudu. Devlet Konservatuarı'nda tiyatro

öğrenimi gördü. 1938 yılından başlayarak çeşitli tiyatro topluluklarında çalıştı. 1940'lı yıllarda kurgucu olarak sinemaya girdi. Seslendirme yönetmenliği yaptı. 1953'de yönetmenliğe başladı. Yönettiği filmlerin senaryolarını da kendi yazdı. Bir trafik kazası sonucu yaşamını yitirdi.

Filmleri:

1953: *Affet Beni Allahım, Çift Kavrulmuş*
1954: *Çılgınlar Cehennemi*
1955: *Bataktaki Kız*
1956: *Katibim*
1957: *Üç Garipler, Hata* (Ferdi Tayfur'la birlikte)
1958: *Ateş Rıza, Bilinmeyen Aşk, Fırtına Kaptan*
1960: *Ölümlü Dünya*
1961: *Afacan, Vatan Fedaileri*
1962: *Seni Bekleyeceğim, Silah Arkadaşları, Şaka Yapma*
1963: *Bir Milyonluk Macera, Bir Öpücük Ver Bana, Liman Yosması*
1964: *Güzel Kadınlar Çetesi, Kurşunum İmzamdır*
1965: *Beni Kadınlara Sor, Bitirim Aşkı, Melek Yüzlü Caniler*
1966: *Silahına Sarılan Adam*
1967: *Baytekin Fezada Çarpışanlar*
1970: *Köyün Beş Güzeli, Paralı Askerler*

Film Sayısı: 28

– P –

PAĞDA, YAVUZ (? – ?).

Filmleri:

1979: *Yolcular*

PAKEL, VURAL (1935 Yozgat). Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Akademisi'nden mezun oldu. İstanbul Şehir Tiyatroları'nda 7 yıl süreyle Muhsin Ertuğrul'a asistanlık yaptı. 1958'de *Vatan* gazetesinde yazarlığa başladı. Radyo oyunları ve senaryolar yazdı. 1970'de Özer, 1971'de Barış Prodüksiyon'u kurarak yapımcılığa başladı. 1972'de yönetmen oldu.

Filmleri:

1972: *Elveda Meyhaneci*
1973: *Bebek Yüzlü, Kuşçu*
1975: *Yatak Hikayesi, Nazmiye'nin Koltukları*
1978: *Şahit*

PALAY, ABDURRAHMAN (1922 İstanbul). Pertevniyal Lisesi'nde öğrenim gördü. 1939'da ilk kez Samatya Halkevi'nde sahneye amatör oyuncu olarak çıktı. 1950'de Saat 6 Tiyatrosu'na, 1951'de İstanbul Şehir Tiyatrosu'na girdi. *Othello* ve *Soygun* gibi oyunlarda rol aldı. 1952'de Kani Kıpçak'ın yönettiği *Kahpenin Kızı* adlı filmle sinema oyunculuğuna başladı. 1955'de yönetmen oldu. Dublaj yönetmenliği yaptı. Yılmaz Güney, Cüneyt Arkın gibi

Türk sinemasının en ünlü jönlerini ve aktörlerini konuştu. Bu dalda büyük ün yaptı. 1994'de rol aldığı *Yumuşak Ten* oyuncu olarak son filmlerinden biridir.

Filmleri:

1955: *Babaların Günahı, Heryerde Tehlike*
1956: *Üç Yetimenin Izdırabı*
1957: *Kurt Mustafa*
1959: *Erkek Fatma, Kendi Düşen Ağlamaz*
1960: *Şeytan Kız*
1961: *Derbeder, Naylon Leyla, Yabancı Adam*
1963: *Erkek Fatma Evleniyor, Utanmaz Adam, Yaralı Ceylan*
1964: *Adalardan Bir Yar Gelir Bizlere, Keşanlı*
1965: *İsyancılar*
1966: *Garibim Çalıkuşu, Kırık Saz, Zehirli Kucak*
1967: *Acı Türkü, Garipler Sokağı*
1969: *Bir Aşk Türküsü, Gül Ayşe, Kendi Düşen Ağlamaz*
1970: *Kaderin Oyunu*
1971: *Altın mı Aşk mı*
1972: *Hesapta Bu Yoktu*

Film Sayısı: 27

PAR, ZAFER (1951 Tekirdağ). İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde bir süre okudu. 1971'de Memduh Ün'e asistanlık yaparak sinemaya girdi. 80'e yakın filmde asistanlık yaptıktan sonra Türk sinemasının ilk bilim-kurgu denemelerinden *Badi*'yle yönetmenliğe başladı. *Neşe-i Muhabbet, Hababam Sınıfı* müzikalleri ile *Hayırdır İnşallah* adlı tiyatro oyununda çekim yönetmenliği yaptı. Yabancı sinemacılarla ortak yapım ilişkileri kurdu. Co-Prodüksiyonlarda yapım yönetmeni olarak çalışmalarını sürdürdü. *Kumar* adlı bir TV dizisinin yönetmenliğini yaptı. Kadir İnanır'la yaptığı işbirliği

sonucu TV dizilerine yapım yönetmeni olarak katıldı.

Filmleri:

1983: *Badi*
1985: *Candan Sevmeli*
1986: *Hırsız*
1987: *Mavi Yolculuk*
1988: *Yedi Uyuyanlar, Çingene*

PARS, KENAN (1920 İstanbul). Gerçek adı Kirkor Cezveciyan. Lise öğreniminden sonra ticaret hayatına atıldı. Düğmecilik yaptı. 1953'de Lütfi Ö. Akad'ın yönettiği *Öldüren Şehir* adlı filmle oyunculuğa başladı. Kısa bir süre içinde kır saçlı ilginç tiplemesiyle jön olarak ün yaptı. 1961'de kendi adına Mask Film şirketini kurdu. Karakter oyunculuğunun yanı sıra aynı yıl yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1961: *Oğlum*
1962: *Derdimden Anlayan Yok*
1963: *Cinayet Gecesi*
1964: *Ölüm Allahın Emri*
1965: *Aklın Durur*
1966: *Bir Ateşim Yanarım*

PEKMEZOĞLU, OKSAL (1938 İstanbul). Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'ne bir süre devam etti. *Tercüman* gazetesinde ressam olarak çalıştı. Afiş çizdi, film jenerikleri yaptı. 1959'da Memduh Ün'ün *Ölüm Peşimizde* adlı filminde reji asistanı olarak çalıştı. Reji yardımcılığını Nejat Saydam, Ülkü Erakalın ve Hulki Saner'le sürdürdü. 1963'de yönetmenliğe başladı. 1974'de *Beş Tavuk Bir Horoz*'la beş yıl süren "seks komedileri" dönemini açtı. Bu arada İbrahim Tatlıses, Neşe Karaböcek gibi sanatçıların oynadığı şarkıcı ağırlıklı filmler yönetti. 1990'lı yıllarda TV dizilerine yöneldi. 1986'da *Mesela Muzaffer*, 1987'de *Uzaylı Zekiye*, 1990'da *Gerzek Niyazi*, *Kırmızı Kart Osman ve* 1994'de *Sevgi Oyunu* dizilerini yönetti.

Filmleri:

1963: *Aşkım ve Günahım*
1967: *Mandrake Killing'e Karşı, Nemli Gözler, Son Kurban*
1968: *Çingene Güzeli*
1972: *Ah Koca Dünya, Aşk Sepeti, Merhaba Tatlım*
1973: *İntizar, Niyet, Sevilmek İstiyorum, Sevda Yolcusu*
1974: *Almanya'da Bir Türk Kızı, Beş Tavuk Bir Horoz, Ne Hakem, Olmaz Böyle Şey*
1975: *Bekaret Kemeri, Gerdek Gecesi, Hızlım Benim, Muz Sever misiniz, Üç Ahbap Çavuşlar, Üç Yaman Bakire, Baba Bizi Eversene*
1976: *Adalı Kız, Arabacının Aşkı, Bülbül Ailesi, Namus Belası, Tantana Kardeşler, Tavşan Kızlar*
1977: *Beyaz Kuş, Çırılçıplak, Unutamam Seni, Yansın Bu Dünya, Zehirli Çiçek*
1978: *Ayağında Kundura – Ceylan, Sabır Taşı, Toprağın Oğlu*
1979: *Fadile, Nokta ile Virgül Paldır Küldür, Yoksul*
1980: *Akıllı Deliler, Beni Böyle Sev, Ceren*
1981: *Dört Geline Dört Damat, Sevdalım, Üç Kardeştiler*
1983: *Çelik Mezar, Küçük Eller*
1984: *Ayrılık, Batak, Gönlüm ve Ben, İftira*
1985: *Onlar da Sevdiler*
1987: *Sevgili Bebeklerim*
1988: *Acılar Günlüğü*

Film Sayısı: 55

PELİT, HİDAYET (1936 Koyulhisar, Sivas). Maddi imkansızlıklar nedeniyle hiçbir okula gitmedi. Okuma yazmayı ise 7 yaşlarında kendi çabalarıyla öğrendi. İnşaat işlerinde çalıştı. 1952'de Lütfi Ö. Akad'ın yönettiği *Altı Ölü Var*'da oyunculuk yaparak sinemaya girdi. 1954'de Orhon M. Arıburnu'na *Sihirli Boru* adlı filmde asistanlık yaptı. 1963'de Pelit Film'i kurdu. Senaryolar yazdı. Ve 1970'de yönetmenliğe başladı. Tüm filmlerini kendi şirketi adına çekti. 1955'de *Yaban Otları* dizisini yönetti.

Filmleri:

1970: *Kızım Sana Emanet*
1971: *Kanlı Define*
1972: *Beyoğlu Kan Kokuyor, Ocak Söndürenler*
1973: *Uğraş Ölümden Ötesi Yok*
1979: *Dolaşık*
1980: *Ben Köyümün Delisiyim, Can Korkusu, Girdap, Hasan Dağı*
1984: *Belalı Fedailer*
1985: *Suskun Duvarlar*
1986: *Dönme Dolap*
1988: *Dikenli Dallar*
1993: *Sarı Sevda, Ilık Rüzgarlar*
1995: *Savrulan Emekler, İhanet Çığlıkları*

Film Sayısı: 18

PERTAN, ERSİN (1943 Haskova, Bulgaristan). 1966'da İşletme ve Ekonomi Yüksek Okulu'ndan mezun oldu. Sine-

mayla ilk ilişkileri çeşitli gazete ve sanat dergilerinde eleştiriler yazarak başladı. *"The Hollywood Reporter"* dergisinin Türkiye muhabiri olarak görev yaptı. 1970'de *Mavi Sakal İstanbul'da* adlı kısa filmi çekti. Halit Refiğ'le çalıştı. Reji asistanlığının yanısıra danışmanlık görevlerinde bulundu. Bazı filmlerde set fotoğrafçılığı yaptı. 1992'de ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1992: *Kurt Kanunu*
1993: *Tersine Dünya*

PESEN, NEVZAT (1924 İzmir - 1973). İzmir Karataş Lisesi'ni bitirdi. 1940'larda sinema işletmeciliği yaptı. 1957'de Pesen Film şirketini kurup yapımcılığa başladı. Bir süre Vefa Spor Kulübü'nün başkanlığını yaptı. Yapımevine ait filmlerin kurgusunu yaptı, müzik direktörlüğünü üstlendi. 1958'de yönetmenliğe başladı. 1959'da gişe rekorları kıran *Samanyolu* filmiyle, Türk sinemasında Belgin Doruk--Göksel Arsoy ikilisinden oluşan romantik bir "çift" yarattı. 1962'de Orhan Elmas'ın senaryolaştırdığı John Steinbeck'in *Fareler ve İnsanlar*'ını *İkimize Bir Dünya* adıyla uyarlayarak sinema yaşamının en düzeyli filmini gerçekleştirdi. 1970'li yılların başında ekonomik bir bunalıma düşmesi sonucu intihar ederek yaşamına son verdi.

Filmleri:

1958: *Kızımın Başına Gelenler*
1959: *Samanyolu*
1960: *Aşk Rüzgarı, Devlerin Öfkesi*
1961: *Çapkınlar*
1962: *Şahane Kadın, Zavallı Necdet, Çam Sakızı, İkimize Bir Dünya*
1963: *Genç Kızlar, Kötü Tohum*
1964: *Ahtapotun Kolları, Dişi Şeytan, Hızlı Yaşayanlar*
1965: *Hülya, Posta Güvercini*
1966: *Karanfilli Kadın, Meyhane Gülü*

1967: *Hırsız Prenses, Kimsesizim*
1969: *Günah Bende mi, İki Günahsız Kız*
1970: *Mağrur Kadın*
1971: *Ayşegül, Mualla*

Film Sayısı: 25

Ödülleri:

1963: Gazeteciler Cemiyeti seçiminde *Kötü Tohum*'la özel ödül.
1965: İzmir Film Şenliği'nde *Ahtapotun Kolları* en iyi 3. film.

PEYDA, HÜSEYİN (1920 Urfa – 1990). İstanbul Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünde okudu. Lokantacılık, memurluk gibi çeşitli işler yaptı. 1950'de kendi adına Örmen Film şirketini kurdu ve aynı yıl yönetmenliğini de kendisinin yaptığı *Söyleyin Anama Ağlamasın* adlı filmle oyunculuğa başladı. 1951'de *Mezarımı Taştan Oyun*'daki Abdo Bey rolüyle özellikle Anadolu seyircisinin dikkatini çekti. Kendine özgü tiplemesiyle, kavruk esmer yüzündeki şark çıbanıyla, şeyh ve peygamber rolleriyle egzotik Doğu melodramlarının, Doğu insanının simgesi durumuna geldi. Yaşamının son yıllarını senaryo yazarak, yan hikaye rollerinde TV dizilerinde oynayarak ve lokantacılık yaparak geçirdi.

Filmleri:

1950: *Söyleyin Anama Ağlamasın*
1951: *Mezarımı Taştan Oyun*
1953: *Bu Nasıl Aşk*
1956: *Gelen Ağlar Giden Ağlar*
1958: *Dar Sokaklar*
1960: *Aşk Hırsızı*
1961: *Mor Sevda*
1963: *Çaplın Hırsız, Perişan*
1965: *Veysel Karani, Yahya Peygamber*
1968: *Kanlı Oba*
1969: *Mezarımı Taştan Oyun (2)*
1972: *Valizdeki Ceset, Vurma Zalim Vurma, Yazık Oldu Ali'ye, Yiğitlerin Kaderi*
1976: *Cıbıl*
1977: *Onu Kötü Vurdular*
1980: *Havar*

Film Sayısı: 20

Ödülleri:

1977: 14. Antalya Film Festivali'nde *Kara Çarşaflı Gelin*'le en iyi yardımcı oyuncu.

PİR HASAN, BARIŞ (1951 İstanbul). Vedat Türkali'nin oğlu. Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. Sanat yaşamı edebiyatla başladı. Şiirler yazdı. İlk şiirleri *"Yeni Dergi"*de yayınlandı. *'Militan"* ve *"Sanat Emeği"* dergilerinin yazı kurallarında görev aldı. Şiirlerini iki kitapta topladı. Sinemaya senaryo çalışmaları yaparak girdi. Ömer Kavur'a *Körebe*'nin, Atıf Yılmaz'a *Adı Vasfiye, Ahhh Belinda*'nın senaryolarını yazdı. 1989'da küçük burjuva yaşamları üzerine kurulu ihanet ve "gizli ilişkiler"i içeren *Küçük Balıklar Üzerine Bir Masal*'la yönetmenliği denedi.

Filmleri:

1989: *Küçük Balıklar Üzerine Bir Masal*

POLAM, TEVFİK (1958 İstanbul). Ortaokul öğrenimini yarım bıraktı. 1988'de Sırrı Gültekin ve Nejat Saydam'a asistanlık yaptı. Prodüksiyon amiri olarak bir süre çalıştı. 1991'de *Köle* adlı filmle yönetmen oldu.

Filmleri:

1991: *Köle*
1993: *Göç*
1994: *Aşklar Yalan Olmuş, Haram Geceler, İnsanlar Yaşadıkça, Sevmek Seninle Güzel, Tehlikeli Kadın*

– R –

REFİĞ, HALİT (1934 İzmir). İlk ve orta öğrenimini Şişli Terakki Lisesi'nde tamamladıktan sonra Robert Kolej Mühendislik Bölümünde okudu. Kore'de yedek subay olarak askerliğini yaptığı sırada 8 mm'lik kısa filmler çekti. 1956'da askerlik dönüşü sinema eleştirileri ve kuramsal yazılar yazdı. Dönemin haftalık ünlü siyasi dergisi *"Akis"*te, *Yeni Sabah, Akşam* ve *Milliyet* gazetelerinde sinema yazıları yazdı. Nijat Özön'le birlikte *"Sinema Dergisi"*ni çıkardı. 1958'de Atıf Yılmaz'ın yönettiği *Yaşamak Hakkımdır* adlı filmin senaryo yazımına katılarak sinemaya girdi. Ve bir süre Atıf Yılmaz'a Yılmaz Güney'le birlikte asistanlık yaptı. Daha sonra Memduh Ün'le çalıştı. 1961'de ilk filmi *Yasak Aşk*'ı yönetti. Bu ilk denemesi çeşitli yabancı etkiler taşımasına karşılık sinema yazarlarının ilgisini çekti. Asıl önemli çıkışını 1964'de *Gurbet Kuşları*'yla yaptı. 1969'da bu başarısını *Bir Türke Gönül Verdim*'le sürdürdü. Kemal Tahirci bir yönetmen olarak tanındı, "ulusal sinema" görüşünü gündeme getirip bu düşüncenin savunuculuğunu yaptı. Görüşlerini yansıtan yazılarını 1971'de *Ulusal Sinema Kavgası* adlı kitabında topladı. 1974'de *Aşk-ı Memnu* ile o güne dek yapılmış en düzeyli TV dizisini gerçekleştirdi. 1977'de Amerika'da *The Intercessors - Arabulucular* adlı orta uzunlukta ve öykülü bir film çekti. 1980'li yıllarda yapımcı Türker İnanoğlu adına "memur yönetmen" olarak çektiği *Beyaz Ölüm* gibi güncel temaları içeren ticari filmleri gişe rekoru başarısını elde etti. Bu arada dönemin en iddialı TV dizisi olan Kemal Tahir uyarlaması *Yorgun Savaşçı* çekim sırasında çeşitli tartışmalara yol açtı. Çekimlerden uzun bir süre sonra bazı baskılar nedeniyle TRT tarafından gösterimi yasaklandı ve filmin yakıldığı açıklandı. Baskı ve yasaklar kaldırıldıktan sonra gösterime girdiğinde ise bekle-

nen ilgiyi görmedi. *Yorgun Savaşçı*'nın başarısızlığından sonra yönettiği yeni bir Kemal Tahir uyarlaması *Karılar Koğuşu*'yla bu kez ilginç bir çalışma ortaya koydu. 1995'de yönettiği *Zirvedekiler* profesyonel anlamda son dizi çalışmalarından biridir.

Filmleri:

1961: *Yasak Aşk, Seviştiğimiz Günler*
1962: *Gençlik Hülyaları, Şehirdeki Yabancı*
1963: *Şafak Bekçileri*
1964: *Evcilik Oyunu, Gurbet Kuşları, İstanbulun Kızları, Şehrazat*
1965: *Canım Sana Feda, Güneşe Giden Yol, Haremde Dört Kadın, Kırık Hayatlar*
1966: *Aslan Pençesi, Can Yoldaşları, Erkek ve Dişi, Karakolda Ayna Var*
1967: *Kız Kolunda Damga Var*
1969: *Bir Türke Gönül Verdim, Yaşamak Ne Güzel Şey*
1970: *Atsız Cengaver*
1971: *Ali Cengiz Oyunu, Sevmek ve Ölmek Zamanı*
1972: *Acı Zafer, Aşk Fırtınası, Çöl Kartalı, Fatma Bacı*
1973: *Cennetin Kapısı* (Fikret Hakan'la birlikte), *Kızın Varsa Derdin Var, Sultan Gelin, Vurun Kahpeye, Yedi Evlat İki Damat*
1978: *Yaşam Kavgası*
1982: *Leyla İle Mecnun, O Kadın*
1983: *Beyaz Ölüm, İhtiras Fırtınası*
1984: *Alev Alev*
1985: *Ölüm Yolu, Son Darbe, Paramparça*
1986: *Kıskıvrak, Teyzem, Yarın Ağlayacağım*
1987: *Kızımın Kanı, Kurtar Beni*
1988: *Hanım, Kızım ve Ben*
1989: *Karılar Koğuşu, İki Yabancı*

Film Sayısı: 50

Ödülleri:

1964: 1. Antalya Film Festivali'nde *Gurbet Kuşları* en iyi film ve en iyi yönetmen.
1970: 2. Adana Film Festivali'nde *Bir Türke Gönül Verdim* en iyi 2. film.
1985: Kültür Bakanlığı seçiminde *Alev Alev* başarı ödülü.
1988: Kültür Bakanlığı seçiminde *Kurtar Beni* başarı ödülü.
1989: 26. Antalya Film Festivali'nde *Hanım* en iyi 3. film ve en iyi yönetmen.
1990: 2. Uluslararası İzmir Film Festivali'nde Refiğ'e Altın Artemis ödülü.
27. Antalya Film Festivali'nde *Karılar Koğuşu* en iyi film ve en iyi yönetmen.
Kültür Bakanlığı seçiminde *Hanım* başarı ödülü.

RENKLİDERE, KAMİL (1954 Karaman). Bir süre Yıldız Elektrik Fakültesi'nde okudu. 1974'de reklam sektöründe çalıştı. 1978'de Oksal Pekmezoğlu'na asistanlık yaparak sinemaya girdi. Ardından Natuk Baytan ve Remzi Jöntürk'le çalıştı. 1985'de *Sevmek Günah mı* adlı filmin bir bölümünü çekerek ilk kez yönetmenliği denedi. 1986'da *Hastane* adlı video çalışmasını gerçekleştirdi. 1987'de *Yalnız Efe*, 1991'de *Köroğlu* dizilerini yönetti.

Filmleri:

1985: *Sevmek Günah mı*
1987: *Aşığım Aşık*
1989: *İtirazım Var, Yalnızlar, Mutsuzlar, Acılar İçinde*

RUTKAY, FİKRİ (? - 1974). Rutkay Aziz'in babası. 1948'de yönetmenliğe başladı. Ve tarihsel ağırlıklı filmler çek-

ti. Senaryolar yazdı. 1955'de bir Türk–İtalyan ortak yapımı olan *Safiye Sultan*'ı *(Sultana Safiye)* Enzo Di Martino ile birlikte yönetti.

Filmleri:

1948: *Akıncılar*
1949: *Şehitler Kalesi*
1950: *Zülfikarın Gölgesinde*
1955: *Safiye Sultan*

–S–

SABUNCU, BAŞAR (1943 İstanbul). Saint–Josephe Lisesi'ni bitirdi. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni yarıda bırakıp 1961'de tiyatro çalışmalarına başladı. Oyun yazdı, sahneye çıktı, yönetmenlik yaptı. 1978 yılında Atıf Yılmaz'a yazdığı *Adak* adlı senaryo çalışmasıyla sinemaya girdi. Önce *Şalvar Davası* (Kartal Tibet) ve *Talihli Amele* (Atıf Yılmaz) gibi toplumsal içerikli, mizah ağırlıklı senaryolarıyla, ardından 1985'de gerçekleştirdiği ilk yönetmenlik denemesi *Çıplak Vatandaş*'la dikkati çekti. Senaryolarındaki güldürü ögeleri ve toplumcu tavrı, aynı başarıyla yönettiği filmlerine de yansıdı.

Filmleri:

1985: *Çıplak Vatandaş*
1986: *Kupa Kızı, Asılacak Kadın*
1988: *Kaçamak, Zengin Mutfağı*
1993: *Yolcu*

Ödülleri:

1985: Siyad–Sinema Yazarları Derneği seçiminde *Namuslu*'yla en iyi senaryocu.
1988: 5. Akdeniz Bastia (Korsika) Film Şenliği'nde *Zengin Mutfağı*'yla gümüş zeytin dalı özel ödülü.
1994: Siyad–Sinema Yazarları Derneği seçiminde *Yolcu* en iyi 3. film.
Kültür Bakanlığı seçiminde *Yolcu* başarı ödülü.

SAĞIROĞLU, DUYGU (1932 Trabzon). Galatasaray Lisesi'nden mezun oldu. İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde okudu. Öğrencilik yıllarında sahne dekorculuğu yaptı. 1956'da Küçük Sahne'ye girip profesyonel oldu. Resim, afiş ve kitap kapağı çalışmaları yaptı. 1959'da Atıf Yılmaz'ın yönettiği *Karacaoğlan'ın Kara Sevdası*'nda asistan olarak çalıştı. *Kırık Çanaklar, Keşanlı Ali Destanı* ve birçok filmin dekorlarını yaptı. 1965'de iç göç olayını ele alan *Bitmeyen Yol*'la sert bir çıkış yaparak uzun süre sansürle takıştı. Yılmaz Güney'in oynadığı *Ben Öldükçe Yaşarım*'la şiirsel sinema örneklerinden birini gerçekleştirdi. Daha sonraki yıllarda ise ilk dönem başarılarını sürdüremeyip, Memduh Ün'ün yapımcılığını üstlendiği melodram ve tarihsel filmlerle piyasa koşullarına boyun eğdi.

Filmleri:

1965: *Bitmeyen Yol, Ben Öldükçe Yaşarım*

1966: *Kanlı Mezar, Nuh'un Gemisi*

1967: *Her Zaman Kalbimdesin, Kuduz Recep – Aslan Arkadaşım, Seni Affedemem, Ya Sev Ya Öldür, Yanık Kalpler*

1969: *Vatan ve Namık Kemal*

1970: *Meçhul Kadın*

1971: *Satın Alınan Koca*

1972: *Leyla ile Mecnun, Namus*

1973: *Yanaşma*

1974: *Önce Vatan*

1975: *İnsan Avcısı*

1976: *Korkusuz Cengaver*

Film Sayısı: 18

SALMAN, İLYAS (1954 Malatya). İstanbul Belediyesi Konservatuarı Tiyatro Bölümünde bir süre okudu. İlk kez Malatya'da kurduğu Lise Tiyatrosu'nda sahneye çıktı. Daha sonraki yıllarda İstanbul Şehir Tiyatrosu'na girdi. *Hisseli Harikalar Kumpanyası, Hababam Sınıfı* müzikallerinde oynadı. 1977'de Atıf Yılmaz'ın yönettiği *Baskın* filminde küçük bir rolle kamera karşısına çıktı. 1978'de Ertem Eğilmez tarafından keşfedildi ve *Hababam Sınıfı* dizileriyle Türk sinemasında yeni bir güldürü oyuncusu yaratıldı. Sıradan fiziği ve oyun gücüyle dikkati çeken Salman, *Çirkinler de Sever* ve son olarak da *Fikrimin İnce Gülü* adlı filmde en doğal oyununu sergiledi. 1990'da yönetmenliği denedi. Öykü kitapları yazdı, yayınladı.

Filmleri:

1990: *Zavallı*

Ödülleri:

1993: 5. Ankara Film Festivali'nde *Fikrimin İnce Gülü*'yle en iyi oyuncu.

SAMSA, MEHMET (1951 Gaziantep). 1966'da Bursaspor genç takımında bir süre kalecilik yaptı. Yılmaz Güney'in etkisiyle film öyküleri yazdı. 1968'de set işçiliği, kostümcülük yaptı. Birçok filmde kavgacı adam rolleri oynadı. Nejat Gürsoy'a asistanlık yaptı. 1986 yılında *Öfkeli Günler* adlı video filmiyle yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1994: *Adı Osman, Ateş Sönüyor, Dağ, Kara Gün, Kurtlar Sofrası, Öfkeli Genç, Ölüm Peşimizde, Ölümden Acı, Şöhretin Bedeli, Yalnız Kurt*

SANER, HULKİ (1921 İstanbul). Kimya Fakültesi'ni bitirdi. 1944'de Amerika'ya gidip kimya ve müzik eğitimi yaptı. 1952'de İstanbul Operası'na girdi. Bas-bariton olarak *Tosca* operasıyla başrole çıktı. İstanbul Radyosu'nda *Melodi Kervanı* adlı bir program düzenledi. Caz Topluluğu adıyla bir ekip oluşturdu. 1956'da fon müzikleri *(Beş Hasta Var, Kalbimin Şarkısı)* yaparak sinemaya girdi. Aynı yıl kendi adına film şirketleri (Arı, Bronz, Saner) kurup yapımcılığa, 1958'de ise yönetmenliğe başladı. 1964'de *Fıstık Gibi Maşallah* (Some Like it Hot - Bazıları Sıcak Sever) gibi Amerikan güldürü sinemasının etkisinde sürdürdüğü çalışmaların hemen ardından Sadri Alışık'lı *Turist Ömer* dizileriyle ün yaptı. Geniş halk kitlelerine ulaşıp ticari başarı sağladı. Emel Sayın, Erol Büyükburç gibi şarkıcıların başrol oynadığı filmler yönetti. Bir süre plak yapımcılığı ve besteler yaptı, şarkı sözü yazdı. 1990'lı yıllarda TV dizilerine müzik yaptı. Video filmleri çekti. SESAM kuruluşunun başkanlığını yaptı.

Filmleri:

1958: *Sevmek Günah mı*
1959: *Aşk Rüyası, Benzincinin Aşkı*
1960: *Aslan Yavrusu, Gece Kuşu, İlk Aşk, Nilüfer Orman Çiçeği, Taş Bebek*
1961: *Bir Demet Yasemen, Düğün Alayı, Tatlı Günah, Yavru Kuş*
1962: *Aşka Karşı Gelinmez, Ayşecik Ateş Parçası, Cafer Çocuk Hırsızı, Çifte Nikah, Gol Kralı Cafer, Zorlu Damat*
1963: *Ayşecik Canımın İçi, Helal Olsun Ali Abi, Küçük Beyin Kısmeti, Maceralar Kralı, Şaşkın Baba, Acı Aşk*
1964: *Ayşecik Cimcime Hanım, Ayşecik Çıtı Pıtı Kız, Fıstık Gibi Maşallah, Turist Ömer*
1965: *Ava Giden Avlanır, Ayşecik Boş Beşik, Gurbet Türküsü, Horoz Nuri, Nazar Değmez İnşallah, Soytarı, Turist Ömer Dümenciler Kralı*
1966: *Anaların Günahı, Beş Fındıkçı Gelin, Cibali Karakolu, Çamaşırcı Güzeli, Turist Ömer Almanya'da*
1967: *Demirel'e Söylerim, Gecekondu Peşinde, Gençlik Türküsü, Kızılcıklar Oldu mu, Marko Paşa*
1968: *Bir Damat Aranıyor, Sus Sus Kimseler Duymasın*
1969: *Berduş, Turist Ömer Arabistan'da*
1970: *Avare Aşık, Fıstık Gibi, Öp Beni, Turist Ömer Yamyamlar Arasında*
1971: *Kavanoz Dipli Dünya, Turist Ömer Boğa Güreşçisi*
1972: *Damdaki Kemancı, Gülüzar, Rüyalar Gerçek Olsa, Sevgili Hocam*
1973: *Turist Ömer Uzay Yolunda*
1974: *Çam Sakızı, Uyanık Kardeşler*
1975: *Aptal Şampiyon, Bak Yeşil Yeşil, Hababam Taburu, Küçük Bey, Pembe Panter*
1985: *Köfteci Holding, Para Babası*
1986: *Şalvar Bank*
1987: *Yaşamaya Mecburum*

Film Sayısı: 72

SAVAŞAL, ALTUĞ (1954). 1978'de Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nden mezun oldu. 1980'de TRT Kurumuna girdi. *Manken* adlı TV filmiyle yönetmenliğe başladı. *Aylaklar* ilk sinema filmi denemesidir.

Filmleri:

1993: *Aylaklar*

SAYDAM, NEJAT (1929 İstanbul). Taksim Lisesi'nden mezun oldu. 1946'da Şehir Tiyatrosu'na girdi ve *Gök Korsan* adlı oyunla sahneye çıktı. 1951'de İhsan Tomaç'ın yönettiği *Şafak Sökecek* adlı filmle de asistan ve oyuncu olarak sinemaya ilk adımlarını attı. Oyunculuk ve senaryo yazarlığından sonra 1957'de *Kin*'le yönetmen oldu. Uzun süre yapımcı Murat Köseoğlu ve Özdemir Birsel'le çalıştı. Birsel ve Acar Film şirketlerinin belli süreler içinde "memur yönetmen"i oldu. 1959'da Samim Kocagöz uyarlaması Kurtuluş Savaşı filmi *Kalpaklılar*'la dikkat çekti ama popüler açıdan asıl ününü 1960'lı yıllarda Belgin Doruk'lu *Küçük Hanımefendi* dizisiyle yaptı. Giderek salon filmlerinde ve Kerime Nadir türündeki "pembe edebiyat uyarlamaları"nda uzmanlaştı. 1973'de *Mahpus*'la da sinema yaşamının en düzeyli filmini gerçekleştirdi. 1980'li yılların sonlarında TV dizileriyle çalışmalarını sürdürdü. 1984'de *Fethin Mucizesi, 1985'de Aşkın Gözü Kördür, 1986'da İstiklal, 1989'da Kaval Adası*, 1990'da *Aşkın Sesi*, 1994'de *Ramazan Geldi Hoş Geldi* ve 1995'de *Yalı* dizilerini çekti.

Filmleri:

1957: *Kin*

1958: *Bu Vatan Bizimdir, Kır Çiçeği Zeynep, Son Saadet, Şahinler Diyarı, Tilki Leman*

1959: *Aşkın Gözyaşları – Şoför Ömer, Ben Bir Günahsızım, Kaderim Böyle İmiş, Kalpaklılar*

1960: *Vatan ve Namus, Yeşil Köşkün Lambası*

1961: *Aşkın Saati Gelince, Bülbül Yuvası, Hazreti Ömer'in Adaleti, İki Damla Gözyaşı, Kabadayılar Kralı, Küçük Hanımefendi, Kül Kedisi, Sonbahar Yaprakları, Şeytanın Kılıcı*

1962: *Allah Seviniz Dedi, Daima Kalbimdesin, Gönül Avcısı, Hayat Bazen Tatlıdır, Küçük Hanım Avrupa'da, Küçük Hanımın Kısmeti, Küçük Hanımın Şoförü*

1963: *Akdeniz Şarkısı, Bahçıvan, Beyaz Güvercin, Bir Hizmetçi Kızın Hatıra Defteri, Çapraz Delikanlı, İlk Göz Ağrısı, Kadınlar Hep Ayıdır, Kendini Arayan Adam, Leyla ile Mecnun Gibi*

1964: *Acemi Çapkın, Dağlar Bizimdir, Gençlik Rüzgarı, Günahsız Katiller, Hizmetçi Dediğin Böyle Olur, Son Tren, Şoförler Kralı*

1965: *Buzlar Çözülmeden, Çiçekçi Kız, Garip Bir İzdivaç, Kadın İsterse, Kalbimdeki Serseri, Korkunç İntikam, Siyah Gözler, Şenol Birol Gol, Vahşi Gelin*

1966: *Allahaısmarladık, Boğaziçi Şarkısı, Dişi Düşman, El Kızı, Eli Maşalı, İki Yabancı, Kalpsiz, Kolsuz Kahraman, Yakut Gözlü Kedi*

1967: *Alpaslan'ın Fedaisi Alpago, Çıldırtan Arzu, Dokuzuncu Hariciye Koğuşu, Kırbaç Altında, Kızıl Tehlike, Sözde Kızlar, Tapılacak Kadın*

1968: *Ağlayan Bir Ömür, Ayşem, Dünyanın En Güzel Kadını, Sarmaşık Gülleri, Sevmekten Korkuyorum, Yalan Yıllar*

1969: *Aşk Mabudesi, Buruk Acı, Fosforlu Cevriyem, Sen Bir Meleksin, Seninle Düştüm Dile, Yarın Bir Başka Gündür*

1970: *Bülbül Yuvası, Firari Aşıklar, Güller ve Dikenler, Herkesin Sevgilisi, Saadet Güneşi, Sosyete Şakir*
1971: *Aşk Uğruna, Aşk Hikayesi, Gelin Çiçeği, Mavi Eşarp*
1972: *Asi Kalpler, Aşkların En Güzeli, Dinmeyen Sızı, Sisli Hatıralar, Şehvet Kurbanı, Vukuat Var, Vahşi Bir Kız Sevdim*
1973: *Asiye Nasıl Kurtulur, Gülerken Ağlayanlar, Izdırap, Mahpus, Zambaklar Açarken*
1974: *Cici Kız, Sabıkalı, Sokaklardan Bir Kız, Şenlik Var - Bal Kız, Yazık Oldu Yarınlara*
1975: *Köçek, Minik Cadı, Sevimli Frankeştayn*
1976: *Alev, Evlilik Şirketi*
1977: *Fırtına*
1988: *Acı Su, Toprağın Gücü*
1989: *Beni Bende Bitirdiler*
1992: *İstanbul'un Orta Yeri Sinema*
1993: *Çöplükler Kraliçesi, Hayri Beyin Son Aşkı*
1994: *İkimiz de Sevmiştik*

Film Sayısı: 121

Ödülleri:

1973: 5. Adana Film Şenliği'nde *Mahpus* en iyi 3. film.
10. Antalya Film Festivali'nde *Dinmeyen Sızı* en iyi 2. film ve en iyi yönetmen.

SAYLAV, MÜJDAT (1946 Adapazarı). Adapazarı Lisesi'nden mezun oldu. Ferit Ceylan'a reji asistanlığı yaparak sinemaya girdi. 1971'de yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1971: *Sıra Sende Fıstık*
1972: *Kan İzleri Örttü, Kanlı Değirmen, Köpekler, Ölüm Saçtılar*
1973: *Beni İntikam Bekliyor, Haydi Bastır, Lambaya Püf De - Sütçü, O Bir Gangsterdi*
1974: *Killing Kolsuz Kahramana Karşı, Kıbrıs Fedaileri*
1975: *Rejisörün Yatak Odası*
1976: *Oldu Olacak, Şok*
1981: *Antepli*
1982: *Sancı, Soğukoluk*
1984: *Sonsuz Sokaklar*
1986: *Aşk ve Para, Ayışığı Operasyonu 00 7,5, Bir Tatil Gecesi, Güneşden de Sıcak, Hata Bulma, Kanlı Su, Onyedi Yaşında Aşk, Sımsıcak, İçim İsyanla Dolu*
1989: *Polat Bey*
1990: *Saati Gelince Öleceksin, Katil Aramızda*
1993: *Çöplük, Luna Park*
1994: *Ayıkla Pirincin Taşını, Ateşte Açan Çiçek, Zalim*

Film Sayısı: 36

SAYMAN, AYDIN (1953 Malatya). İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nden mezun oldu. Çeşitli dergi ve gazetelerde film eleştirileri yazdı. Atıf Yılmaz, Zeki Ökten ve Şerif Gören'e asistanlık yaptı. Reklam filmleri çekti. 1986'da ilk uzun metrajlı filmini yönetti.

Filmleri:

1986: *Güneşteki Leke*
1993: *Gelincik Tarlası*

SEDAT, İHSAN (1928 İstanbul). İstanbul Sultanahmet Ticaret Lisesi'nden mezun oldu. 1994'de Şehir Tiyatrosu'na girdi. Özel tiyatrolarda sahneye çıktı. 1951'de *Adak Tepe* filmiyle Kadri Ögelman'a, daha sonra Semih Evin ve Memduh Ün'e asistanlık yaptı. 1955'de yönetmenliğe başladı. *Saklambaç* ve *Günaydın* gazetelerine fotoromanlar çekti. Reklam filmleri yönetti.

Filmleri:

1955: *Basmacı Güzeli*
1957: *O Günden Sonra*
1961: *Sepetçioğlu*

SEDEN, OSMAN F. (1925 İstanbul). Türk sineması tarihinin ilk yapımcılarından ve ilk film şirketi sahibi Kemal Seden'in oğlu. İstanbul Alman Lisesi ve Hukuk Fakültesi'nde öğrenim gördü. 1950'li yılların başında yeniden faaliyete geçen Kemal Film şirketinin yönetimini üstlenip yapımcılığa başladı. Senaryo çalışmalarının ardından 1955'de ilk filmini yönetti. Önceleri yapımcılığını üstlendiği Lütfi Ö.Akad filmlerinin etkisiyle büyük şehir konularına, sonra da kahramanı şarkıcı olan Zeki Müren'li filmlere yöneldi. 1959'da Tarık Dursun K'nın senaryosundan aktardığı *Düşman Yolları Kesti* ve ardından *Namus Uğruna* adlı filmle tırmanışa geçti. 1960'lı yıllardan başlayarak *Cilalı İbo* güldürülerinden, bol kızlı, kalabalık kadrolu Amerikan tarzı salon filmlerine kadar her türü denedi. Türk sinemasına birçok oyuncu kazandırdı, profesyonel akıcı anlatımıyla gündemdeki modalara, popülist akımlara uymasını bildi. 1990'lı yıllarda tümüyle TV dizilerine ağırlık verdi. *Çalıkuşu*, *Yeniden Doğmak* ve *İki Kızkardeş* bu TV dizilerinden bazılarıdır.

Filmleri:

1955: *Kanlarıyla Ödediler*
1956: *İntikam Alevi, Sönen Yıldız*
1957: *Berduş, Bir Avuç Toprak*
1958: *Altın Kafes, Beraber Ölelim*
1959: *Düşman Yolları Kesti, Gurbet, Kırık Plak*
1960: *Aşktan da Üstün, Namus Uğruna, Güzeller Resmigeçidi*
1961: *İki Aşk Arasında, Mahalleye Gelen Gelin*
1962: *Ayşecik Yavru Melek, Cilalı İbo Rüyalar Aleminde, Külhan Aşkı, Ne Şeker Şey, Sokak Kızı, Süleymaniyeli Ali*
1963: *Aşk Hırsızı, Yaralı Aslan, Badem Şekeri, Barut Fıçısı, Bana Annemi Anlat, Beni Osman Öldürdü.*

1964: *Affetmeyen Kadın, Anadolu Çocuğu, Hızır Dede, Kral Arkadaşım, Koçum Benim, Beş Şeker Kız*
1965: *Elveda Sevgilim, Sana Layık Değilim, Seven Kadın Unutmaz, Severek Ölenler, Sevinç Gözyaşları, Şakayla Karışık*
1966: *Akşam Güneşi, Çalıkuşu, Düğün Gecesi, Kenarın Dilberi, Meleklerin İntikamı*

1967: *Ağlayan Kadın, Hindistan Cevizi, Merhamet*
1968: *Ana Hakkı Ödenmez, Gül ve Şeker, Hicran Gecesi, İngiliz Kemal'in Oğlu*
1969: *Gülnaz Sultan, Mısırdan Gelen Gelin, Osmanlı Kartalı*
1970: *Cilalı İbo Avrupa'da, Her Günaha Bir Kurşun, Mazi Kalbimde Bir Yaradır, Son Günah, Yiğitlerin Türküsü*
1971: *Cilalı İbo Teksas Fatihi, Fakir Aşıkların Romanı, Gülüm Dalım Çiçeğim, Herşey Oğlum İçin, İbiş Gangsterlere Karşı, Newyorklu Kız, Tanrı Şahidimdir*
1972: *İlk Aşk, Mahkûm, Tövbekar, Yirmi Yıl Sonra, Aslanların Ölümü*
1973: *Gazi Kadın Nene Hatun, Gurbetçiler, Hazreti Ömer'in Adaleti, Rabia, Vahşet, Yaban*
1974: *Bırakın Yaşayalım, Bir Ana Bir Kız, Çirkin Dünya, Erkekler Ağlamaz, Yaz Bekarı, Yüz Liraya Evlenilmez*
1975: *Ateş Böceği, Batsın Bu Dünya, Beş Milyoncuk Borç Verir misin, Güler misin Ağlar mısın, Hayret 17, Nereden Çıktı Bu Velet, Teşekkür Ederim Büyükanne*
1976: *Bıktım Hergün Ölmekten, Delicesine, Devlerin Aşkı, Her Gönülde Bir Aslan Yatar, Nereye Bakıyor Bu Adamlar*
1977: *Ana Ocağı, Hatasız Kul Olmaz, Meryem ve Oğulları, Silah Arkadaşları, Şeref Sözü, Yuvanın Bekçileri*
1978: *Çilekeş, İnek Şaban, İyi Aile Çocuğu, Vahşi Gelin, Yüz Numaralı Adam*
1979: *Bekçiler Kralı, Dokunmayın Şabanıma, İnsan Sevince, Nazey*
1980: *Beddua, Ben Topraktan Bir Canım, Beş Parasız Adam, Durdurun Dünyayı*
1981: *Bir Damla Ateş, Günah Defteri, Şaka Yapma, Vazgeç Gönlüm*
1982: *Aşkların En Güzeli, Görgüsüzler, Hasret Sancısı, Hülyam, Islak Mendil, Sen de mi Leyla, Yakılacak Kadın, Kördüğüm*
1983: *Futboliye, Gecelerin Kadını, Haram, Kahır*
1984: *Damga, Karanfilli Naciye, Nefret, Ömrümün Tek Gecesi, Yabancı*
1985: *Tele Kızlar*
1986: *Akrep, Savunma*
1989: *Suçlu*

Film Sayısı: 136

SENCER, SALİH AHMET (1927 Samsun - 1990). İstanbul Işık Lisesi'nde okudu. Bir süre gazetecilik yaptı. Uzun yıllar Ankara Radyosu'nda piyesler yazdı. Kur Film şirketini kurdu, reklam ve belge filmleri çekti. *Altın Şafaklar, Beyaz Güneş, Acı Su* ve *Nemrut* bu kısa filmlerinden bazılarıdır. Ayrıca, Ali Uğur'la birlikte *Anadolu Efsaneleri* adlı bir dizi yönetti. 1971'de bir Türk-Fransız ortak yapımı olan ilk sinema filmi *Çıplaklar*'ı çekti ve başrolünü Fransız tiyatro ve sinema yıldızı Estella Blain oynadı.

Filmleri:

1971: *Çıplaklar*

SERİNER, YAŞAR (1944 Adana). İstanbul Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümünden mezun oldu. Mehmet Aslan'a asistanlık yaparak sinemaya girdi. 1978'de yönetmenliğe başlayıp ilk sinema filmini çekti. 1981'de *Bay Alkolü Taktimimdir*, 1994'de *Avukatımı İstiyorum* adlı TV dizilerini yönetti. Çalışmalarını reklam filmleri çekerek sürdürüyor.

Filmleri:

1978: *Güneşden de Sıcak*
1983: *Çocuklar Çiçektir*
1984: *Dil Yarası*
1986: *Sevgi Çıkmazı*
1990: *Kiraz Çiçek Açıyor*

SERT, AHMET (1926 Bursa - 1991). Türk sinema tarihinin ilginç tiplerindendir. Kundura tamirciliği yaparken sinemaya girdi. Oyunculuk yaptı. Meksikalıya benzeyen tipiyle dikkat çekti. 1963'de *İntikam Hırsı*'yla Türk sinemasının ilk "yerli western"ini yönetti. Yeşilçam'da adı "Kovboy Ahmet"e çıktı. Kovboy aksesuarları üreten bir atölye açtı. Filmcilere kiraladı. Küçükçekmece yöresindeki Pirinçliköy'de "Santa Fe" adlı bir kovboy kasabası kurdu. Birçok kovboy filmi bu plato- kasabada çekildi.

Filmleri:

1963: *İntikam Hırsı*
1972: *Belalılar Şehri*
1983: *Çöl Cenneti*

SERVİDAL, SEMİH (1954 Kasımpaşa, İstanbul). Orta öğrenimini yarım bıraktıktan sonra Melih Gülgen'e asistanlık yaparak sinemaya girdi. Reji asistanlığını Yılmaz Atadeniz ve Yücel Uçanoğlu'yla çalışarak sürdürdü. Prodüksiyon amirliği yaptı. 1977'de yapımcılığa başladı. Aynı yıl Sine-İş Sinema İşçileri Sendikası'nın genel sekreterliğini, daha sonra kurulan Türkiye Film İşçileri Sendikası'nın başkanlığını yaptı. 1979'da ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1979: *Arzu, Benim Yaşantım, Bir Öpücük Ver Bana, Handan - Beyoğlu Piliçleri, Helal Sana Recep Abi, Kenarın Kızları, Köyün Güzeli*
1980: *Azgın Bakireler, Birgün O da Kadın Olacak, Bize Koca Gerek, Gecenin Katili*

Film Sayısı: 11

SINAV, OSMAN (1948 Burdur). İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Resim Bölümü ve Sinema TV Enstitüsü'nde öğrenim gördü. 1979-87 arası reklam yazarlığı yaptı. 1984 yılından başlayarak 600 kadar reklam filmi çekti. 1987'de *Bir Muharririn Ölümü*'yle TV yönetmenliğine başladı. İlk sinema filmini ise 1992'de yönetti.

Filmleri:

1992: *Kapıları Açmak*
1993: *Yalancı*
1994: *Gerilla*

Ödülleri:

1992: 29. Antalya Film Şenliği'ne *Kapıları Açmak* en iyi 3. film.
Kültür Bakanlığı seçiminde *Kapıları Açmak* başarı ödülü.
1993: 30. Antalya Film Şenliği'nde *Yalancı* en iyi 3. film.
1994: 8. Adana Film Şenliği'nde *Yalancı* en iyi 2. film ve Seyhan Belediyesi özel ödülü.

SIRMALI, ŞAKİR (1916 İstanbul). Şişli Terakki Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Hukuk Fakültesi'nde okudu. Bazı dergi ve gazetelerde sinema üzerine yazılar yazdı. 1946'da kurucuları arasında olduğu Sema Film şirketi adına ilk yönetmenlik denemesini gerçekleştirdi.

1957'de Alexandre Dumas Fils'in romanından uyarladığı *Kamelyalı Kadın*'la dönemin sinema yazarları arasında Türk sinema tarihinin ilk büyük tartışmalarından birini yarattı. 1960'lı yıllarda senaryolar yazdı.

Filmleri:

1946: *Domaniç Yolcusu – Unutulan Sır*
1952: *Efelerin Efesi*
1957: *Kamelyalı Kadın*

Ödülleri:

1948: Yerli Film Yapanlar Cemiyeti'nin müsabakasında *Unutulan Sır* en muvaffak olmuş film.
1953: 1. Türk Film Festivali'nde *Efelerin Efesi* en iyi film ve en iyi yönetmen.

SİMAVİ, SEDAT (1896 İstanbul – 1953). Saint-Josephe Lisesi ile Galatasaray Sultanisi'nde öğrenim gördü. Öğrencilik yıllarında resim çizdi, karikatür yaptı. 1916'da *Hande* adlı haftalık bir mizah gazetesi çıkararak gazetecilik ve yayıncılık hayatına ilk adımlarını attı. 1917'de Türk sinemasının cumhuriyet öncesi ilk kuruluşlarından Müdafaa-i Milliye Cemiyeti'ne girip aynı yıl bu kurum adına ilk filmlerini yönetti. *Pençe* Türk sinema tarihinde seyirci önüne çıkan ilk film oldu. 1930'lu yıllarda gazeteciliğe ağırlık verdi, çeviriler yaptı. 1933'de ünlü *"7 Gün"* dergisini ve 1948'de *Hürriyet* gazetesini çıkardı. 1944'de *Hürriyet Apartmanı* adlı oyunu Talat Artamel tarafından sinemaya aktarıldı.

Filmleri:

1917: *Pençe, Casus*

SONKU, CAHİDE (1916 Yemen – 1981). Cumhuriyet Özel Okulu'ndan sonra İstanbul Belediyesi Konservatuarı'na devam etti. 1932'de Şehir Tiyatroları'nda oyunculuğa başladı, 1933'de Muhsin Ertuğrul'un *Söz Bir Allah Bir* adlı filmiyle sinema oyuncusu oldu. 1949'da Seyfi Havaeri'nin yönettiği *Fedakar Ana*'da asistanlık yaptı ve filmin bazı sahnelerini çekti. 1950'de Sonku Film'i kurdu. 1951'de Türk sinemasının "ilk kadın yönetmeni" olarak kamera arkasına geçti.

Filmleri:

1951: *Vatan ve Namık Kemal* (Orhon M. Arıburnu ve Sami Ayanoğlu ile birlikte)
1953: *Beklenen Şarkı* (Orhon M. Arıburnu ve Sami Ayanoğlu ile birlikte)

Ödülleri:

1951: *"Yıldız"* dergisinin soruşturmalarında *Vatan ve Namık Kemal* en iyi film, en iyi kadın oyuncu.

SOYDAN, İSMET (1932 Maltepe,İstanbul). Kabataş Lisesi'nden mezun oldu. Sinemaya senaryo çalışmaları yaparak girdi. Uzun süre Metin Erksan'la çalıştı. *Acı Hayat, Susuz Yaz* ve *İstanbul Kaldırımları* filmlerinin senaryo çalışmalarına katıldı. 1971'de yönetmenliğe başladı. 1978'de *Kömür Karası Değil Yüz Karası* ve *Yasak Deniz* adlı kısa metrajlı filmler çekti. 1994'de *Dünya Barış Günü* belgeseliyle çalışmalarını sürdürdü.

Filmleri:

1971: *Kiralık Katil*
1973: *Ölüm Karası, Ölüm Yolları Tıkadı*
1974: *Hesabı Görelim*

SÖZEN, KADİ (1964 Gaziantep). 1986'da orta öğrenimini Almanya'da tamamladı. 1991'de Köln İktisadi Bilimler Akademisi'nden mezun oldu. Gazetecilik yaptı, senaryolar yazdı. İlk kısa metrajlı filmi *Bottrop ve Boğaziçi Arasında Türkçe Sıla Hasreti*'ni yönetti. 1991'de kendi adına Hasret Film'i kurup ARD ve ZDF televizyon kurumları adına çalıştı. 1992'de Almanya'da *Ver Elini Türkiye* adlı diziyi çekti. İlk uzun metrajlı sinema filmini 1994'de Antalya'da yönetti.

Filmleri:

1994: *Soğuk Geceler*

Ödülleri:

1991: 25. Uluslararası Alman Gençlik Film Festivali'nde *Sehnsucht* adlı kısa filmiyle jüri özel ödülü.
Federal Alman İçişleri Bakanlığı'nın seçiminde *Soğuk Geceler*'le en iyi senaryo.
1993: Alman Genç Sinemacılar Vakfı'nın *Soğuk Geceler*'e senaryo teşvik ödülü.
1995: 9. Adana Film Festivali'nde *Soğuk Geceler* en iyi film ve en iyi yönetmen.

-Ş-

ŞAHİNER, CEVAT (? - ?). Yavuz Yalınkılıç'a asistanlık yaptı. Feyzi Tuna'yla çalıştı. 1964'de Tuna'nın birkaç günlük çalışmadan sonra yarım bıraktığı *Ölümün Ücreti* adlı filmle yönetmenliğe başladı. Bir trafik kazası sonucu yaşamını yitirdi.

Filmleri:

1965: *Akrep Kuyruğu*
1970: *Dört Kabadayı*

ŞENER, NURAN (1935 - 1970). Edebiyat Fakültesi Pedagoji Bölümünü ve Gazetecilik Enstitüsü'nü bitirdi. Sorbonne Üniversitesi'nde doktora yaptı. Özellikle de çocuk eğitimi konusundaki araştırmalarıyla ünlendi. Türk sinmasının ilk kadın yönetmenlerinden olan Dr. Nuran Şener, 1964'de yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1964: *Aydedeye Gidiyoruz*
1965: *Suçlu Çocuklar*
1966: *Oduncunun Çocukları*

ŞENMAN, ŞUAYIP (? - ?).

Filmleri:

1956: *İlahi Güreşçi*
1959: *Unutulmayan Aşk - Zeynebim*
1961: *Hak Yerini Bulur*
1963: *Öksüz Hasan*

ŞORAY, TÜRKAN (1945 İstanbul). Fatih Kız Lisesi'nin orta bölümünden ayrıldı. Öğrencilik yıllarında sinemaya geçti. 1960'da Türker İnanoğlu'nun yönettiği *Köyde Bir Kız Sevdim* ile oyunculuğa başladı. 1961'de Ertem Göreç'in *Otobüs Yolcuları*, 1962'de Metin Erksan'ın *Acı Hayatı*'yla yönetmen destekli "ilk büyük çıkış"larını gerçekleştirdi. Bu iki önemli çalışmadan sonra popülist ağırlıklı, suya sabuna dokunmayan "salon güldürüleri"nde ve *Gözleri Ömre Bedel*, *Siyah Gözler*, *Ölümsüz Kadın*, *Tapılacak Kadın* ve *Dünyanın En Güzel Kadını* gibi senaryoları yalnızca kendi üzerine yazılan "sultan" ve "efsane kadın" imajını destekleyen filmlerde oynadı. Arada bir *Sürtük* gibi gişe rekoru kıran, *Vesikalı Yarim* gibi düzeyli filmlerle çizgi değiştirmeye çalıştıysa da 1977 yılına kadar bu imajları silemedi. Buna karşılık öne çıkan gösterişli tiplemesiyle, sıcaklığıyla Türk sineması tarihinin "bir numaralı kadın"ı olup oyunculuğuyla da dikkat çekti. 1980'li yıllarda Atıf Yılmaz'ın desteğiyle, olgunluk çağına giren yeni tiplemesiyle bu kez bir başka boyuta geçiş yaptı. 1972'de gerçekleştirdiği yönetmenlik denemesi ise başarılı oldu. Daha sonraki denemelerinde ilk filminin başarısını sürdüremediyse de reji çalışmasını belli bir çizginin üzerinde tutmasını bildi.

Filmleri:

1972: *Dönüş*
1973: *Azap*
1976: *Bodrum Hakimi*
1981: *Yılanı Öldürseler*

Ödülleri:

1964: 1. Antalya Film Festivali'nde *Acı Hayat*'la en iyi oyuncu.
1968: 5. Antalya Film Şenliği'nde *Vesikalı Yarim*'le en iyi oyuncu.
1973: 5. Adana Film Festivali'nde *Mahpus*'la en iyi kadın oyuncu.
1978: Taşkent Film Şenliği'nde *Selvi Boylum Al Yazmalım*'la en iyi kadın oyuncu.
1987: 24. Antalya Film Festivali'nde *Hayallerim Aşkım ve Sen*'le en iyi oyuncu.
1990: 2. Uluslararası İzmir Film Festivali'nde Altın Artemis ödülü.
1992: 8. Bastia Akdeniz Sinemaları Festivali'nde *Soğuktu ve Yağmur Çiseliyordu* ile en iyi kadın oyuncu.
1994: 6. Uluslararası Ankara Film Festivali'nde Emek ödülü.
32. Antalya Film Festivali'nde *Bir Aşk Uğruna* ile en iyi kadın oyuncu.

-T-

TANRISEVER, MEHMET (1953 Konya). Bir sanayi kuruluşunun sahibi olan Tanrısever, 1989'da Feza Film'i kurup yapımcılığa başladı. Yapımcılığını üstlendiği ve Yücel Çakmaklı'nın yönettiği *Minyeli Abdullah*, İslami sinemanın yeni bir örneği olarak, özellikle de kendi çevrelerinde dikkati çekip gişe rekorları kırdı. 1992'de aynı görüşleri içeren bir örnekle yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1992: *Sürgün*

Ödülleri:

1992: 45. Uluslararası Salerno Film Festivali'nde *Sürgün* en iyi 2. film.
11. Taşkent (Rusya) Film Festivali'nde en iyi 2. film ve ilk filmini çeken en iyi yönetmen.

TARANÇ, RAGIP (1962 İzmir). Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema–TV ve Fotoğrafçılık Bölümünü bitirdi. 1990'da belgesel film çalışmalarına başladı. Aynı yıl *İzmir İzmir*' i çekti. 1993'de ilk uzun metrajlı sinema filmini Faik Kartelli ile ortaklaşa yönetti. Taranç, Dokuz Eylül Üniversitesi'nde yardımcı doçent doktor olarak çalışmalarını sürdürüyor.

Filmleri:

1993: *Bir Düğün Masalı*

Ödülleri:

1990: 4. Ankara Uluslararası Film Festivali'nde *İzmir İzmir* en iyi belgesel film.

TATLISES, İBRAHİM (1952 Urfa). Hiçbir eğitim görmeden genç yaşlarda hayata atıldı. İnşaatlarda amelelik yaptı. Çevresinde yanık sesiyle dikkati çekti. 1978'de *Ayağında Kundura* adlı türküsüyle ün yaptı. Aynı yıl Oksal Pekmezoğlu'nun yönettiği ve aynı türkünün adını alan filmde oyuncu olarak kamera karşısına çıktı. Gür sesi ve yanık türkülerinin desteğiyle oynadığı filmler iş yaptı. 1982'de yönetmenliğe, kendi filmlerini kendi çekmeye başladı. Canlandırdığı "yoksul, boynu bükük, mert delikanlı" tiplemeleriyle Yılmaz Güney'in izini sürmeye çalıştı. Uzun süre birlikte çalıştıkları Aydemir Akbaş'ın senaryolarıyla "Yılmaz Güney öyküleri"ne benzer temaları işledi. 1990'lı yıllarda *Tetikçi Kemal* adlı TV dizisinde oynadı, reklamlara çıktı, Reality Show modasına uyup TV kanallarına program yaptı.

Filmleri:

1982: *Yalan*
1983: *Günah, Yorgun*
1984: *Ayşem, Sevdalandım*
1985: *Mavi Mavi, Sevmek, Yalnızım*
1986: *Gülümse Biraz, Sarhoş, Yıkılmışım Ben*
1987: *Allah Allah, Dertli Dertli, Gülüm Benim*
1988: *Aşıksın, Ben İnsan Değil miyim, Bir Kulum İşte, Kara Zindan*
1989: *Fosforlu*

Film Sayısı: 19

TAYFUR, FERDİ (1904 Çanakkale – 1958). Miralay Hüseyin Tayfur Bey'in oğlu. Lise öğrenimini Almanya'da yaptı. Yurda döndükten sonra bir demiryolu şirketinde çalıştı. 1931'de bazı yerli sahnelerin eklendiği bir İngiliz filmi olan *Çanakkale Geçilmez*'le oyunculuğa başladı. 1940 yılında Muhsin Ertuğrul'un desteğiyle ilk yönetmenlik denemesini gerçekleştirdi ve ilk filmi *Nasreddin Hoca Düğünde*'yi Ertuğrul'la birlikte çekti. Sinemadaki gerçek ününü dublaj sanatçısı olarak yaptı. 1940'lı yılların ünlü güldürü oyuncuları Laurel–Hardy çifti ile Arşak Palabıyıkyan'ı (Groucho Marx) zengin taklit yeteneğiyle seslendirdi. Dublaj rejisörlüğünün yanı sıra operetlerde sahneye çıktı, çevirmenlik yaptı. Günümüzde gözde mesleklerden biri haline gelen spikerlik ve showmenlik gibi sahne sanatlarını ilk kez deneyerek bu oluşumun temellerini attı.

Filmleri:

1940: *Nasreddin Hoca Düğünde* (M. Ertuğrul'la birlikte)
1946: *Senede Birgün*
1947: *Kerim'in Çilesi*
1948: *İstiklal Madalyası*
1954: *Öldüren Sır*
1957: *Hata* (Şinasi Özonuk'la birlikte)

TAYFUR, FERDİ (1945 Adana). Gerçek adı Turan Bayburt. Ününü sahne ve plak dünyasında arabesk türü şarkılarıyla yaptı. Özellikle de Anadolu yöresinde kasetleri satış rekorları kırdı.

Satış başarıları nedeniyle Altın Plak ödülleri aldı. Besteler yaptı. 1977'de Temel Gürsu'nun yönettiği *Çeşme* adlı filmle oyunculuğa başladı. İlk filminin büyük iş yapması müzik dünyasındaki ününü daha da yaygınlaştırdı. 1985'de ilk kez yönetmenliği denedi. Oyuncu ve yönetmen olarak tüm filmlerinde, beste ve şarkılarında olduğu gibi arabesk dünyaları, ezilen, acı çeken kişileri yansıttı.

Filmleri:

1985: *Haram Oldu*
1986: *Affet Allahım, İçimde Bir His Var*
1987: *Ya Benimsin Ya Toprağın*
1988: *Bu Talihimin Canına Okuyacağım*

TEDÜ, SUAVİ (1915 İstanbul – 1959). Ankara Gazi Terbiye Enstitüsü'nden sonra Güzel Sanatlar Akademisi'nde okudu. 1937'de Şehir Tiyatrosu'na girdi. Aynı yıl *Kuru Gürültü* ve *Lafonten Baba* oyunlarıyla sahneye çıktı. 1939 yılında Faruk Kenç'in yönettiği *Taş Parçası* adlı filmle oyunculuğa başladı. Masum ve parlak fiziğiyle Türk sinemasının "ilk jön prömiye"si oldu. 1949'da ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1949: *Zehirli Şüphe*
1952: *Göçmen Çocuğu, Son Buse*
1953: *Cinci Hoca, Köyün Çocuğu*
1954: *Leylaklar Altında*
1958: *Yaprak Dökümü*

TEMA, MUZAFFER (1919 İstanbul). İstanbul Belediye Konservatuarı'nı bitirdi. 1940'larda Ankara Devlet Konservatuarı ve İstanbul Cumhurbaşkanlığı Orkestrası'nda flüt çaldı. Müzik öğretmenliği yaptı. 1949'da Aydın Arakon'un yönettiği *Çığlık* adlı filmle oyunculuğa başladı. 1951'de *Dudaktan Kalbe* adlı filmdeki rolüyle de Türk sinemasının en gözde "romantik jön"lerinden biri oldu. 1956'da Amerika'ya şansını denemeye gitti. Ve *Acı Tebessüm*'le *Aya Giden 12 Bilgin*'de küçük rollerde oynadı. 1961'de Tema Film şirketini kurup yönetmen ve yapımcılığa başladı. Senaryolar yazdı, TV reklamlarında oynadı. 1980'li yıllarda tekrar ABD'ye gitti ve oraya yerleşti.

Filmleri:

1961: *Vahşi Kedi*

Ödülleri:

1952: *"Yıldız"* dergisinin seçiminde *Dudaktan Kalbe* ile en iyi erkek oyuncu ödülü.

TEMİZER, ENGİN (1949 İstanbul). Pertevniyal Lisesi'nden mezun oldu. 1965'de sinemaya set işçiliği yaparak girdi. Önce Oksal Pekmezoğlu'na, sonraki yıllarda ise Atıf Yılmaz, Osman F. Seden gibi ünlü yönetmenlere asistanlık yaptı. 1972'de yönetmen oldu. 1990'lı yıllarda TV çalışmaları yaptı. 1991'de *Buyrun Bakalım*, 1994'de *Mutlu Günler*, 1995'de *Denizciler Geliyor* ve Kurtuluş Savaşını konu alan *Yahya Kaptan* adlı dizileri yönetti.

Filmleri:

1972: *Son Durak Ölüm, Kolsuz Kahraman*
1979: *Aşk Kadını, Bal Peteği, Beni Kadınlara Sor, Canım Benim, Çivi Çiviyi Söker, Gelinliksiz Gelin, Gizli İlişkiler, Isıt Beni, İşte Meydan, Kadının Dünyası, Maceranın Böylesi, Patronun Kızları, Röntgenci, Saldırganlar, Vur Vur Kaç Kaç, Yataktan Yatağa, Yaz Defterе*
1980: *Senin Olmaya Geldim*
1982: *Gurbet Kuşları*
1985: *Büyük Günah, Gazino Bülbülü, Yaban Gülleri*
1986: *Ödlek, Hopla Dünya*
1987: *Yıllar*
1988: *Canım*

Film Sayısı: 28

TENGİZ, ASAF (1929 Antalya – 1986). Kuleli Askeri Lisesini bitirmeden ayrıldı. İzmir'de yapımcı Şevket Aktunç'un yanında film işletmeciliği yaptı. 1958'de *Meyhanecinin Kızı* adlı filmin senaryo çalışmalarına katıldı ve Lütfi Ö. Akad'a asistanlık yaptı. Aynı yıl yönetmenliğe başladı. 1964'de "hazretli filmler" modasına uyup daha çok bu türde film çalışmaları yaptı.

Filmleri:

1958: *İnsanlık İçin – Kuduz* (Behlül Dal'la birlikte yönetti).
1959: *Gönül Kimi Severse*
1961: *Kadın Asla Unutmaz, Sevimli Haydut*
1962: *Dikmen Yıldızı*
1963: *Kelepçeli Aşk*
1964: *Atçalı Kel Memet, Fedakar Öğretmen – Aramızdaki Düşman, Hazreti İbrahim*
1965: *Hazreti Eyyubun Sabrı*
1966: *Asker Anası, Her Şafakta Ölürüm*
1967: *Halk Aşıkları, Şark Yıldızı, Yolsuz Memet*
1972: *Hazreti İbrahim (2), Şafakta Vuruşanlar, Ustura Behçet*
1973: *Aliye Gönül Verdim, Hazreti Ömer*

Film Sayısı: 20

TENGİZ, FEHMİ (1932 Antalya). Bir süre Antalya Lisesi'nde okudu. Muharrem Gürses'in filmlerinde oyunculuğa başladı. 1958'de Nejat Saydam'ın *Tilki Leman* adlı filminde başrollerden birini oynadı. Prodüksiyon amirliği yaptı. 1969'da ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1969: *Kibar Ali*
1970: *Hippi Perihan*

TERCAN, OĞUZHAN (1963 Ordu). 9 Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi TV Bölümünden mezun oldu. 1984'de *Kısa Adam Masalı* ve 1985'de *Bir Denizin Yitirdiği Batık Kıyılarda* adlı kısa metrajlı filmler çekti. Reklam filmleri yönetti. Bu arada Atilla Candemir ve Sinan Çetin'e reji asistanlığı yaptı. 1991 yılında ise Abdi İpekçi olayını konu alan *Uzlaşma* ile ilk sinema filmini gerçekleştirdi.

Filmleri:

1991: *Uzlaşma*

Ödülleri:

1984: Ankara Kurgu Film Şenliği'nde *Kısa Adam Masalı* Afex özel ödülü.
1985: İfsak'ın seçiminde *Bir Denizin Yitirdiği Batık Kıyılarda* özendirme ve Filma ödülü.
1988: 1. Ankara Film Şenliği kısa film yarışmasında *Marjinal* en iyi film.
1991: 28. Antalya Film Şenliği'nde *Uzlaşma* jüri özel ödülü.
1992: 4. Ankara Film Festivali'nde umut veren yeni yönetmen.
Kültür Bakanlığı sinema başarı ödülü.

TİBET, KARTAL (1939 Ankara). Sanat yaşamı 1949'da Ankara Radyosu Çocuk Kulübü'nde başladı. 1950'de Çocuk Tiyatrosu'nda oynadı. 1960'da Ankara Devlet Konservatuarı'nı bitirdi. Aynı yıl Devlet Tiyatrosu'nda *Caligula* ile oyunculuğunu sürdürdü. 1961–65 yıllarında kurucusu olduğu Ankara Meydan Sahnesi'nde oyuncu ve yönetmen olarak çalıştı, 16 oyun sahneye koydu. 1965'de Suat Yalaz'ın yönettiği çizgi roman kahramanı *Karaoğlan*'la sinemaya geçti. İlk filmiyle oyuncu olarak ün yaptı. *Karaoğlan* ve *Tarkan* gibi tarihsel kostüme filmlerin popüler jönü olarak ününü sürdürürken romantik salon filmlerinde de oynadı. 1976'da Yavuz Turgul'un senaryosu *To-*

sun Paşa'yla yönetmenliğe başladı. Özellikle *Sultan*, daha sonra Aziz Nesin uyarlamaları *Gol Kralı* ve *Zübük*'le düzeyli filmler ortaya koydu. Kemal Sunal'lı bir dizi *Şaban* filmiyle de popüler güldürü sinemasının önemli yönetmenleri arasına girdi. 1980'li yıllarda Afet Ilgaz'dan uyarladığı *Annem Annem*'le birlikte TV dizilerine daha çok ağırlık verdi. *Samanyolu, Borsa, Süper Baba, Duygu Çemberi* ve 1994'de *Tanrı Misafiri* dizilerini yönetti. *Halkın Dilinden Çağın Diline* adlı bir de belgesel çalışması yaptı.

Filmleri:

1976: *Tosun Paşa*
1977: *Cennetin Çocukları*
1978: *Hababam Sınıfı Dokuz Doğuruyor, Sultan*
1979: *Şark Bülbülü, Umudumuz Şaban*
1980: *Gol Kralı, Sevgi Dünyası, Zübük*
1981: *Davaro, Mutlu Ol Yeter, Gırgıriye, Gırgıriyede Şenlik Var*
1982: *Baş Belası, doktor Civanım, Gözüm Gibi Sevdim, İffet*
1983: *Aile Kadını, Çarıklı Milyoner, En Büyük Şaban, Şalvar Davası, Kılıbık*
1984: *Bir Sevgi İstiyorum, Ortadirek Şaban, Şabaniye*
1985: *Gurbetçi Şaban, Katma Değer Şaban, Sosyete Şaban, Şaban Papucu Yarım, Şendul Şaban, Keriz*
1986: *Deli Deli Küpeli, Milyarder, Yaygara 86*
1987: *Aile Pansiyonu, Arkadaşım ve Ben, Japon İşi*
1988: *Deniz Yıldızı, İnatçı, Öğretmen, Uyanık Gazeteci*
1989: *Gülen Adam, Talih Kuşu*
1990: *Koltuk Belası, Bedel, Sevimli Hırsız*

Film Sayısı: 46

TİBET, TARIK (1948 İzmir). İzmir Ticaret Lisesi'ni bitirdi. 1970'de yönetmenliğe başladı. Yönetmenliğini yaptığı bazı filmlerin senaryolarını yazdı ve başrollerini oynadı. Çalışmalarını seslendirme sanatçısı olarak sürdürüyor.

Filmleri:

1970: *Kelebek*
1971: *İkisi de Zımba, Talihsiz Gelin, Sabu Hırsızlar Prensi*
1972: *Sabu Kahraman Korsan*
1973: *Cehennem*
1974: *Kara Yemin*

1987: *Nenni Bebek*
1988: *Meçhul Tohum*
1986: *Ekmek Parası*

TINAZ, FİKRET (1947 - 1992). Ertem Göreç ve Nejat Okçugil'e asistanlık yaptı. 1973'de Tınaz Film'i kurup yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1973: *Meryem*
1974: *Hadi Beni Şaşırt, Kanunun Zinciri*
1979: *Büyük Kumar*
1982: *Aşk Dilencisi*
1983: *Aşk Salıncağı*
1984: *Dertlerin Sahibi, Gecelerin Adamı*

TOKATLI, ATTİLA (1932 Denizli - 1988). Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Fransa'da İDHEC Sinema Okulu'nda öğrenim gördü. Sinema üzerine yazdı, çevirmenlik yaptı. Bir süre asistan olarak çalıştı. 1960'da ilk filmini çekti. 1964'de Atıf Yılmaz'ın yönettiği *Kalbe Vuran Düşman* adlı filmin senaryosunu yazdı. 1970'li yıllarda çevirmenliğe ve yayıncılığa ağırlık verdi. *Felsefe Sözlüğü* ile 8 ciltten oluşan *Sosyalist Kültür Ansiklopedisi*'ni yayınladı.

Filmleri:

1960: *Denize İnen Sokak*
1964: *Gel Barışalım*

Ödülleri:

1961: Locarno Film Şenliği'nde *Denize İnen Sokak*'a şeref diploması. 1. İzmir Film Festivali'nde (Fuar Filmleri Yarışması) *Denize İnen Sokak* en başarılı film.

TOKATLI, ERDOĞAN (1940 Denizli). Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. 1960'lı yıllarda *Pazar Postası* ve *Akşam* gibi çeşitli dergi ve gazetelerde sinema üzerine eleştiriler yazdı. Çevirmenlik yaptı. Uzun süre Memduh Ün ekibiyle çalıştı. Duygu Sağıroğlu'na, T.Kakınç'a, Orhan Aksoy'a, Ertem Eğilmez'e ve Halit Refiğ'e reji asistanlığı yaptı. 1965'de

Ayşe Şasa'nın senaryosundan ilk filmini çekti. Başarılı bir çıkıştan sonra piyasa filmlerine yöneldi. Fotoromanlar yönetti. Ümit Elçi'yle pazarlama şirketi kurup seçkin Türk filmlerinin yurt dışında tanıtımını yaptı. 10 yıllık bir aradan sonra 1984'de *Fidan*'la yeniden sinemaya döndü ve bu son döneminde Kemal Tahir, Orhan Kemal ve Oktay Akbal uyarlamalarıyla kendini yeniledi. Ve bu arada *Çaylar Şirketten* adlı bir TV filmi çekti. 1991'de *Elif Ana*, 1992'de *Belkıs Hanımın Konağı, Mahallenin Muhtarları*, 1994'de *İnsanlar Yaşadıkça*, 1995'de *Yalı* dizileriyle çalışmalarını sürdürdü, aynı yıl *Küçük Kaçamaklar* adlı bir de TV filmi yönetti.

Filmleri:

1965: *Son Kuşlar*
1966: *Eşrefpaşalı*
1971: *Konuşan Katır At Yarışlarında, Üç Öfkeli Adam*
1972: *Bin Aşk Bin Ölüm, Biz Belayı Severiz, Fırtına Kemal, Hakikat*
1973: *Tek Kollu Bayram, Tuzak, Zalim Kartal*

1984: *Fidan*
1985: *Seyyid*
1986: *Güneşe Köprü, Sıcak Tatlı Yaz, Suçumuz İnsan Olmak*
1987: *Günah Gecesi, Menekşeler Mavidir, Yasemin, 72. Koğuş*
1988: *El Kapıları, Sevgili Bayan*
1990: *Boynu Bükük Küheylan*
1993: *Rumuz Sev Beni, Sevgili Ortak*

Film Sayısı: 25

TOMAÇ, İHSAN (1926 İstanbul – 1985). Kumkapı Ortaokulu'nda okudu. Vefa Lisesi'nde öğrenim gördü. Raşit Rıza Tiyatrosu'nda sahneye çıktı. *Julius Ceasar* ve *Gök Korsan* adlı oyunlarda oynadı. 1945'de Refik Kemal Arduman'ın yönettiği *Köroğlu* ile asistanlığa başladı. 1946'da İstanbul Şehir Tiyatrosu'na girdi. Bir süre Baha Gelenbevi'ye asistanlık yaptıktan sonra 1951'de yönetmen oldu.

Filmleri:

1951: *Şafak Sökecek*
1952: *Cennet Yolcuları, Dağların Kızı Ruhsar*
1957: *Çileli Bülbül*
1959: *Sevdaya Koşanlar, Zavallı Yavrucak – Kocamdan Ayırımazsın*
1960: *Ayşem Kınalı Gelin*
1962: *Köyün Güzeli*

TÖZÜM, İRFAN (1951 Tekman, Erzurum). Lise öğrenciliği yıllarında Duygu Sağıroğlu'na reji asistanlığı yaparak sinemaya girdi. Bir süre gazetecilik yaptı. Reklam filmleri ve fotoromanlar çekti. 1984'de ilk sinema filmi *Birkaç Güzel Gün İçin* adlı çalışmasıyla yönetmenliğe başladı, ancak bir anlaşmazlık nedeniyle bu çalışması yarım kaldı. Filmin diğer bölümlerini Cüneyt Arkın tamamladı. Baştan sona yönettiği ilk filmi olan *Çağdaş Bir Köle*'yi 1986'da çekti. Daha sonraki yıllarda bir kişilik arayışına yönelip çok özel dünyaları içeren özenli çalışmalar ortaya koyduysa da tüm bu denemeler soyut bunalım filmleri olmanın ötesine geçemedi.

Filmleri:

1984: *Birkaç Güzel Gün İçin* (Cüneyt Arkın tamamladı)
1986: *Çağdaş Bir Köle*
1987: *Rumuz Goncagül*
1988: *Melodram*
1989: *Fotoğraflar, Fazilet, İkili Oyunlar*
1990: *Devlerin Ölümü*
1992: *Cazibe Hanımın Gündüz Düşleri*
1993: *Kız Kulesi Aşıkları*

Ödülleri:

1992: 29. Antalya Film Festivali'nde *Cazibe Hanımın Gündüz Düşleri* en iyi film.
1993: 5. Ankara Film Festivali'nde en iyi film.
12. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde jüri özel ödülü.
Kültür Bakanlığı başarı ödülü.

TULGAR, KUNT (1948 Darıca, İzmit). İtalyan Lisesi'ni bitirdi. Roma'da *Tecnostampa Stüdyosu*'nda montaj öğrenimi gördü. İtalyan yönetmen Nino Ricci'ye *Il Sceriffo Con La Stella Nera* adlı filmde asistanlık yaptı. Yurda dönüşte baba mesleği sinemacılığı kendi stüdyoları olan Milli Film laboratuarlarında sürdürdü. 1974'de yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1974: *Tarzan Korkusuz Adam, Barış İçin Savaşanlar*
1979: *Süpermen Dönüyor*
1981: *İnsanlık Uğruna*
1984: *Ejderin İntikamı*

1988: *Kurtlar Geceyi Sever*
1985: *Belalı Elmaslar*
1990: *İpucu, 17, Şok*
1993: *Büyük Mükafat*
1994: *Can Borcu, Vatan Sağolsun, Hata Bulma, Yuvasızlar, Yanan Benim*

Film Sayısı: 16

TUNA, FEYZİ (1939 Balıkesir). Bir süre Haydarpaşa Lisesi'nde okudu. İzmir Akşam Ticaret Lisesi'ni bitirdi. Sinemaya set işçisi olarak girdi. 1960'lı yıllarda Semih Evin'e, Halit Refiğ'e ve Aram Gülyüz'e asistanlık yaptı. 1964'de Erdoğan Tokatlı'yla ortaklaşa yazdıkları senaryodan aktardığı *Aşka Susayanlar*'la ilk yönetmenlik denemesini gerçekleştirdi. Önceleri yabancı film uyarlamalarına ağırlık verdiyse de giderek özgün konulara yöneldi. Birçok türü denedi. Çeşitli filmlerde oyunculuk yaptı. *Çağdaş Nasrettin Hoca* adlı bir Aziz Nesin belgeseli çekti. 1980'li yıllarda bir çağ filmi özelliği taşıyan *Üç İstanbul* dizisiyle bazı tartışmalara yol açmakla birlikte ustalıklı bir çıkış yaptı. TV – Sinema ilişkilerini çeşitli kanallarda dizi filmler yaparak ve çeşitli görevler üstlenerek sürdürdü. 1991'de yönettiği yakın tarihimize ışık tutan Atatürk konulu *Metamorfoz* adlı yarı dramatik belgesel titiz bir çalışmanın ürünü olmasına karşılık bazı eleştiriler aldı. 1994'de *Süper Baba*, 1995'de *Gölgeler Uzarken* adlı TV dizilerini yönetti. *Damgalı Adam* adlı bir de video çalışması yaptı.

Filmleri:

1964: *Aşka Susayanlar*
1965: *Yasak Sokaklar*
1966: *Denizciler Geliyor*
1967: *Devlerin İntikamı, Ve Silahları Ellerinde Öldüler*
1968: *Tek Kurşun*
1969: *Fato Ya İstiklal Ya Ölüm*
1970: *Dağların Kartalı*
1971: *Cafer Bey İyi Fakir ve Kibar, Elmacı Kadın, Kurşunla Selamlarım, Yavru ile Katip*
1973: *Ezo Gelin, Kızgın Toprak*
1974: *Enayi*
1975: *Ana Kurban Can Kurban*
1978: *Seninle Son Defa*
1982: *Seni Kalbime Gömdüm*
1984: *Tutku*
1985: *Bir Kadın Bir Hayat, Kuyucaklı Yusuf*

Film Sayısı: 21

TUNCER, CENGİZ (1931 Denizli – 1981). Orta öğrenimini yarım bıraktıktan sonra gazetecilik yaptı. *Vatan* ve *Akşam* gibi gazetelerde çalıştı. Şiirler yazdı. *Hacizli Toprak* adlı bir romanı yayınlandı. 1965'de senaryosunu da kendi yazdığı ilk filmi *Sevmek Seni*'yi yönetti. Ne var ki, bu ilk film bazı nedenlerle gösterime giremedi. 1968'de E Yayınevi'ni kurup yayıncılığa başladı. Senaryolar yazdı.

Filmleri:

1965: *Sevmek Seni*

TURGUL, YAVUZ (1946 İstanbul). İktisat Fakültesi Gazetecilik Enstitüsü'nü bitirdi. Gazetecilik yaptı, uzun yıllar *"Ses"* dergisinde çalıştı. 1976 yılında yapımcı–yönetmen Ertem Eğilmez'in desteğiyle Arzu Film şirketinde senaryo yazarlığına başladı. 1978'de *Sultan* (Kartal Tibet) adlı filmin senaryosuyla ilk kez dikkati çekti. 1982'de *Çiçek Abbas* (Sinan Çetin), 1986'da *Züğürt Ağa* (Nesli Çölgeçen) senaryolarıyla bu başarısını sürdürdü. 1984'de *Fahriye Abla* ile yönetmenliğe başladı. Ve senaryocu–yönetmen olarak son dönem Türk sinemasının seçkin örneklerini gerçekleştirdi.

Filmleri:

1984: *Fahriye Abla*
1986: *Muhsin Bey*
1990: *Aşk Filmlerinin Unutulmaz Yönetmeni*
1992: *Gölge Oyunu*

Ödülleri:

1982: 19. Antalya Film Festivali'nde *Çiçek Abbas* en iyi senaryo.
1986: 23. Antalya Film Festivali'nde *Züğürt Ağa* en iyi senaryo.
1987: 24. Antalya Film Festivali'nde *Muhsin Bey* en iyi film, en iyi senaryo.
Kültür Bakanlığı seçiminde *Muhsin Bey* başarı ödülü.
1988: 36. San Sebastian (İspanya) Film Festivali'nde *Muhsin Bey* jüri özel ödülü.

7. Uluslararası Sinema Günleri'nde jüri özel ödülü.

1993: 30. Antalya Film Festivali'nde *Gölge Oyunu* en iyi 2. film, en iyi senaryo.

Siyad - Sinema Yazarları Derneği seçiminde *Gölge Oyunu* en iyi film, en iyi senaryo.

TURGUT, FARUK (1960 Pertek, Tunceli). Haydarpaşa Lisesi'nden mezun oldu. 1982'de asistanlık yaparak sinemaya girdi. Atıf Yılmaz, Başar Sabuncu, Temel Gürsu, Erdoğan Tokatlı ve Orhan Aksoy'la çalıştı. 1987'de *Sis* adlı filmle yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1987: *Sis*
1988: *Dönüş*
1989: *Allahım Sen Bilirsin, Hoşçakal, İsa Musa Meryem, Önce Kuşlar Geçti, Öyle Bir Kadın ki*
1990: *Bir Küçük Bulut, Yeşil Bir Dünya*
1994: *Ölümüne Sevda*

TURYAN, HAŞİM (? - 1969).

Filmleri:

1962: *Acı ve Tatlı*
1964: *Bir Aşk Yeter, Hayatımın Erkeği*
1966: *Basık Ökçeliler*
1967: *Aşkın Merhameti Yoktur*

TÜRKALİ, VEDAT (1919 Samsun). Gerçek adı Abdülkadir Pirhasan. Edebiyat Fakültesi Türkoloji Bölümünü bitirdi. Askeri okullarda öğretmenlik yaptı. Siyasi görüşleri nedeniyle tutuklanıp bir süre hapis yattı. 1960'da Atıf Yılmaz'ın yönettiği *Dolandırıcılar Şahı*'nın senaryosunu yazarak sinemaya girdi. *Otobüs Yolcuları* ve *Karanlıkta Uyananlar* filmlerinin senaryolarıyla dikkati çekti. Toplumsal içerikli senaryoların yanı sıra şiir ve roman yazdı. *Bir Gün Tek Başına, Mavi Karanlık* ve *Yeşilçam Denen Türkiye* adlı romanları yayınlandı ve çeşitli edebiyat ödülleri aldı. 1965'de Yılmaz Güney'in başrolünü oynadığı *Sokakta Kan Vardı* filmini çekerek yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1965: *Sokakta Kan Vardı*
1972: *Kopuk, Korkusuz Aşıklar*

Ödülleri:

1965: 2. Antalya Film Festivali'nde *Karanlıkta Uyananlar*'la en başarılı senaryo.

1977: 14.Antalya Film Festivali'nde *Kara Çarşaflı Gelin*'le en iyi senaryo.

-U-

UÇAK, T. FİKRET (1933 Samsun). Kabataş Lisesi'nde okudu. 1949'da Aydın Arakon'un *Vatan İçin* adlı filminde oyunculuk yaparak sinemaya girdi. 1953'de Orhon M. Arıburnu'nun yönettiği *Kanlı Para*'da reji asistanlığı yaptı. En verimli asistanlık dönemini uzun yıllar birlikte çalıştığı Metin Erksan'la sürdürdü. Bu arada senaryolar yazdı. 1960'da yönetmenliğe başladı. 1990'da *Saat Sekizdi* adlı TV dizisini yönetti.

Filmleri:

1960: *Sonsuz Acı, Kara Sevdalı Yarim*
1961: *Bitmeyen Mücadele, Ölüm Kayalıkları*
1966: *Yiğit Kanı, Hacı Bektaş Veli, Utanç Kapıları, İbrahim Ethem İlahi Davet*
1969: *Namus Fedaisi, Tarkan Camoka'ya Karşı*
1970: *Aslan Yürekli Mahkûm, Koçum Ali, Yeşil Kurbağalar*
1971: *Aslanlar Kükreyince, Azrailin Beş Atlısı, Caniler Uyumaz, Çıngar Başlıyor, Kupa Aşı Maça Kızı, Silahlar Susmasın*
1972: *Büyük Bela, Çılgınlar Ordusu, Şeytan Kan Kusturacak, Vahşetin Esirleri*
1973: *Kurt Kapanı, Namın Yürüsün Behçet, Üç Dev Adam*
1974: *Caferin Nargilesi, Emrah, Kader, Palavracılar, Pusu*
1975: *Acı Severim Tatlı Döverim, Bize Koca Gerek, Zampara*
1976: *Dar Geçit, Defineci, Parola Kartal*
1977: *Kuşku*
1983: *Azrailin Elçileri*
1987: *Çakırcalı Mehmet Efe, Efeler Diyarı, Mayın, Kum*
1988: *Girdap - Çaba, Izdırap Çocukları*
1989: *İlk Aşk, Tecelli*
1990: *Kurşun Kandan Ayrılınca*
1992: *Aşkın Sonsuz Dansı*
1994: *Güneş Doğacak, İki Küçük Yaramaz, Sevgi Kuşları*

Film Sayısı: 52

UÇAKAN, MESUT (1953 Kırklareli). İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu'ndan mezun oldu. Milli Türk Talebe Birliği Sinema Kulübü'nde görev aldı. 1973'de sinema yazarlığına başladı. Altı sayı süren *'Mutlak Fikir Estetiği ve Sinema"* adlı bir dergi çıkardı. 1976'da *Türk Sinemasında İdeoloji* adlı kitabı yayınlandı. Bir süre asistanlık yaptıktan sonra 1979'da *Lanet* ile yönetmenliğe başladı. Çalışmalarını özellikle dinsel konular ve İslami değerler üzerinde yoğunlaştırdı. Ve bu tür çalışmalarıyla Türk - İslam sentezini Yücel Çakmaklı ile birlikte öne çıkaran yönetmenlerden biri oldu. 1987'de *Kavanozdaki Adam*, 1989'da *İnsanlar Yaşadıkça*, 1990'da *İslamın Şartları* adlı TV dizilerini yönetti.

Filmleri:

1979: *Lanet*
1982: *Rahmet ve Gazap*
1984: *Öç*
1988: *Reis Bey*
1990: *Yalnız Değilsiniz*
1992: *Sonsuza Yürümek - Yalnız Değilsiniz (2), Sevdaların Ölümü*
1993: *İskilipli Atıf Hoca - Kelebekler Sonsuza Uçar*

Ödülleri:

1982: Türkiye Yazarlar Birliği seçiminde *Rahmet ve Gazap*'la yılın yönetmeni.

UÇANOĞLU, YÜCEL (1934 Eskişehir). Lise öğreniminden sonra Deniz Astsubay Okulu'na girdi 12 yıl subay olarak görevini sürdürdü. Şiir ve öyküler yazdı. 1963'de senaryocu olarak sinemaya girdi. Bilge Olgaç, Memduh Ün ve İlhan Engin'e asistanlık yaptı. Bir süre Hasan Kazankaya ekibiyle birlikte çalıştı. Aynı yıl yönetmenliğe başladı. Amaç adıyla film şirketi kurdu. 1987'de *Kıbrıs'ta Vuruşanlar*, 1991'de *Üç Arkadaş*, 1992'de *Çiçek Abbas*, 1993'de *Podyum Işıkları* ve 1994'de *Aşk ve Gurur* adlı TV dizilerini yönetti.

Filmleri:

1966: *Mezarını Hazırla, Dişi Kartal, İhtiras Kurbanları*

1968: *Azrail Benim, Kara Bahtım, Kara Öfke, Kurşun Yolu, Yedi Adım Sonra*

1969: *Çılgınlar Cehennemi, Kaderden Kaçılmaz, Kirli Yüzlü Melek, Mahallenin Namusu, Ölüme Giden Yol, Sapık, Yaşamak Hakkımdır*

1970: *Akrep Tuzağı, Bir Çuval Para, Bomba Ahmet, Kralların Öfkesi, Ölüm Emri, Son Söz Benim*

1971: *Hem Döğüş Hem Seviş, Ölmeden Tövbe Et, Yalnız Değiliz, Çapkın ve İnsafsız, Geldi Sevdi Vurdu, Görünce Kurşunlayın*

1972: *Acı Kader, Atmaca Mehmet, Kaderin Esiriyiz, Kalleşler, Katerina 72, Korkusuz Beşler, Ölür müsün Öldürür müsün, Zorbanın Aşkı*

1973: *Beklenmeyen Adam, Gecelerin Hakimi, Irgat, Kara Pençe, Kara Pençenin İntikamı, Kara Orkun, Kara Osman, Yabancı, Cengiz Han'ın Fedaisi*

1974: *Fedai, Namus Belası, Ölüm Tarlası, Zavallı*

1975: *Anasının Kızı, Anahtarı Bendedir, Bakireler Çiftliği, Çılgın Gençlik, Enişte, Erkeğim Benim, İş Bilenin, Kutu, Vay Anasına, Ye Beni Mahmut, Yok Devenin Başı*

1976: *Aşk Dediğin Laftır, Çılgın Ama Tatlı, Kader Utansın, Kafes, Kanunun Kuvveti, Kötüler de Ağlar, Lüküs Hayat*

1977: *İkimiz de Sevdik, Leyla, Mavi Mersedes, Ne Zaman Geleceksin, Sen ve Ben, Sen Aşk Nedir Bilir misin*

1978: *Ağa Düşen Kadın, Antika Karyola, Denizden Gelen Kadın, Kabadayı Böyle Sever, Kaybolan Yıllar, Romalı Dilber, Sevgili Kardeş, Sımsıcak, Uçurum*
1979: *Acemi Dolandırıcılar, Aşk Şarabı, Beni Mahvettiler, Bir Çiçek Üç Böcek, Dişi Melek, Gazeteci, Kara Kısrak*
1980: *Bağrıyanık Ömer, Nankör*
1981: *Ağla Gözlerim, İtirazım Var, Makber*
1982: *Altın Kafes, Çayda Çıra*
1983: *Anlatamadım, Günahkâr*
1984: *Ağlattı Kader, Berduşlar Sosyetede, Gurbet, Kader, Uç Güzel Güvercinim*
1985: *Anadan Ayrı, Ayrılık Acısı, Sensiz Yaşayamam, Unutamadım, Vazgeçtim Senden*
1986: *Ana Kucağı, Bir Ana Bir Oğul, Erkek Milleti, Garip, Hasretim, Kabadayı, Kader Böyle İstedi, Namus Sözü, Umutsuzlar*
1987: *Beyaz Yaz, Severek Öldüler, Umutların Ötesi, Vahşiler, Yalnızlık Bir Şarkıdır*
1988: *Ferman, Kumar, Salıncakta Üç Kişi, Sığıntı*
1989: *Acı Yıllar, Ayaz Geceler, Buzdan Mutluluk, Güneş Yine Doğacak, Suçumuz Kadın Olmak, Yağmur Altındaki Kedi*
1990: *Acı Kader, Akdeniz Güneşi, Aşk Üçgeni, Bir İçim Su, Düşte Gör, Kanımdaki Şeytan*
1991: *Umutsuz Yollar*
1992: *Fırtına Kuşu*
1993: *Gecem ve Gündüzüm*
1995: *Rambo, Ramiz, Tek Ayaklı Kuşlar*

Film Sayısı: 143

UĞUR, ALİ (1933 Fethiye). Orta öğreniminden sonra fotoğrafçılık yaptı. Sinemaya küçük yaşlarda oyuncu olarak girdi. Kemal Baysal ve Faruk Kenç'in yanında çalıştı. Görüntü yönetmeni olarak, siyah – beyaz döneminin en seçkin filmlerini çekti. Metin Erksan'ın *Susuz Yaz* ve özellikle de *Acı Hayat* filmlerindeki siyah – beyaz görüntüleriyle büyük başarı kazandı. 1963'de kendi yapımevini kurup ilk filmini yönetti. Son döneminde Süreyya Duru ile birlikte çalıştı.

Filmleri:

1963: *Sabah Olmasın*

Ödülleri:

1964: 1. Antalya Film Festivali'nde *Acı Hayat*'la en iyi görüntü yönetmeni.
1967: 4. Antalya Film Festivali'nde *Zalimler*'le en iyi görüntü yönetmeni.

UĞUR, ÖMER (1954 Tokat). İzmir Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema TV Bölümünden mezun oldu. Sinemayla ilişkisi senaryo yazarak, asistanlık yaparak başladı. 1986'da ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1986: *Son Urfalı*
1987: *Zamansızlar, Arka Evin İnsanları*
1989: *Bekleyiş, Ekran Aşıkları*
1993: *Çok Özel İlişkiler*

Ödülleri:

1992: 14. Montpellier (Fransa) Film Festivali'nde *Sorguda* adlı senaryosuyla proje yarışması ödülü.

UĞURLU, SOYDANER (1948 Kars). İlköğrenimini Kars'ta yaptı. 1978'de Almanya Heidelberg Üniversitesi Makine Fakültesi'nden mezun oldu. Daha önce ise 1969'da Yılmaz Atadeniz'e asistanlık yaparak sinemaya girdi. 1988'de Kamera – İstanbul Film'i kurup yapımcı oldu. 1989'da ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1989: *Çiğdem Çiçeği, Hemşire Ayça*
1995: *Irmakların Türküsü*

USKAN, ARDA (1947 İstanbul). Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü'nde öğrenim gördü. Gazetecilik, röportaj yazarlığı yaptı. Çeşitli gazete ve dergilere fotoromanlar çekti. 1970'li yıllarda senaryo çalışmaları yaptı. Melodram ağırlıklı senaryolarının bazılarını Temel Gürsu sinemaya uyarladı. 1973'de ilk filmini yönetti. Uzun süre *"Nokta"* dergisinin yayın yönetmenliğini yaptı. 1990'lı yıllarda TV gazeteciliğine yöneldi, çeşitli programlar düzenledi.

Filmleri:

1973: *Felek*
1974: *Gecelerin Ötesi*
1976: *Çizmeli Kedi*

USTAOĞLU, YEŞİM (1960 Sarıkamış). Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde mimarlık öğrenimi gördü. 1985'de Yıldız Üniversitesi'nde lisansüstü eğitimi yaptı. Sanat dergilerinde sinema üzerine çeşitli incelemeler yazdı. 1988'de *Bir Anı Yakalamak*, 1989'da *Magnafantagna*, 1990'da *Düet* ve 1992'de *Otel* adlı kısa filmler yönetti. 1993'de ilk uzun metrajlı sinema filmini gerçekleştirdi.

Filmleri:

1993: *İz*

Ödülleri:

1990-91: Cumhuriyet Gazetesi Yunus Nadi Yarışmasında *Düet*'le kısa metrajlı film ödülü.
1992: 14. Montpellier (Fransa) Akdeniz Kısa Film Festivali'nde *Otel* büyük ödül.
1994: 4. Köln (Almanya) Türk Filmleri Festivali'nde *İz* en iyi film.
1995: 14. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde *İz* en iyi film.

UTKU, SAMİM (1950 İstanbul). Şişli Terakki Lisesi'nden mezun oldu. Senaryolar yazdı. Asistanlık yaptı. 1978'de Tufan Film'i kurup yapımcılığa başladı. Aynı yıl ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1978: *Hanımevladı*
1979: *Kaldırım Dilberi*
1980: *Çırpınış, İşte Kadın, Yapışık Kardeşler*
1984: *Ağlama Yarim, Güldürme Beni*
1986: *Uçurum*
1987: *Aşk Peşinde, Benimsin, Yalnız Kadın, Zirve*
1988: *Umutların Ötesi*
1989: *Anılar, Bir Aşk Yeter*
1992: *Tanık, Sessiz Karanlık, Yağmurdan Kaçarlarken, Çıkmaz*
1993: *Aldanış, Girdap*
1994: *Duygular ve Hayaller, Oyunun Sonu, Sessizlik, Tanık 2, Yaz Aşkları, Yoksa Yaşlandın mı, Zor Günler*
1995: *Naylon Karı*

Film Sayısı: 29

UTKU, ÜMİT (1929 Mardin). Beyoğlu Erkek Lisesi'nde okudu. Harp Okulu'ndan mezun oldu. Subaylık yaptı. Yüzbaşı rütbesine kadar terfi ettikten sonra ordudan ayrıldı. Sinemaya senaryo yazarak girdi. 1958'de Kervan Film şirketini kurarak yapımcılığa başladı. Türk Film Prodüktörleri Cemiyeti ve Film-San Vakfı gibi sinemayla ilgili örgütlerde çeşitli görevler aldı, 20 yıl süreyle İstanbul Ticaret Odası Filmcilik, Sinemacılık ve Reklamcılık Meslek Grubunda başkanlık yaptı. 1958'de ilk filmini yönetti. *Yaban Gülü* ve *Fabrikanın Gülü* özellikle Anadolu bölge sinemalarında gişe rekorları kırdı.

Filmleri:

1958: *Yanıklar Köyü*
1960: *Esmerim Kıyma Bana*
1961: *Ayrı Dünya, Yaban Gülü*
1962: *Aşk Bekliyor, Esir Kuş, Gümüş Gerdanlık*
1963: *Çiçeksiz Bahçe, Kara Yılan, Makber*
1964: *Asfalt Rıza, Fabrikanın Gülü, Koçero*
1965: *Ağlayan Gözler, Dokunma Bozulurum, Gençliğe Veda*
1966: *Burçak Tarlası, Fabrikanın Şoförü, Kartal Yavrusu Hamido, Yetimlerin Türküsü*
1967: *Aliyi Gördüm Aliyi, Nemli Dudaklar*
1968: *Acı İnanç, Baharda Solan Çiçek, Gözyaşlarım, İftira, Leylaklar Altında, Yara*
1969: *Ana Mezarı, Damga, İffet, Sabırtaşı, Şen Ola Düğün Şen Ola, Vatan Borcu*
1970: *Yaban Gülü (2)*

Film Sayısı: 35

Ödülleri:

1971: Milano Çocuk Filmleri Festivali'nde *Afacan Küçük Serseri* (Ülkü Erakalın) birincilik ödülü.
9. Antalya Film Festivali'nde *Üvey Ana* (Ülkü Erakalın) en iyi 3. film.

UZKINAY, FUAT (1888 Üsküdar, İstanbul – 1956). İlk ve orta öğrenimini tamamladıktan sonra İstanbul Sultanisi'nde ve Darülfünun'un fizik-kimya bölümünde okudu. 1910'da İstanbul Sultanisi'nde dahiliye memuru olarak görev yaparken sinema ile ilgilendi. Yerleşik sinema salonlarının açılmasında önemli katkıları oldu. 1914'de açılan Ali Efendi Sineması'nın hissedarlarından biri olarak işletmeciliğini üstlendi. Okulda öğrencilerine sinemayla ilgili dersler verdi. Aynı yıl çıkan savaş nedeniyle askere alındı. Orduda yedeksubay olarak görev yaparken 14 Kasım 1914'de, Rusların "1876-87 savaş anısı" olarak Yeşilköy'e inşa ettikleri Ayastefanos anıtının yıkılışını görüntüledi. Resmi tarihe göre 150 metrelik *Ayastefanos Abidesinin Yıkılışı* adlı belgesel Türk sinemasının "ilk filmi", Uzkınay da Müslüman "ilk Türk sinemacısı" oldu. 1915'de Enver Paşa'nın girişimleriyle MOSD-Merkez Ordu Sinema Dairesi'ni kurdu. Ve bu kurum adına savaşla ilgili haber ve belge filmleri çekti. Çanakkale savaşlarını, Van der Goltz Pa-

şa'nın cenaze merasimini, ülkeye gelen imparatorları, general ziyaretlerini vb. şimdi nerede olduğu bilinmeyen yüzlerce haber filminde görüntüledi. Ülkemizde ilk kez sinemayı tanıtan ve ona kamera alıcısının nasıl çalıştığını öğreten ustası Polonya uyruklu Sigmund Weinberg'in 1918'de yarım bıraktığı uzun metrajlı ilk konulu filmlerden biri olan *Himmet Ağanın İzdivacı*'nı tamamladı. Yönetti ve görüntüledi.

Filmleri:

1918: *Himmet Ağanın İzdivacı* (Weinberg'le birlikte)

Ödülleri:

? : Osmanlı Sanayi Madalyası.
? : Avusturya Liyakat Madalyası.
? : Genel Kurmay Başkanlığı ödülü.

– Ü –

ÜN, MEMDUH (1920 İstanbul). Tıp Fakültesi 3. sınıftan ayrıldı. 1942'de futbola başladı ve Beşiktaş takımında bir süre oynadı. Elektrik İdaresinde sayaç kontrol memuru olarak görev yaptı. 1947'de Seyfi Havaeri'nin yönettiği *Damga* adlı filmde Turhan Ün adıyla oyunculuğa başladı. 1951 yılında yapımcı oldu. *Düşman Aşıklar* adlı yarım kalan (diğer yarısını Mehmet Muhtar yönetti) denemeden sonra 1955'de *Yetim Yavrular*'ı çekerek yönetmenliğe başladı. 1958'de *Üç Arkadaş*'la büyük bir tırmanışa geçip dikkatleri üzerine çekti. 1960 yılında oğlunun adını verdiği Uğur Film şirketini kurdu. 1958 yılına kadar Muharrem Gürsesvari köy melodramları yöneterek sıradanlığı aşamadıysa da, daha sonraki yıllarda 60 döneminin en önemli yönetmenleri arasına girdi. Küçük insan dramlarıyla; dostluk, sevgi ve dayanışma üzerine kurduğu duyarlı öykülerle Türk sinemasına yeni bir soluk getirdi, görüntü diline şiirsel bir tat kazandırdı. 1993'de çektiği *Zıkkımın Kökü* bu tür bir nostaljinin yıllar sonraki yansımalarından birini oluşturur. Ayrıca *Gönül Dostları* adlı bir TV dizisi yönetti.

Filmleri:

1955: *Yetim Yavrular, Öp Babanın Elini*
1956: *Ana Hasreti, Piç – Kahpe Dünya, Zeynebin İntikamı*
1957: *Yetim Ömer, Zeynebin Aşkı – Güllü Fatma*
1958: *Ayşenin Çilesi, Çoban Kızı, Üç Arkadaş, Murada Ereceğiz*
1960: *Ateşten Damla, Ayşecik, Bir Serseri, Kırık Çanaklar, Mahallenin Sevgilisi, Ölüm Peşimizde*
1961: *Avare Mustafa, Boş Yuva, Güneş Doğmasın*
1962: *Akasyalar Açarken, Belalı Torun, Kısmetin En Güzeli, Üç Tekerlekli Bisiklet* (Lütfi Ö. Akad'la)
1963: *Bire On Vardı, Çapkın Kız, Yavaş Gel Güzelim*
1964: *Ağaçlar Ayakta Ölür, Dağ Başını Duman Almış, Halk Çocuğu, Kanun Karşısında, Kırk Küçük Anne, Öp Annenin Elini*
1965: *Namusum İçin, Yıldız Tepe*
1966: *Altın Çocuk, Fakir Çocuklar, Vahşi Sevda*
1967: *Aslan Yürekli Kabadayı, Son Gece, Yaprak Dökümü, Zilli Nazife*
1968: *İlk ve Son, Vuruldum Bir Kıza*

1969: *Büyük Yemin, İnsanlar Yaşadıkça*
1970: *Kara Peçe*
1971: *Üç Arkadaş (2)*
1972: *Murat ile Nazlı, Para, Sezercik Aslan Parçası*
1973: *Gönülden Yaralılar, Toprak Ana*
1975: *Ağrı Dağı Efsanesi, Cellat, Kadınım*

1977: *Birtanem*
1978: *Cevriyem*
1980: *Devlet Kuşu*
1981: *Kanlı Nigar*
1982: *Gülsüm Ana, Kaçak*
1983: *Postacı*
1986: *Garip*
1989: *Bütün Kapılar Kapalıydı*
1990: *Gün Ortasında Karanlık*
1993: *Zıkkımın Kökü*

Film Sayısı: 66

Ödülleri:

1961: 2. Türk Film Festivali'nde *Kırık Çanaklar* en iyi film, en iyi yönetmen.

1966: 3. Antalya Film Şenliği'nde *Namusum İçin*'le en iyi yönetmen.

1990: 3. Ankara Film Şenliği'nde *Bütün Kapılar Kapalıydı* en iyi 3. film, en iyi kurgu.

9. İstanbul Uluslararası Film Festivali'ndejüri özel ödülü.

27. Antalya Film Şenliği'nde jüri özel yönetmen ödülü.

1993: 7. Adana Film Festivali'nde *Zıkkımın Kökü* en iyi film, en iyi yönetmen.

Kültür Bakanlığı seçiminde başarı ödülü.

Asturias (İspanya) Film Festivali'nde en iyi yönetmen.

1994: Siyad – Sinema Yazarları seçiminde *Zıkkımın Kökü* en iyi 2. film.

Ciné–Junior 94 Festivali'nde (Paris) büyük ödül.

1995: 14. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde onur ödülü.

Hindistan Udaipur Çocuk ve Gençlik Filmleri Festivali'nde Altın Fil ödülü.

Magazinciler Derneği'nin seçiminde yılın filmi ödülü.

ÜNDAĞ, AHMET (1946 Adana). Adana Erkek Lisesi'nden mezun oldu. 1965'de Remzi Jöntürk ve Bilge Olgaç'a asistanlık yaparak sinemaya girdi. 1966'da Nazif Kurthan'ın büyük bir bölümünü çektiği *Gaddarlar*'la yönetmenliği denedi. Ve 1972'de bağımsız olarak ilk filmini çekti.

Filmleri:

1972: *Ve Güneşe Kan Sıçradı*
1973: *Ve Onu Vurdular*
1984: *Bir Yıldız Doğuyor*
1986: *Seher Vakti*
1987: *Küçük Mutluluklar*
1988: *Yaşarken Ölmek*

ÜSTEL, AHMET (1930 İstanbul - 1983). Galatasaray Lisesi'nden mezun oldu. Tiyatro yaşamı Küçük Sahne'de başladı. Çalışmalarını İstanbul ve Gong Tiyatrolarında sürdürdü. Çeşitli sahne oyunları ve radyo skeçleri yazdı. 1952'de Aydın Arakon'un yönettiği *Kızıl Tuğ* filmiyle sinema oyunculuğuna başladı. 1954'de kendi adına Kobra Film şirketini kurdu ve yapımcı oldu. Birçok filmin senaryosunu yazdı. 1957'de ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1957: *Ebediyen Seninim*

-Y-

YALAZ, SUAT (1932 Kırşehir). Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümünü bitirdi. Gazetecilik yaptı. Mizah dergilerinde karikatür çizdi ve *Akşam* gazetesinde yayınladığı *Karaoğlan* çizgi-romanıyla bu dalda ün yaptı. 1962'de senaryosunu yazdığı *Cengiz Hanın Hazineleri* Atıf Yılmaz tarafından çekildi. Lütfi Ö. Akad'a asistanlık yaptıktan sonra 1965'de Olcay Prodüksiyon adlı şirketini kurdu. Aynı yıl, yarattığı çizgi-roman kahramanı "Karaoğlan"ı beyaz perdeye aktarıp yönetmenliğe başladı. 1966'da *"Salıncak"* adlı magazin dergisini çıkardı. Ve *Karaoğlan* dizisiyle Kartal Tibet'i Türk sinemasına kazandırdı.

Filmleri:

1965: *Karaoğlan*
1966: *Baybora'nın Oğlu, Camoka'nın İntikamı*
1967: *Bizanslı Zorba, Karaoğlan Yeşil Ejder*
1968: *Camoka'nın Dönüşü, Şeytan Kafesi*
1969: *Karaoğlan Şeyhin Kızı*

YALINKILIÇ, YAVUZ (1930 Buca, İzmir). İzmir Atatürk Lisesi'nde öğrenim gördükten sonra 1948'de İzmir Şehir Tiyatrosu'na girdi. Oyuncu olarak sahneye çıktı. Çığır Sahne'de Avni Dilligil'e asistanlık yaptı. Tevhit Bilge, Vahi Öz, Muammer Karaca gibi tiyatro topluluklarıyla Anadolu turnelerine çıktı. 1956'da Lütfi Ö. Akad'a reji asistanlığı yapmaya başladı. 4 yıl kadar birlikte çalıştılar. 1960'da yönetmen oldu. Oyunculuk yaptı. Filmlerinin senaryolarını yazdı. TV filmleri çekti. Kendi adına şirketler kurup yapımcı oldu.

Filmleri:

1960: *Fedakar Onbaşı*
1961: *Acar Kardeşler, Esmer Delikanlı, Altın Hırsı*
1962: *Genç Osman, Meçhule Gidenler, Ölüme Yalnız Gidilir, Soytarı*
1963: *İki Vatanlı Kadın, Kamil Abi*
1964: *Dağların Aslanı, Kocatepe'nin Üç Süvarisi*
1965: *Asker Arkadaşım, Kanlı Kale, Keloğlan, Nasreddin Hoca*
1966: *Kanlı Hıdrellez, Su Testisi*
1967: *Efenin İntikamı, İmamın Gazabı, Katırcı Yani Efenin Definesi*
1968: *Aslanbey, Kargacı Halil, Sinanoğlu, Sinanoğlu'nun Dönüşü*
1969: *Cesur Kabadayı*
1970: *Ölüler Konuşmaz ki*
1971: *Mehmetçik Altın Çocuk, Oku Beşikten Mezara Kadar, Profesyoneller*

1972: *Süper Adam İstanbul'da*
1973: *Meryem*
1979: *Madrabaz, Otobüs Neriman, Şahin*
1980: *Harman Sonu, Kirvenin Kızı*
1982: *Buyurun Cümbüşe*
1984: *Sev Ölesiye*
1985: *Ekmek Elden Su Gölden, Sarı Öküz Parası*
1986: *Gelin Oy, Karamanın Koyunu, Kara Diken, Güvercinim*
1987: *Ana Yüreği, Azap, Gölet, Sultan, Tapulu Irgat, Tırpan*
1988: *Aşka Vakit Yok*
1993: *Babalar da Ağlar, Bul Karayı Al Parayı, Emekli, Gülpembe, Öp Babanın Elini, Üçümüze Bir Dünya*
1994: *İslam Adalettir, Kadere 45 Var*

Film Sayısı: 50

YALÇIN, OĞUZ (1956 Kozan). Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Tiyatro Bölümünde öğrenim gördü. 9 Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema TV Bölümünü bitirdi. 1982 yılında reji asistanlığına başladı. 1986'da ilk uzun metrajlı filmi *Kıskaç*'ı yönetti. 1990'lı yıllarda özellikle TV dizilerine yöneldi.

Filmleri:

1986: *Kıskaç*
1987: *Bir Çember Kırılırken, Evlerden Biri*
1988: *Bir Irmağa Yolculuk*
1989: *Sessiz Fırtına*
1990: *Düşler Artık Yetmiyor*

YANILMAZ, YILDIRIM (1946 Zonguldak). Sanat yaşamına küçük yaşlarda tiyatro çalışmalarıyla başladı. Konservatuarda okudu. Tiyatro oyunları sahneye koydu. 1969'da Halit Refiğ'in yönettiği *Bir Türk'e Gönül Verdim* adlı filmde asistanlık yaparak sinemaya girdi. 1988'de ilk uzun metrajlı filmi *Heykel*'i yönetti. Video filmleri çekti.

Filmleri:

1988: *Heykel*
1989: *Sıfır Nokta*
1994: *Su Gibi Berrak*

YASAR, SEÇKİN (1949 İstanbul). 1978'de İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Grafik Sanatlar Bölümünden mezun oldu. Kitap kapakları çizdi. 1979'da *Yorgun Savaşçı* dizisinde Halit Refiğ'e asistanlık yaptı. Daha sonraki yıllarda Memduh Ün, Atıf Yılmaz, Orhan Aksoy, Orhan Elmas ve Ömer Kavur'la çalıştı. 1992'de ilk filmini çekti.

Filmleri:

1992: *Sarı Tebessüm*

Ödülleri:

1993: 5. Ankara Film Festivali'nde *Sarı Tebessüm*'le en iyi umut veren senaryo yazarı.

YAŞAR, FEHMİ (1954 Maraş). İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları Çocuk Kolu'nda oyunculuk yaptı. Sinemayla ilişkisi 1977'de Güney Film'de çalışarak başladı. 1978'de Yılmaz Güney'in senaryosunu yazdığı ve Zeki Ökten'in yönettiği *Sürü*'de, 1978'de *Düşman*'da asistanlık ve oyunculuk yaptı. Uzun süre Zeki Ökten'le çalıştı. 1982'de *Faize Hücum*, 1984'de *Pehlivan* ve 1986'da *Ses*'in senaryolarını yazdı. Özellikle de bir dönemin panoramasını yansıtan *Faize Hücum* senaryosuyla dikkat çekti.1990'da kendi filmini yönetti ve bu ilk denemesinde başarılı oldu. 1993'de *Camdan Kalp*'in senaryosu kitap olarak yayınlandı.

Filmleri:

1990: *Camdan Kalp*

Ödülleri:

1983: 20. Antalya Film Festivali'nde *Faize Hücum* en iyi senaryo.

1990: 27. Antalya Film Festivali'nde *Camdan Kalp* en iyi 3. film.
1991: 10. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde en iyi film ve en iyi yönetmen.
13. Montpellier (Fransa) Akdeniz Filmleri Festivali'nde en iyi 2. film.
9. Bergamo (İtalya) Film Buluşması'nda 2. film.
Paris'de Georges Sadoul yılın en iyi yabancı film ödülü.
1992: Kültür Bakanlığı seçiminde başarı ödülü.

YAVUZ, HÜDAVERDİ (1962 Afyon). 1985'de Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'ni bitirdi. TRT İstanbul Televizyonu'na prodüktör olarak girdi. Daha sonra özel TV kanallarında eğlence programları hazırladı. 1993'de *Yarasa* adlı filmle yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1993: *Yarasa*

YENER, MÜMTAZ (1918 İstanbul). 1935'de Nazmi Ziya'nın öğrencisi olarak Güzel Sanatlar Akademisi'nde öğrenim gördü. Afiş, reklam ve karikatür çalışmaları yaptı. Sergiler açtı. *Bir Kadın Portresi* adlı resim çalışmasıyla ödül aldı. 1956'da Erich von Stroheim'ın *Paprika* adlı romanından uyarladığı *Papatya* ile yönetmenliğe başladı.

Filmleri:

1956: *Papatya*
1959: *Binnaz*

YERES, ARTUN (1944 İstanbul). Güzel Sanatlar Akademisi Bedri Rahmi Eyüpoğlu Resim Atelyesi'ne devam etti. 1961'de Lütfi Ö. Akad'ın *Sessiz Harp* filminde asistanlık yaptı. Reklam filmleri çekti. Çeşitli dergilerde sinema üzerine yazdı. 1968'de *Çirkin Ares* adlı kısa filmiyle yönetmenliği denedi. 1969'da Nazım Hikmet'in bir şiirinden uyarladığı *Onlar ki* adlı belgeseli çekti. 1970'li yıllarda *Saklambaç* gibi magazin gazetelerine fotoroman yönetmenliği yaptı. 1972'de ilk uzun metrajlı sinema filmini çekti. 1991'de *Cumhuriyet Dönemi Türk Öyküleri* adlı bir mini diziyle, Faik Baysal'ın yaşamını konu alan belgeseli gerçekleştirdi. 1995'de *Guernica 2000* ve *Donkişot* belgeselleriyle çalışmalarını sürdürdü.

Filmleri:

1972: *Asi Gençler*
1975: *Dadaş Hasan*
1986: *Bir Günlük Aşk*
1988: *Bir Yaz Yağmuru, Yengeç Burcu*
1989: *Gece, Kilyos Cinayeti*
1994: *Tele Anahtar, Buluşma*

Ödülleri:

1968: Hisar Kısa Film Yarışması'nda *Çirkin Ares*'le jüri özel ödülü.
1969: 2. Hisar Kısa Film Yarışması'nda *Onlar ki*'yle birincilik ödülü.
1995: 32. Antalya Film Festivali'nde *Özlem... Düne, Bugüne, Yarına*'yla en iyi senaryo ödülü. (Aykut Tankuter'le birlikte).

YILMAZ (BATIBEKİ), ATIF (1926 Mersin). Çocukluk yılları Mersin'de geçti. Mersin Ortaokulu'nu bitirdi. Adana Lisesi'nde okudu. 1945'de İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne girdi. Aynı yıllarda Güzel Sanatlar Akademisi'nde bir süre resim öğrenimi gördü. 1947'de Asmalımescit'te Nuri İyem Atelyesi'nde resim çalışmaları yaptı. Yapıtlarıyla "tavanarası ressamları" sergisine katıldı. *"Beş Sanat"* adlı sanat dergisine sinema ve tiyatro eleştirileri yazdı. İlk senaryo denemesini Atlas Film şirketine verdi. 1950'de Semih Evin'e *Allah Kerim* adlı filminde asistanlık yaparak sinemaya girdi. 1951'de

tanıştığı dönemin ünlü jönlerinden Hüseyin Peyda ile çalışmaya başladı. Önce Peyda'nın yöneteceği *Mezarımı Taştan Oyun*'un senaryosunu yazdı. Ardından Peyda'nın kardeşi Hüseyin Ormen'in yapımcılığını üstlendiği *Kanlı Feryat*'la 1952'de yönetmen oldu. *Hıçkırık* ve *Aşk Izdıraptır* gibi piyasa romanlarının ağdalı melodramlarından sonra 1957'de Kemal Bilbaşar'ın iki öyküsünden uyarladığı *Gelinin Muradı*'yla o güne dek yaptığı en iyi filmi gerçekleştirdi. Teknik ve yapım aksaklıkları bir yana, bu "kasaba güldürüsü denemesi"yle öncekilerden oldukça farklı bir çalışma ortaya koydu. 1960'da polisiye-casusluk türünde bir film olan *Ölüm Perdesi*'yle, yıllar sonra ön plana çıkaracağı erotik fantezilerin ilk işaretini verdi. Bu arada Recep Bilginer'le Güneş Film'i, daha sonra Orhan Günşiray'la yaptığı işbirliği sonucu ortaklaşa Yerli Film şirketini kurdu. 1964'de Haldun Taner'in oyunundan aktarılan *Keşanlı Ali Destanı*'yla yalnızca iç dekora dayalı şarkılı, sözlü bir müzikal ve Attila Tokatlı'nın senaryosundan *Kalbe Vuran Düşman*'la da bir "soyut film denemesi" gerçekleştirdi. Bazı iddialı çalışmalarında olduğu gibi 1971'de *Yedi Kocalı Hürmüz*'ün çekimlerinde de yeni bir biçim arayışına yönelip bu kez, kendi deyimiyle, "minyatür üslubunu" denedi. 1979'da çektiği *Adak*'la filmografisine yeni bir üslup araştırması içeren bir çalışma daha ekledi. 1966'da *Ah Güzel İstanbul*'la başlayıp, 1977'de *Selvi Boylum Al Yazmalım*'la sürdürdüğü, 1980'li yıllarda ise *Mine* ve *Bir Yudum Sevgi*'yle "kadının kimlik arayışı" üzerine kurduğu denemeleri yeni bir dönem açtı. Bu "kadın filmleri" dönemi önce Türkan Şoray'la, daha sonra özellikle de Müjde Ar'la yaptığı işbirliği sonucu ilginç boyutlara ulaştı. Yine Müjde Ar ve Türkan Şoray'la "sosyal içerikli fantastik filmler üçlemesi"ni (*Adı Vasfiye, Ahhh Belinda, Hayallerim Aşkım ve Sen*) oluşturdu. Erotik tutkuları zorlayıp, soft pornografinin sınırlarına kadar götürdüğü *Düş Gezginleri*, 1994'de İtalya'da "Torino Gay And Lesbian Film Festivali"ne katılan ilk Türk filmi oldu. Bu arada TV çalışmaları yapıp *Seyahatname, Sakiyedir Kızın Adı* ve Aziz Nesin'den uyarladığı Türkan Şoray'lı *Tatlı Betüş* dizilerini yönetti.

1995'de anılarını *Söylemek Güzeldir* adlı kitapta topladı.

Türk sinemasının en yoğun çalışanlarından biri olup, bol gözyaşlı pembe edebiyat ürünleri, folklor ögelerini içeren kasaba güldürüleri, Ayşecik'li çocuk filmleri, polisiye denemeler, soyut filmler, tarihsel kostüme çalışmalar, Kemal Sunal'lı kent güldürüleri ve erotik kadın filmleri gibi her türde eser veren ve özellikle de günün ya da dönemin modalarına profesyonel bir yönetmen yaklaşımı içinde uyum sağlamasını bilen Atıf Yılmaz'ın bu açılardan çok zengin bir filmografisi var. Bugün (1995) 69 yaşını sürmesine karşılık en genç yönetmenden daha genç olan ve hâlâ her tür denemeye tüm dinamizmiyle açık olan Yılmaz'ın *Bir Yudum Sevgi* filmiyle ilgili olarak Atilla Dorsay şu yorumu yapıyor: *Filmin bazı bölümlerinde içerdiği yoğun erotizm, bu açıdan filmin özüne, bildirisine son derece denk düşen konuyla, Yılmaz'ın bu tür sahneleri bayağılaştırmadan çekmedeki ustalığını bir kez daha kanıtlıyor. Diğer yandan, temelde kuşkusuz bir kadın filmi olan* Bir Yudum Sevgi*'nin odak noktasını oluşturan Aygül tipi, sinemamız için yeni, değişik, yürekli bir tipleme. Ne yıllar yılı seyircimize yutturulan "sütten de beyaz", namus timsali "bakire" imajı bu, ne de "günahkar fahişe" tipi. İkisinin arasında ayakları yere basan, cinselliğini de insanlığının bir parçası olarak yaşamak zorunda olan ve yaşayan kadın, kırsal yaşamdan sanayi toplumuna geçişin sancılarını töresel planda yaşayan, yürekli çıkışı ve kararıyla kendi çözümünü kendisi bulan günümüzün bunalımlı Türk toplumunun kadını...*

Filmleri:

1952: *Kanlı Feryat, İki Kafadar Deliler Pansiyonunda*
1953: *Hıçkırık*
1954: *Aşk Izdıraptır, Şimal Yıldızı*
1955: *Dağları Bekleyen Kız, İlk ve Son, Kadın Severse*
1956: *Beş Hasta Var*
1957: *Gelinin Muradı*
1958: *Bir Şoförün Gizli Defteri, Kumpanya, Yaşamak Hakkımdır*
1959: *Ala Geyik, Bu Vatanın Çocukları, Karacaoğlanın Kara Sevdası*
1960: *Ayşecik Şeytan Çekici, Ölüm Perdesi, Suçlu*
1961: *Allah Cezanı Versin Osmanbey, Dolandırıcılar Şahı, Kızıl Vazo, Tatlı Bela, Seni Kaybedersem*
1962: *Battı Balık, Beş Kardeştiler, Bir Gecelik Gelin, Cengiz Hanın Hazineleri*
1963: *Azrailin Habercisi, İki Gemi Yanyana, Yarın Bizimdir*
1964: *Erkek Ali, Kalbe Vuran Düşman, Keşanlı Ali Destanı*
1965: *Hep O Şarkı, Muradın Türküsü, Sayılı Dakikalar, Taçsız Kral*
1966: *Ah Güzel İstanbul, Ölüm Tarlası, Sevgilim Bir Artistti, Toprağın Kanı, Pembe Kadın*
1967: *Balatlı Arif, Harun Reşid'in Gözdesi, Kozanoğlu*
1968: *Cemile, Köroğlu, Yaseminin Tatlı Aşkı*
1969: *Kızıl Vazo, Menekşe Gözler, Kölen Olayım*
1970: *Aşktan da Üstün, Darıldın mı Cicim Bana, Kara Gözlüm, Zeyno*
1971: *Ateş Parçası, Battal Gazi Destanı, Güllü, Unutulan Kadın, Yedi Kocalı Hürmüz*
1972: *Cemo, Gelinlik Kızlar, Günahsızlar, Köle, Utanç, Zulüm*
1973: *Güllü Geliyor Güllü, Kambur, Mevlana*
1974: *Kuma, Salako, Zavallılar* (Yılmaz Güney'le)
1975: *Çapkın Hırsız, Deli Yusuf, İşte Hayat*

1976: *Baş Belası, Hasip ile Nasip, Mağlup Edilemeyenler, Tuzak*
1977: *Acı Hatıralar, Selvi Boylum Al Yazmalım, Baskın, Gülüşah ile İbo, Yangın*
1978: *Kibar Feyzo, Köşeyi Dönen Adam, Minik Serçe*
1979: *Adak, Ne Olacak Şimdi*
1980: *Talihli Amele*
1981: *Delikan*
1982: *Dolap Beygiri, Mine*
1983: *Seni Seviyorum, Şekerpare*
1984: *Bir Yudum Sevgi, Dağınık Yatak*
1985: *Adı Vasfiye, Dul Bir Kadın*
1986: *Ahhh Belinda, Asiye Nasıl Kurtulur, Değirmen*
1987: *Hayallerim Aşkım ve Sen, Kadının Adı Yok*
1988: *Arkadaşım Şeytan*
1989: *Ölü Bir Deniz*
1990: *Bekle Dedim Gölgeye, Berdel*
1992: *Düş Gezginleri*
1993: *Gece Melek ve Bizim Çocuklar*

Film Sayısı: 111

Ödülleri:

1959: Sinema Tiyatro Dergisi'nin seçiminde *Ala Geyik*'le sinema özel armağanı.
1. Türk Film Festivali'nde *Bu Vatanın Çocukları*'yla en başarılı yönetmen.
1965: 2. İzmir Film Şenliği'nde *Keşanlı Ali Destanı* en başarılı 2. film.
2. Antalya Film Festivali'nde en başarılı 2. film ve en başarılı yönetmen.
1966: 3. Antalya Film Festivali'nde *Muradın Türküsü* en iyi 3. film.
3. Antalya Film Festivali'nde *Toprağın Kanı* en iyi 2. film.
1967: Bordighera (San Remo) Güldürü Filmleri Şenliği'nde *Ah Güzel İstanbul* özel ödül.
1968: 5. Antalya Film Festivali'nde *Ölüm Tarlası* en iyi 3. film.
1972: 9. Antalya Film Festivali'nde *Zulüm* en iyi film ve en iyi yönetmen.
1973: Sinematek Derneği'nin seçiminde *Kambur* yılın en iyi filmlerinden biri.
1976: 13. Antalya Film Şenliği'nde *Deli Yusuf*'en iyi film ve en iyi yönetmen.
13. Antalya Film Şenliği'nde *Mağlup Edilemeyenler* en iyi 2. film.
1978: 15. Antalya Film Festivali'nde *Selvi Boylum Al Yazmalım* en iyi 2. film ve en iyi yönetmen.
1984: 21. Antalya Film Festivali'nde *Bir Yudum Sevgi* en iyi film ve en iyi yönetmen.
1985: 22. Antalya Film Festivali'nde *Dul Bir Kadın* en iyi film.
1986: İstanbul Sinema Günleri'nde *Adı Vasfiye* en iyi üç filmden biri.
23. Antalya Film Fetivali'nde *Ahhh Belinda* en iyi film ve en iyi yönetmen.
"Nokta" dergisinin seçiminde en iyi film ve en iyi yönetmen.
Siyad – Sinema Yazarları'nın seçiminde yılın filmi ve en iyi yönetmen.
1987: 24. Antalya Film Festivali'nde *Hayallerim Aşkım ve Sen* en iyi 3. film.
1989: 1. İzmir Film Festivali'nde Atıf Yılmaz'a Altın Artemis ödülü.
1991: 41. Uluslararası Berlin Film Festivali'nde *Berdel* Cicae ödülü.
8. Avrupa (İtalya) Sinema Festivali'nde en iyi film.
12. Akdeniz Valencia (İspanya) Film Festivali'nde en iyi film.
Washington (Amerika) Nüfus Enstitüsü Global Medya ödülü.
Hacettepe Üniversitesi'nin "Sanatta Onursal Doktora" payesi.
1992: Adana Film Festivali'nde *Berdel* en iyi 2. film.

1994: Magazin Gazetecileri Derneği seçiminde *Gece Melek ve Bizim Çocuklar* en iyi film.

YILMAZ, YUNUS (1945 Rize). Samsun Lisesi'nde öğrenim gördü. Gazetecilik yaptı. Senaryolar yazdı. 1965'de Cevat Okçugil'e asistanlık yaparak sinemaya girdi. Mehmet Dinler ve Natuk Baytan'la bir süre çalıştı. 1972'de yönetmen oldu. 1993'de *Gülcan* ve *Muallim Bey* adlı TV dizilerini yönetti.

Filmleri:

1972: *Asiler Kampı, Bir Baltaya Sap Olamadım, Gardaş Beni Eversene, Müthiş Darbe, Süpürgesi Yoncadan, Hacıağalar Kralı*
1973: *Debreli Hasan, Ölüm Saçan Hayalet, Maskeli Canavar*
1974: *Bayram Benim Neyime, Belalı Serseri*
1976: *Bizim Düğün Ne Zaman, Nereye Arkadaş*
1979: *Gelin Kayası*
1983: *Çoban Yıldızı*
1984: *Severek Ayrılalım*
1985: *Gariban Beşler, Şahadet, Yeter Be*
1986: *Gitti Canımın Cananı, Hekimoğlu*
1987: *Hazreti Ayşe - İslamiyetin Doğuşu*
1988: *Can Borcu - Nar Kırmızı*
1989: *Sahipsizler*

Film Sayısı: 25

YÖNDER, TUNCA (1938 Ankara). İstanbul Hukuk Fakültesi'nde okudu. Öğrencilik yıllarında Gençlik Tiyatrosu'na girdi. 1961'de *Sokak Kızı İrma* müzikaliyle profesyonel oldu. Ankara Sanat Tiyatrosu ve çeşitli topluluklarda oyunculuk yaptı. Bazı haftalık dergilerde tiyatro üzerine yazdı. 1968'de Şinasi'nin *Şair Evlenmesi*'yle TV yönetmenliğine başladı. 1980'li yıllardan başlayarak çeşitli belgeseller çekti.

1986'da *Aygır Fatma* adlı TV filmiyle yönetmenliğini sürdürdü. 1989'da ilk dizi filmi *Bir Tren Yolculuğu*'nu yönetti. Bazı dizileri yeni bir revizyonla kısaltarak sinema filmlerine dönüştürdü. 1991'de çektiği *İlk Aşk*, dizi çalışmalarının dışında yapılan "ilk sinema filmi" sayılır. 1993'de yönettiği Kemal Tahir uyarlaması *Yorgun Savaşçı*, aceleye getirilen bir çalışma sonucu başarısız bir dizi oldu.

Filmleri:

1988: *Bir Tren Yolculuğu*
1991: *İlk Aşk*
1992: *Yağmur Beklerken*
1993: *Ağrıya Dönüş*
1994: *Bir Aşk Uğruna*

Ödülleri:

1989: 2. Ankara Film Festivali'nde *Bir Tren Yolculuğu* en iyi 2. film.
1994: 31. Antalya Film Festivali'nde Avni Tolunay ödülü.
1995: 7. Ankara Film Festivali'nde "Bir Aşk Uğruna" en iyi film.
14. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde *Bir Aşk Uğruna*'yla en iyi yönetmen.

YURDAKUL, İHSAN (1923 Maltepe, İstanbul - 1991). Fatih Hayriye Lisesi'ni bitirdi. 1955'de Batı Film'i kurup yapımcılığa başladı. Aynı yıl yönetmenliği deneyip ilk filmini yönetti.

Filmleri:

1955: *Beklenen İtiraf*
1958: *Kaderin Cilvesi*
1964: *Yiğitler Yatağı*

YURTER, NAKİ (1934 İstanbul). Ankara Koleji'nden mezun oldu. Sinemaya asistan olarak girdi. 1972'de yönetmen oldu. 1979 yılında 28 film birden yöneterek Türk sinemasının en büyük rekorlarından birini gerçekleştirdi. Ancak sıradan serüven filmleri ve ucuz seks komedileri yönetmeni olmanın ötesine geçemedi. Kendi adına Hülya Film şirketini kurdu. *Öyle Bir Kadın ki* adlı filmle Türk sinemasının "ilk gerçek porno filmi"ni çekti. Aynı yıl "porno filmler operasyonu"nda tutuklanıp hakkında dava açılınca sinemayı bıraktı.

Filmleri:

1972: *Cehenneme Postalarım, Öfke, Ölüm Elçileri, Şehmuz*
1973: *Atlıhan, Ölüm Meydanı*
1974: *Batak, Yankesici*
1975: *Ah Mualla Oh Ne Ala, Bu Baba Başka Baba, Şimdi Sıra Kimde*
1976: *Elmanın Alına Bak, Leş Kargaları, Mikrop*
1977: *Şöhretin Bedeli, Beceriksizler*
1978: *Astronot Fehmi*
1979: *Anahtar, Anasına Bak Kızını Al, Aşk Gecesi, Aşk Büyüsü, Aşk Körfezi, Aşkımla Oynama, Balıkçının Kızları, Beklenen Kadın, Çamurdaki Kadın, Çık Ortaya, Çıldırtan Dudaklar, Çılgın Bakireler, Dilber Dudağı, Dudaktan Dudağa, Esmer Bomba, Esmerin Adı Sarışının Tadı, Gece Yaşayan Kadın, Günah Günleri, Haydi Bastır, Hızlı Adam, İntikam Kadını, İyi Gün Dostu, Oh de Yavrum Oh de, Oldu Olacak, Öyle Bir Kadın ki, Sevimli Aşık, Son Günah, Tamam mı Canım, Tehlikeli Kadınlar, Yudum Yudum Sev*

Film Sayısı: 49

YURTSEVER, KORHAN (1947 İstanbul). 1963'de çeşitli stüdyolarda laborant, kurgucu ve ses teknisyeni olarak çalıştı. 1970'li yıllarda asistanlığa başladı. 1977'de ilk filmini yönetti. Osman Şahin'in TRT ödüllü *Kırmızı Yel* adlı eserinden uyarladığı *Fıratın Cinleri*'yle dikkat çekti. Bir süre Almanya'da çalıştı.

Filmleri:

1977: *Fıratın Cinleri*
1979: *Kara Kafa*
1987: *Zincir*

Ödülleri:

1978: 15. Antalya Film Festivali'nde *Fıratın Cinleri* en iyi 3. film.
1988: 25. Antalya Film Şenliği'nde *Zincir* en iyi 3. film.

YUSUF, SUAT – Suat Sonay (?). 1966'da yönetmenliğe başladı. İlk iki filmini Suat Sonay takma adıyla yönetti. 1970'li yılların sonlarında İngiltere'ye yerleşti.

Filmleri:

1966: *Kanlı Vadi*
1968: *Rüzgar Gibi Geçti*
1969: *Karaoğlanın Kardeşi Sargan, Tatlı Serseri, Aşık Avaresi*
1970: *Amber, İki Cesur Adam*
1971: *Ölümden de Acı, Seks ve Silah*
1972: *Çoban Ali, Kuduzlar, Ölüme Son Adım, Kanun Pençesi*
1973: *Kara Çalı*

YÜCE, İHSAN (1930 Elazığ – 1990). İzmir Atatürk Lisesi ve İktisadi Ticari İlimler Akademisi'nde öğrenim gördü. Muhasebecilik yaparak iş hayatına atıldı. 1952'de İzmir Halk ve Çocuk Tiyatrosu'nda sahneye çıktı. Küçük Sahne adlı bir tiyatro topluluğu kurdu. *Benim Üç Meleğim* ve *Duvarların Ötesi* ilk oynadığı piyesler oldu. Daha sonra Lale Oraloğlu Tiyatrosu'na girdi. 1960'lı yıllarda yardımcı oyuncu olarak filmlerde rol aldı. Senaryolar yazdı. 1979'da ilk filmini yönetti. Kendi adına film şirketi kurup yapımcı oldu.

Filmleri:

1979: *Bebek*
1980: *Duy Kalbimin Feryadını, İbişo*
1981: *Bizim Sokak, Deliler Koğuşu*

Ödülleri:

1976: 13. Antalya Film Şenliği'nde *İşte Hayat*'la en iyi yardımcı oyuncu.
1981: 18. Antalya Film Şenliği'nde *Derya Gülü*'yle en iyi yardımcı oyuncu.

YÜRÜKLÜ, CAVİT (1932 İstanbul). Orta öğreniminden sonra ticaretle uğraştı. Çay bahçesi işletmeciliği, bankerlik yaptı. 1961'de yapımcı oldu. 1965'de yönetmenliğe başladı. Sürekli olarak, yapımcı ortağı Müfit İlkiz'le çalıştı.

Filmleri:

1965: *Büyük Şehrin Kanunu*
1966: *Kader Çıkmazı, Karanlıkta Vuruşanlar*
1967: *Bozkurtlar Geliyor, Bozkurtların İntikamı*
1969: *Tarkan Canavarlı Kule*
1971: *Kızıl Maske'nin İntikamı, Süper Adam*
1972: *Süper Adam Kadınlar Arasında*
1973: *Üç Süper Adam*
1987: *Serbest Kürsü Hüsnü – Cici Kızlar, Tabancamın Sapını, Yaşamak İstiyoruz*

YÜZÜAK, AHMET (1952 Nevşehir). Marmara Üniversitesi'ni bitirdi. Doktorluk eğitiminin yanı sıra Milli Türk Talebe Birliği ve TMGT'de sinema ve Fotoğraf eğitimi gördü. Kısa metrajlı öykülü ve belgesel filmler yönetti. Türk Tabibleri Birliği Foto-Film Bölümü başkanlığı yaptı. 1985'de *Yaşamda Beyaz Gömlekliler, Irgatlar*, 1986'da *Kadın, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği*, 1987'de *Merhaba Yaşamak, Onların Evleri, Yaratanlar* ve 1988'de ise *Longoz* adlı belgesellerle kısa filmleri yönetti. 1987'de çektiği *Cüzzamlı* ise ilk uzun metrajlı sinema filmidir.

Filmleri:

1987: *Cüzzamlı*
1989: *Kırmızı Fistan Mor Kadife*

-Z-

ZİYAL, TOLGAY (1939 Ankara). Pertevniyal Lisesi'ni bitirdi. 1965'de asistan olarak sinemaya girdi. Burhan Bolan'la çalıştı. 1968'de yönetmenliğe başladı. Filmlerinin birçoğunu ağabeyi yapımcı Alpay Ziyal adına yönetti. Çalışmalarını sıradan serüven filmleriyle sürdürdü. 1977'de Metin Erksan'ın senaryosundan aktardığı *Vahşi Sevgili*'yle düzeyli filmlere doğru adım attı. Daha sonraki yıllarda TV çalışmalarına ve dizilere ağırlık verdi. *Geçmiş Zaman Olur ki, Deli Balta* dizileriyle, *Mimar Sinan* ve *Batılılaşma İhaneti* adlı belgesel dramaları yönetti. Ayrıca TV filmi *Rahmetlinin Oğlu*'nu çekti.

Filmleri:

1968: *Beş Asi Adam, Binbaşı Tayfun, Kızıl Maske*
1969: *Evvel Allah Sonra Ben*
1971: *Kalleşlere Af Yok*
1977: *Benim Altı Sevgilim, Vahşi Sevgili, Kördüğüm*

ZORLU, ESER (1955 İzmir). Orta öğrenimini tamamladıktan sonra İsviçre'de sosyoloji ve sinema okudu. İstanbul'da Emre Kültür Merkezi'ni açtı. 1985'de *Sevgi Damlacıkları* filmiyle yönetmenliğe başladı. *Kız mı Oğlan mı* ve *Terörist* gibi video filmlerinden sonra TV dizileri yönetti.

Filmleri:

1985: *Sevgi Damlacıkları*
1988: *İki Zarf Bir Hayat, Toplumun Kadını*
1989: *Acılar Paylaşılmaz, Yağmur Başladı*
1990: *Ben de Yaşıyorum, Yorum Yok*
1993: *Ayça Seni Seviyoruz*
1994: *Ziller*
1995: *Eylül*

Ödülleri:

1990: 27. Antalya Film Festivali'nde *Yorum Yok*'la halk jürisi özel ödülü.

Yönetmenler Dizini

A

Lütfi Ö. Akad (9), Alev Akakar (11), Atilla Akarsu (11), Aydemir Akbaş (11), Hicri Akbaşlı (12), Veli Akbaşlı (12), Vedat Akdikmen (12), Faik Ahmet Akıncı (12), Nuri Akıncı (12), Nisan Akman (13), Murat Akovalıgil (13), Tekin Akpolat (14), Orhan Aksoy (14), Zeki Alasya (15), Zeki Alpan (15), Mümtaz Alpaslan (15), Arşavir Alyanak (16), Mehmet Alemdar (16), Mustafa Altıoklar (16), Vedat Ar (17), Aydın Arakon (17), İlhan Arakon (17), Özcan Arca (17), Refik Kemal Arduman (18), Orhon M. Arıburnu (18), Kayahan Arıkan – Tancan Akın (18), Cüneyt Arkın (19), Celal Esat Arseven (19), Talat Artamel (20), Muzaffer Arslan (20), Mehmet Aslan (21), Taner Aşkın (21), Orhan Atadeniz (21), Yılmaz Atadeniz (22), Semir Aslanyürek (23), Kutluğ Ataman (23), İrfan Atasoy (23), Orhan Ateş (23), Sami Ayanoğlu (24), Nihat Aybars (24), Ünsel Aybek (24), Engin Ayça (24), Orhan Aykanat (25), Adem Ayral (25), Bülent Aydın (25), Mehmet Aydın (25), Ali Avaz (26), Adnan Azar (26).

B

Aydın Bağardı (26), İhsan Balkır (26), Tunç Başaran (26), Tevfik Başer (27), Natuk Baytan (28), Vedat Örfi Bengü (29), Özdemir Birsel (30), Burhan Bolan (30), Mehmet Bozkuş (30), Enver Burçkin (31), Selahattin Burçkin (31).

C

Atilla Candemir (31), Hayri Caner (31), Hüsnü Cantürk (31), Mahir Canova (32), Ferit Ceylan (32), Vedii Cezayirli (32).

Ç

Yücel Çakmaklı (32), Mehmet Kemal Çakuş (33), Baki Çallıoğlu (33), Metin Çamurcu (33), Naci Çelik (Berksoy) (33), Sinan Çetin (34), Hüsnü Çetiner (34), Yavuzer Çetinkaya (34), Nesli Çölgeçen (35), Muammer Çubukçu (35).

D

Behlül Dal (35), Zafer Davutoğlu (36), Turan Day (36), Samim Değer (36), Turgut Demirağ (36), Ziya Demirel (37), Zeki Demirkubuz (37), Avni Dilligil (38), Orhan Dilmen (38), Mehmet Dinler (38), Salih Diriklik (39), Süha Doğan (39), Haldun Dormen (40), Tarık Dursun K. (40), Nejat Duru (40), Süreyya Duru (40), Uğur Duru (42), Yılmaz Duru (42), Muhteşem Durukan (43), Aykut Düz (43).

E

Ümit Efekan (43), Münir Hayri Egeli (44), Ertem Eğilmez (45), Ali Ekdal (46). Hikmet Eldek (47), Ümit Elçi (47), İsmet Elçi (47), Orhan Elmas (47), Mümtaz Ener (49), İlhan Engin (49), Necati Er (50), Ülkü Erakalın (50), Nusret Eraslan (51), Orhan Erçin (52), Reha Erdem (52), Kaya Ererez (52), Mahinur Ergun (52), O. Nuri Ergün (52), Metin Erksan (53), Muhsin Ertuğrul, (56), Savaş Eşici (58), Hayri Esen (58), Feyturiye Esen (58), Turgut Etingü (58), Semih Evin (58), Canan Evcimen İçöz (60), Mehmet Ezici (60).

F

Ahmet Fehim (60), Yavuz Figenli (60), Recep Filiz (61), İlhan Filmer (61), Renan Fosforoğlu (62), Füruzan (62).

G

Baha Gelenbevi (62), Yıldırım Gencer (63), Canan Gerede (63), Müjdat Gezen (63), Tomris Giritlioğlu (63), Şahin Gök (64), Ertem Göreç (65), Şerif Gören (65), Talat Gözbak (67), Oğuz Gözen (67), Cemal Gözütok (68), Sami Güçlü (68), Melih Gülgen (68), Sırrı Gültekin (69), Aram Gülyüz (71), Cahit Günal (72), Yılmaz Gündüz (72), İsmail Gü-

neş (72), Gökhan Güney (72), Yılmaz Güney (73), Muharrem Gürses (75), Nejat Gürsoy (77), Tanju Gürsu (77), Temel Gürsu (77).

H

Fikret Hakan (78), Nişan Hançer (79), Seyfi Havaeri (79), Yücel Hekimoğlu (80), Alp Zeki Heper (80), Muzaffer Hiçdurmaz (81), Nazım Hikmet (Ran) (81), Ahmet Hoşsöyler (81), Agâh Hün (81), Hadi Hün (82), Ekmel Hürol (82).

I

Cahit Irgat (82), Ayhan Işık (82).

İ

Selim İleri (83), Biket İlhan (83), Necati İlktaç (83), Çetin İnanç (83), Turgut İnangiray (84), Kadir İnanır (84), Türker İnanoğlu (85), Kemal İnci (86), Ali İpar (86), Handan İpekçi (86).

J

Remzi A. Jöntürk (87)

K

Rahmi Kafadar (88), İsmail Kalkan (88), Şadan Kamil (88), Kemal Kan (89), Suphi Kaner (89), Erdoğan Kar (89), Şadi Fikret Karagözoğlu (89), Demir Karahan (90), Hüseyin Karakaş (90), Çetin Karamanbey (90), Hasan Karcı (91), Hüseyin Kaşif (91), Ömer Kavur (92), Birsen Kaya (93), Şahin Kaygun (93), Volkan Kayhan (94), Hasan Kazankaya (94), Faruk Kenç (94), Arif Keskiner (95), Feridun Kete (96), Mehmet Kılıç (96), Kani S. Kıpçak (96), Erden Kıral (96), Adnan Kıran (97), Günay Kosova (97), Yusuf Kurçenli (98), Nazif Kurthan (99), Tuncel Kurtiz (99), Ünal Küpeli (99), Avni Kütükoğlu (99).

L

Zülfü Livaneli (100).

M

Samim Meriç (100), Ferdi Merter (100), Ziya Metin (101), Selahattin Moğol (101), Fide Motan (101), Mehmet Muhtar (101), Basri Murat (101).

N

İhsan Nuyan (101).

O

Orhan Oğuz (102), Taner Oğuz (102), Tunç Okan (103), Cevat Okçugil (103), Nejat Okçugil (104), Bilge Olgaç (104), Lale Oraloğlu (105), Ergin Orbey (106), Nedim Otyam (106), Necmi Oy (106), Necil Ozon (107), Ural Ozon (107).

Ö

Kadri Ögelman (107), Zeki Ökten (107), Safa Önal (108), Şinasi Önengüt (109), Vahi Öz (109), Ömer Faruk Özakbaş (109), Aziz Özer (109), Muammer Özer (109), Nazmi Özer (110), Ali Özgentürk (111), Işıl Özgentürk (112), Esat Özgül (112), Mehdi Özgürel (112), Yavuz Özkan (113), Şinasi Özonuk (113).

P

Yavuz Pağda (114), Vural Pakel (114), Abdurrahman Palay (114), Zafer Par (115), Kenan Pars (115), Oksal Pekmezoğlu (116), Hidayet Pelit (116), Ersin Pertan (116), Nevzat Pesen (117), Hüseyin Peyda (118), Barış Pirhasan (118), Tevfik Polam (118).

R

Halit Refiğ (119), Kamil Renklidere (120), Fikri Rutkay (120),

S

Başar Sabuncu (121), Duygu Sağıroğlu (121), İlyas Salman (122), Mehmet Samsa (123), Hulki Saner (123), Altuğ Savaşal (124), Nejat Saydam (124), Müjdat Saylav (126), Aydın Sayman (126), İhsan Sedat (126), Osman F. Seden (127), Ahmet Salih Sencer (128), Yaşar Seriner (128), Ahmet Sert (129), Semih Servidal (129), Osman Sınav (129), Şakir Sırmalı (129), Sedat Simavi (130), Cahide Sonku (130), İsmet Soydan (131), Kadir Sözen (131).

Ş

Cevat Şahiner (131), Nuran Şener (131), Şuayıp Şenman (131), Türkan Şoray (132).

T

Mehmet Tanrısever (132), Ragıp Taranç (133), İbrahim Tatlıses (133), Ferdi Tayfur (133), Ferdi Tayfur (133), Suavi Tedü (134), Muzaffer Tema (134), Engin Temizer (134), Asaf Tengiz (135), Fehmi Tengiz (135), Oğuzhan Tercan (135), Kartal Tibet (135), Tarık Tibet (136), Fikret Tınaz (137), Attila Tokatlı (137), Erdoğan Tokatlı (137), İhsan Tomaç (138), İrfan Tözüm (138), Kurt Tulgar (138), Feyzi Tuna (139), Cengiz Tuncer (140), Yavuz Turgul (140), Faruk Turgut (141), Haşim Turyan (141), Vedat Türkali (141).

U

T. Fikret Uçak (142), Mesut Uçakan (142), Yücel Uçanoğlu (143), Ali Uğur (144), Ömer Uğur (144), Soydaner Uğurlu (144), Arda Uskan (145), Yeşim Ustaoğlu (145), Samim Utku (145), Ümit Utku (145), Fuat Uzkınay (146).

Ü

Memduh Ün (147), Ahmet Ündağ (148), Ahmet Üstel (149).

Y

Suat Yalaz (149), Yavuz Yalınkılıç (149), Oğuz Yalçın (150), Yıldırım Yanılmaz (150), Seçkin Yaşar (150), Fehmi Yaşar (150), Hüdaverdi Yavuz (151), Mümtaz Yener (151), Artun Yeres (151), Atıf Yılmaz (151), Yunus Yılmaz (155), Tunca Yönder (155), İhsan Yurdakul (156), Naki Yurter (156), Korhan Yurtsever (156), Suat Yusuf (157), İhsan Yüce (157), Cavit Yürüklü (157), Ahmet Yüzüak (157).

Z

Tolgay Ziyal (158), Eser Zorlu (158).

Kitapta Yer Alan Resimler

1. Lütfi Ö. Akad; *Vesikali Yarim'in (1968) çekiminde (s. 9).*
2. Orhan Aksoy (şapkalı) *(s. 14).*
3. Cüneyt Arkın *(s. 18).*
4. Muzaffer Arslan *(s. 20).*
5. Yılmaz Atadeniz; *Yüz Karası*'nın (1963) setinde *(s. 22).*
6. Engin Ayça *(s. 25).*
7. Tunç Başaran *(s. 27).*
8. Natuk Baytan; *Duvardaki Kan* (TV dizisi) *(s. 28).*
9. Sinan Çetin *(s. 34).*
10. Turgut Demirağ *(s. 37).*
11. Mehmet Dinler *(s. 38).*
12. Süreyya Duru; *Dağları Bekleyen Kız*'ın (1968) setinde *(s. 41).*
13. Yılmaz Duru *(s. 42).*
14. Ümit Efekan *(s. 44).*
15. Ertem Eğilmez *(s. 45).*
16. Orhan Elmas *(s. 47).*
17. İlhan Engin *(s. 49).*
18. Ülkü Erakalın *(s. 50).*
19. Metin Erksan; *Acı Hayat*'ın (1962) çekiminde *(s. 54).*
20. Metin Erksan; *Sevmek Zamanı*'nın (1965) çekiminde *(s. 55).*
21. Muhsin Ertuğrul *(s. 57).*
22. Baha Gelenbevi *(s. 62).*
23. Canan Gerede; *Robert's Movie* (1991) *(s. 63).*
24. Şahin Gök *(s. 64).*
25. Şerif Gören *(s. 66).*
26. Sırrı Gültekin; *Garipler Sokağı*'nın (1959) setinde *(s. 70).*
27. Yılmaz Güney; Hasan Kazankaya ve Hayati Hamzaoğlu ile birlikte *(s. 74).*
28. Muharrem Gürses; *Şarlo İstanbul'da* filminin setinde. Yunanlı aktör Kimon Spatapulus "Şarlo" rolünde *(s. 76).*
29. Alp Zeki Heper *(s. 80).*
30. Çetin İnanç (oturan) *(s. 83).*
31. Türker İnanoğlu *(s. 85).*
32. Remzi Jöntürk *(s. 87).*
33. Çetin Karamanbey; *Koca Yusuf* (1966) *(s.91).*
34. Ömer Kavur *(s. 92).*
35. Faruk Kenç; *Taş Parçası* (1939) *(s. 95).*
36. Erden Kıral *(s. 97).*
37. Yusuf Kurçenli; *Çözülmeler* (1994) filminin setinde *(s. 98).*
38. Bilge Olgaç *(s. 105).*
39. Zeki Ökten; Kenan Ormanlar ile birlikte *(s. 108).*
40. Nazmi Özer *(s. 110).*
41. Ali Özgentürk *(s. 111).*
42. Işıl Özgentürk *(s. 112).*
43. Vural Pakel *(s. 114).*

44. Zafer Par; Elia Kazan'la birlikte *(s. 115)*.
45. Ersin Pertan *(s. 117)*.
46. Nevzat Pesen *(s. 117)*.
47. Halit Refiğ; *Yorgun Savaşçı*'nın setinde Can Gürzap'la birlikte *(s. 119)*.
48. Başar Sabuncu *(s. 121)*.
49. Duygu Sağıroğlu *(s.122)*.
50. Hulki Saner *(s. 123)*.
51. Nejat Saydam *(s. 125)*.
52. Osman Seden *(s. 127)*.
53. Osman Sınav *(s. 129)*.
54. Sedat Simavi s. 130).
55. Kartal Tibet; Metin Erksan'ın *Reyhan* (1969) adlı filminde Filiz Akın'la birlikte *(s. 136)*.
56. Erdoğan Tokatlı; *Son Kuşlar*'ın (1965) setinde Selma Güneri ile birlikte *(s. 137)*.
57. Fevzi Tuna *(s. 139)*.
58. Yavuz Turgul *(s. 140)*.
59. Vedat Türkali *(s. 141)*.
60. Yücel Uçanoğlu; *İhtiras Kurbanları*'nın (1966) setinde *(s.143)*.
61. Fuat Uzkınay *(s. 146)*.
62. Memduh Ün *(s. 148)*.
63. Atıf Yılmaz; *Muradın Türküsü*'nün çekiminde *(s. 152)*.
64. Tunca Yönder; *Bir Aşk Uğruna*'nın (1994) çekiminde *(s. 155)*.

Resmi tarihe göre Türk Sineması bugün (14 Kasım 1914–1995) tam 81 yaşını dolduruyor. Ve kaynaklara baktığımızda "*İlk Müslüman Türk Yönetmeni Fuat Uzkınay*"dan bu yana yani 81 yıllık tarihsel süreç içinde yaklaşık 376 yönetmenin film çektiğini görüyoruz. ... Önemli önemsiz gibi hiçbir sınırlamaya ya da herhangi bir seçmeye gitmeden 344 yönetmene bu çalışmada yer verdik. Yine de seçmeci bir tavır arayanlar varsa, bu çalışmamızda öncelikle (tek bir fim de olsa) sinema filmleri çeken yönetmenlere yer verdiğimizi söyleyebiliriz. Yalnızca video filmleri ve TV dizileri çeken yönetmenler bu araştırmanın dışında bırakıldı, pelikül üzerine görüntü kaydedenler ise sözlükte yerini aldı.

Agâh Özgüç

ISBN 975-414-296-3